

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

תיאור עסקי התאגיד	פרק 1
דוח הדירקטוריון	פרק 2
דוחות כספיים	פרק 3
פרטים נוספים על התאגיד	פרק 4
נספחים	פרק 5

פרק 1

תיאור עסקי התאגיד

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
1	מבוא
2	הגדרות
3	1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
3	1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
5	1.2 תחומי פעילות החברה
6	1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות מהותיות במניותיה
6	1.4 חלוקת דיבידנדים
8	2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות
8	2.1 תחום ביטוח כללי
8	2.1.1 ענף ביטוח רכב חובה
8	2.1.1.1 מוצרים ושירותים
12	2.1.1.2 תחרות
13	2.1.1.3 לקוחות
14	2.1.2 ענף ביטוח רכב רכוש
14	2.1.2.1 מוצרים ושירותים
15	2.1.2.2 תחרות
16	2.1.2.3 לקוחות
17	2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר
17	2.1.3.1 מוצרים ושירותים
20	2.1.3.2 תחרות
21	2.1.3.3 לקוחות
23	2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
23	2.2.1 מוצרים ושירותים
33	2.2.2 תחרות
35	2.2.3 לקוחות
36	3. חלק ג' - מיזע נוסף ברמת כלל החברה
36	3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה
44	3.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים לפעילות החברה
45	3.3 גורמי הצלחה קריטיים
45	3.4 השקעות
47	3.5 ביטוח משנה
58	3.6 הון אנושי
59	3.7 שיווק והפצה
62	3.8 ספקים ונותני שירותים
63	3.9 רכוש קבוע
64	3.10 עונתיות
65	3.11 נכסים לא מוחשיים
65	3.12 גורמי סיכון
66	3.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
66	3.14 תחזיות והערכות לגבי עסקי החברה
67	4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי
67	4.1 דירקטורים חיצוניים
67	4.2 מבקרת הפנים הראשית
68	4.3 רואה חשבון מבקר
69	4.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
69	4.5 יישום משטר כושר הפירעון לפי הדירקטיבה Solvency II

מבוא

פרק 1 זה לדוח התקופתי כולל את תיאור עסקי הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("הכשרה" או "הכשרה ביטוח" או "החברה") ואת התפתחות עסקיה במהלך שנת 2019 ("תקופת הדוח"). פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי כולו ויש לקרוא אותו כמקשה אחת.

בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התשכ"ט-1970, הוראות תקנה 8 ביחס לדוח התקופתי אינן חלות על מבטח. תיאור עסקי התאגיד הכלול בפרק זה של הדוח התקופתי נערך, בין היתר, בהתאם לחוזר שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ("הרשות") בעניין דוח תקופתי של חברות ביטוח, מיום 20 בינואר 2014 והעדכון לחוזר זה, מיום 1 בינואר 2018.

מהותיות המידע הכלול בדוח תקופתי זה, לרבות תיאור עסקאות מהותיות במהלך תקופת הדוח, נבחנים מנקודת ראותה של החברה, כאשר במקרים מסויימים הורחב התיאור על-מנת לתת תמונה מקיפה של הנושא המתואר.

עסקי החברה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב, אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי החברה. על מנת להביא את תיאור עסקי התאגיד באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי החברה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלה, בצירוף הסבר ובאור בהירים, ככל שניתן.

למען הסר ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים הינו תיאור תמציתי בלבד, הנעשה לצרכי דוח זה וכי התנאים המלאים והמחייבים הינם אלה המפורטים בפוליסות הביטוח הרלוונטיות. בהתאם לכך, התיאור המובא בדוח זה לא יהווה מקור להסתמכות כלשהי לגבי תנאי הביטוח, לא יהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח.

"מידע צופה פני עתיד"

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור עסקי התאגיד, כולל גם "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד כאמור הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע שקיים בחברה במועד הדוח וכולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה ודאית ואינה בשליטת החברה. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסויימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה", "החברה סבורה" וביטויים דומים, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או לשלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על-ידי הנהלת החברה באופן עצמאי. התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד אינה ודאית והיא תושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריךם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה כמפורט בדוח זה וכן מההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה. לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפייתיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה, מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה, ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הגדרות

לנוחות הקורא, בדוח זה למונחים הבאים תהיה המשמעות המופיעה לצידם, אלא אם נאמר אחרת:

-	"גוף מוסדי"	מבטח או חברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח.
-	"דמי ביטוח"	הסכום הכולל (פרמיה ודמים) שמשלם מבטח למבטח על-פי חוזה ביטוח (פוליסה) שאינו חוזה השקעה.
-	"דמים"	סכומים הכוללים בדמי הביטוח, המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח, כגון: דמי רישום, דמי פוליסה, דמי היטל ודמי אשראי.
-	"החברה" או "הכשרה" או "הכשרה ביטוח"	הכשרה חברה לביטוח בע"מ.
-	"הממונה" או "הממונה על הביטוח"	הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
-	"חוק חוזה הביטוח"	חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981.
-	"חוק החברות"	חוק החברות, התשנ"ט-1999.
-	"חוק הפיקוח"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
-	"חוק הפלת ד"	חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
-	"חוק קופות גמל"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.
-	"חיתום"	תהליך אישור הצעת הביטוח וקביעת הפרמיה, בהתאם להנחות אקטואריות, לנתונים המפורטים בהצעת הביטוח ולמידע נוסף שברשות המבטח.
-	"מוצר פנסיוני"	כמשמעותו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005.
-	"פקודת ביטוח רכב מנועי"	פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970.
-	"פרט"	מבוטחים פרטיים יחידים או לקוחות עסקיים קטנים, עמם מתקשרת חברת הביטוח על בסיס פרטני.
-	"קולקטיב"	קבוצת אנשים (הקשורים בדרך כלל במקום עבודה משותף או בהשתייכות לארגון כלשהו או ביחסי ספק-לקוח עם תאגיד או ארגון כלשהו), עמם מתקשרת חברת הביטוח בהסכם אחד, המבטח את כל המשתייכים לקבוצה (ולא בהתקשרויות פרטניות עם יחיד הקבוצה).
-	"קופת גמל"	קופת גמל, כמשמעותה בחוק קופות גמל, שאינה קרן פנסיה ומהווה מכשיר חיסכון "טהור", שבו הכספים הנחשבים והתשואה עליהם משולמים לחוסך בהגיעו לגיל הפרישה, למעט קופת גמל להשקעה.
-	"קופת גמל להשקעה"	קופת גמל, כמשמעותה בחוק קופות גמל, המאפשרת לציבור החוסכים לחסוך כספים באפיק חיסכון הוני, ללא הטבות מס בהפקדה. הכספים בקופה כאמור, ניתנים למשיכה בכל עת על ידי העמית והוא יהיה זכאי לפטור ממס רווחי הון במידה ויחליט לקבל כספים אלה כקצבה.
-	"קרן פנסיה"	קופת גמל לקצבה, כמשמעותה בחוק קופות גמל, אשר אינה פוליסת ביטוח, המהווה מכשיר חיסכון המיועד לשלם לחוסך בו, לאחר פרישתו, קצבה חודשית למשך כל חייו ובנוסף לבטחו מפני מוות (שארים) ומפני אובדן כושר עבודה (נכות).
-	"שייר"	הסיכון המוטל על המבטח לבדו, לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח משנה.
-	"תגמולי ביטוח"	סכומים שיש לשלםם בקרות מקרה ביטוח, על-פי תנאי הפוליסה.
-	"תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 3), התשס"ח-2008.
-	"תיקון לתקנות ההיוון" ו"או המלצות ועדת וינוגרד"	תקנות הביטוח הלאומי (היוון)(תיקון), התשע"ו-2016.

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה**1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה****1.1.1 פרטי החברה**

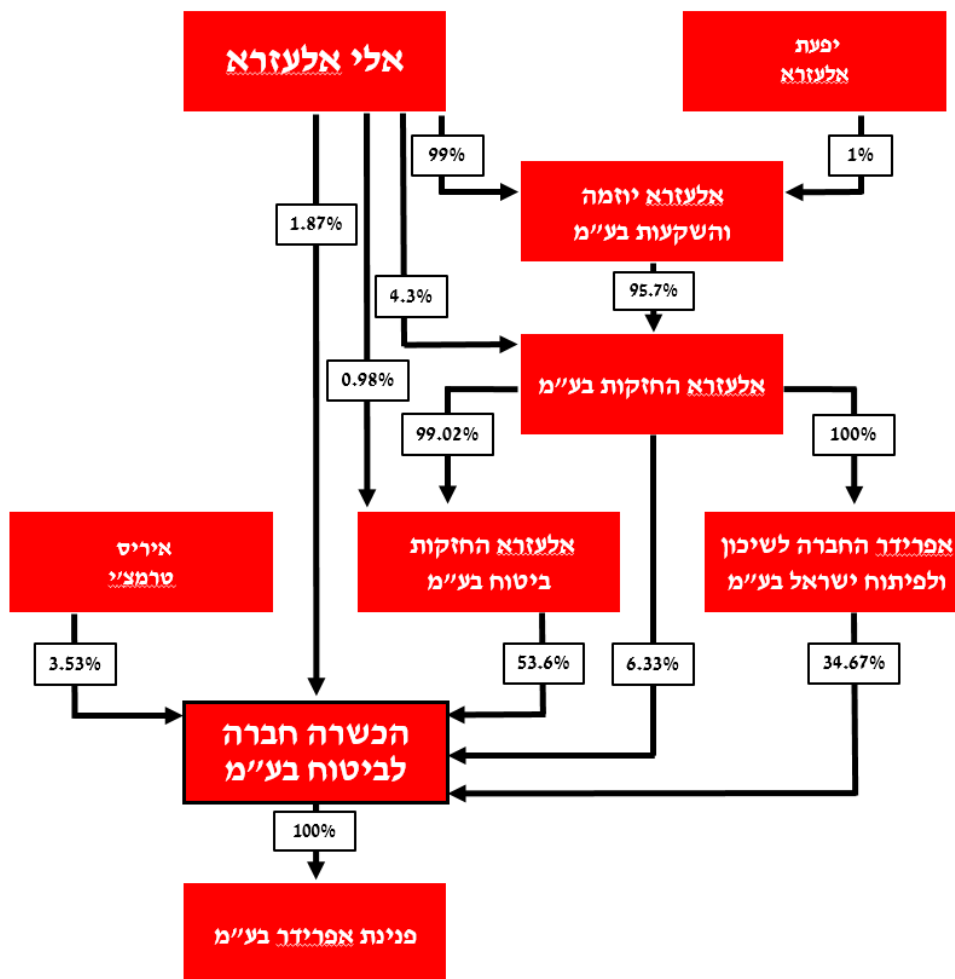
הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("הכשרה" או "הכשרה ביטוח" או "החברה") התאגדה בחודש דצמבר 1994 כחברה פרטית ולמועד הדוח הינה חברת איגרות חוב ותאגיד מדווח, כהגדרת מונחים אלו בחוק החברות.

נכון למועד הדוח, אין לחברה החזקות בחברות פעילות, למעט החזקותיה במלוא הון המניות של פנינת אפרידר בע"מ ("פנינת אפרידר"), חברה פרטית שהתאגדה בישראל ביום 24 בפברואר 2009. לתקופת הדוח מחזיקה פנינת אפרידר בנכס מקרקעין באשקלון וכן ב-50% מנכס מקרקעין באשדוד.

נכון למועד הדוח, בעלי המניות בחברה הינם: אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ (53.6%), אפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ (34.67%), אלעזרא החזקות בע"מ (6.33%), הגבי איריס טרמצי (3.53%) ומר אלי אלעזרא (1.87%).

1.1.2 מבנה החזקות

להלן תרשים מבנה ההחזקות בחברה:

- במהלך חודש אוגוסט 2019, הועברו מניות המהוות 1.21% מהונה המונפק והנפרע של החברה מידי אתי אלישקוב לידי אלעזרא החזקות בע"מ (לפרטים נוספים - ראה באור 1(א)(2) לדוחות הכספיים).

- 1.1.3 נתונים בדבר היקף פעילות החברה
- בהתאם להודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה-1985, לחברה רישיונות לעסוק בענפי הביטוח הבאים: ביטוח חיים מקיף; ביטוח מפני תאונות אישיות; ביטוח מפני מחלות ואשפוז; ביטוח מפני אחריות מעסיקים; ביטוח כלי רכב חובה; ביטוח רכב מנועי-רכוש (עצמי וצד שלישי); ביטוח כלי טייס, לרבות אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח כלי שיט, לרבות אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק; ביטוח מטענים בהובלה; ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח מפני אובדן רכוש; ביטוח חקלאי; ביטוח הנדסי; מתן ערבויות; ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים; ביטוח מפני סיכונים אחרים; וביטוח השקעות של רוכשי דירות, לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974 ("חוק המכר").
- על-פי נתונים שפורסמו במסגרת הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, נכון ליום 30 בספטמבר 2019, לחברה כ-5.6% מנתח שוק הביטוח הכללי וכ-1.7% מנתח שוק ביטוח החיים (לא כולל ביטוחי בריאות).
- נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הסתכמו סך הנכסים המנוהלים על-ידי החברה בכ-20,576.6 מיליוני ש"ח, כדלקמן: 15,376.4 מיליוני ש"ח במסגרת חוזה השקעה וביטוח תלויי תשואה (משתתף); כ-1,400.9 מיליוני ש"ח במסגרת חוזה השקעה שאינם תלויי תשואה (נוסטרו חיים); וכ-3,799.3 מיליוני ש"ח במסגרת נוסטרו אלמנטרי.
- 1.1.4 אירועים מהותיים במהלך תקופת הדוח
- 1.1.4.1 ריבית חסרת סיכון
- במהלך תקופת הדוח חלה ירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון, אשר הביאה להגדלה בהתחייבויות הביטוחיות והשפיעה על יחס כושר הפירעון הכלכלי (לפרטים בדבר מבחני רגישות הנוגעים לסיכונים שוק - ראה באור 32(ב)(3) לדוחות הכספיים).
- 1.1.4.2 חוזר עדכון לוחות תמורה
- לאור נייר עמדה וחוזר בנושא "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמורה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה", שפורסם ביום 6 בנובמבר 2019, החברה הגדילה את ההפרשה לעתודה משלימה בסך של כ-4.2 מיליון ש"ח (לפרטים נוספים - ראה באור 32(ד)(1ד)(6) לדוחות הכספיים).
- 1.1.4.3 התקשרות במסמך עקרונות לקבלת שירותי תפעול ותוכנה
- ביום 26 בספטמבר 2019 התקשרה החברה במסמך עקרונות עם הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל"), במסגרתו סוכמו בין הצדדים עקרונות עסקה לפיהם, הראל תעניק לחברה שירותי תפעול ותוכנה לתיק הפנסיוני של החברה ופוליסות פרט, הכולל את כל פוליסות משולבות החיסכון ופוליסות מסוג אובדן כושר עבודה stand alone פנסיוניות מלבד בסט אינווסט פרט, אשר נמכרו על ידי החברה עד אמצע שנת 2017. כמו כן, תעניק הראל לחברה שירותי בית תוכנה ושירותים נוספים עבור תיק הביטוח הנוכחי של החברה, בין היתר, בתחומי בריאות, סיעוד, רישק, משכנתא, מחלות קשות וכן מכירות חדשות בתחום הפנסיוני, בתחום אובדן כושר עבודה (ככל והחברה תחליט לחזור ולמכור פוליסות אלו) ובסט אינווסט. לפרטים נוספים - ראה באור 1(ג) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.4 ריבית ההיוון של פיצויים בשל נזקי גוף
- בהמשך למסקנות ועדת קמיניץ ופסק הדין של בית המשפט העליון מיום 8 באוגוסט 2019 בנושא, שחררה החברה עתודות להתחייבויות הכלולות בדוחותיה הכספיים בסך של כ-28.8 מיליון ש"ח (לפני מס). לפרטים נוספים - ראה סעיף 1.1.1.1(ו) להלן וכן ראה באור 32(ד)(2ד)(4)(ב) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.5 אישור נוסח תשקיף מדף
- ביום 27 במאי 2019, פרסמה החברה תשקיף מדף על פיו תהא רשאית להציע ניירות ערך שונים על פי דוחות הצעת מדף.

1.1.5 אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1.1.5.1 משבר הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 החלה התפשטות מהירה של נגיף COVID-19, מזן SARS-COV-2 ("הנגיף" או "נגיף הקורונה") ברחבי העולם ובמדינת ישראל, אשר הביאה לנקיטת צעדי התגוננות על ידי ממשלות באמצעות הגבלות מסחר וצמצום פעילות עסקים. תהליך זה הוביל למגמות שליליות ופגיעה כלכלית נרחבת בשווקים הפיננסיים ("המשבר"). לפרטים אודות השלכות המשבר על החברה ועל תוצאותיה הכספיות - ראה סעיף 2.4 לפרק 2 בדוח התקופתי (דוח הדירקטוריון) ובאור 1(ד) לדוחות הכספיים

1.2 תחומי פעילות החברה

נכון למועד הדוח, עיקר פעילותה של החברה הוא בשני תחומי פעילות, כדלקמן:

1.2.1 תחום ביטוח כללי

תחום זה מורכב משלושה תתי-תחומי פעילות עיקריים (ענפים):

1.2.1.1 ענף ביטוח רכב חובה - פעילות החברה בענף זה כוללת מתן כיסוי ביטוחי מפני נזקי גוף בלבד, לפי דרישות פקודת רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970, אשר קובעת חובה על כל אדם המשתמש ברכב (או המתיר לאחר להשתמש בו) להחזיק בפוליסה בת תוקף המכסה את בעל הרכב ואת הנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפלתי"ד ומפני חבות שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל שנפגעו על-ידי הרכב כתוצאה משימוש בו.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010, מונהגת בענף ביטוח רכב חובה "פוליסה תקנית", אשר נוסחה הינו מחייב ועל מבטח מוטל איסור לשנותה. יחד עם זאת, מבטח ראשי להוסיף נספח הרחבות לגבי היקף הכיסוי הביטוחי.

1.2.1.2 ענף ביטוח רכב רכוש - פעילות החברה בענף זה כוללת מתן כיסוי ביטוחי מפני נזקי רכוש לרכב המבוטח, כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או נזקי רכוש שהרכב המבוטח עלול לגרום לצד שלישי בתאונה.

ביטוח רכב רכוש (CASCO) ידוע גם בכינויים "ביטוח מקיף" ו/או "ביטוח צד ג'", והינו בגדר ביטוח רשות (וולונטרי), היינו: השיקול האם לערוך ביטוח רכב רכוש נתון בידי בעל כלי הרכב והוא אינו מחויב לערכו על-פי הדין. עם זאת, לעתים מחויב בעל הרכב לערוך ביטוח רכב רכוש מכוח הסדרים חוזיים, כגון: חוזי אשראי ומימון (ליסינג מימוני).

בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986, מעוגנת בענף ביטוח רכב רכוש "פוליסה תקנית" לרכב שמשקלו עד 3.5 טון (לרבות רכב מסחרי ולמעט אופנוע), אשר נוסחה הינו מחייב וניתן רק להיטיב את תנאיה ולהוסיף עליהם הרחבות לגבי היקף הכיסוי, הסיכונים, הרכוש והחבויים המבוטחים. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, כ-76.9% מכלי הרכב המבוטחים בחברה בביטוח רכב רכוש הינם רכבים פרטיים (לרבות רכב מסחרי עד 3.5 טון) ומבוטחים במסגרת הפוליסה התקנית. יתר כלי הרכב בביטוח רכב רכוש מבוטחים בחברה במסגרת פוליסה אחרת, אשר אינה כפופה לנוסח הפוליסה התקנית.

1.2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר - פעילות החברה בענף זה כוללת מגוון רחב של כיסויים ביטוחיים, הנחלקים לשני תתי-ענפים עיקריים:

(א) ביטוח רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות

ביטוחי רכוש מעניקים למבוטח כיסוי בגין נזק פיזי לרכושו וכוללים ביטוחי דירות, בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, הובלת מטענים וביטוח עבודות קבלניות.

כמו כן, תחת קטגוריה זו נכללים כיסויים ביטוחיים שאינם באופיים ביטוחי רכוש או חבויות, כגון: ביטוח תאונות אישיות, סייבר ומחלות לזמן קצר (כיסוי בגין נזקי תאונה גופנית למבוטח על-ידי גורם חיצוני) וביטוח נסיעות לחו"ל.

(ב) ביטוח חבויות

ביטוחי חבויות מעניקים למבוטח כיסוי בגין חבותו כלפי צד שלישי וכוללים ביטוחי אחריות כלפי צד שלישי, אחריות מעסיקים, אחריות מקצועית ואחריות מוצר.

(ג) ביטוח ערבויות

ביטוח ערבויות כולל ביטוח השקעות של רוכשי דירות לפי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974.

1.2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בחברה כולל שתי תתי-פעילויות עיקריות: ביטוח סיכונים הקשורים לחייו של אדם וניהול חיסכון ארוך טווח.

פוליסת ביטוח חיים מבטיחה תשלום תגמולי ביטוח במקרה של מות המבוטח ו/או בעת הגיעו לגיל הקבוע בפוליסה ו/או במועד מוקדם יותר, בהתאם לתנאי הפוליסה; וכן הרחבות נוספות לכיסוי סיכונים נוספים לבחירת המבוטח ("רייזרים"), כגון: אובדן כושר עבודה, מחלה או נכות.

חלק מפוליסות ביטוח חיים מוכרות כ"קופת ביטוח" ובשל כך המבוטחים זכאים להטבות מס הניתנות לקופות גמל. פוליסת ביטוח חיים הינה אחד המכשירים העיקריים בתחום חיסכון ארוך הטווח, וזאת בנוסף לקרנות פנסיה וקופות גמל. בהתאם לנתוני משרד האוצר, נכון ליום 30 בספטמבר 2019, שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך הינו כ-1,281 מיליארד ש"ח, כאשר מתוכם סך החיסכון המנוהל בפוליסות משתתפות ברווחים עומד על כ-350 מיליארד ש"ח.

כאמור, המבוטח יכול לבחור את התמהיל בין הכיסויים הביטוחיים ("ריסק") ובין הצבירה הכספית לגיל פרישה ("חיסכון"). בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, החל מיום 1 בינואר 2008 לא ניתן לבחור בין סכום הוני לבין סכום קצבתי והחיסכון לגיל פרישה הינו חיסכון קצבתי בלבד.

הפוליסות בעלות מרכיב החיסכון נחלקות למספר סוגים מרכזיים, הנבדלים באופן השקעת הכספים על-ידי חברות הביטוח, סוגי הכיסויים ודמי הניהול או ההוצאות שגובות חברות הביטוח. לפרטים אודות המוצרים השונים בחברה בתחום זה ראה סעיף 2.2.1 להלן.

במהלך השנים האחרונות בוצעו רפורמות משמעותיות אשר השפיעו על התחרותיות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון ארוך הטווח, וביניהן: ביטול מקדם הקצבה, אפשרויות נידוד בין מוצרים פנסיוניים שונים, רפורמת קרן ברירת המחדל, מחשבון דמי הניהול, חובת שימוש במסלוקה פנסיונית, היעדר זיקה בין דמי ניהול שגובה הגוף המוסדי לבין עמלת הפצה המשולמת לסוכנים הפנסיוניים ועוד.

ענף ביטוח הבריאות בחברה נכלל בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך הטווח, למעט ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוחי קולקטיבים לתקופה קצרה (אשר נכללים בתחום הביטוח הכללי, תחת ענף כללי אחר, וזאת בשל אופיים של ביטוחים אלה הנעשים לזמן קצר של עד שנה).

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות מהותיות במניותיה

למיטב ידיעת החברה, בשנים 2018 - 2019 ועד למועד פרסום הדוח, לא בוצעו השקעות בהון המניות של החברה ו/או עסקאות מהותיות במניות החברה מחוץ לבורסה על-ידי בעלי עניין בה, למעט מכירת המניות מגב' אלישקוב לאלעזרא החזקות בע"מ כמפורט בסעיף 1.1.2 לעיל.

1.4 חלוקת דיבידנדים

1.4.1 מועדי וסכומי דיבידנדים שחולקו בשנים 2018-2019 ועד למועד פרסום הדוח

מועד התשלום	דיבידנד למניה	סה"כ דיבידנד (באלפי ש"ח)
נובמבר 2018	0.219872 ש"ח	40,000
אוגוסט 2019	0.24735603 ש"ח	45,000

1.4.2 מדיניות חלוקת דיבידנד

1.4.2.1 בחודש נובמבר 2017 החליט דירקטוריון החברה לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד שאושרה על ידו ביום 31 באוגוסט 2016. במסגרת עדכון המדיניות כאמור, הוחלט כי לאחר קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - החברה תוכל לחלק דיבידנד מיתרת רווחיה הראויים לחלוקה, כפי שעולה מדוחותיה הכספיים המאוחדים, הסקורים או המבוקרים, בשיעור אשר לגביו מתקיים הכלל הבא:

אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפחות בשיעורים שנקבעו לפי חוזר סולבנסי או לפי ההנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר פירעון חדש, לפי העניין, כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר, כמפורט להלן:

עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום
31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2023	31.12.2024
101%	102%	104%	106%	107%	108%

1.4.2.2 בהקשר זה יצוין, כי ביום 21 בנובמבר 2018 ניתן לחברה אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום חוזר סולבנסי (לפרטים נוספים - ראה להלן סעיף 4.5), ולכן החל ממועד זה ואילך חלוקת דיבידנד על ידי החברה כפופה לתנאי המתואר לעיל בלבד.

1.4.2.3 באשר למדיניות החברה לחלוקת דיבידנד טרם למועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום חוזר סולבנסי (היינו: לפני יום 21 בנובמבר 2018), חלוקת דיבידנד התאפשרה אם התקיימו שני התנאים המצטברים הבאים:

(א) אם לאחר ביצוע החלוקה היה לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון"), בשיעור של לפחות 115% לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;

(ב) אם לאחר ביצוע החלוקה היה לחברה יחס כושר פירעון, לפחות בשיעורים הקבועים בהתאם למפורט בסעיף 1.4.2.1 לעיל.

1.4.2.4 בעת קבלת החלטה בדבר חלוקת דיבידנד יתחשב דירקטוריון החברה בשיקולים עסקיים, לרבות תכנית ההשקעות של החברה; מצבה הפיננסי; עמידה בדרישות רגולטוריות ומגבלות המוטלות על החברה; ועניינים נוספים. חלוקת דיבידנד כאמור כפופה להוראות כל דין ובכלל זה להוראות חוק החברות ולמבחני החלוקה הקבועים בו (סעיף 302).

1.4.2.5 אין לראות במדיניות המפורטת לעיל התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד כלשהי ודירקטוריון החברה רשאי להחליט גם כי לא יחולק דיבידנד כלל. כמו כן, דירקטוריון החברה רשאי לשנות מעת לעת, על פי שיקול דעתו הבלעדי, את מדיניות חלוקת הדיבידנד של החברה.

לפרטים אודות מגבלות והנחיות בנושא חלוקת דיבידנדים, ההון העצמי הנדרש וההון העצמי של החברה - ראה באור 14 (הון עצמי ודרישות הון) לדוחות הכספיים.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות**2.1 תחום ביטוח כללי**

תחום הביטוח הכללי בחברה נחלק לשלושה ענפים עיקריים: ענף רכב חובה; ענף רכב רכוש, הכולל ביטוח צד ג' ו/או ביטוח מקיף (המכסה גם נזקים הנגרמים לרכב המבוטח); וענף כללי אחר, הכולל ביטוחי רכוש, ביטוחים מפני תאונות אישיות ומחלות לתקופה קצרה, ביטוחי חבויות וביטוחי ערבויות.

המאפיין את תחום הביטוח הכללי הוא שחוזי הביטוח ("הפוליסות") הינם קצרי מועד, היינו: לתקופות של עד שנה בדרך כלל; ועיקר הכיסוי הביטוחי על-פי הפוליסות הוא בהתאם לשיעור הנזק שנגרם למבוטחים.

2.1.1 ענף ביטוח רכב חובה**2.1.1.1 מוצרים ושירותים****כללי**

ענף ביטוח רכב חובה כולל מוצר אחד בלבד, המעניק כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי, לבעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפלת"ד ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזקי גוף שנגרמו על-ידי או עקב השימוש ברכב, לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל שנפגעו על-ידי הרכב כתוצאה מהשימוש בו.

הכיסוי הביטוחי בענף רכב חובה הינו בהתאם לחוק הפלת"ד, אשר קובע "אחריות מוחלטת" למבטח הרכב לפי ציוי הנפגעים בתאונת דרכים, ללא צורך בהוכחת האשם בתאונה.

(א) הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים

הסדר "רכב קל" (רכב פרטי או מסחרי שמשקלו הכולל המותר אינו עולה על 3.5 טון, למעט אוטובוס) ו"רכב כבד" (רכב שמשקלו הכולל המותר הוא יותר מ- 3.5 טון, למעט רכב מסחרי בעל היתר להסעת 7 נוסעים או יותר ולמעט אוטובוס) - בהתאם לצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001, בתאונת דרכים שבה מעורבים רכב כבד אחד או יותר ורכב קל אחד או יותר, ישלמו המבטחים של הרכב הכבד למבטחים של הרכב הקל, 50% מהפיצויים ששולמו לנפגעי הרכב הקל בגין נזקי הגוף.

הסדר אופנוע - בהתאם לתיקון מס' 20 לחוק הפלת"ד, בתאונת דרכים שבה מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע 75% מהפיצויים בגין נזקי הגוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלום עקב התאונה לרוכבי האופנוע (לא כולל פיצויים לנפגעים מחוץ לרכב).

הסדר חלוקה כאשר נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב - בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק הפלת"ד, בתאונת דרכים בה היו מעורבים מספר כלי רכב ונפגע אדם מחוץ לכלי הרכב, יהיו המבטחים של הרכבים חייבים כלפי הנפגע - ביחד ולחוד (ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים) - בגין נזקי הגוף של האדם הנפגע מחוץ לכלי הרכב. לעניין זה, כלי רכב ייחשב כמעורב בתאונת הדרכים אם בעת התאונה היה מגע בינו לבין כלי הרכב האחר או בינו לבין הנפגע.

(ב) תעריפים דיפרנציאליים (משתנים ומותאמי סיכון) ופיקוח על התעריפים

בענף ביטוח רכב חובה פועל גוף שהוקם לפי תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004, שהינו אחראי לניהול מאגר מידע ולהפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב חובה ולקביעת עלות הסיכון הטהור אשר על בסיסו נקבע תעריף הביטוח, המכונה "התעריף הבסיסי" אשר ממנו נגזרים תעריפי ביטוח החובה. המאגר, המרכז מידעים מכל חברות הביטוח, משמש לצורך זיהוי חשד למקרי הונאות ביטוח בתביעות רכב חובה וכן למניעת הונאות ביטוח בתהליך החיתום. הפרמטרים לקביעת התעריף הדיפרנציאלי כוללים, בין היתר: נפח מנוע; כח סוס; סוג הנעה (דלק); מין הנהג; גיל הנהג הצעיר ביותר; ותק רישיון נהיגה; מספר תביעות קודמות; מספר פסילות רישיון; אמצעי מיגון המותקנים ברכב והימצאותן של טכנולוגיות בטיחות.

הפרמטרים לקביעת התעריפים כאמור מוסדרים, בין היתר, בהוראות שער 6 חלק 2 "הוראות לביטוח כללי" בקודקס, אשר קובעות גם את התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות ואופן אישורם על ידי הממונה על הביטוח ("תעריף דיפרנציאלי").

תעריפי ביטוח רכב חובה בחברה תואמים את הוראות הקודקס ומשקפים פרופיל סיכון ההולם את ההוראות כאמור, אך יחד עם זאת הפיקוח מתמיד בנקיטת מדיניות של קביעת תעריפי ביטוח החובה, תחת מסגרת המכונה על ידו "תעריף הולם", אשר נגזרת מהתעריף שנקבע לביטוח השיווי. באופן זה, מגביל הפיקוח את החברה בחלק מהמקרים, לשווק ביטוח חובה בתעריפים שהחברה מוצאת לנכון, ובכך מעלה את רמת הסיכון של החברה לקביעת פרמיות בחסר. בהתאמה, מסגרת זו של "תעריף הולם" מגבילה את תעריפי הפול, מה שמגדיל את ההפסד המועבר ממנו לחברות הביטוח המסחריות.

(ג) ביטוח שיווי ("הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב)

הפול הינו תאגיד הפועל כחברת ביטוח, המבטח משתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל חברות הביטוח המסחריות. מטרת הביטוח השיווי הינה לספק ביטוח חובה לבעלי רכב מנועי ברמת סיכון חריגה, שחברות הביטוח אינן מעוניינות לבטחם. בעבר, התעריף המירבי שחברת ביטוח היתה רשאית לגבות ממבוטח בגין ביטוח רכב חובה, לא יכול היה לעלות על 90% מתעריף הנטו של המאגר הישראלי לביטוח רכב ("הפול") לאותו מבטח. במסגרת רפורמת ביטוח רכב חובה, החל מחודש מרץ 2016 התעדכנו תעריפי הפול לרכבים פרטיים ומסחריים בהתאם למשתנים ומקדמים שונים (בניגוד למצב הקודם, שבו היה תעריף אחיד, לפי סוג הרכב). בחלק מהמשתנים כאמור תעריף הפול נמוך יותר מתעריף חברות הביטוח באותו מועד, ולכן משמעות הרפורמה היא שהפול למעשה מהווה מתחרה נוסף לחברות הביטוח המסחריות לתחום פעילות זה.

כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" ונושאות בהפסדיו באופן יחסי, על פי חלקן בשוק בשנה הקודמת.

חלקה של החברה בביטוח השיווי לשנת 2019 עמד על כ-5.26%, ובשנת 2018 על כ-6.92%.

(ד) קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק הפלת"ד ותפקידו לפצות נפגע הזכאי לפיצויים מכוח חוק זה, אך אין בידו לתבוע פיצויים מאת חברת ביטוח, בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי לתאונה אינו ידוע; אין לנהג ביטוח רכב חובה או שהביטוח אינו מכסה את מלוא החבות; מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

נכון למועד הדוח ובהתאם להוראות צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן) (תיקון), התשס"ג-2003, חברות הביטוח מעבירות לקרנית 1% מפרמיות הנטו בגין פוליסות רכב חובה. בנוסף, בהתאם להוראות צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת שירותים), התש"ע-2009, מעבירות חברות הביטוח לקופות החולים באמצעות קרנית אחוז השתתפות בסך של 9.4% מסך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף רכב חובה, בגין העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים על ידי קופות החולים לנפגעי תאונות דרכים.

(ה) תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 ("חוק ביטוח לאומי"), במקרה בו שילם המוסד לביטוח לאומי ("המל"ל") לזכאי לגמלה, בעילה שניתן לחייב בה גם צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי לפי פקודת הנויקין [נוסח חדש] או לפי חוק הפלת"ד, רשאי המל"ל לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם או על הגמלה שהוא עתיד לשלם. בהתאם, הצד השלישי רשאי לנכות מהפיצוי לזכאי את הגמלאות המשולמות לו או שעתידות להיות משולמות לו מאת המל"ל.

בהתאם להוראות חוק ביטוח לאומי, על חברת ביטוח מוטלת חובה לדווח למל"ל על כל תביעה בה ניכתה או הייתה רשאית לנכות תגמולי מל"ל מכל סוג, בין לפי הסכם פשרה ובין לפי פסק דין, אשר המל"ל רשאי לתבוע ממנה. החוק כאמור קובע כי הדיווח ישלח למל"ל בתוך שישים ימים מיום כריתת הסכם הפשרה או מיום פסק הדין או מיום ביצוע הניכוי - לפי המוקדם מבניהם. אי דיווח מצד חברת הביטוח יכול להביא להארכת תקופת ההתיישנות וזכות התביעה של המל"ל, כך שתקופת ההתיישנות תחל ביום קבלת הדיווח או ביום בו נודע למל"ל על ההליכים בין הנפגע לחברה - לפי המוקדם, והיא עלולה להגיע עד חמש עשרה שנים מיום אירוע התאונה.

בחודש אוגוסט 2015 התקשרה החברה בהסכם עם המל"ל, המסדיר, בין היתר, את זכות השיפוי של המל"ל כלפי החברה; את שיעורי השיפוי הנדרשים על ידי המל"ל; את דינן של דרישות תלויות ועומדות; ואת דינן של דרישות עתידיות של המל"ל. אומדני התביעות הפרטניות מוערכות על פי דרישות הסכם זה.

בהקשר זה יצוין, כי בחודש ינואר 2018 פורסמה החלטת ממשלה בדבר שינוי מנגנון ההתחשבות בין המל"ל לבין חברות הביטוח ("הסדר השיבוב החדש"), אשר אושרה על ידי הכנסת ביום 22 במרץ 2018 במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019), התשע"ח-2018. מטרת השינוי היא, בין היתר, הגברת יעילות הסדרי ההתחשבות הקיימים בין המל"ל לחברות הביטוח בכל הנוגע לתשלום פיצויים לפי חוק הפלת"ד, תוך צמצום ההתדיינות המשפטיות בין הצדדים. במסגרת השינוי הוחלט לתקן את ההסדר הקבוע בסעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי, בדבר התחשבות הנערכת בין המל"ל לבין חברות הביטוח בגין תשלום פיצויים על הגמלה ששילם או שעתיד לשלם המל"ל לנפגעי תאונות דרכים לפי חוק הפלת"ד כך שייקבע כי חברות הביטוח יעבירו סכום שנתי קבוע לצורך כיסוי חבותן.

נכון למועד הדוח, טרם התקבלה החלטה לגבי גובה שיעור השיפוי החדש שייקבע בתקנות בהמשך ואופן ההתחשבות של הביטוח הלאומי מול חברות הביטוח. לפי הצעת הביטוח הלאומי נתבקש שההסדר כאמור יחול על תביעות החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך; ואילו תביעות שבמקרה הביטוח בהן אירע טרם מועד זה יתנהלו על פי ההסכם מחודש אוגוסט 2015 (המפורט לעיל). להערכת החברה, יתכנו עלויות נוספות אשר לא נלקחו בחשבון במסגרת תעריף הפרמיה כפי שנקבעה במועד מכירת הפוליסה בעבר, בשל השיפוי הרטרואקטיבי. יחד עם זאת, במידה ושיעור ההעברה שיקבע מתעריף הפרמיה יהיה בהלימה לעלויות בפועל של החברה בהתחשבות מול הביטוח הלאומי, יהיה במעבר לשיטת התחשבות כזו משום ייעול כולל של ההליך ויצירת וודאות ויציבות בניהול התביעות מבלי לפגוע במבוטחים.

(ו) המלצות ועדת וינוגרד וכניסתו לתוקף של התיקון לתקנות ההיוון

בחודש יוני 2014 מונתה ועדה ברשות השופט בדימוס אליהו וינוגרד. הוועדה בחנה את גובה שיעור ריבית ההיוון שבה משתמש המל"ל בבואו לחשב את סך כל קצבאות הנכות שהוא משלם לזכאים במקרה של תביעה, לצורך גבייתן בסכום אחד מאת חברות הביטוח או לצורך היוון לפי בקשת הנפגע. הוועדה המליצה, בין היתר, על שינוי גובה ריבית היוון משיעור ריבית של 3%, שהייתה נהוגה ב-30 השנים האחרונות בעת היוון תקבולי המל"ל, לשיעור ריבית של 2%, וזאת על רקע ירידת הריבית בשנים האחרונות וכן על רקע עדכון התשלומים לפי תוחלת החיים הנוכחית, הגבוהה יותר.

בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד ביום 1 באוקטובר 2017 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף התיקון לתקנות ההיוון הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978, אשר אימץ את המלצות ועדת וינוגרד, כך שהוראות התיקון כאמור חלו על חישוב ערך מהוון הנעשה ממועד התחילה ואילך.

ביום 13 בינואר 2019, פורסמו להערות הציבור המלצות הוועדה הבינמשרדית לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים שבה משתמש המוסד לביטוח לאומי בבואו לחשב את סך כל קצבאות הנכות שהוא משלם לזכאים בשל נזקי גוף במקרה של תביעה, לצורך גבייתן בסכום אחד מאת חברות הביטוח או לצורך היוון לפי בקשת הנפגע ("ועדת קמיניץ").

במסגרת המלצות הוועדה, אשר מונתה על ידי שרת המשפטים ושר האוצר, הומלץ, בין היתר, להפחית מהפיצוי סכום המבטא את הרווח שהניזוק עשוי להפיק מכספי הפיצויים לאורך שנים (בהינתן שבתי המשפט נוהגים בדרך כלל לפסוק פיצויים כתשלום חד פעמי); לקבוע ריבית היוון אחידה, שתיקבע על בסיס תשואות של אג"ח קונצרניות בדירוג AA למשך 25 שנים ותעמוד על 3%; וכן לקבוע מנגנון בדיקה ועדכון של שיעור ריבית ההיוון. העקרון שעמד לעיני הוועדה היה השבת מצבו של הניזוק לקדמותו, כך שיינתן פיצוי על פי הנזק שנגרם בפועל, לא יותר ולא פחות.

בהמשך לכך, ביום 8 באוגוסט 2019, אימץ בית המשפט העליון את המלצות ועדת קמיניץ וקבע בפסק דין כי שיעור ההיוון ימשיך לעמוד על 3%, שכן הוא מגלם תשואה שניתנת להשגה, בסבירות גבוהה, באמצעות השקעה בסיכון נמוך, לתקופה ממושכת ותוך שמירה על נזילות חלקית. ביהמ"ש עמד על הקושי שנוצר כתוצאה משיעור ההיוון שנקבע בפסק הדין (3%) לבין שיעור ההיוון הקבוע בתקנות הביטוח הלאומי (2%) והביע תקווה שהמחוקק יקבע הסדר ברור, שיכלול גם מנגנון עדכון. עד להכרעת המחוקק יעמוד שיעור ההיוון על כנו, אלא אם יוכח שינוי בהתאם לפרמטר שנקבע בדוח ועדת קמיניץ. בתקופת הביניים תעמוד בתוקף הסכמת הצדדים לנכות את גמלאות המוסד לביטוח לאומי לפי ריבית היוון של 3%. לפירוט בדבר השפעת פסק הדין האמור על החברה - ראה באור 32(ד)(2)(4)(ב) לדוחות הכספיים.

(ז) עתודות

התביעות בענף ביטוח רכב חובה מאופיינות ב"זנב ארוך", היינו: לעיתים חולף זמן ממועד התרחשות התאונה ועד למועד תשלום התביעה. לאור כך, להכנסות ואו להפסדים מהשקעות השפעה משמעותית על הרווחיות הכוללת בתחום זה.

על-פי הוראות הדין מבטח נדרש לשמור עתודות ביטוח בהתאם לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. הנוהג המיטבי כאמור מפרט, בין היתר, את מרווח הסיכון שיש להעמיס על העתודות Best estimate; את אופן קיבוץ ענפי הביטוח; וכן קובע כי יש לקחת בחשבון את גובה העתודה בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ובגין סיכונים לאחר יום המאזן.

שווקים עיקריים מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

ענף ביטוח רכב חובה מאופיין בתחרות חזקה, שכן מדובר במוצר אחיד (פוליסה תקנית); מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה; וכתוצאה מהאמור קיימת תחרות מחירים משמעותית, המאופיינת גם בשקיפות מחירים לצרכן באמצעות האפשרות לערוך השוואת תעריפים באתר האינטרנט של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. התחרות בענף ביטוח חובה מושפעת, בין היתר, גם מהגידול ההולך וגובר במספר כלי הרכב בישראל.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, חל בשוק ענף ביטוח רכב חובה קיטון של כ- 0.9% בהיקף דמי ביטוח ברוטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, בענף רכב חובה, ישנו רווח כולל של 1,148 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, לעומת רווח כולל של 122.6 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018. בשנת 2018 היה הפסד כולל של 69.6 מיליון ש"ח, לעומת שנת 2017 בה הסתכם הרווח הכולל בענף בכ- 192.7 מיליון ש"ח. התוצאות הנ"ל הושפעו בעיקר מהחלטת ביהמ"ש העליון מיום 8 באוגוסט 2019, במסגרתה אומצו המלצות ועדת קמיניץ ונקבע כי שיעור ההיוון ימשיך לעמוד על 3%, אשר הביאה להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות וכן מעלייה ברווחי השקעות.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

מוצרים חדשים

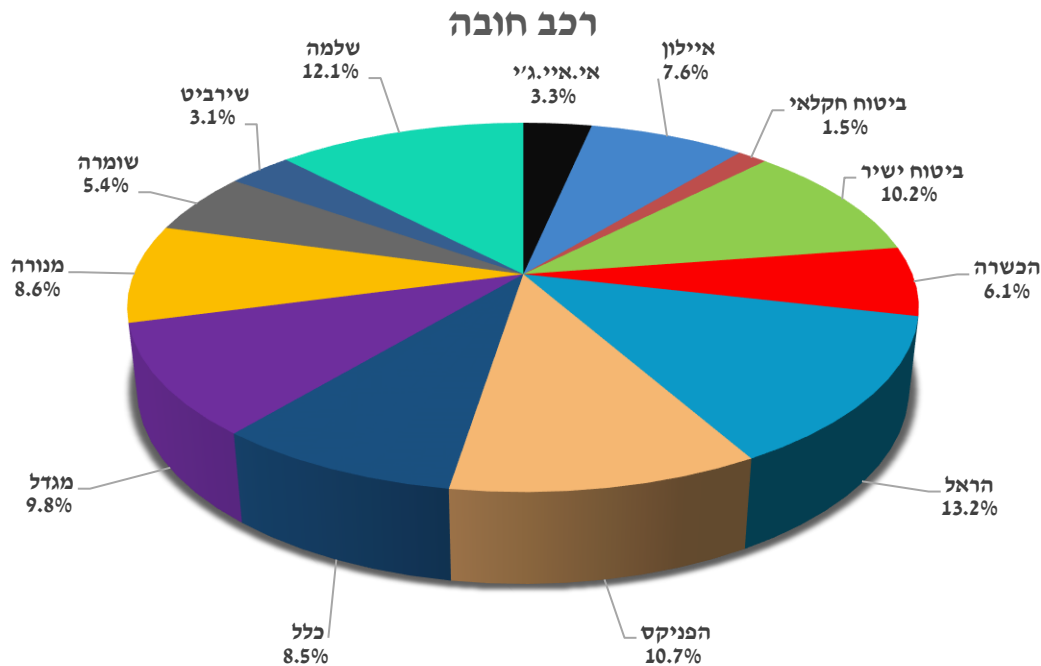
כאמור לעיל, תנאי הכיסוי הביטוחי בענף זה הינם בהתאם לפוליסה התקנית ועל כן בענף זה קיים מוצר אחד בלבד.

תחרות 2.1.1.2

פירוט תנאי התחרות ונתח שוק

מרבית חברות הביטוח בישראל פעילות בענף ביטוח רכב חובה, אשר מאופיין בתחרות עזה. חלקה של החברה בענף פעילות זה מגיע ל- 6.1% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי של שנת 2019), למול נתח שוק של 5.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח רכב חובה, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019:

בענף ביטוח רכב חובה כמעט ואין משמעות לגודל החברה והתחרות על המחיר היא כמעט מוחלטת. מבוטח יכול לקבל מידע על גובה הפרמיה בביטוח חובה על-ידי כניסה לאתר האינטרנט של הממונה על הביטוח והקלדת נתוני הרכב והנהגים בו.

ענף רכב חובה מאופיין בנאמנות לקוחות נמוכה ורגישות גבוהה למחיר ומכאן שחלקה של החברה בשוק יכול להשתנות בהתאם לשינוי בתעריפי חברות הביטוח האחרות, אשר מביא לתנועה של לקוחות, לפי מחיר נוכחי. היות והכיסוי הביטוחי בענף ביטוח חובה הינו אחיד (פוליסה תקנית), אזי התחרות בין חברות הביטוח מתמקדת בעיקר בתעריף ובאיכות השירות.

בעבר, מבוטחים רכשו בדרך כלל ביטוח רכב מקיף וביטוח רכב חובה, באותה חברת ביטוח. כיום, עם התגברות התחרות בענף רכב חובה, קיימים מקרים בהם בוחרים המבוטחים לרכוש ביטוח רכב חובה בחברת ביטוח אחת וביטוח רכב רכוש בחברת ביטוח אחרת.

בנוסף, החל משנת 2015 מפרסם הממונה על הביטוח, אחת לשנה, מדד שירות למוצרי הביטוח המרכזיים בישראל ("מדד השירות"). מדד השירות מציג את המוצרים המרכזיים בפעילות חברות הביטוח על בסיס השוואה, בין היתר, של הנדבכים הבאים: (1) תשלום תביעות - אחוז התביעות שאושרו ושולמו ומהירות הטיפול בהן; (2) טיפול בפניות - מידת שביעות הרצון של לקוחות מטיפול החברה בפניות שלהם אליה; (3) תלונות ציבור - שקלול התלונות שהוגשו ונבדקו ברשות שוק ההון; (4) זמן מענה טלפוני - שיעור השיחות שנענו תוך 3 דקות. מטרת פרסום המדד הינה לאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים והוא משמש כלי להגברת השקיפות וקידום התחרות בשוק הביטוח.

להערכת החברה, פרסום המדד בתדירות שנתית עשוי להגביר את התחרות בשוק הביטוח, ובכלל זה, בענף ביטוח רכב חובה, והחברה פועלת למצב את עצמה כאחת מחברות הביטוח המובילות בשוק הביטוח במתן שירות ללקוחותיה בענף זה ומשקיעה משאבים רבים לשיפור תודעת השירות לטובת לקוחות החברה.

תיאור התמודדות החברה עם תחרות

שיטות ההתמודדות של החברה עם התחרות הינן:

1. מעקב מתמיד אחר תעריפי חברות מתחרות;
2. שיפור החיתום והחישובים האקטואריים (על-פי תוצאות, תוך בדיקה מתמדת של פרמטרים מוכרים: נפח מנוע; כוח סוס; סוג הנעה (דלק); מין המבוטח; גיל נהג; ותק נהיגה; מערכות בטיחות הקיימות ברכב; היסטוריית תביעות של המבוטח; וכיוצא באלה);
3. נקיטת פעולות שוטפות לשיפור מתן השירות שניתן למבוטחים;
4. פיתוח אמצעים דיגטליים לרכישת פוליסות ביטוח וקבלת שירות במקרה של תאונה ו/או תקלה, בקלות, בנגישות מירבית ובכל זמן נתון;
5. פילוח נכון של לקוחות פוטנציאליים ושימוש בתעריף דיפרנציאלי, המסייע להתמקד בסוגי מבוטחים בעלי רמת סיכון נמוכה, לצורך הגדלת רווחיות הפעילות בענף;
6. מבצעי שיווק ומכירה;
7. החברה פועלת במסגרת האמצעים המותרים בדין על מנת לחזק את נאמנות הסוכנים כלפיה, במקרים בהם הפרש המחירים בין תעריפי החברה לתעריפי החברות האחרות אינו מהותי.

לקוחות 2.1.1.3

במהלך תקופת הדוח תמהיל הלקוחות של החברה בענף רכב חובה מורכב ממבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים. שאר המבוטחים בענף זה הינם ציי משאיות, ציי אוטובוסים, מוניות ואחרים.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2017	2018	2019	
6.7%	7%	4%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
93.3%	93%	96%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.
** קבוצת רכבים או מבוטחים המונה לפחות 1,000 כלי רכב או לחילופין מהווה לפחות 1% מהפרמיות בתחום זה.

תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח, אין לחברה לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עלה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

בשנים 2019, 2018 ו-2017, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה עמד על כ-67.6%, 59.83% ו-54% בהתאמה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת.

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בענף ביטוח רכב חובה במונחי מחזור הפרמיות לשנת 2019, באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	45.3%	19.0%	12.4%	23.3%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור פרמיות בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	מספר שנות ותק
45.3%	137,220	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
19.0%	57,669	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
12.4%	37,467	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
23.3%	70,456	שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ-3 שנות ותק)
100%	302,812	סך הכל פרמיות בשנת 2019

שיעור הלקוחות המבוטחים גם בביטוח רכב חובה וגם בביטוח רכב רכוש, מהווים במונחי פוליסות בשנים 2019, 2018 ו-2017 כ- 85.1%, כ- 79.5% וכ- 68.8% מסך הפוליסות של ענף הפעילות בשנים הרלוונטיות.

2.1.2 ענף ביטוח רכב רכוש

2.1.2.1 מוצרים ושירותים

כללי

ענף ביטוח רכב רכוש מעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שיגרום כלי הרכב המבוטח לצד שלישי ו/או לנזקי רכוש לכלי הרכב המבוטח עצמו. תנאי הפוליסה התקנית כוללים, בין היתר, כיסוי למקרה גניבה, אש, תאונה, מעשה זדון, נזקי טבע, נזקי רכוש שנגרמו לצד ג' ועוד.

בחברה ניתן לרכוש פוליסות ביטוח רכב רכוש הכוללות: כיסוי מקיף מלא (כיסוי לנזק עצמי ולנזקים שנגרמו לצד ג'); כיסוי מקיף ללא נזק עצמי (כיסוי לנזקי רכוש שנגרמו לצד ג' בלבד); וכיסוי מקיף ללא כיסוי לנזק עצמי במקרה תאונה וללא כיסוי למקרה גניבה. בנוסף, החברה מאפשרת את הרחבת הפוליסות ברכישת כיסויים נלווים, כגון: כיסוי לסיכונים רעידת אדמה, פרעות ומהומות. בנוסף, החברה משווקת במסגרת ביטוח זה גם שירותים נלווים, כגון: שירותי גרירה; רכב חלופי למקרה תאונה או גניבה; תיקון שבר שמשות; וכיסוי לפנסים ומראות.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשני תתי-ענפים, לפי סוג הרכב: (1) פוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי (שמשקלו עד 3.5 טון) - בהתאם לפוליסה התקנית שנקבעה בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986. המבטח אינו רשאי לסטות מתנאי הפוליסה התקנית, אלא לטובת המבוטח או במקרה שמדובר בצי רכב; (2) פוליסות עבור כלי רכב אחרים (מעל 3.5 טון) - תנאי הכיסוי הביטוחי אינם כפופים לפוליסה התקנית והם נקבעים על-ידי חברת הביטוח (בכפוף לאישור הממונה).

תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (משתנה ומותאם סיכון)

התעריף לביטוח רכב רכוש הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (משתנה ומותאם סיכון), הכפוף לאישור הממונה על הביטוח. תעריף כאמור נקבע על בסיס מספר פרמטרים הכוללים, בין היתר: דגם הרכב; נפח מנוע; שנת ייצור; מיגונים המותקנים ברכב; כמות נהגים ברכב; מין וגיל הנהגים; ניסיון תביעות וכיוצ"ב, וזאת מתוך הנחה כי פרמטרים אלה מהותיים בהערכת הסיכון ובהתאם לכך בקביעת הפרמיה. פילוח באמצעות פרמטרים אלה מסייע להתמקד בסוגי מבוטחים בעלי רמת סיכון נמוכה ולהגדיל את רווחיות הפעילות בענף.

בענף הרכב הכבד, שיטת קביעת התעריף הינה בקביעת מיון (אחוז) משווי הרכב.

היחידה למלחמה בגניבות רכב של משטרת ישראל

היחידה המשטרתית למניעת גניבות רכב ("אתג"ר") נועדה להגביר את המלחמה בגניבות הרכב. 40% מפעילות היחידה ממומנת על-ידי גורמים חיצוניים, הכוללים את איגוד חברות הביטוח וחברות ההשכרה והליסינג ו-60% מפעילות היחידה ממומנת על-ידי המדינה.

שווקים עיקריים ומגמות ושינויים בביקוש בהיצע

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה, המאופיין בתחרות חזקה, שכן מדובר במוצר אחיד (פוליסה תקנית), בתחרות מחירים משמעותית ובשקיפות מחירים לצרכן באמצעות האפשרות לערוך השוואת תעריפים באמצעות אתרי אינטרנט מסחריים שונים המציעים שירות זה בחינם. התחרות בענף ביטוח רכב רכוש מושפעת, בין היתר, גם מהגידול ההולך וגובר במספר כלי הרכב בישראל.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, חל בשוק ענף ביטוח רכב רכוש קיטון של כ- 2.9% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, בהתאם לנתוני משרד האוצר, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, הסתכם הרווח הכולל בשוק ענף ביטוח רכב רכוש בכ-811 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח כולל של כ-737 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2018 הסתכם הרווח הכולל בכ-920 מיליוני ש"ח, בהשוואה לשנת 2017 בה עמד הרווח הכולל על כ-620 מיליוני ש"ח.

ההסבר לגידול בשנת 2018 מול שנת 2017 נובע בעיקרו מיחס תביעות נמוך שהציגו בחברות הביטוח בשנת 2018 מול שנה קודם לכן. שיפור זה הינו עיקרו של הרווח וכך גם ביחס סך כל ההוצאות (L.R.C).

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

החברה צופה כי במהלך שנת 2020 תמשיך להחזיק בנתח השוק אותו השיגה במהלך תקופת הדוח, וזאת, בין היתר, באמצעות המסלול הדיגטלי GO, בו היא משווקת פוליסות רכב חובה ורכב רכוש.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא הושקו מוצרים חדשים.

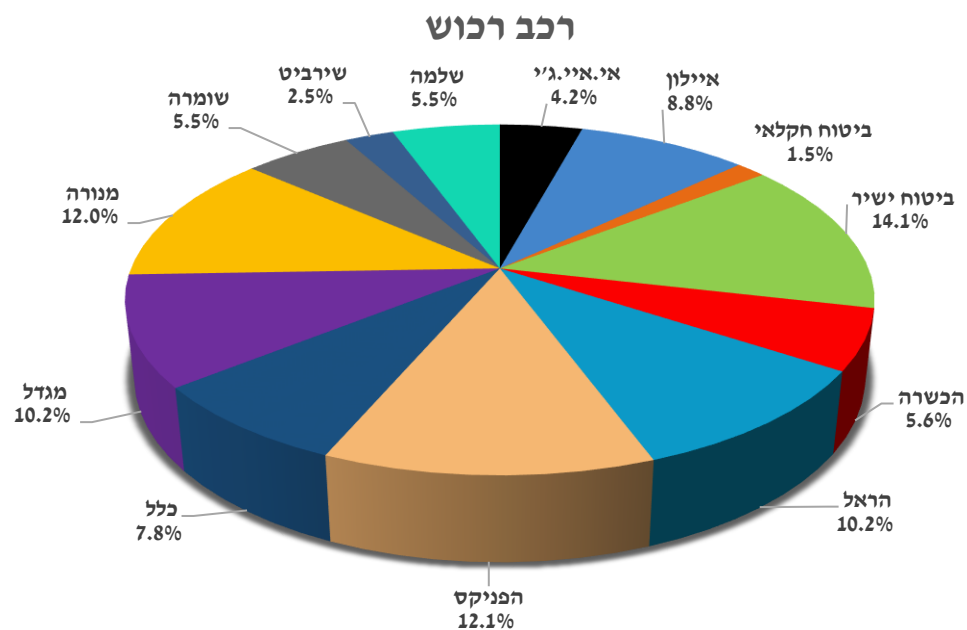
תחרות 2.1.2.2

פירוט תנאי התחרות ונתח שוק

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף ביטוח רכב רכוש, אשר מאופיין בתחרות עזה. הסיבות לתחרות החזקה בענף זה נעוצות, בין היתר, בהיעדר שוני בכיסוי הביטוחי בין החברות השונות בשל הפוליסה התקנית; בפעילותן של חברות ביטוח ישירות; בהוזלת תעריפים על-ידי החברות השונות; ובמתן הנחות מיוחדות.

חלקה של החברה בענף פעילות זה מגיע ל-5.6% (על-פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי של שנת 2019), למול נתח שוק של 4.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח רכב רכוש, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019:

כאמור לעיל, החל משנת 2015 מפרסם הממונה על הביטוח מדד שירות המאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים, וביניהם ביטוח רכב רכוש. הממד מהווה כלי להגברת השקיפות וקידום התחרות בשוק הביטוח. להערכת החברה, המשך פרסום הממד בתדירות שנתית עשוי להגביר את התחרות בענף ביטוח רכב רכוש.

תיאור התמודדות החברה עם התחרות

להלן תפורטנה דרכי ההתמודדות של החברה עם התחרות בענף ביטוח רכב רכוש:

1. שמירה תמידית על תעריפי ביטוח תחרותיים;
2. שיפור טיב השירות המוענק למבוטח, בדגש על פיתוח כלים דיגיטליים והנגשת המוצר והשירותים;
3. מבצעי שיווק ומכירה בקרב סוכני הביטוח;
4. פילוח נכון של אוכלוסיית הנהגים ותמחור הפוליסות המוצעות להם, תוך התמקדות במבוטחים בעלי סיכון נמוך ומשיכתם באמצעות תעריפים אטרקטיביים;
5. טיוב מתמיד של התיק, במטרה להביא לעלייה ברווחיות;
6. שימור פוליסות קיימות (חידושים), מתוך הבנה שהיכרות החברה עם מבוטחים אלה משפרת את יכולת החיתום בגינם;
7. שיפור הממשקים מול סוכני החברה.

לקוחות 2.1.2.3

תמהיל לקוחות החברה בענף ביטוח רכב רכוש מורכב מלקוחות פרטיים, לקוחות עסקיים, קולקטיביים וציי רכב.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2017	2018	2019	
2%	2.1%	0.5%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
98%	97.9%	99.5%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.

** קבוצת רכבים או מבוטחים המונה לפחות 1,000 כלי רכב או לחילופין מהווה לפחות 1% מהפרמיות בתחום זה.

תלות בלקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד בענף ביטוח רכב רכוש, שכן לא קיים לקוח שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסותיה.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

בשנים 2019, 2018 ו-2017, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש עמד על כ-72.1%, כ-69.8% וכ-70.9%, בהתאמה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת.

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בענף ביטוח רכב רכוש במונחי מחזור הפרמיות לשנת 2019, באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
שנות ותק לקוחות	52.0%	18.3%	10.4%	19.3%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור פרמיות בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק:

מספר שנות ותק	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	250,932	52.0%
שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)	88,600	18.3%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	50,049	10.4%
שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ-3 שנות ותק)	93,149	19.3%
סך הכל פרמיות בשנת 2019	482,730	100%

שיעור הלקוחות המבוטחים גם בביטוח רכב רכוש וגם בביטוח רכב חובה, מהווים במונחי פוליסות בשנים 2019, 2018 ו-2017, כ-84.4%, כ-80.3% וכ-79.5%, בהתאמה מסך הפוליסות של ענף הפעילות בשנים הרלוונטיות.

2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר

2.1.3.1 מוצרים ושירותים

כללי

פעילות החברה בענף ביטוח כללי אחר נחלקת לשלושה תתי-ענפים עיקריים:

(א) **ביטוח רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות** - ביטוחי רכוש כגון: ביטוח דירה; ביטוח סייבר; ביטוח בתי עסק; ביטוחים הנדסיים; ביטוח הובלת מטענים; וביטוח עבודות קבלניות. סיכונים עיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי לנזקים ישירים (קרי, נזקים שנגרמו ישירות לרכוש) וכיסוי לנזקים עקיפים (קרי, נזקים תוצאתיים, כגון: אובדן רווחים, קלקול סחורות וכו'). על-פי רוב, תקופת הביטוח בתת ענף זה הינה לשנה ותביעות בגין הפוליסות מתבררות בסמוך לקרות מקרה הביטוח, לכן תת-ענף זה נחשב כבעל "זנב תביעות קצר".

בנוסף, תחת קטגוריה זו נכללים כיסויים ביטוחיים שאינם באופיים ביטוחי רכוש או חבויות, כגון: ביטוח תאונות אישיות ומחלות לזמן קצר וביטוח נסיעות לחו"ל.

(ב) **ביטוח חבויות** - ביטוחים כגון: ביטוח אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח אחריות מעסיקים; ביטוח אחריות מקצועית; ביטוח אחריות המוצר; וביטוח השקעות של רוכשי דירות, לפי חוק המכר. ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח על פי דין בגין נזק לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה (למעט פוליסות עבודות קבלניות ופוליסות לביטוח השקעות של רוכשי דירות, שתקופת הביטוח בהן כתקופת הפרויקט). התביעות בתת-ענף ביטוח חבויות מאופיינות ב"זנב ארוך", היינו: קצב התנהלות התביעות ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת בשל מספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה; פרק הזמן שבין מועד התגבשות החבות והנזק לבין מועד הגשת התביעה; מורכבות הבירור העובדתי והמשפטי, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים; ותקופת התיישנות (בגין עילת התביעה) ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בענף ביטוח רכוש. על-פי הוראות הדין מבטח נדרש לשמור עתודות ביטוח בהתאם לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. הנוהג המיטבי כאמור מפרט, בין היתר, את מרווח הסיכון שיש להעמיס על העתודות (Best estimate); ואת אופן קיבוץ ענפי הביטוח; וכן קובע כי יש לקחת בחשבון את גובה העתודה בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ובגין סיכונים לאחר יום המאזן.

בחלק מביטוחי החבויות (בעיקר אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים) הכיסוי הביטוחי הינו על בסיס אירוע, דהיינו: הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח ובכפוף לתקופת ההתיישנות הקבועה בחוק. בביטוחי חבויות אחרים (בעיקר אחריות מקצועית ואחריות המוצר) הכיסוי הביטוחי הוא על בסיס המועד של הגשת התביעה, דהיינו: הכיסוי ניתן לתביעות אשר הוגשו במהלך תקופת הביטוח, גם אם העילה נוצרה קודם לתחילת תקופת הביטוח.

(ג) **ביטוחי ערביות** - ביטוח השקעות של רוכשי דירות, לפי חוק המכר. הפוליסה מכסה סיכונים מסוג סיכוני אשראי ומבטיחה תשלום תגמולי ביטוח למוטב בעת קרות מקרה הביטוח.

בחברה נמכרים מרבית מוצרי הביטוח הכללי המוכרים בשוק הביטוח. להלן פירוט אודות המוצרים והשירותים העיקריים בענף זה:

ביטוחי רכוש**(א) ביטוח דירה**

בענף הביטוח הכללי במגזר הפרטי, בולט מקומו של ביטוח הדירות, ובפרט פוליסות ביטוח הנרכשות בעת קבלת הלוואה לרכישת דירה מתאגיד בנקאי, מקום בו הנכס משועבד כנגד קבלת ההלוואה (משכנתא). הכיסוי הבסיסי בענף ביטוחי הדירות כפוף לתנאי סף הקבועים במסגרת הפוליסה התקנית המוגדרת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986. כמו כן, תעריפי המוצר מפוקחים ומאושרים על-ידי הממונה על הביטוח.

ביטוח דירה כולל ביטוח למבנה ו/או לתכולת דירת מגורים ומבוסס על ביטוחי רכוש בתוספת ביטוחי חבויות, הקשורים לדירת המגורים נשוא הפוליסה (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים לעובדי משק בית).

הכיסוי בפוליסות אלו כולל גם כיסוי לנזקי צנרת ומים ולנזקי רעידת אדמה, למעט אם המבוטח בחר שלא לרכוש כיסוי בגין נזקים אלה.

החברה מאפשרת למבוטח לרכוש הרחבות לפוליסות ביטוח דירה, בקשת רחבה של כיסויים: דברי ערך, מכשירים אלקטרוניים, תאונות אישיות למשפחה, כלי ירייה ועוד.

בחודש פברואר 2019 השיקה החברה הרחבה לפוליסות ביטוחי הדירות של מבוטחיה, הכוללת כיסוי לשימוש באופניים ו/או בקורקינט חשמליים. הכיסוי כולל נזק תאונתי לאופניים וכן אחריות כלפי צד שלישי ותאונות אישיות (מוות, נכות, אישפוז ושברים כתוצאה מתאונה), והכל בגבולות האחריות הקבועים בפוליסה.

תעריפי ביטוח הדירות נגזרים מתמהיל התכולה, קומת המגורים, קיום מיגונים למניעת פריצה, סכום הביטוח וכיוצ"ב. לעניין קיום מיגונים יובהר, כי בהתאם להנחיית הממונה, עצם קיומם של מיגונים כאמור אינו מהווה תנאי מוקדם לקיומו של הכיסוי הביטוחי. כחלק מהשירות המוענק על ידי החברה למבוטחיה, מאפשרת החברה ללקוחותיה להעריך את תכולת דירתם על-ידי מעריך מומחה (סוקר) ועל חשבונה, והערכה זו מהווה את הבסיס לקביעת סכומי הביטוח בפוליסה.

(ב) ביטוח בתי עסק

ביטוח בתי עסק הינו ביטוח רכוש, מבנה ותכולה, המעניק כיסוי מפני סיכונים אש וסיכונים נלווים, כגון: פריצה, נזקי טבע, התפוצצות ורעידת אדמה. פוליסת ביטוח בתי עסק ניתנת להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו: אובדן רווחים. החברה מציעה ביטוח זה, בדרך כלל, עם כיסויי חבויות ותאונות בתוכניות משולבות שונות, קרי: תכניות המשלבות כיסויים ביטוחיים שונים ובמסלולים ייעודיים לפי עיסוקם של העסקים השונים.

(ג) ביטוח סייבר

בחודש מרץ 2019 השיקה החברה מוצר ביטוחי חדש לכיסוי בגין אירועי סייבר. הכיסוי משווק הן כפוליסה עצמאית ונפרדת והן כפרק נוסף במסגרת פוליסות לבתי עסק (לבחירת המבוטח, תמורת תשלום נוסף). המוצר לכיסוי אירועי סייבר הינו מודולרי וכולל שלושה רבדי כיסוי שונים - בגבולות אחריות ובתעריפים שונים, לבחירת המבוטח ובהתאם לצרכיו.

(ד) ביטוחים אחרים

בנוסף לביטוחי הרכוש והחבויות, משווקים על-ידי החברה גם ביטוחים אחרים, כגון: ביטוח עבודות קבלניות (למשך תקופת הפרויקט); ביטוח ציוד מכני הנדסי; ביטוח נגד שבר מכני; ביטוח מלאי בקירור; ביטוח מטענים בהעברה ואחריות המוביל; ביטוח כספים בהעברה ובכספת; ביטוח ציוד אלקטרוני; ביטוח נסיעות לחו"ל; ביטוח תאונות אישיות ומחלות; וביטוחים קולקטיבים.

ביטוחי חבויות**(א) ביטוח אחריות מעסיקים**

פוליסת אחריות מעסיקים מעניקה למעסיק כיסוי מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שנגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו (פוליסה על בסיס מועד האירוע). הכיסוי בפוליסה זו ניתן לגבי אחריות המעסיק לנזקים שמעבר לסכומים בהם נושא ו/או אמור לשאת המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. גבול האחריות בפוליסות אלו קבוע מראש, אך המבוטח יכול גם לרכוש גבול אחריות גבוה יותר, בהתאם להערכתו את החשיפה לנזקים אשר עלולים להיגרם לעובדיו. פוליסה זו כוללת גם כיסוי חבות בגין מחלות מקצוע. כיסוי אחריות מעסיקים נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים) והן כחלק מפוליסת משולבת (כגון: פוליסה לביטוח עסק).

(ב) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי

פוליסת ביטוח אחריות כלפי צד שלישי מעניקה למבוטח כיסוי מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שנגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו, לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך. פוליסה זו מכסה אירועים אשר התרחשו במהלך תקופת הביטוח (פוליסה על בסיס מועד האירוע). הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על-ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו, בהתבסס על הערכתו את רמת הסיכון אליה הוא חשוף. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסת משולבת (כגון: פוליסה לביטוח עסק).

(ג) ביטוחי חבויות אחרים

במסגרת ביטוחי החבויות מוכרת החברה גם מוצרים אחרים, ובכלל זה: פוליסות לביטוח אחריות מוצר; ופוליסות ביטוח אחריות מקצועית.

הכיסוי הביטוחי במוצרים אלה ניתן עבור תביעות שהוגשו (אך לאו דווקא אירעו) במהלך חיי הפוליסה. ואולם, בניגוד לביטוחי החבויות הקודמים שתוארו לעיל, בביטוחי חבויות אחרים בדרך כלל קיימת בפוליסה התייחסות למועד קרות האירוע, כלומר: "פוליסה על בסיס מועד הגשת תביעה" מציבה תנאי כפול לקבלת כיסוי ביטוחי, התנאי הראשון מחייב כי אירוע מקרה הביטוח, דהיינו, הנסיבות העובדתיות המקימות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי, התרחשו בתקופת הביטוח, הכוללת בדרך כלל גם תקופה רטרואקטיבית מוסכמת; התנאי השני מחייב כי התביעה הנוגעת למקרה הביטוח הוגשה במהלך תקופת הביטוח עצמה (דהיינו: הוגשה תביעה שלא בתקופת הביטוח, אין המבוטח זכאי לכיסוי).

(ד) ביטוח ערבויות

במסגרת ביטוחי ערבויות משווקת החברה פוליסה לביטוח השקעות של רוכשי דירות, לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ("חוק המכר"). בחוק המכר נקבעו מנגנונים שונים להבטחת כספי הרכישה של הקונה באמצעות מתן בטוחות בהתאם לחלופות שנקבעו בחוק, כאשר אחת מהן הינה פוליסת ביטוח. פוליסה לביטוח השקעות של רוכשי דירות לפי חוק המכר מכסה סיכונים מסוג סיכוני אשראי והיא מבטיחה למוטב תשלום תגמולי ביטוח בקרות עילות החילוט.

שווקים עיקריים מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

על פי נתוני משרד האוצר בענף ביטוח כללי אחר חל גידול של כ-7.1% בדמי הביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2018. בענפי ביטוח הרכוש חל גידול של 6.2% ובענפי החבויות חל גידול של כ-8% בהשוואה לאשתקד.

בשנת 2018 חל גידול של כ-1.6% בדמי הביטוח ברוטו בענף ביטוח כללי אחר בהשוואה לשנת 2017, אשר נבע בעיקר מגידול של כ-1.4% בענפי ביטוח הרכוש וגידול של כ-5% בענפי החבויות.

תוצאות ענף ביטוח כללי אחר מושפעות בעיקר מעוצמת התחרות בענף, קיבולת מבטחי המשנה ותנאי ההסכמים עמם, תנודות באירועים הביטוחיים שאירעו ותנודות בשוקי ההון. על פי נתוני משרד האוצר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 עמד הרווח הכולל לפני מס בענף ביטוח כללי אחר בשוק הביטוח על כ-771 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח כולל של כ-189 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בענפי חבויות נרשם רווח כולל שהסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-320 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד כולל של כ-149 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בענפי ביטוח הרכוש נרשם גידול ברווח הכולל של כ-50 מיליון ש"ח והוא מסתכם לכ-373 מיליון ש"ח.

להערכת החברה, שיעור הפריצות, נזקים הנגרמים כתוצאה מאירועי טרור, שריפות ונזקי מים לדירות ובתי עסק וכן נזקים הנגרמים עקב פגעי טבע עשויים להשפיע על הביקוש בענפי ביטוח הרכוש.

כמו כן, תקופת מיתון עשויה לגרום לירידה במספר הפוליסות הנרכשות ולצמצום הכיסויים הביטוחיים הנרכשים על ידי מבטחים.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

החברה פועלת באופן עקבי במטרה להגדיל את נתח השוק בענף ביטוח כללי אחר והגדלת תמהיל הלקוחות בתחום, וזאת בין היתר, באמצעות מסלול דיגיטלי חדש שהשיקה במהלך תקופת הדוח, GO דירות. בדומה למסלול הדיגיטלי לרכב שהשיקה החברה במרץ 2018, המסלול החדש של GO דירות יאופיין בממשק דיגיטלי חדשני (באפליקציה ובמחשב) המקיף את הלקוח ב-360 מעלות, כאשר הליך ההפקה של הפוליסה מתבצע במהירות על ידי הלקוח ובאופן דיגיטלי וגם הלקוח מקבל פתרון מלא ודיגיטלי במקרה של תביעה.

מוצרים חדשים

בחודש ינואר 2020 השיקה החברה פוליסה ביטוח השקעות של רוכשי דירות לפי חוק המכר. הכניסה לתחום פעילות זה נובעת מתוך הרצון ליתן מענה שלם ליוזמי נדל"ן וקבלנים, לצורך רכישת כיסויים ביטוחיים שונים (כגון: העמדת בטוחות לרוכשי דירות); וכן סוגי ערבויות שהן נלוות ללווי פיננסי ובפרט: ערבויות לבעלי קרקע, ערבויות משכנתא, ערבויות שכ"ד וערבויות מסים (אגרות והיטלים).

תחרות

2.1.3.2

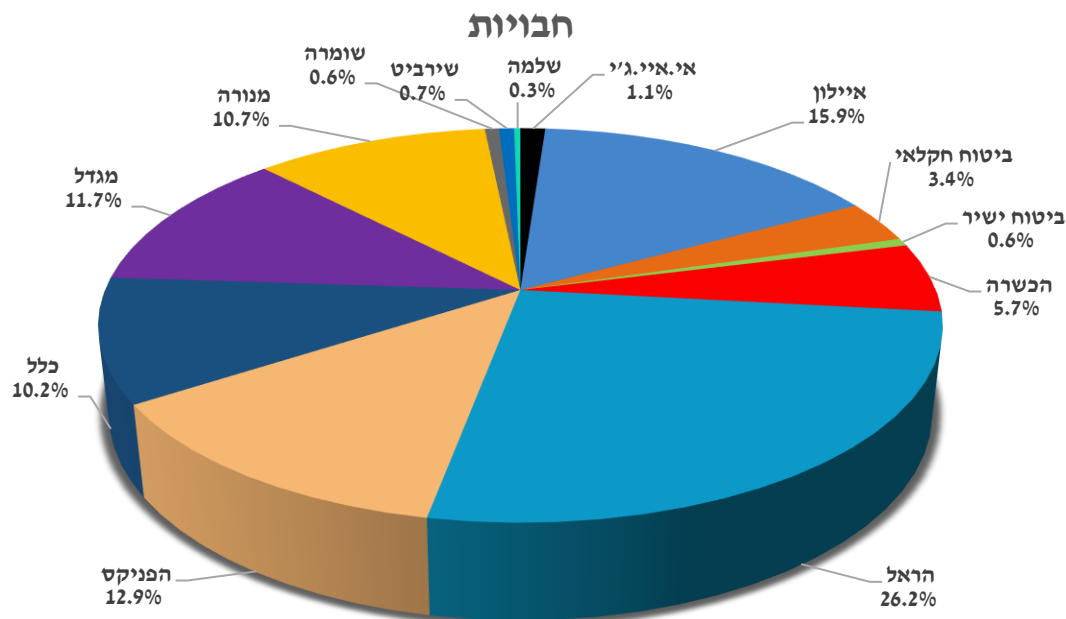
פירוט תנאי התחרות ונתח שוק

התחרות בתחום ביטוח כללי אחר מושפעת משני גורמים עיקריים: דרישות שוק המבטחים (המסתייעים לעיתים ביועצי ביטוח); ותנאי הסכמי ביטוח המשנה של חברות הביטוח האחרות. התחרות בענף זה מאופיינת בעיקר בהשוואת מחירים המתבצעת על-ידי החברות.

כמו כן, מחשבון ביטוח דירה, המוצג באתר האינטרנט של הממונה על הביטוח, מאפשר לציבור הלקוחות להשוות בין פוליסות ביטוח הדירה של חברות שונות, דבר שעשוי להגביר את התחרותיות בענף ביטוח דירות ולהשפיע על גובה הפרמיה ועל הרווחיות בענף זה.

חלקה של החברה בתת-ענף ביטוח חבויות מגיע ל- 5.7% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019), למול נתח שוק של 5% בתקופה המקבילה אשתקד.

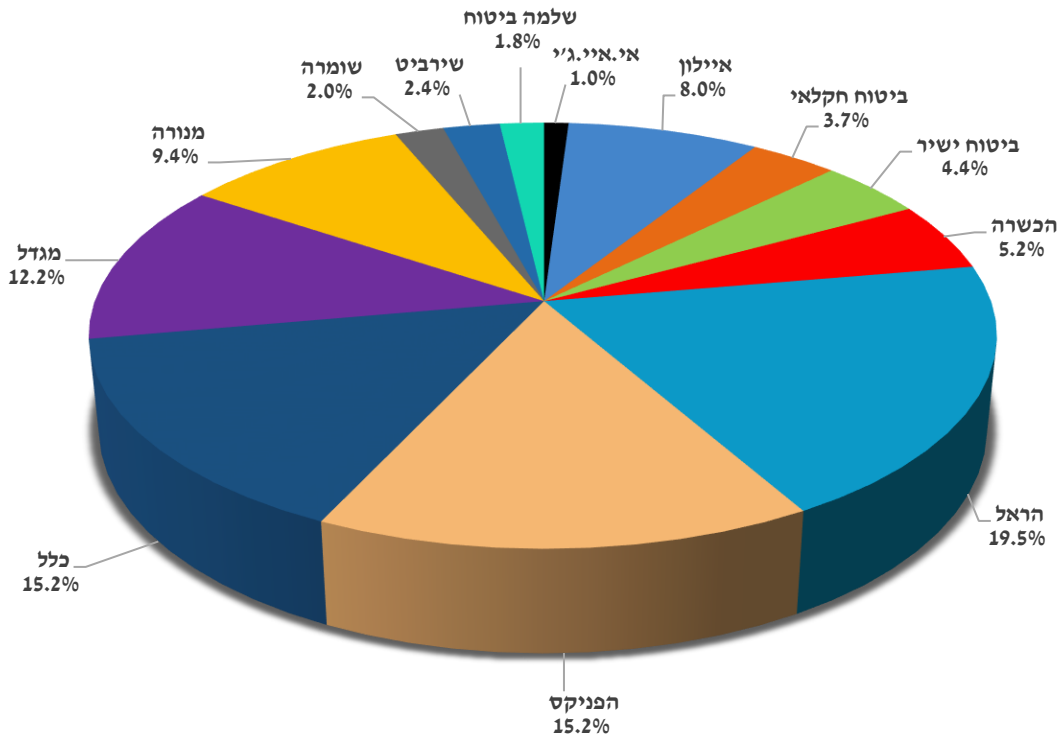
להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח כללי חבויות, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019:

חלקה של החברה בתת-ענף ביטוחי רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות, מגיע ל- 4.5% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019), למול נתח שוק של 5.01% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח כללי בענפי רכוש אחרים, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019:

ענפי רכוש אחרים

תיאור התמודדות החברה עם תחרות

החברה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיקוד בפלח עסקים בתחומים מסויימים, בהם היתרון היחסי של החברה נשמר גם ביחס למתחרותיה.

לקוחות

2.1.3.3

תמהיל תיק לקוחות החברה בביטוח כללי אחר גדל בשנים האחרונות מבחינת הרכבו, היקף הפרמיות וכמות המבוטחים. יחד עם זאת, מרבית המבוטחים בחברה נותרו לקוחות פרטיים ובעלי עסקים קטנים ובינוניים.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2017	2018	2019	
0%	0%	0%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
100%	100%	100%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.

** החברה לא ביטחה בשלושת השנים האחרונות מפעלים גדולים ו/או קולקטיבים גדולים (היינו: מבוטח המהווה לפחות 5% מהפרמיות בתחום זה).

תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח, אין לחברה בתחום פעילות זה לקוח מהותי או לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עלה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

שיעור החידושים בתחום ביטוח כללי אחר הינו גבוה יחסית, וזאת בשל התאמת הפוליסות לצרכי הלקוחות ונטיית הלקוחות להתמיד בהתקשרות עם אותה חברת ביטוח.

בתחום ביטוחי הדירות עמד שיעור החידושים בשנים 2019, 2018 ו-2017 על כ- 84.1% כ- 80.1% וכ-84%, בהתאמה (במונחי פוליסות בשנה השוטפת מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת).

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בביטוחי דירות במונחי פוליסות לשנת 2019 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	20.7%	17.7%	12.0%	49.6%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור הפרמיות בתקופת הדוח בענף ביטוח כללי אחר, לפי מספר שנות ותק:

מספר שנות ותק	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	54,559	20.7%
שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)	46,767	17.7%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	31,784	12.0%
שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ- 3 שנות ותק)	13,1114	49.6%
סך הכל פרמיות בשנת 2019	264,224	100%

2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח**2.2.1 מוצרים ושירותים****2.2.1.1 ענפי פעילות עיקריים**

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בחברה כולל בתוכו את ענף ביטוח חיים מקיף (משולב בחיסכון) וענף ביטוח חיים - סיכון בלבד (ריסק). החל מחודש אוגוסט 2017, החליטה החברה שלא לשווק יותר מוצרים פנסיוניים (ביטוחי מנהלים וביטוחים לעצמאיים) ומאז היא פועלת ומתמקדת בתפעול התיק הקיים בלבד. למרות האמור, יצוין כי מתקיימת פעילות מסוימת (שאינה יזומה) לתפעול התיק הקיים, כגון: הפקת פוליסה הפרשית כתוצאה מהגדלת הפרשות; נידוד לפוליסה קיימת וכיוצ"ב. כמו כן, החל מחודש אפריל 2019, החליטה החברה שלא לשווק יותר כיסויים לאובדן כושר עבודה.

פוליסות ביטוח החיים כוללות מגוון מוצרים, המאפשרים חיסכון לגיל פרישה (אותו יכול לקוח לפדות בעת הפרישה או במועד אחר) בשילוב עם כיסוי ביטוחי, כגון: כיסוי מפני מוות ומפני אבדן כושר עבודה. אם כן, המבוטח יכול לבחור את תמהיל ההרכב המתאים לו בפוליסות האמורות לעיל, בין הריסק ובין החיסכון.

פוליסות ביטוח חיים מיועדות לעובדים שכירים, לצורך ביצוע תשלומים פנסיוניים מהמעסיק; לעצמאים, לטובת קופות ביטוח על-פי תקנות קופות הגמל; וכן ללקוחות הרוכשים כיסויים ביטוחיים באופן פרטי (כגון: כיסוי ביטוחי למקרה מוות, ללא רכיב חיסכון).

בנוסף, בתחום פעילות זה קיימות פוליסות פרט למטרת חיסכון (פוליסות ביטוח לטובת "חיסכון טהור"/, סיכוני מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, גילוי מחלות קשות וכו'.

הפעילות בתחום ביטוח חיים בחברה כוללת שילוב של מכירות חדשות (למעט מוצרים פנסיוניים ואובדן כושר עבודה) ומתן שירותי תפעול בפוליסות קיימות אשר נמכרו החל ממועד תחילת פעילות החברה ועד היום. רווחיות הענף מושפעת מהתנהגות רבת שנים של היבט ההכנסות, האירועים הביטוחיים, תגמול הסוכן, הוצאות התפעול והשירות וכן שינויים רגולטורים. הכנסות מפוליסה נרשמות לאורך כל חיי הפוליסה, כאשר מרבית הוצאות השיווק נרשמות ומשולמות בסמוך למועד מכירת הפוליסה וברמה החשבונאית נפרסות לאורך כל חיי הפוליסה. שילוב אלמנטים זה, יוצר מערכת שבה רווחיות הענף תלויה באירועי מכירה בעבר ובהווה, בהמשכיות בעתיד של תשלומי הפוליסה ובהתפתחות אירועים ביטוחיים ושינויים רגולטורים, כגון: מדיניות הפיקוח לניוד כספי החיסכון.

לפרטים אודות התקשרות החברה במסמך עקרונות לקבלת שירותי תפעול ותוכנה מהראל, להסבת תיק ביטוח החיים ובריאות שברשותה לתפעול באמצעות מערכות הראל - ראה סעיף 1.1.4.3 לעיל וכן באור 1(ג) לדוחות הכספיים.

2.2.1.2 מוצרים ושירותים עיקריים

ביטוח מנהלים: מקורו בהפרשות המעסיק והעובד להבטחת הזכויות הסוציאליות של עובד שכיר לפיצויים, לתגמולים ולביטוח אובדן כושר עבודה. בגין ההפרשות הנ"ל ניתן לרכוש חיסכון לעת הפרישה: לתוכנית משלמת קצבה ולתכנית המשך (תכנית חיסכון להשקעה). הפוליסות יכולות לכלול גם כיסויים ביטוחיים נוספים למקרה מוות ולאובדן כושר עבודה. מרבית המבוטחים הינם עובדים אשר רכשו ביטוחי מנהלים לתגמולים ולפיצויים כחלק מהסכמי העבודה שלהם.

יובהר, כי החברה החליטה לחדול משיווק אקטיבי של ביטוחי מנהלים ועצמאיים חדשים והחל מחודש אוגוסט 2017 מתמקדת בטיפול בתיק הקיים.

ביטוח לעצמאים: פוליסות אלו מוכרות עפ"י תקנות קופות הגמל במקרה שנרכשו בתוכנית לעצמאים, מקורן בהפקדות המבוטח וייעודן הבטחת צבירה לגיל פרישה ושיפור הכיסוי הביטוחי.

ביטוחי פרט: ביטוח המבוסס על פוליסות אישיות שנרכשו על ידי המבוטח, על מנת לצבור חיסכון נזיל, לכל מטרה. הפרמיות בגין פוליסות אלו לא נהנות מהטבות מס, למעט זיכוי בשיעור מסוים מהפרמיה, המשולמת עבור כיסוי למקרה מוות כאמור בסעיף 45 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961.

פוליסת חיסכון (Best Invest): פוליסה למטרת חיסכון. ייחודיות פוליסות מסוג "בסט אינווסט" השונות, נובעת מכך שהחברה פתחה מגוון מסלולי השקעות בנייהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש ומור), ובאפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים. החברה רואה את מוצר בסט אינווסט כמוצר ייחודי בענף, שמאפשר לה יתרון תחרותי, וזאת לאור הפעילות עם מגוון בתי השקעות שונים, ובפרט נוכח העובדה שהמעבר בין בתי ההשקעות השונים ו/או בין מסלולים בפוליסה נעשה ללא גביית עמלת קניה ו/או מכירה מהלקוח. יצוין, כי החל מחודש אוגוסט 2017, חדלה החברה משיווק פוליסות מסוג בסט אינווסט למנהלים ועובדים שכירים ובסט אינווסט לעצמאים.

פוליסות ביטוח חיים ריסק (סיכון): פוליסות המבטיחות תשלום חד פעמי או תשלום קצבה למוטבים במקרה של מות המבוטח.

פוליסות ביטוח נכות מתאונה: פוליסות המבטיחות תשלום חד פעמי במקרה של נכות מתאונה, כפונקציה של שיעור אחוזי הנכות שנקבעו למבוטח.

פוליסות ביטוח מוות מתאונה: פוליסות המבטיחות תשלום חד פעמי למוטבים במקרה של מות המבוטח מתאונה.

אובדן כושר עבודה: פוליסה המבטיחה תשלום גמלה למבוטח, לאחר תקופת המתנה ממועד האירוע המזכה (מלא או חלקי), עד גיל פרישה ו/או עד למועד אחר, וכל עוד נמצא המבוטח באובדן כושר עבודה, בהתאם לתנאי הפוליסה.

פוליסת "מגן להכנסה": בחודש מרץ 2018 השיקה החברה פוליסה אחידה לכיסוי בגין מקרה ביטוח של אובדן כושר עבודה, אשר הותאמה להוראות חוזר הממונה "קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה" מיום 29 בספטמבר 2016. הכיסויים בפוליסה זו נבנו בצורה מודולרית, כך שבנוסף לתכנית הבסיס (המעניקה כיסוי בגין תקופת היעדר עבודה או אובדן כושר עבודה חלקי), המבוטח יכול לרכוש, על פי בחירתו, נספחים נוספים לכיסוי, כגון: הגדרת עיסוק ספציפי; קיצור תקופת המתנה; הגדלת תגמולי הביטוח כתוצאה מגידול בשכר המבוטח; ביטול קיזוז פיצוי מגורם ממשלתי; ביטול חריג מקרה ביטוח הנגרם כתוצאה מ"ספורט אתגרי"; תשלום נוסף במקרה סיעוד; הגדלת תגמולי הביטוח בתקופת אובדן כושר עבודה; ועוד. החל מחודש אפריל 2019, החליטה החברה שלא לשווק יותר כיסויים לאובדן כושר עבודה.

פוליסות בריאות: הכיסוי הביטוחי הינו שיפוי או פיצוי למבוטח בגין הוצאות רפואיות במקרה של מחלה או תאונה, כגון: ניתוחים, השתלות, תרופות, בדיקות רפואיות, ייעוצים וטיפולים.

מחלות קשות: הכיסוי הביטוחי הינו פיצוי במקרים של גילוי מחלה קשה אצל המבוטח.

ביטוח סיעודי: ביטוח זה מבטיח בעיקרו תשלום פיצוי חודשי (לתקופה הקבועה בפוליסה), בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרות הפוליסה. יצוין כי החל מחודש ינואר 2019, חדלה החברה משיווק פוליסות לביטוח סיעודי.

ביטוח תאונות אישיות: הכיסוי הביטוחי הינו פיצוי למבוטח בגין מקרה הביטוח כתוצאה מתאונה.

2.2.1.3 שווקים עיקריים, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

שווקים עיקריים

על-פי נתוני הדוחות הכספיים לתשעת החודשים הראשונים של 2019, סך הפרמיות שהורווחו ברוטו בענף ביטוח חיים הסתכמו לכ-24.3 מיליארד ש"ח לעומת כ-22.9 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווחיות בביטוח חיים מבוססת, בין היתר, על התוצאה המצרפית של המרכיבים הבאים לאורך חיי הפוליסה: המרווח הפיננסי בתיק ביטוח חיים מבטיח תשואה או דמי הניהול הנגבים מהצבירה בפוליסות משתתפות ברווחים, הפער בין הפרמיה הנגבית לכיסוי סיכונים והוצאות לבין עלותם בפועל, פדיונות, שיעור התביעות, אורך חיי הפוליסה וכן התשואות בשוק ההון.

על פי הדוחות הכספיים, ההפסד הכולל מעסקי ביטוח חיים בשוק ביטוחי החיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, הסתכם בכ-27.9 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ-1.85 מיליון ש"ח אשתקד. הסיבה המרכזית לגידול בהפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת הדוח הינה הפרשת LAT וירידה בווקטור של ריבית חסרת סיכון.

שינויים ומגמות כלליים

(א) הרחבת השקיפות לגבי מוצרים פנסיוניים ודמי ניהול

בשנים האחרונות מבקש הממונה לעודד את השקיפות לגבי מוצרים פנסיוניים ולאפשר השוואה ביניהם על בסיס אחיד, באמצעות פרסום הוראות המטילות חובות שונות על גופים מוסדיים, ובכלל זה, שליחת דוחות שנתיים ורבעוניים למבוטחים, פרסום תשואות תיק ההשקעות, הצגת דמי ניהול, מידע ספציפי שחובה על כל גוף מוסדי לכלול באתר האינטרנט, חובת שימוש במסלוקה הפנסיונית וכן באמצעות פרסום השוואתי של מוצרי החיסכון הפנסיוני באתר האוצר, בין היתר, באמצעות מערכות ה-"גמל נט", ה-"ביטוח נט" ומערכת ה-"פנסיה נט".

נכון למועד פרסום הדוח, דמי הניהול השנתיים המרביים הנגבים בביטוחי מנהלים הינם עד 1.05% מהיתרה הצבורה בחשבונו של כל עמית ועד 4% מההפקדות השוטפות. מקבלי קצבאות זקנה משלמים עד 0.6% מהנכסים העומדים כנגד התחייבויות הקופה כלפיהם.

(ב) עידוד החיסכון למטרות קצבה

מדיניות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מתבטאת בעידוד מכשירי חיסכון פנסיוני באפיקים קצבתיים, בהם מקבל המבוטח/ העמית תשלום חודשי (קצבה), המהווה תחליף שכר לאחר פרישה. יחד עם זאת חשוב לציין, כי במסגרת תיקון 15 לחוק קופות גמל, הותר לציבור החוסכים לחסוך כספים באפיק חיסכון הוני באמצעות קופת גמל להשקעה. יודגש, כי החברה אינה משווקת קופות גמל להשקעה.

(ג) גידול במודעות הצרכנים והתגברות התחרות

עם הגברת השקיפות לציבור, שינוי מבנה הבעלויות בענפי הפנסיה וקופות הגמל, כניסתם של יועצים בלתי תלויים והשקת מנועי חיפוש ממשלתיים לאיתור חסכוניות פנסיוניים (הר הכסף) ופוליסות ביטוח (הר הביטוח), גדלה בשנים האחרונות מודעות הצרכנים לאפיקים הפנסיוניים והתגברה התחרות בין הגופים הפועלים בתחום החיסכון ארוך הטווח. התגברות התחרות בין החברות המתחרות בשוק באה לידי ביטוי בשיווק אגרסיבי יותר, בניסיון לשפר את איכות השירות הניתן ללקוחות, בשיווקם של מוצרים חדשים ובניסיון לרכוש לקוחות חדשים ולשמר לקוחות קיימים על בסיס התשואות המושגות בתיק ההשקעות.

(ד) הסדר פנסיה חובה

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק שפורסם מכח חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, מטיל על המעסיקים במשק חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף לכלל השכירים במשק. נכון למועד פרסום הדוח, שיעור ההפרשות המינימאלי של העובד והמעביד (יחד) משכר העובד עומד על 18.5%.

בשנת 2016, נחתם בין נשיאות הארגונים העסקיים ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק, כך שהחל מיום 1 בינואר 2017, שיעור ההפקדות הכולל הינו כמפורט להלן: 6% לרכיב תגמולי העובד, 6.5% לרכיב תגמולי המעביד ו- 6% לרכיב הפיצויים.

(ה) ניווד החיסכון הפנסיוני

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד הפנסיוני"), מסדירות את המעבר בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים - קופות גמל, תכניות לביטוח חיים וקרנות פנסיה. התקנות כאמור, מאפשרות לצרכנים לעבור בין מוצרי החיסכון הפנסיוני או להחליף את הגוף המוסדי המנהל של החיסכון בגוף מוסדי אחר, בכל עת, ללא צורך בתשלום בעת העברת הכספים בין המוצרים ובהתאם להעדפתם, במטרה להגביר את התחרות, לגרום להתייעלות במוצרים הפנסיוניים ולשפר את השירות הניתן לצרכנים.

(ו) מסלוקה לחיסכון ארוך טווח ומבנה אחיד להעברת מידע ונתונים

כחלק מפעילות הממונה להסדרת מערך הניוד ומתן אפשרות למעבר מהיר ויעיל בין החברות השונות, הוקמה מסלוקה פנסיונית מרכזית אשר מאפשרת הגברת שקיפות כלפי המבוטחים ומסדירה את העברת המידע בין השחקנים השונים בשוק. נכון למועד פרסום הדוח, תקופת ההיערכות ליישום תהליך הניוד באמצעות המסלוקה הפנסיונית נקבע לחודש נובמבר 2020. פעילות המסלוקה הוסדרה על ידי הממונה, בין היתר, באמצעות קביעת העקרונות הבאים:

1. כללי מערכת

הממונה פרסם הוראות כלכלי המערכת לעניין ביצוע סליקת כספים לרשימות מעסיקים, קליטת היזון חוזר ודיווח הפקדות באמצעות המסלוקה הפנסיונית, לצורך התאמות לגרסה חדשה של ממשק מעסיקים.

2. קובץ מבנה אחיד

הממונה פרסם הוראות בנוגע לממשקים השונים, הקובעות מבנה של "רשומה אחודה" להעברת נתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, אשר תשמש את הגופים המוסדיים השונים, בעלי הרישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים, במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם. כמו כן, גוף מוסדי נדרש להעביר במסלוקה הפנסיונית את המידע העדכני ביותר הנמצא ברשותו, כך שישקף באופן המהימן ביותר את מצבו של הלקוח במוצרים הפנסיוניים ובמוצרי הביטוח, וכן הוא נדרש להשיב לכל בקשה לביצוע פעולה שהועברה באמצעות מסלוקה פנסיונית בהתאם להוראות הדין.

3. חובת שימוש במסלוקה הפנסיונית

בעלי רישיון מחוייבים לבצע מספר פעולות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית או באמצעות ממשק ממוכן (ממשק אירועים), וזאת על מנת ליעל תהליכי עבודה, להוזיל עלויות, לייצר תשתית איכותית אחידה למתן ייעוץ פנסיוני ושיווק פנסיוני ולאפשר לחוסכים לקבל החלטה מושכלת ביחס לחיסכון הפנסיוני שלהם. חובת השימוש במסלוקה הפנסיונית חלה רק לגבי פעולות לגביהן פורסמו ממשקים בחוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני".

(ז) הפקדת תשלומים לקופת גמל

רשות שוק ההון וביטוח וחיסכון הסדירה עניין זה באמצעות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים"), הקובעות את אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, העברת דיווח על הפקדת תשלומים לקופת גמל ודיווח תקין על הפקדת תשלומים, אשר חיוני לרישום זכויות העובד כנדרש במערכות המידע של החברה, וכן באמצעות חוזר הממונה בעניין תשלומים לקופת גמל ("חוזר התשלומים") המהווה נדבך משלים להוראות שנקבעו בתקנות התשלומים ומבקש להבטיח קיומה של התאמה מלאה בין אופן ניכוי הכספים משכר העובד לבין אופן קליטת הכספים בקופת הגמל של העובד; הגברת השקיפות של הגופים המוסדיים מול העמית ומול המעסיק; שיפור איכות השירות של החברות המנהלות למעסיקים תוך הגדרת לוחות זמנים לטיפול בליקויים שנמצאו בדיווח על הפקדת תשלומים; והנגשת חשבון מידע מקוון למעסיק.

(ח) עדכון לוחות דמוגרפיים והסדרת מקדמי קצבה בביטוח חיים

עקב פרסום נתונים בדבר השיפור בתוחלת החיים, פורסמה אסדרה בעניין מקדמי קצבה, שעיקרה הטלת איסור על מכירת תכניות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדמי קצבה מובטחים, למעט במקרים חריגים מסוימים. באסדרה נקבעו הוראות אשר מאפשרות לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון, תלויות תשואה עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים למבוטח שיש לו פוליסה כאמור, אשר מבקש לבצע ניוד, וכן הוראות לעניין שימור פוליסות ביטוח חיים עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים.

(ט) מסלולי השקעה בקופות גמל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון הסדירה תחום זה באמצעות חוזרים שונים, אשר הקו המנחה בהם הוא ביצוע התאמה בין רמת הסיכון של מסלולי ההשקעה בהם מושקעים כספי החוסכים, למאפיינים של כל חוסך וחוסך, לרבות גילו (המודל הציליאני).

(י) הרפורמה בעיסוק הפנסיוני

במסגרת חוק קופות גמל וחוק העיסוק הפנסיוני נקבעו הוראות המסדירות, בין היתר, את זכות הבחירה של העובד בנוגע לזהות הסוכן הפנסיוני; מגבלות על סוכנים פנסיוניים למתן שירותי תפעול למעביד שלגבי עובדיו הם מעניקים גם שירות של שיווק פנסיוני; אילוץ סוכנים פנסיוניים לבחור האם לקבל את התשלום מהלקוח או לקבל עמלה מהגוף המוסדי; איסור על גופים מוסדיים להעניק טובת הנאה לסוכנים עבור שיווק מוצרים, למעט עמלת הפצה; וכן איסור זיקה בין עמלת הפצה לדמי ניהול.

(יא) הרפורמה בתחום ביטוח אבדן כושר עבודה

בהתאם להוראות הדין, לפוליסת אובדן כושר עבודה קיים מבנה אחיד ומודולרי, באופן הכולל תכנית בסיסית לביטוח אובדן כושר עבודה ושחרור מפרמיה ("כיסוי הבסיס"), אשר בנוסף אליה ניתן לצרף נספחים המרחיבים את כיסוי הבסיס, לפי בחירת המבוטח.

במהלך שנת 2019 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה הקובע, בין היתר, קיום מנחים לשיווק כיסוי לאובדן כושר עבודה, לשמירת העתודות ולחישוב הפרמיה.

(יב) רפורמת ריסקים

ביום 15 בפברואר 2019 נכנסה לתוקף רפורמת ריסקים. תכלית הרפורמה הינה הוזלת ביטוח החיים ריסק, הוצאת הריסק מביטוחי מנהלים ושינוי מודל העמלות לסוכנים, בין היתר, על ידי הארכת האחרייות של סוכן הביטוח על ביטול פוליסה עד לשש שנים.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים:

2.2.1.4

בתחום החיסכון ארוך הטווח, החברה רשמה בשנת 2019 קיטון בפרמיות של כ-12.8% בהשוואה לשנת 2018, כאשר סך הפרמיות הסתכמו בכ-539.9 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 619.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. יחד עם זאת, ברבעון האחרון לשנת 2019 נרשם קיטון של כ-14.4% בפרמיות אשר הסתכמו בכ-127.1 מיליון ש"ח, לעומת כ-148.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

החברה צופה קיטון ברווח בתחום פעילות זה, וזאת לאור החלטתה להפסיק את שיווקם של מוצרים פנסיוניים החל מחודש אוגוסט 2017.

החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת של האסדרה כאמור בסעיף 2.2.1.3 לעיל על הכנסות החברה ועל רווחיותה אשר בשלב זה אינן ניתנות להערכה, במיוחד לאור השפעתן המצטברת של רפורמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני שנכנסו לתוקף בשנים האחרונות ו/או המצויות בהליכי חקיקה ואשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני.

בתחום הפיננסים והחיסכון הטהור, יתרת הצבירה ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה על כ-10.5 מיליארד ש"ח, לעומת כ-7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 (גידול של כ-50.2%). כמו כן, רשמה החברה תקבולים ממכירת פוליסות "בסט אינווסט", אשר הסתכמו ב-3,660.3 מיליון ש"ח, לעומת 2,882.9 מיליון ש"ח אשתקד, גידול של כ-27% (התקבולים לא נרשמו לפרמיה, אלא כתקבול בגין חוזה השקעה).

בעקבות צמיחה זו, יתרת הצבירה בגין פוליסות "בסט אינווסט" גדלה באופן משמעותי וסכום דמי הניהול הקבועים שהחברה גבתה בתקופת הדוח בגין פוליסות חיסכון טהור מסוג בסט ומסלולית עמד על כ-73.7 מיליון ש"ח לעומת 58.5 מיליון ש"ח אשתקד. בכוונת החברה להמשיך לצמוח בתחום הפיננסים באמצעות המשך חיזוק הפעילות במוצר "בסט אינווסט".

2.2.1.5 להלן יפורטו סוגי פוליסות ביטוחי החיים והבריאות העיקריים שמשווקת החברה ואשר שווקו בעבר על-ידה:

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
א. פוליסות הכוללות רכיב חיסכון (מוכרות כקופות גמל או לאו)			
(1) פוליסות מבטיחות תשואה אשר נמכרו עד דצמבר 1990¹			
"עדיף" מבטיחת תשואה	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. פוליסה מבטיחת תשואה, אשר שיעורה נקבע מראש. חלוקת רכיבי הפוליסה בין חיסכון לביטוח והוצאות, נקבע בהתאם לבחירת המבוטח. הפרמיה צמודה למדד או בשיעורים משכר העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	ללא דמי ניהול.
"מעורב" מבטיחת תשואה	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. סכום הביטוח מוגדר מראש בפוליסה והוא צמוד למדד. הוא ישולם במקרה מות המבוטח או בתום תקופת הביטוח, לפי המוקדם. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	ללא דמי ניהול.
(2) פוליסות משתתפות ברווחים אשר נמכרו בין השנים 1991-2003			
"עדיף" - משתתפת ברווחים	הפוליסה מגדירה את חלוקת הפרמיה, אשר מפוצלת בין מרכיב הריסק למרכיב החיסכון. הפרמיה צמודה למדד או בגובה הפרשה מהשכר המבוטח של העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981 ² .

¹ התחייבות לתשואה מובטחת גובתה בחלקה, באגרות חוב מיועדות שהנפיקה מדינת ישראל לחברות הביטוח.

² בהתאם להוראות גביית דמי ניהול שבהסדר התחיקתי, חברת הביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 1991-2003, וזאת עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, העולים על הפסדי ההשקעה הריאליים שנצברו.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"מעורב" - משתתפת ברווחים	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. סכום החיסכון העתידי נקבע עפ"י תוצאות פירות ההשקעה בפועל. במקרה של פטירת המבוטח קודם לתום תקופת הביטוח, משולם סכום ביטוח חד פעמי, בהתאם לקבוע בפוליסה. הפרמיה התקופתית קבועה בפוליסה, צמודה למדד ומושפעת מתוצאות פירות ההשקעה. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שוקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	בתוכניות ביטוח שאושרו לשיווק עד לשנת 2003, נגבים דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים מצבירת החיסכון, בהתאם לתשואות הריאליות שהושגו.
(3) פוליסות תלויות תשואה הנמכרות החל משנת 2004			
"מסלולית" - (כוללת מסלולי השקעה) שווקה החל מחודש ינואר 2004 ועד לחודש דצמבר 2007	הפוליסה מאופיינת בהפרדת הריסק והחיסכון. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. הפוליסה מאופיינת בסדרת מסלולי מקדמי גמלה, המגלמים בתוכם את תוחלת החיים. פוליסות אלו שוקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	עד דצמבר 2012: דמי ניהול של עד 2% מהצבירה. דמי ניהול מהפקדות 0% - 13%. החל מינואר 2013: שיעור דמי הניהול מההפקדות ומהצבירה התקבע על אחוז מסוים, ללא שינוי לאורך חיי הפוליסה.
"שי" - שווקה החל מחודש אפריל 2007 ועד לחודש דצמבר 2012	הפוליסה מאופיינת בסדרת מסלולי מקדמי גמלה, המגלמים בתוכם את תוחלת החיים וכן תוכניות המשך לקצבה בפוליסות הוניות, כחלק מהערכות לביטול המסלולים ההוניים ³ . אפשרות למשיכת קצבה על-ידי המבוטח בתום תקופת הביטוח; אופציה להבטחת מקדמי הקצבה גם על החיסכון ההוני; הגדלת קשת אפשרויות ההשקעה, לרבות התאמת סיכוני ההשקעה לגיל המבוטח והתקופה עד גיל פרישה.	בפוליסות המוכרות כקופות גמל ניתן לרכוש ביטוח ריסק או א.כ.ע. בשיעור של עד 35% מההפקדה לתגמולים, לאחר ניכוי דמי ניהול מפרמיה.	

³ בהתאם לתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, החל מיום 1 בינואר 2008 לא ניתן לבחור בין סכום הוני לבין סכום קצבתי, והחיסכון לגיל פרישה הינו חיסכון קצבתי בלבד, למעט חיסכון באמצעות קופת גמל להשקעה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"עתיד" / "6 עתיד" / פלוס 60 - משווקת החל מחודש ינואר 2013	פוליסת "עתיד" משולבת בחיסכון לגיל פרישה עם מקדמים שאינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים וכן כיסוי ביטוח חיים ו/או אובדן כושר עבודה, לפי בחירת המבוטח. בפוליסת "עתיד 60 פלוס" ישנם מקדמי קצבה מובטחים אשר מגלמים בתוכם את תוחלת החיים. קבלת קצבה חודשית למשך כל חי המבוטח החל ממועד הפרישה עפ"י דין והבטחת קצבה חודשית למוטביו כל תקופת זמן שיקבע בפוליסה. פוליסות אלו שוקו לעובדים שכירים או לעצמאים.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	החל משנת 2013 : דמי ניהול מצבירה עד 1.1% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%. החל משנת 2014 : דמי ניהול מצבירה עד 1.05% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%.
(4) פוליסות חיסכון טהור ("חוזי השקעה")			
"Best Invest 2.2 אישי (פרט) או מנהלים ועובדים שכרים אנ עצמאים	פוליסות לחיסכון טהור, ללא רכיב ביטוח חיים (ריסק), המשווקות על ידי החברה כתכניות ביטוח, במסגרת הרישיון שניתן לחברה כמבטח בענף ביטוח חיים. להלן סוגי הפוליסות המשווקות ו/או ששוקו בעבר ע"י החברה: 1. בסט אינווסט אישי - תכנית ביטוח שאינה מאושרת כקופת גמל. 2. בסט אינווסט למנהלים ועובדים שכירים ובסט אינווסט לעצמאים - תכניות ביטוח המאפשרות כקופות גמל, ללא מקדמים מובטחים (דהיינו, תשלומים קצבתיים בהגיע לגיל פרישה או משיכה הונית). עד לשנת 2013 פוליסות אלו הכילו הבטחת מקדם קצבה. פוליסות שהופקו משנת 2013 אין בהן גילום הבטחת למקדם תוחלת חיים. החל מחודש אוגוסט 2017 חדלה החברה משיווק פוליסות מסוג זה. 3. עתיד למנהלים ועובדים שכירים ועתיד לעצמאים - תכנית ביטוח המאפשרת כקופת גמל, ללא מקדמים מובטחים (דהיינו, תשלומים קצבתיים בהגיע לגיל פרישה או משיכה הונית). למעט בסט אינווסט אישי אשר מהווה תכנית לכספים נזילים הניתנים למשיכה בכל עת ⁴ , יתר התכניות הינן תכניות הניתנות למימוש בהגיע המבוטח לגיל פרישה או בסיום עבודה (כספי פיצויים) או לפי בקשה של המבוטח, ובכפוף להוראות מס הכנסה.	חיסכון טהור להשקעה.	עד דצמבר 2012 : דמי ניהול עד 2% מצבירה. החל משנת 2013 : דמי ניהול מצבירה עד 1.9% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%. החל משנת 2014 : דמי ניהול מצבירה עד 1.25% וללא דמי ניהול מהפקדה.

⁴ על אף האמור, בהתאם לתנאי פוליסת בסט אינווסט אישי, רשאי המבוטח להורות כי ערך הפדיון ישולם לו באמצעות תשלום קצבה חודשית (ע"פ אחד או יותר ממסלולי הקצבה אותם מציעה החברה, בהם מקדמי ההמרה אינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים) ו/או בהתאם לכל מסלול קצבה אחר שיאושר ע"י הממונה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
	<p>ייחודיות פוליסות מסוג "בסט אינווסט" השונות, נובעת מכך שהחברה פתחה מסלולי השקעות בניהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש ומור), ובאפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים. מובהר כי מנהלי ההשקעות אינם מחזיקים בכספים עצמם אלא מקבלים הרשאה כמנהלי תיקים בחשבון לביצוע פעולות של רכישה ומכירה של ניירות ערך במסגרת מדיניות ההשקעות המוכתבת להם על ידי החברה.</p> <p>בפוליסת Best Invest 60 פלוס למנהלים ועובדים שכירים ולעצמאים, ישנם מקדמי קצבה מובטחים אשר מגלמים בתוכם את תוחלת החיים.</p> <p>כל יתר הפוליסות מסוג Best Invest משולבות בחיסכון לגיל פרישה, עם מקדמים שאינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים.</p>		
ב. פוליסות ו/או כיסויים שאינם כוללים חיסכון			
ריסק טהור למקרה מוות - פרט: "מגן 1", "מגן 5", "מגן לעתיד" ⁵ ו-"ריסק משכנתא"	פוליסות וכיסויים המשוקים ליחידים, המבטיחים פיצוי במקרה של מות המבוטח. בפוליסה מסוג "מגן לעתיד" סכום הביטוח משולם בשיעורים. יצוין, כי החל מיום 15 פברואר 2019 החברה הפסיקה לשווק פוליסות מסוג מגן 5.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
אובדן כושר עבודה	פוליסה עצמאית או כיסוי נלווה ("ריידר") לפוליסה עיקרית של ביטוח חיים. הפוליסה/ הכיסוי מבטיחים תשלום חודשי במקרה של אובדן כושר עבודה מלא או חלקי של המבוטח, עקב תאונה או מחלה, עד גיל פרישה או לתקופה קצובה, בכפוף לתנאי הפוליסה ⁶ . יצוין, כי החל מחודש אפריל 2019, החברה הפסיקה לשווק כיסויים לאובדן כושר עבודה.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
"משפחה בטוחה" הופסקה לשיווק בחודש דצמבר 2014	פוליסה ששווקה ליחידים (פרט), המעניקה כיסוי ביטוחי בתחום תאונות אישיות, נכות מתאונה ואשפוז בשל תאונה וכן כיסוי למקרה מוות.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח.	אין דמי ניהול.

⁵ במקרה מוות של המבוטח ישולמו תשלומים חודשיים למוטבים בהתאם לסכום ביטוח שנקבע מראש ע"י המבוטח, ממועד הזכאות ועד תום תקופת הביטוח בפוליסה היסודית.

⁶ קיימים קריטריונים שונים בפוליסות מסוג זה להגדרת המונח "אי כושר עבודה", אשר יכול ויהיה לביצוע עיסוק ספציפי או כללי. בהתאם לחוזר הממונה בעניין קווים מנחים לתוכנית ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, לא ניתן לשווק פוליסות כאמור אשר כוללות הגדרת אי כושר עבודה מכל סיבה שהיא. החל מחודש ינואר 2005 ניתן לבצע ניכוי לצרכי מס של עלות הוצאה לרכישת כיסוי ביטוחי זה, בכפוף לתנאי הפוליסה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"משפחה בטוחה פלוס" שוקה החל מחודש פברואר 2015.	פוליסה לביטוח תאונות אישיות בדמי ביטוח קבועים. הפוליסה כוללת שישה כיסויים: מוות, נכות, אשפוז, כוויות, סיעוד ושברים בשל תאונה, המאוגדים בתוך שלוש חבילות, כאשר ההבדל ביניהן הוא בסכומי הביטוח המוצעים בכיסויים בכל חבילה. "פיצוי יומי בשל אי כושר עבודה מתאונה" הינו נספח לפוליסת "משפחה בטוחה פלוס", הנותן פיצוי יומי בגין אי כושר זמני כתוצאה מתאונה, חלקי ומלא, לעסוק בעיסוק שבו עסק המבוטח. הנספח נמכר רק בפוליסות מסוג "משפחה בטוחה פלוס".	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
"מחלות קשות"	פוליסה המשוקת ליחידים (פרט), אשר מבטיחה למבוטח תשלום פיצוי במקרה של גילוי מחלה קשה.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
בריאות - אמבולטורי, ניתוחים והשתלות.	פוליסות המשוקות ליחידים (פרט), אשר מבטיחות למבוטח תשלום שיפוי לכיסוי הוצאות רפואיות, ובמקרים מסויימים פיצוי, במקרה של צורך בביצוע בדיקות רפואיות, טיפולים, ניתוחים, השתלות ותרופות.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
סיעוד - "מגן לסיעוד" "מגן לסיעוד פלוס", "מגן משלים לסיעוד" ו"מגן משלים לסיעוד פלוס".	פוליסות ששווקו ע"י החברה מחודש אפריל 2016 ועד לחודש דצמבר 2018. פוליסות ליחידים (פרט), אשר מבטיחות למבוטח תשלום סכום גמלה במקרה בו המבוטח במצב סיעודי. "מגן לסיעוד": פוליסה לביטוח סיעודי המקנה פיצוי חודשי קבוע למבוטח לתקופות תשלום שונות: ל-5 שנים, 10 שנים ולכל החיים. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה. החברה החלה למכור את המוצר בחודש פברואר 2014. "מגן לסיעוד פלוס": פוליסות לביטוח סיעודי המקנות פיצוי חודשי קבוע למבוטח לתקופות תשלום שונות: ל-5 שנים, 10 שנים ולכל החיים. בנוסף, מקנה פיצוי חודשי כפול במקרה של אשפוז במוסד סיעודי. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה. החברה החלה למכור את המוצר בחודש פברואר 2014. "מגן משלים לסיעוד" ו"מגן משלים לסיעוד פלוס": פוליסות לביטוח סיעודי המקנות פיצוי חודשי קבוע למבוטח לכל החיים לאחר תקופת המתנה של חמש שנים, כאשר בתכנית "מגן משלים לסיעוד פלוס" זכאי המבוטח לפיצוי כפול במקרה של אשפוז במוסד סיעודי. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה. יצוין, כי החל מחודש דצמבר 2018, החברה הפסיקה לשווק כיסוי לביטוח סיעודי.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.

פוליסת ביטוח ריסק (סיכון): סוגי פוליסות אלו (כולל ביטוח ריסק להלוואת משכנתא), היוו כ-45.14% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בחברה בשנת 2019, לעומת שיעור מכירות של כ-31.3% בשנת 2018 ושל כ-8.2% בשנת 2017.

פוליסת ביטוח ריסק למשכנתא: ביטוחים אלה היוו כ-18.83% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2019 לעומת שיעור מכירות של כ-11.7% בשנת 2018 ושל כ-4.4% בשנת 2017.

פוליסת ביטוח "בריאותית", ביטוח "מחלות קשות" ו"בריאות": ביטוחים אלה היוו כ-26.17% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2019 לעומת שיעור מכירות של כ-15.4% בשנת 2018 ושל כ-1.4% בשנת 2017.

פוליסה משפחה בטוחה פלוס: ביטוחים אלה היוו כ-19.52% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2019 לעומת שיעור מכירות של כ-9.6% בשנת 2018 ושל כ-1.6% בשנת 2017.

כיסוי לביטוח אבדן כושר עבודה: החל משנת 2018 לא היו מכירות חדשות במוצר זה. לפרטים בדבר אסדרה חדשה של פוליסות לביטוח אבדן כושר עבודה - ראה סעיף 2.2.1.3 (יא).

מגן לסיעוד פלוס: ביטוחים אלה היוו כ-5.63% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2019 לעומת שיעור מכירות של כ-43% בשנת 2018 ושל כ-1.4% בשנת 2017.

מוצרים חדשים 2.2.1.12

בחודש אוגוסט 2019 השיקה החברה כתב שירות אמבולטורי לילד, עבור מבוטחים שיש ברשותם פוליסת ביטוח בריאות, המהווה רובד משלים המעניק כיסויים נוספים הייחודיים לצרכי הילד. הצירוף לפוליסה אפשרי לילדים עד גיל 18, כאשר הכיסוי עצמו ניתן עד גיל 21.

תחרות 2.2.2

תנאי התחרות ונתח שוק 2.2.2.1

תחום החיסכון ארוך הטווח עובר בשנים האחרונות שינויים הגורמים להתגברות התחרות. התחום הפך משופע במוצרים חליפיים העונים על הצורך בחיסכון לגיל הפרישה. תכנית משרד האוצר להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני צמצמה את ההבדלים בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים והגבירה את השקיפות של גופים מוסדיים כלפי החוסכים. הגברת השקיפות היוותה קו מנחה בפעולות האסדרה של האוצר בשנים האחרונות, לרבות ביחס לתשלום עמלות לסוכנים (לפרטים בדבר אסדרה בתחום עמלות הסוכנים ותיקון 20 לחוק קופות גמל הקובע כי עמלת ההפצה לא תחושב בזיקה לדמי הניהול הנגבים מהמבוטח - ראה סעיף 2.2.1.3 (י) לעיל). כן יצוין בהקשר זה, כי בהתאם להוראות הממונה, החל מחודש פברואר 2019 לא ניתן יותר לשווק כיסוי למקרה פטירה (ריסק) למבוטח בפוליסת ביטוח מנהלים, כך שמוצר זה הינו ב"חסר" אל מול מוצרים פנסיוניים אחרים (כגון: קרן פנסיה).

כאמור לעיל, באתר האינטרנט של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מפורסמים מחשבון תעריפי ביטוח חיים ומחשבון להשוואת תעריפי ביטוח בריאות. המחשבוניס מאפשרים לציבור המבוטחים להשוות בין התעריפים של חברות הביטוח, כאשר במחשבון הבריאות ניתן גם להשוות בין הכיסויים הביטוחיים הכלולים בפוליסות הבריאות של חברות הביטוח השונות.

להערכת החברה, השימוש במחשבוניס כאמור, גורם להגברת התחרות בענפים אלה ומצמצם את הפוטנציאל לכפל ביטוח.

כמו כן, באתר של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מפורסם גם "מחשבון דמי ניהול", המאפשר לחוסכים להשוות בין שיעורי דמי הניהול במוצרים הפנסיוניים השונים ("מחשבון דמי ניהול"). להערכת החברה מחשבון דמי הניהול מגביר את התחרות במוצרים הפנסיוניים והגמל, ולאור האמור, גם עשוי להשליך על שיעור דמי הניהול העתידיים.

בנוסף, מדד השירות המפורסם מידי שנה ע"י רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, מאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים, ומהווה כלי נוסף להגברת התחרות בשוק הביטוח, ובכלל זה בתחום ביטוחי הריסק (אובדן כושר עבודה וחיים).

בישראל ישנן כ-10 חברות ביטוח פעילות בתחום ביטוח החיים. חמש הקבוצות הגדולות בענף ביטוח החיים (המחזיקות גם בקרנות פנסיה ובקופות גמל) הן קבוצת הפניקס, קבוצת כלל, קבוצת מגדל, קבוצת הראל וקבוצת מנורהמבטחים. על-פי הדוחות הכספיים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, החזיקו הקבוצות האמורות בנתח שוק משותף של כ-94.7% מהפרמיות בביטוח חיים.

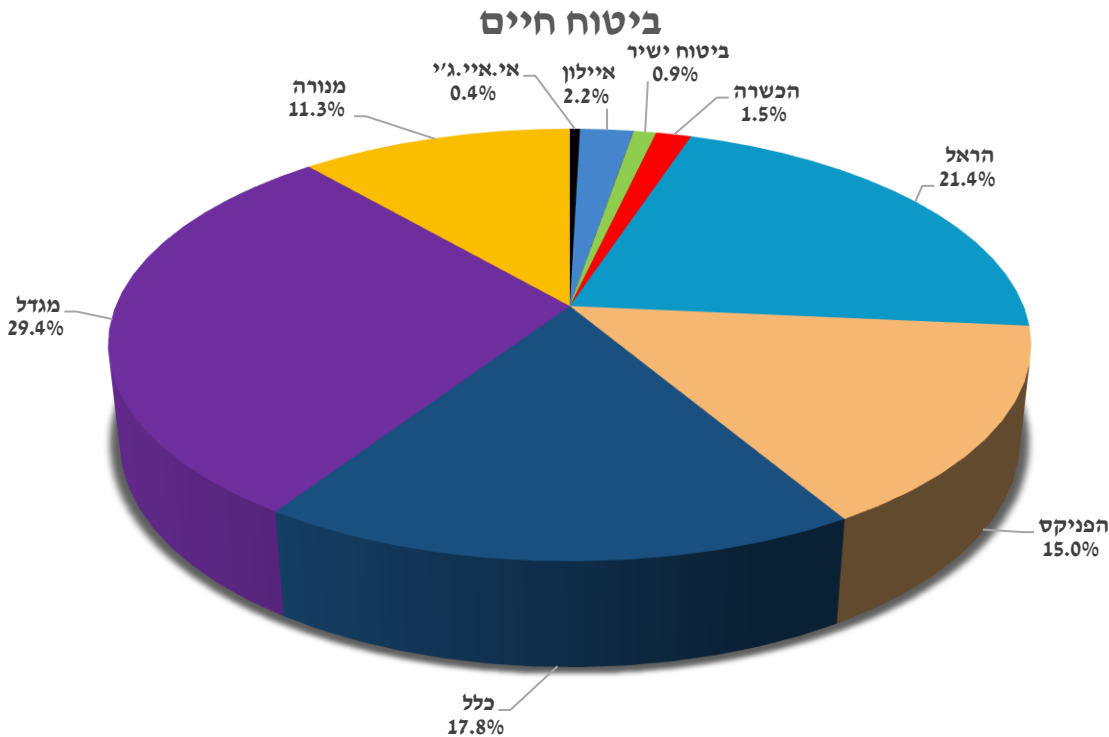
סך חלקה של החברה בפרמיות ביטוח חיים נכון ליום 30 בספטמבר 2019, הינו כ-1.7%, קיטון של כ-0.4% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע, בעיקר, מהחלטתה של החברה להפסיק את שיווקם של מוצרים פנסיוניים.

מתחרים משמעותיים

2.2.2.2

עיקר התחרות בתחום הינה מול חמשת החברות הגדולות. התחרות בענף אגרסיבית והיא באה לידי ביטוי, בין היתר, בגובה העמלות והמענקים לסוכנים. כמו כן, לחברה מוצרי חסכון טהור, אשר התחרות בגינם הינה הן מצד חברות ביטוח והן מצד בתי השקעות.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2019:

תיאור התמודדות החברה עם תחרות

2.2.2.3

החברה נערכת להתמודד עם התחרות הגוברת בענף באמצעים הבאים:

- (א) מתן מענה על הצרכים המשתנים בענף על ידי עידוד מוצרי הפוליסות ללא מרכיב חסכון, בדגש על פוליסות סיכון ובריאות.
- (ב) החברה פועלת למיצובה הראוי לנוכח החזון הדיגיטלי, אשר מושתת על העקרונות שהנחיל הממונה.
 - (ג) שיפור השירות ללקוח הקצה.
 - (ד) הצגת דמי ניהול אטרקטיביים.
- (ה) במוצרי Best Invest - פתיחת מסלולי השקעות בניהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש ומור), כאשר המעבר בין בתי ההשקעות השונים ו/או בין מסלולים נעשה על ידי החברה ללא גביית עמלת קניה ו/או מכירה מהלקוח. בנוסף, מתן אפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים.

2.2.3 לקוחות

2.2.3.1 כללי

לקוחות החברה כוללים לקוחות פרטיים וקולקטיבים.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2017	2018	2019	
63.2%	62.2%	55.3%	עמיתים שכירים
36.8%	37.8%	44.7%	מבוטחים פרטיים
0%	0%	0%	קולקטיבים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח

2.2.3.2 תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח אין לחברה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לקוח מהותי או לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עולה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

2.2.3.3 ותק והתמדת לקוחות ושיעורי פדיון וביטולים

קיימים בחברה 2 מסלולים עיקריים למוצרי חיסכון: מסלול שמצליב בין חיסכון לטווח ארוך ומרכיב סיכון בתוך פוליסה (סכום ביטוח למקרה מוות או פוליסה עם מקדם קצבה או ללא מקדם בתום תקופת הביטוח); ומסלול חיסכון טהור, ללא מרכיב ביטוחי (בסט אינווסט פרט), אשר המבוטח מפקיד בפוליסה סכומים (שוטפים או חד פעמיים) אותם הוא זכאי לפדות בכל עת. בהתאם, הצגת אחוז פדיון מהעתודה הממוצעת מוצגת תוך הפרדה בין 2 מסלולים אלה.

להלן פירוט אודות שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, ללא בסט אינווסט פרט, אשר מוצג מטה בנפרד:

2017	2018	2019
5.8%	6.3%	7.2%

בסט אינווסט פרט*

2017	2018	2019
15.6%	17.9%	13.73%

* החברה החלה בשיווק מוצר זה בסוף שנת 2007.

שיעורי ביטול בביטוחי בריאות

בשנת 2019 שיעור הביטולים בביטוחי בריאות עמד על כ- 15.2% ובביטוח סיעודי עמד על כ- 6.3%.

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה**3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה**

להלן תמצית הוראות הדין, מגבלות החקיקה, התקינה ואילוצים מיוחדים המשפיעים באופן מהותי על פעילות החברה:

- 3.1.1 חוק ניירות ערך, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו - בהיותה של הכשרה תאגיד מדווח ולאור העובדה שאגרות החוב שלה מוחזקות בידי הציבור, כפופה החברה לדיני ניירות ערך, מפוקחת בהקשר זה על-ידי רשות ניירות ערך וכפופה להנחיות הרשות.
- 3.1.2 חוק החברות, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו.
- 3.1.3 חוק הפיקוח, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו, החוזרים והנחיות שמפרסמת הרשות המפקחת על עסקי הביטוח של החברה (רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון) - חוק הפיקוח מסדיר, בין היתר, את סמכויות הממונה על הביטוח, תפקידיו ואמצעי האכיפה העומדים לרשותו.
- 3.1.4 חוק חוזה הביטוח - מסדיר בעיקר את מערכת היחסים שבין המבטח והמבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח.
- 3.1.5 חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006.
- 3.1.6 חוק החוזים האחדים, התשמ"ג-1982.
- 3.1.7 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
- 3.1.8 חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, לרבות הצווים שהותקנו מכוחו.
- 3.1.9 חוק ה- "FATCA" (Foreign Account Tax Compliance Act) ו- "CRS" (Common Reporting Standards).

החוק לאכיפת מיסים בחשבונות זרים ("FATCA"), הינו חוק אמריקאי גלובלי, אשר נכנס לתוקפו במהלך חודש מרץ 2010 וחל על פעילות כל המוסדות הפיננסיים בעולם, ובכלל זה, גם על חברות ביטוח. תכליתו של החוק היא אכיפת דיני המס בארצות הברית ומניעה של התחמקות מתשלום מס של אזרחים אמריקאים, בעלי חשבונות פיננסיים מחוץ לארה"ב. בחודש יוני 2014 חתמה מדינת ישראל על הסכם עם ארה"ב, במסגרתו התחייבה ליישום החוק בגופים הפיננסיים הפועלים במדינת ישראל, באופן בו יחויבו הגופים הפיננסיים למסור מידע ל- IRS⁷ אודות חשבונות פיננסיים המוחזקים על-ידי לקוחות שהינם אזרחים אמריקאים. דיווח על חשבונות בגין כל שנת מס ישלח לרשות המיסים עד לתאריך 20 בספטמבר בכל שנה העוקבת לשנת הדיווח. החברה ביצעה היערכות במטרה לעמוד בהוראות הדיווח בהתאם להוראות החוק כאמור.

ביום 1 באוקטובר 2017 פורסמה עמדת ממונה בעניין היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים, בהתאם לתקן חילופי מידע אוטומטיים ("CRS"). במסגרת המאבק הבינלאומי בעניין העלמות המס, פירסם ה-OECD בחודש יולי 2014 תקן אירופאי בינלאומי אחיד לחילופי מידע אוטומטיים בין מוסדות פיננסיים, לגבי חשבונות פיננסיים של לקוחות שהם תושבים זרים במדינת פעילותם. במהלך תקופת הביניים, עד ליישום מלא של התקן, יהיה רשאי גוף מוסדי לבקש את פרטי התיעוד הנדרשים בהוראות התקן, ובכלל זה הצהרה מהלקוח על המדינה בה הוא תושב לצרכי מס, והפרטים הרלוונטיים לתיעוד עצמי, בהתאם להוראות טיוטת תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות לשים מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017. ביום 11 במרץ 2018 פורסמו הנחיות טכניות למילוי נתונים לצורך דיווח קבצי CRS, אשר דיווחים על חשבונות בגין כל שנה (החל משנת 2018 ואילך) נשלחים לרשות המיסים לפיהן עד לתאריך 8 בספטמבר בכל שנה העוקבת לשנת הדיווח.

⁷ IRS - Internal Revenue Service is the revenue service of the United States federal government.

בחודש פברואר 2018 פורסמה טיוטה לעמדת הממונה בעניין טופס הצהרה עצמית של יחיד לצרכי FATCA ו-CRS, בהמשך להודעות הממונה בנושא היערכות ליישום הוראות הסכם FATCA ובנושא היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים (CRS). טופס ההצהרה נועד לסייע לגופים המוסדיים בהיערכות ליישום ההסכמים האמורים.

ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, שמטרתן להסדיר את יישום האמנה לחילופי מידע אוטומטיים CRS.

ביום 5 באפריל 2017 פורסם צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017, אשר מחליף צווים קודמים באותו נושא וקובע, בין היתר, מסגרת משותפת אחת שחלה על כלל הגופים המוסדיים ועל סוכני הביטוח; מכיל הוראות חדשות המביאות לידי ביטוי שינויים שחלו בנורמות הבינלאומיות במאבק בהלבנת הון ובמימון טרור, שנקבעו בהמלצת ארגון ה-FATF⁸; מפחית את הסכומים הנדרשים לדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון; מוסיף דרישה לביצוע הליך זיהוי של "הכר את הלקוח" על מנת לקבוע את מידת הסיכון של פעילותו; וכן נקבעו כללים לאימות פרטים ודרישה של מסמכים. תחילתו של הצו בתוך שנה מיום פרסומו וכן נקבעו הוראות מעבר.

בהמשך לכך, ביום 15 במרץ 2018 פורסמה עמדת ממונה שעניינה תיאור עיקרי השינויים ושאלות ותשובות ביחס לצו איסור הלבנת הון האמור, שמטרתה לסייע לגופים המוסדיים להיערך ליישום החובות המוטלות עליהם מכוח הצו.

ביום 6 במרץ 2018 אישרה ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת את צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות למניעת הלבנת הון ומימון טרור) (תיקון), התשע"ח-2018, אשר בין היתר, מקדים את מועד תחילתו של צו איסור הלבנת הון המפורט לעיל ליום 15 למרץ 2018.

ביום 3 ביוני 2018 פורסם חוזר בעניין הוראות ליישום חובת הליך הכרת הלקוח בגופים מוסדיים, אשר קובע, בין היתר, כי בתקופה של שישה חודשים מיום כניסת הצו לתוקף (היינו: עד ליום 31 בדצמבר 2018), ייראה גוף מוסדי שצירף לקוח של תאגיד בנקאי אגב ייעוץ פנסיוני של התאגיד הבנקאי ללקוחו (בהתאם לתנאים שבהוראה), כמי שפעל בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון לעניין הליך הכרת הלקוח, ובלבד שהגוף המוסדי סבור - לפי המידע שקיים ברשותו - כי אין מדובר בלקוח בסיכון גבוה להלבין הון ומימון טרור.

3.1.10 חוק קופות גמל, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו, החוזרים והנחיות שמפרסמת רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

3.1.11 חוק העיסוק הפנסיוני וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק, ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

3.1.12 חוק הפלת"ד, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו.

3.1.13 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 - ראה סעיף 1.2.1.1 לעיל.

3.1.14 פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 - ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל; ותקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 - ראה סעיף 2.1.1.1 (ב) לעיל.

3.1.15 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 - ראה סעיפים 1.2.1.2 ו-2.1.2.1 לעיל.

3.1.16 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 - ראה סעיף 2.1.3.1 (א) לעיל.

⁸ Financial Action Task Force- international standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation - since 2012.

להלן תיאור קצר של הוראות דין החלות על החברה, לרבות חוקים, תקנות, חוזרים, הנחיות וטיטות, אשר להם השלכה מהותית על עסקי החברה ופורסמו במהלך תקופת הדוח ועד לסמוך למועד פרסום הדוח:

כללי

3.1.17 משבר הקורונה

בסוף שנת 2019 התרחשה התפרצות ראשונה של נגיף COVID-19, מזן SARS-COV-2 ("הנגיף" או "נגיף הקורונה") בעיר ווהאן שבמרכז סין, כאשר בהמשך התפשט הנגיף בעולם כולו, לרבות בישראל. ביום 27 בינואר 2020 התווסף נגיף הקורונה לרשימת המחלות המידבקות והמסוכנות, בעלות חשיבות בינלאומית המחייבות הודעה מיידית, שבתוספת השנייה לפקודת בריאות העם, 1940, בהתאם לסמכותו של שר הבריאות; וביום 11 במרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי (WHO) על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. ההכרזה על המחלה כמדבקת ומסוכנת מקנה למשרד הבריאות סמכויות נרחבות להשתמש באמצעים שונים על מנת למנוע את חדירתה או התפשטותה של המחלה.

בעקבות התפשטות הנגיף בישראל, ננקטו מספר צעדים על ידי משרד הבריאות והממונה על הביטוח וכן פורסמו הוראות דין והנחיות שונות, במטרה להתמודד עם השלכות המשבר, אשר הביא להשבתת חלקים נרחבים במשק הישראלי והגלובלי ולתנודתיות חריפה בשוקי ההון. להלן יובאו עיקרי הדברים:

3.1.17.1 ביום 24 במרץ 2020 פרסם הממונה טיוטת הוראת שעה: תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה, שמטרתה להקל על הגופים המפוקחים נוכח משבר הקורונה, וזאת על-ידי הארכת מועדי חלק מהדיווחים בגין שנת 2019 וביחס לרבעון הראשון לשנת 2020, כמפורט להלן: עבור הדיווחים של רשימות נכסים ברמת הנכס הבודד - ארכה של 15 יום; עבור דיווחים בנושא EV, פרסום מרכיבי תשואה, הוצאות ישירות ודיווח עמלות של גופים מוסדיים - ארכה של 30 יום. בנוסף, הטיוטה מציעה לפטור את הגופים המפוקחים מהגשת דיווחים בעותקים קשיחים החתומים בחתימות מקוריות.

3.1.17.2 ביום 22 במרץ 2020 פורסמו תקנות שעת חירום (הגבלת מספר עובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020, אשר קובעות כי במקום עבודה לא ישהו בו-זמנית יותר מ-10 עובדים או 30% ממצבת העובדים, לפי הגבוה. חברת ביטוח וחברה מנהלת של קופות גמל מוחרגות ממגבלה זו, ובלבד שצמצמו ככל האפשר את מספר העובדים למספר הדרוש לצורך הבטחת פעילותם החיונית.

3.1.17.3 ביום 18 במרץ 2020 חתם שר העבודה והרווחה על צו לפי חוק שירות עבודה בשעת חירום, לפיו הקורונה הוגדרה כמחלה מדבקת ולפיכך הוכרז כי בכל שטח המדינה יתקיימו שירותים קיומיים בלבד, כאשר רשימת השירותים החיוניים צורפה לצו.

3.1.17.4 ביום 17 במרץ 2020 פרסם הממונה על הביטוח מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו "משבר הקורונה - הכרזת הממונה על שוק ההון למעבר הגופים המוסדיים לעבודה במתכונת מצומצמת", במסגרתו הכריז על "מצב חירום" כהגדרתו בחוזר המשכיות עסקית בגופים מוסדיים והודיע כי על הגופים המוסדיים לפעול לפי הוראות החוזר, תוך יישום הדגשים הבאים: הקצאת משאבים מתאימים על מנת להמשיך לתת שירות ללקוחות; חיזוק השירות באמצעים דיגטליים, תוך המשך מתן מענה אנושי; צמצום שירותי קבלת קהל; נקיטה באמצעים לצמצום הסיכון להידבקות לקוחות ועובדים; והרחבת עבודת עובדים חיוניים מרחוק, תוך ניהול הסיכונים הכרוכים בכך בדגש על סיכוני סייבר ואבטחת מידע.

3.1.17.5 ביום 17 במרץ 2020 פורסמה עמדת ממונה שעניינה השלכות התפשטות נגיף הקורונה על הדוחות הכספיים. מטרת העמדה לתת דגשים והבהרות לעניין הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון של הגופים המוסדיים לשנת 2019. במסגרת הגילוי שיינתן בדוח התקופתי לשנת 2019, ביחס להשלכות הידועות והפוטנציאליות של האירוע על התוצאות הפיננסיות והתפעוליות, ישקול הגוף המוסדי לתת גילוי לנושאים הבאים: תיאור השלכות האירוע בתקופה שבין סוף תקופת הדיווח ועד פרסומו, לרבות מצב כספי, הון עצמי והשפעות על תיק הנוסטרו והעמיתים; פעילות החברה על-מנת לנטר את השלכות כאמור על פעילותה העסקית; תיאור שינויים מהותיים בהיקף פדיונות במוצרים השונים; תיאור השלכות פוטנציאליות על ההתנהלות התפעולית של החברה ואופן הערכותה לכך; תיאור המסקנות של בחינות לגבי השפעה אפשרית על הסיכונים הביטוחיים אליהם חשופה החברה.

3.1.17.6 ביום 17 במרץ 2020 פרסם שר העבודה והרווחה הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשעות נוספות בשל נגיף הקורונה. בהתאם להיתר, העסקת עובדים תיעשה בהתחשב בצרכים הייחודיים של מקום העבודה, בעובדים ובצורכיהם, כאשר ניתן יהיה להעסיק עובד עד 67 שעות עבודה בשבוע, אך לא יותר מ- 90 שעות נוספות בחודש. כמו כן, ניתן להעסיק עובד עד 14 שעות עבודה ביום, אך לא יותר מ- 8 פעמים בחודש ובכפוף לעמידה במגבלת 90 השעות הנוספות בחודש.

3.1.17.7 ביום 16 במרץ 2020 פרסם שר התחבורה את צו התעבורה (הארכת תקופת תוקף רישיון רכב), התש"פ-2020, אשר מאריך את תוקפם של רישיונות רכב שמסתיימים עד יום 16 באפריל 2020 ב-30 ימים.

3.1.17.8 לפרטים נוספים אודות השלכות המשבר על החברה ועל תוצאותיה הכספיות - ראה סעיף 2.4 לפרק 2 בדוח התקופתי (דוח הדירקטוריון) ובאור 1(ד) לדוחות הכספיים.

3.1.18 חוזרים

3.1.18.1 ביום 8 במרץ 2020 פורסם תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית, שמטרתו לעגן את שיטת האמידה של עקום הריבית חסרת הסיכון הנהוגה בפועל כיום, לפיה העקום מבוסס על ציטוטי החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים עד לשנה ה-25; ובנוסף להבהיר את שיטת האמידה לגבי טווח הזמן שלאחר השנה ה-25. תחילתן של הוראות החוזר החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020, כאשר קיימת הוראת מעבר, לפיה בדוח התקופתי לשנת 2019 ההוראה תיושם כשינוי באומדן חשבונאי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מס' 8 (IAS).

3.1.18.2 ביום 17 בנובמבר 2019 פורסם חוזר צירוף לביטוח - תיקון, אשר קובע לעניין ביטוח מקיף לדירות או לבתי עסק בלבד, צמצום לגבי מספר הדרישות העיתיות הנדרשות אגב חידוש הביטוחים הני"ל, כך שידרשו אחת ל-3 שנים. תחילתן של הוראות החוזר במועד פרסומו. חוזר זה הינו בהמשך לטיטוט חוזר באותו נושא שפורסמה ביום 16 בספטמבר 2019 וכללה גם הצעה לתיקון סעיף 8(ו) לחוזר, כך שיקבע כי חברת ביטוח המקבלת בקשה לצירוף מועמד לביטוח שיש לו כבר פוליסה קיימת בחברה אחרת, תברר אם ברצונו לבטל את הפוליסה הקיימת. במידה והסכים לכך, חברת הביטוח החדשה תפנה בשמו לחברה המבטחת בפוליסה המקורית ותדאג לבטל ולתעד את הליך הביטול. כן מוצע, כי אם פוליסת הביטוח המקורית לא בוטלה, חברת הביטוח החדשה תישא בסכום הפרמיות ששילם המבוטח ביתר. הרשות הודיעה כי הדיונים ביחס לתיקונים המוצעים בסעיף 8(ו), כפי שפורסמו בטיטה, יימשכו בנפרד.

3.1.18.3 ביום 16 ביולי 2019, פורסם חוזר שעניינו שירות ללקוחות גופים מוסדיים, אשר מטרתו לתקן חוזר קיים באותו נושא ולקבוע הוראות פרטניות לעניין טיב השירות הניתן על-ידי גוף מוסדי, בשים לב לערוצי השירות הישירים. החוזר מסדיר, בין היתר, הוראות בעניינים הבאים: הגנת הפרטיות; פרטים שעל גוף מוסדי לכלול בהודעות שנמסרות ללקוח; אופן מסירת הודעה על חוב; אמצעי התקשרות של גוף מוסדי עם הלקוח; והוראות לעניין שיחה טלפונית של לקוח עם הגוף המוסדי. תחילתן של מרבית הוראות החוזר ביום 16.4.2020.

3.1.18.4 ביום 11 ביולי 2019, פורסם תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5 פרק 5, שכותרתו תגמול. מטרת החוזר לעדכן ולהתאים את הוראות הממונה לאור ההתפתחויות בהוראות הדין שפורסמו בשנים האחרונות בנושא זה ולאור הניסיון שהצטבר ביישום הוראות החוזרים של הממונה בתחום. החוזר שולב בהוראות החוזר המאוחד, יחד עם חוזר בנושא גמול לדירקטורים חיצוניים בגופים מוסדיים. תחילתו של החוזר במועד פרסומו.

3.1.18.5 ביום 9 ביולי 2019, פורסם תיקון החוזר המאוחד - כללים מנחים דרישות תיעוד מודלים הנחות ומחקרים, שמטרתו לקבוע תהליכי עבודה מסודרים, כמו גם שמירה על רמת תיעוד נאותה, על מנת לאפשר בקרה, פיקוח והמשכיות של עבודת האקטואר בחברת הביטוח, במסגרת חישובי עתודות ביטוח בענפי ביטוח חיים וביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים ועבור המאזן הכלכלי המשמש לחישוב יחס כושר פירעון כלכלי. הוראות החוזר יחולו על כל חברות הביטוח הפועלות בענפי ביטוח חיים וענפי ביטוח בריאות לגבי מודלים ומחקרים עליהם מתבססת החברה בדוחות כספיים ומאזן כלכלי ליום 31 בדצמבר 2019 ואילך.

3.1.18.6 ביום 18 במרץ 2019, פורסם חוזר שעניינו איסוף מידע סטטיסטי - פניות ציבור, שמטרתו לאפשר לרשות קבלת מידע אודות טיפול בפניות ציבור בגופים המוסדיים, לצורך איתור הסוגיות הדורשות אסדרה ובחינת רמת השירות בטיפול בפניות ציבור. החוזר קובע את אופן סיווג הפניות וספירתן, את החובה לאסוף ולשמור נתונים ואת מתכונת הדיווח לרשות, אשר יועבר אחת לשנה עד ליום 15 בפברואר לגבי השנה שחלפה. תחילתו של החוזר החל מהדיווח ליום 31.12.2019 (ולעניין הדיווחים לשנת 2019, יכלול הדיווח את נתוני הפניות שבירורן הסתיים החל מיום 1.9.2019).

3.1.19 טיטות חוזרים

3.1.19.1 ביום 19 במרץ 2020 פורסמה טיטות תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II, שמטרתה, בין היתר, לבצע עדכונים בהוראות הפריסה ובהוראות נוספות הנוגעות לחישוב יחס כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח. תחילתן של הוראות הטיטה, ככל שתתקבל כחוזר מחייב, ביום 30 ביוני 2020 (ואולם קיימות הוראות מעבר הנוגעות, בין היתר, להון הנדרש בתקופת הפריסה).

3.1.19.2 ביום 17 במרץ 2020 פורסמה טיטות תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (LAT), שמטרתה להביא לתאימות גבוהה יותר לנעשה באירופה ולשיקוף טוב יותר של ההון הכלכלי בדוחות הכספיים. לפי ההצעה, השינוי יוחל על תקופות חשבונאיות (רבעוניות ושנתיות) המתחילות ביום 1 בינואר 2020, תוך תיקון הנתונים למפרע כנדרש לפי כללי חשבונאות מקובלים. תחילתן של הוראות הטיטה, ככל שתתקבל כחוזר מחייב, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020.

3.1.20 הנחיות והבהרות הממונה

3.1.20.1 ביום 3 בספטמבר 2019 פרסמה הרשות תכנית למען הגיל השלישי שעניינה שירות, שקיפות ומיצוי זכויות. מטרת התכנית להתאים את מתן השירותים לאוכלוסיית הגיל השלישי ולמאפייני הייחודיים על מנת להבטיח שירות מקצועי, מכבד ויעיל. על מנת להשיג את התכליות הנ"ל בנתה הרשות תכנית פעולה שעיקריה במתן הוראות בנושאים הבאים: צירוף לביטוח, שיפור השירות, מיצוי זכויות, שיפור תהליכי הטיפול בפניות ציבור ומינוי אחראי על נושא הגיל השלישי וחינוך והיכרות פיננסית.

3.1.20.2 ביום 13 במאי 2019 פורסמה עמדת ממונה שעניינה ממצאי ביקורת רוחב בנושא המשכיות עסקית. במהלך חודש נובמבר 2018 הונחו הגופים המוסדיים לערוך תרגיל המשכיות עסקית, שמטרתו הייתה דימוי מתקפת סייבר במגזר שוק ההון, אשר מומשה הן דרך הגופים עצמם והן דרך שרשרת האספקה של הגופים. עמדת הממונה כאמור משקפת את עיקרי ממצאי התרגיל (תוך פירוט יישומים חסרים ויישומים ראויים), על מנת לתרום לשיפור התנהלות הגופים המוסדיים בנושא זה. לאור חשיבות הנושא, הודיעה הרשות כי בכוננתה להמשיך ולבחון את היערכות הגופים המוסדיים להמשכיות עסקית, לרבות בחינת הטיפול בליקויים שנתגלו במהלך התרגיל.

ביטוח כללי

3.1.21 הוראות דין

ביום 26 בפברואר 2020 פורסמה טיטות הוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) (תיקון), התשי"פ-2020, המציעה לקבוע, בין היתר, כי ברירת המחולל לשיפוי בגין ערך רכב באובדן יהיה בהתאם למלוא ערכו של הרכב על פי מחירון משרד התחבורה, ואולם המבוטח יהיה רשאי לבחור בעת הצירוף לביטוח (בחתימה על נספח נפרד) על שיעור שונה משווי הרכב במחירון, תמורת הנחה ובכפוף למספר תנאים. כמו כן, לעניין עבר ביטוחי מוצע כי נזקים שנגרמו לרכב המבוטח /או לצד שלישי, בגינם לא הוגשה תביעה לתגמולי ביטוח, לא יכללו במידע המהותי אותו חייב להעביר מבוטח לידי חברת הביטוח; דוח עבר ביטוחי יכלול גם מידע הנוגע לסוג הסיכון בגינו הוגשה התביעה; וכי חברת ביטוח לא תכלול בדוח עבר ביטוחי תביעה בגינה שיעור השיבוב הוא 75% ומעלה. בנוסף, הטיטה מציעה לקבוע הוראות לעניין ביטול הביטוח והחזר יחסי של דמי הביטוח; הוראות לעניין זכאות לפיצוי בגין שווי מערכות בטיחות מתקדמות המותקנות ברכב, במקרה שניזוקו אגב מקרה הביטוח; וכן כי מבטח לא יהיה פטור מחובתו ע"פ הפוליסה, אם הנהג ברכב היה בעל רישיון נהיגה בתוקף במועד כלשהו במשך 10 השנים שקדמו לתאונה, ובלבד שבמועד התאונה לא היה פסול מלקבל או להחזיק רישיון (וזאת לאור ביטול תקנה 172א לתקנות התעבורה).

3.1.21.1 לעניין המלצות הוועדה הבינמשרדית לבחינת ריבית ההיוון ("ועדת קמיניץ") ולאיימוץ של בית המשפט העליון את מסקנותיה מיום 8 באוגוסט 2019 - ראה סעיפים 2.1.1.1(ו) ו-1.1.4.4 לעיל וכן באור 32(ד)(2)(4)(ב) לדוחות הכספיים.

3.1.22 טיטות חוזרים

3.1.22.1 ביום 17 בפברואר 2020 פורסמה טיטת חוזר שעניינה אישור קיום ביטוח - תיקון, שמטרתה לתקן חוזר קודם באותו נושא, וזאת לאור פניות שהגיעו לרשות הנוגעות לצרכים שונים של ציבור המבוטחים אשר התגלו לאחר הנפקת אישורים בפורמט שנקבע במסגרת החוזר. הטיטה מציעה לאפשר אישור ביטוח מסוג נוסף, במקרים שבהם טרם קיימת התקשרות בין מבקש האישור לבין חברת הביטוח; וכן לחדד את החריג, לפיו אין תחולתה לחוזר בעניין אישור קיום ביטוח שנקבעו במסגרות חיקוק.

3.1.22.2 ביום 21 במאי 2019, פורסמה טיטה שנייה לתיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 2 - הוראות בענף רכב רכוש, שמציעה להסדיר את עבודת חברות הביטוח עם שמאים ומוסכים, כך שהליך תביעת הביטוח על ידי מבוטח יהיה הליך הוגן, יעיל, שקוף ומקצועי לטובת מיצוי זכויותיו, וזאת, בין היתר, תוך קביעת תנאים שיש לכלול בהסכם ההתקשרות עם מוסך מוסכם; פרסום באתר האינטרנט של מבטח אודות דירוג שביעות רצון מבוטחים ממוסכי הסכם; גילוי שיש לתת למבוטח וכן הוראות בנוגע לבחירת מוסך ובחירת שמאי; הוראות בדבר דיווח לרשות ותיעוד; וכיוצ"ב. תחילתן של הוראות הטיטה, ככל שתתקבל כחוזר מחייב, בתוך חצי שנה ממועד פרסום החוזר.

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

3.1.23 הוראות דין

3.1.23.1 ביום 28 בנובמבר 2019 פורסמה טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (הוראת שעה), התש"ף-2019, אשר מטרתה להאריך בשנתיים נוספות (עד ליום 31 בדצמבר 2021) את הוראת השעה שקבעה תקרה בשיעור של 0.25% להיקף ההוצאות שניתן לגבות מעמיתים בנוסף לדמי הניהול.

3.1.23.2 לעניין תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, מיום 6 בפברואר 2019 - ראה סעיף 3.1.9 לעיל.

3.1.23.3 ביום 8 ביולי 2018 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 21), התשע"ח-2018, אשר קובע, בין היתר, מגבלה לגבי המועדים בהם רשאי מעסיק לבקש מגוף מוסדי למשוך פיצויי פיטורים שהופקדו בגין עובד שלו (עד ארבעה חודשים ממועד סיום יחסי עובד-מעביד); וכן הוראות לגבי המסמכים שעל מעסיק להמציא למשיכת הכספים. הוראות התיקון חלות החל ממועד פרסומן וכן לגבי יחסי עבודה שנסיימו לפני מועד התחילה (שאו מניין ארבעת החודשים מתחיל ממועד פרסום התיקון).

בהמשך לכך, ביום 10 במרץ 2019 פורסם מכתב הבהרה בנושא "משיכת כספים ממרכיב הפיצויים", המדגיש כי חברה מנהלת של קופת גמל אינה רשאית לעכב תשלום כספים בשל טענות הנוגעות לזכאות אליהם. מפניות שהגיעו לרשות עלה כי לצורך משיכת הכספים נדרש העמית להמציא אישור סיום העסקה כאסמכתא לכך שחלפו 4 חודשים מיום סיום יחסי עובד-מעביד, וזאת אף במקרים שבהם ההפקדות הופסקו שנים קודם לכן או שהעסק בבעלות המעסיק נסגר. לגישת הרשות, פרשנות זו, מובילה לתוצאה פסולה לפיה מעסיק יכול למנוע את משיכת כספי הפיצויים על ידי העמית, רק באמצעות סירוב להעביר לידי אישור לעניין סיום העסקה, ומשכך היא מרוקנת מתוכן את תכליתו של התיקון. לאור האמור, הרשות הבהירה כי זכאותו של העמית למשיכת כספי פיצויים מקופת הגמל לא תותנה בקבלת כל אישור מהמעסיק, לרבות אישור על סיום העסקה.

3.1.24 חוזרים

3.1.24.1 ביום 23 בדצמבר 2019 פורסם חוזר קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד - תיקון, שמטרתו לתקן חוזר קודם באותו נושא אשר קבע הוראות לעניין חיסכון לכל ילד ובמסגרתו נקבעו 5 מסלולי השקעה אותם מחוייבת חברה מנהלת להציע לעמיתים (וכי בהיעדר בחירה של העמית, מסלול ברירת המחדל יהיה מסלול לחוסכים המעדיפים סיכון מועט). התיקון לחוזר קובע כי מסלול ברירת המחדל עבור ילד זכאי יהיה המסלול בו מנוהל החיסכון של הילד הצעיר ביותר שנולד לפניו; וכן קובע הוראות נוספות שמטרתן לייעל ולשפר את השירות הניתן לעמיתים על ידי חברה מנהלת. תחילתן של הוראות התיקון ביום 1.1.2020.

3.1.24.2 ביום 6 בנובמבר 2019, פורסם תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה. חברות הביטוח מחשבות את מקדמי הקצבה שבמועד הפרישה בפוליסות ביטוח חיים ובנוסף נדרשות לחשב מדי רבעון את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים על בסיס הנחות דמוגרפיות עדכניות. כמו כן, חברות מנהלות של קרנות פנסיה, הפועלות במתכונת של ביטוח הדדי, נדרשות לחשב מעת לעת את המאזן האקטוארי של הקרנות שבניהולן, ולקבוע בהתאם את המקדמים הכלולים בתקנונים שלהן. בחישוב כאמור, על החברות המנהלות להניח הנחות שעל בסיסן יחושבו מאזן אקטוארי ומקדמים של הקרנות. הוראות החוזר נועדו לפרט הנחות ברירת מחדל מעודכנות, שעל בסיסן ייחשבו חברות הביטוח וחברות המנהלות חישובים אלו. בד בבד עם פרסום החוזר כאמור, פורסם "נייר עמדה - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה", אשר בו נמצא הפירוט המלא באשר לאופן בו חושבו הנחות ברירת המחדל המעודכנות. תחילתן של הוראות החוזר במועד פרסומן.

לפרטים נוספים אודות היערכות החברה בדבר ההשלכה הצפויה של יישום החוזר - ראה באור 32(ד)(1)(6)(ג) לדוחות הכספיים של החברה.

3.1.25 טיוטות חוזרים

3.1.25.1 ביום 3 במרץ 2019 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה העברת כספים בין קופות גמל - תיקון, שמטרתה לקבוע, בין היתר, כי בעת העברת כספים מקופת ביטוח, טופס העברת הכספים יכלול את בקשת העמית להשארת הכיסוי הביטוחי לאובדן כושר עבודה, בעת העברת כספים בין קופות גמל, על מנת לשמר את הכיסוי הביטוחי לאובדן כושר עבודה בקופה המעבירה.

3.1.26 הנחיות והבהרות

3.1.26.1 ביום 2 בינואר 2020 פורסמה הבהרה לגבי הארכת תוקפם של חיקוקים בגין פיזור הכנסת ה-22, במסגרתה צוין כי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון והוראת שעה), התשע"ח-2018 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי) (הוראת שעה), התשע"ט-2018, יעמדו בתוקפן עד תום שלושה חודשים מיום התכנסות הכנסת ה-23, וזאת בהתאם לחוק יסוד הכנסת ועל מנת שלא להשאיר חלל משפטי בתקופה בה יש קושי לקדם הליכי חקיקה. כמו כן, במסגרת ההודעה הובהר כי בכוונת הממונה להציע לשר האוצר להאריך את תוקפם של החיקוקים כאמור, גם לאחר התכנסות הכנסת ה-23.

3.1.26.2 ביום 10 במרץ 2019, פורסם מכתב הבהרה בנושא "משיכת כספים ממרכיב הפיצויים", המדגיש כי חברה מנהלת של קופת גמל אינה רשאית לעכב תשלום כספים בשל טענות הנוגעות לזכאות העובד אליהם. מפניות שהגיעו לרשות עלה כי לצורך משיכת הכספים נדרש העמית להמציא אישור סיום העסקה כאסמכתא לכך שחלפו 4 חודשים מיום סיום יחסי עובד-מעביד, וזאת אף במקרים שבהם ההפקדות הופסקו שנים קודם לכן או שהעסק בבעלות המעסיק נסגר. לגישת הרשות, פרשנות זו, מובילה לתוצאה פסולה לפיה מעסיק יכול למנוע את משיכת כספי הפיצויים על ידי העמית, רק באמצעות סירוב להעביר לידי אישור לעניין סיום העסקה, ומשכך היא מרוקנת מתוכן את תכליתו של התיקון. לאור האמור, הרשות הבהירה כי זכאותו של העמית למשיכת כספי פיצויים מקופת הגמל לא תותנה בקבלת כל אישור מהמעסיק, לרבות אישור על סיום העסקה.

בריאות

3.1.27 טיוטות חוזרים

3.1.27.1 ביום 25 בפברואר 2020 פורסמה טיוטת חוזר בעניין יישוב תביעות אובדן כושר עבודה, שמטרתה להסדיר הליך ייחודי ליישוב תביעות בתחום אובדן כושר עבודה, וזאת על מנת להבטיח הליך יישוב הוגן, מהיר, יעיל ומקצועי באמצעות מודל שיאפשר בירור אובייקטיבי של התביעות. הטיוטה מציעה, בין היתר, לקבוע הוראות בנושאים הבאים: חובת הסדרת מערכת כללים ליישוב התביעות בתחום אובדן כושר עבודה אשר תחשב כחלק מתנאי הפוליסה; מסירת מסמכים ומידע למבוטח בעת הגשת תביעה; דיווחים לממונה ולדירקטוריון; הגדרת כישורים נדרשים לתפקיד של מיישב תביעות אובדן כושר עבודה והכשרתו; מינוי איש קשר בחברה לליווי המבוטח לכל הליך הטיפול בתביעה; קביעת לוחות זמנים לטיפול בתביעה; חובת נימוק הכרעה בתביעה ופירוט הזכות לערעור; חובת קביעת כללים לביצוע חקירות לבירור תביעות מבוטחים; והוראות לעניין הודעות פשרה; הוראות לעניין דחיית תביעה.

3.1.27.2 ביום 7 ביולי 2019, פורסמה טיוטת חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרקים 2, 3 ו-4 - ביטוח תאונות אישיות, שמטרתה להסדיר את ענף ביטוח תאונות אישיות, בין היתר, תוך קביעת העקרונות הבאים: קביעת רובד בסיסי שיכלול, לכל הפחות, את הכיסויים מוות, נכות, אשפוז, שברים וימי החלמה; קביעת הגדרה אחידה למונח "תאונה"; הסרת חריגים מכיסויים בפוליסה; קביעת תקופת ביטוח דו שנתית שתתחדש בהתאם לבקשת המבוטח (הסכמה אקטיבית); הוראות לעניין צירוף לביטוח בהליך נפרד ולא אגב מכירת ביטוח אחר; וקביעת מנגנון ליישוב תביעות נכות בפוליסה.

בהמשך לכך, ביום 24 בפברואר 2020, פורסמה טיוטה שנייה באותו נושא, אשר מציעה להחיל את הוראות החוזר על פוליסות לביטוח תאונות אישיות (פרט או קבוצתי) שיונהגו או יחודשו מיום 1.7.2020 ואילך ("יום התחילה"), אך לא להחיל אותן על ביטוח תאונות אישיות לפי חוק הספורט, חוק לימוד חובה, חוק מכוני הכושר ותקנות הצלילה הספורטיבית וכן ביטוח לתקופה קצרה משנה שנערך לקבוצה מסויימת עקב השתתפות בפעילות מסוימת. הטיוטה קובעת גם הוראות מעבר, אשר יעמדו בתוקפן שנתיים מיום התחילה (כגון: הוראות לעניין צירוף בהליך טלפוני ומשלוח טופס גילוי נאות; הקמת מנגנון בקרה פנימי, לביצוע בדיקות מדגמיות, בדגש על אוכלוסיות מסויימות; משלוח הודעות למבוטחים בהצעה לבחון את האפשרות לעבור לפוליסה חדשה; ועוד).

נוכח השינויים המפורטים בטיטות לעיל ובפרט נוכח ההצעה לקבוע כי תקופת הביטוח בפוליסות תאונות אישיות לא תעלה על שנתיים, פורסמה במקביל טיוטת חוזר שעניינה תיקון חוזר חידוש חוזה הביטוח, המציעה להחיל את הוראות החוזר גם על ביטוח תאונות אישיות, למעט ביטוח מוות ונכות מתאונה אשר משווק כהרחבה.

השקעות

3.1.28 חוזרים

3.1.28.1 ביום 8 בספטמבר 2019 פורסם תיקון החוזר המאוחד - הוראות לעניין השקעה בהלוואות באמצעות צד שלישי. לאור הפיכתם של מרבית הגופים העוסקים במתן אשראי (חוץ מוסדיים וחוץ בנקאיים), לגופים המפוקחים על ידי הרשות, נקבע כי תקרת ההשקעה המוגדלת שחלה ביחס למתן הלוואה על-ידי צד שהוא בנק (5 מלש"ח), תחול גם לגבי גופים מפוקחים שאינם בנקים, שעוסקים במתן אשראי בהיקף פעילות גבוה, ובכך תורחב קשת אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים ושיתופי הפעולה שלהם במתן אשראי.

3.1.29 טיוטות הוראות דין

3.1.29.1 ביום 21 במאי 2019, פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית) (תיקון), התשע"ט-2019, המציעה, בין היתר להוסיף חובה על משקיע מוסדי להפעיל שיקול דעת עצמאי ביחס להחלטה של תאגיד שיש לו זכות הצבעה בו, כך שיכין עבודת ניתוח (אנליזה) עצמאית של ההצעה וינמק בכתב את אופן הצבעתו; למחוק את סעיף 5 לתקנות, העוסק בהתקשרות של משקיע מוסדי עם גורם מקצועי לעניין הצבעות באסיפה כללית של תאגידי השקעה; וכן חובת פרסום נימוק בכתב באתר האינטרנט של הגוף המוסדי, במקרים בהם החליט הגוף המוסדי שלא להשתתף ולהצביע באסיפה כללית של תאגיד בהתאם לקבוע בתקנות. כניסתו של התיקון לתוקף, ככל שיתקבל כמחייב, בתוך 90 ימים ממועד פרסומו.

3.1.30 הנחיות והבהרות ממונה

3.1.30.1 ביום 13 בינואר 2020 פורסמה עמדת ממונה שעניינה השקעה בחברות "אינשורטק", שמטרתה לקבוע קווים מנחים למתן אישור הממונה עבור השקעה ושליטה בתאגידי אינשורטק או להחזקה בתאגידיים כאמור בשיעור העולה על 20%, וזאת בהתאם להוראות תקנה 33 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012. התנאים המפורטים בנייר העמדה יחולו באופן מתמשך לאורך תקופת החזקה של המבטח בתאגיד האינשורטק ועל המבטח להעביר לרשות דיווח שנתי אודות אחזקות בתאגידי האינשורטק.

3.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים לפעילות החברה**3.2.1 חסמי כניסה**

חסמי הכניסה העיקריים של תחומי הפעילות השונים של החברה, קבועים בהוראות הדין, המחייבות קבלת רישיונות והיתרים מתאימים ועמידה בדרישות ההון העצמי המינימלי.

3.2.1.1 רישיונות והיתרים

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב בהחזקת רישיון מבטח. החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה; ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בהיתר מאת הממונה. ניהול קופת גמל מחייב אף הוא קבלת רישיון.

כמו כן, בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק הפיקוח נקבע איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך, כאשר "החזקה מהותית" מוגדרת כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח הארוך.

לעניין היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה שניתן למר אלי אלעזרא בהכשרה ביטוח ראה סעיף 3.2.1.5 להלן.

ביום 25.12.2019 אישר הממונה את הרחבת רישיון המבטח של החברה גם לענף ביטוח השקעות של רוכשי דירות, לפי חוק המכר - לפרטים נוספים ראה סעיף 2.1.3.1 לעיל.

3.2.1.2 הון עצמי

לשם עיסוק בפעילות ביטוחית נדרשת החברה לעמוד בדרישות הון מינימאלי. לפירוט בנושא דרישות ההון הרגולטוריות החלות על החברה ואופן עמידת החברה בהן - ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

3.2.1.3 מומחיות ידע וניסיון

הפעילות הביטוחית והפיננסית של עסקי החברה דורשת ידע מקצועי ממוקד, בעיקר בתחומי האקטואריה וניהול הסיכונים, כמו גם היכרות עם שווקי התחום, לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצורך קביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים, יש משקל רב לצבירת ניסיון ואגירת מידע אקטוארי בעל בסיס נתונים רחב.

3.2.1.4 גודל מינימלי (מסה קריטית)

פעילות המערכות הביטוחיות של החברה וההשקעות הרבות אותן מבצעת החברה, לרבות לצורך עמידה בדרישות הרגולטוריות המשתנות, כרוכה בעלויות תפעול קבועות גבוהות ולפיכך מחייבת היקף הכנסות מינימלי על מנת לכסות את ההוצאות.

3.2.1.5 היתר השליטה

בהתאם להוראות הדין, החזקת אמצעי שליטה ושליטה, במבטח, כפופים לקבלת היתר מאת הממונה. בחודש אוקטובר 2006, העניק הממונה, למר אלי אלעזרא, היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה (כהגדרתם בסעיף 1 לחוק הפיקוח) בחברה ("היתר השליטה").

בהתאם לתנאי היתר השליטה, כל שינוי בשרשרת השליטה בחברה, מצריך את אישורו המוקדם של הממונה, כך שלאורך השנים בוצעו תיקונים בהיתרי השליטה לאור שינויים במבנה ההחזקות. היתר השליטה האחרון ניתן ביום 20 במרץ 2012. בהיתר נקבעו, בין היתר, התנאים העיקריים בדבר הוראות לשמירת שרשרת השליטה במבטח ואי מתן זכות לצד ג' בשרשרת השליטה בחברה.

כמו כן, במסגרת היתר השליטה ולצורך קבלתו, התחייב מר אלעזרא להשלים בכל עת את ההון העצמי הנדרש של החברה עד לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחרים שיבואו במקומם, אך ההתחייבות לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או 130 מיליון ש"ח (צמוד למדד אוקטובר 2005).

3.2.2 חסמי יציאה

3.2.2.1 פעילות הביטוח

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה על הביטוח, אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט, בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה. הליכי פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה, אשר רשאי להורות למבטח על דרכי פעולה מסוימות לצורך יישום הפירוק או החיסול כאמור.

בעסקי ביטוח חיים וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים כ"זנב ארוך", הפסקת הפעילות כרוכה בהסדר להמשך הטיפול במימוש כל זכויות המבוטחים או העמיתים (Run-Off).

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

להערכת החברה, הגורמים הבאים יכולים להיחשב כגורמים בעלי השפעה קריטית על פעילות החברה:

3.3.1 גורמי הצלחה כלליים: שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; נאמנות לקוחות ושימור התיק, בדגש על לקוחות איכותיים; איכות ניהול ההשקעות, לרבות ניהול סיכונים פיננסיים; ערוצי הפצה, כולל יכולת להגביר ביקושים וליצירת שווקים חדשים והגדלת גיוס סוכנים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק ולצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים; איכות השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; שימור וגיוס הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה; וכניסה לעולם תוכן של מכירה ושירות דיגיטליים.

3.3.2 גורמי הצלחה בביטוח כללי: איכות החיתום, דהיינו לקוחות בעלי הסיכון הנמוך יותר; זיהוי נכון ורציף של עלויות הסיכון ותימחורן בפועל; טיפול נכון בצמצום עלויות האירועים הביטוחיים; איכות האקטואריה על פיה נקבעים התעריפים; איכות מבטחי המשנה וההסכמים עמם; איכות ניהול ההשקעות; איכות הגבייה; איכות ניהול התביעות; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול והשיווק; יכולת החברה לשפר הסכמים עם הספקים בתחום (ספקי שירותי בריאות שונים, עורכי דין, חוקרים וכיוצא בזה).

לפרטים נוספים אודות גורמי הצלחה בביטוח כללי, לפי הענפים השונים בתחום - ראה סעיפים 2.1.1.2, 2.1.2.2 ו-2.1.3.2 לעיל.

3.3.3 גורמי הצלחה בביטוח חיים: פיתוח מוצרים בעלי רווחיות גבוהה, המאפשרים חדירה לנישות חדשות; שינויים במערך המחשוב על מנת לאפשר שירות איכותי לסוכנים ולמבוטחים; גיוס סוכנים ומשווקים בעלי איכות שימור תיק גבוהה והתמקצעות בתחומים ספציפיים (כגון: פיננסיים); איכות האקטואריה, על פיה נקבעים התעריפים; איכות מבטחי המשנה וההסכמים עמם; איכות ניהול ההשקעות; איכות הגבייה; איכות ניהול התביעות; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול והשיווק; פיזור גיאוגרפי של סוכנים ומשווקים; ניוודים; וגובה דמי הניהול.

לפרטים נוספים אודות גורמי הצלחה בביטוח חיים - ראה סעיף 2.2.2.3 לעיל.

3.4 השקעות

3.4.1 מבנה ניהול השקעות ואשראי

3.4.1.1 כללי

דירקטוריון החברה קובע את מדיניות ההשקעה הכוללת של המבטח וביחס להתחייבויות שאינן התחייבויות תלויות תשואה - גם קביעת נהלים לניהול ההשקעות. בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויות) התשס"א-2001, נקבע כי על חברת ביטוח למנות שתי ועדות השקעה - "ועדת השקעות משותפת" ו"ועדת השקעות נוסטרומי". יצוין, כי ועדות ההשקעה משמשות בפועל גם כוועדות אשראי.

ועדת השקעות משותפת עוסקת בהשקעות חברות הביטוח כנגד התחייבויות תלויות תשואה כלפי המבוטחים. ועדת השקעות משותפת מונה, נכון למועד דוח זה, שלושה חברים. רוב חברי ועדת משותפת הינם נציגים חיצוניים (כאלו שמתקיימים בהם כל תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני, הקבועים בסעיף 240 לחוק החברות), ובהם יושב הראש. ועדה זו מתכנסת לפחות אחת לשבועיים.

ועדת השקעות נוסטרו עוסקת בכספי חברות הביטוח המוחזקים כנגד ההון העצמי של החברה ולשם כיסוי התחייבויותיה הביטוחיות, שאינן התחייבויות תלויות תשואה. ועדת השקעות נוסטרו מונה, נכון למועד דוח זה, שלושה חברים ומתכנסת לפחות אחת לחודש. רוב חברי ועדת נוסטרו הינם נציגים חיצוניים (כאלו שמתקיימים בהם כל תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני, הקבועים בסעיף 240 לחוק החברות), ובהם יושב הראש.

ניהול אשראי 3.4.1.2

כחלק מהיערכות ליישום הוראות שפרסם הממונה בשנים האחרונות, שעניינן אופן ניהול אשראי על-ידי גופים מוסדיים, קיימה החברה מספר דיונים במסגרת דירקטוריון החברה ובמסגרת ועדות ההשקעה של החברה (נוסטרו ומשתתף) ("ועדות ההשקעה"), לצורך יישום הוראות הממונה ופעלה ליישומן. החברה פועלת על פי נהלים מוסדרים לניהול אשראי (שאושרו במוסדות החברה הרלוונטיים) ובהתאם להוראות הדין. כמו כן, דירקטוריון החברה אישר מסגרת כללית המסדירה את תהליך הזיהוי והטיפול בחובות בעייתיים והחברה מינתה מנהל אשראי לא סחיר וכן מרכז חובות בעייתיים, האחראי על ביצוע תהליך הערכת מצב נכסי החוב בהשקעות החברה. כמו כן, החברה מינתה ועדת אשראי פנימית, בה מכהנים 2 נציגים חיצוניים, בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלי ניסיון בהעמדת אשראי.

ניהול ההשקעות 3.4.2

התחייבויות שאינן תלויות תשואה 3.4.2.1

כספי ההתחייבויות הביטוחיות לסוגיהן מושקעים בנכסים שונים, וזאת בהתאם לאופי ההתחייבויות ובכפוף להוראות תקנות ההשקעה. ההשקעות בחברה מבוצעות במקביל להתחייבויות הביטוחיות, תוך שמירה על מדדי פיזור סיכון ומח"מ (משך חיים ממוצע) בהתאם לתקנות כאמור. רוב ההשקעות כנגד התחייבויות בענפים בעלי "זנב ארוך" (כגון: חיים, רכב חובה וחבויות) הינן לתקופות מח"מ של עד 5 שנים. ועדת ההשקעות קבעה במדיניותה כי לפחות 35% מההשקעות יהיו השקעות צמודות למדד. נכון למועד הדוח, מדיניות החברה לשנת 2020 היא כי לפחות 20% מההשקעות יהיו השקעות צמודות למדד.

ההשקעות מבוצעות במגוון מכשירי השקעה בארץ ובח"ל - הן בהשקעות מסורתיות כגון: מניות, אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות סחירות ולא סחירות והן בהשקעות אלטרנטיביות, כגון: אשראי לא סחיר, נדל"ן, קרנות גידור וקרנות השקעה.

התחייבויות תלויות תשואה 3.4.2.2

התחייבויות אלו מושקעות במגוון מכשירי השקעה בארץ ובח"ל - הן בהשקעות מסורתיות כגון: מניות, אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות והן בהשקעות אלטרנטיביות כגון: אשראי, נדל"ן, קרנות השקעה וקרנות גידור.

בתחילת שנת 2004 החלה החברה לשווק פוליסות בהן מרכיב החיסכון מופקד במסלולי השקעה שונים, לבחירת הלקוח בין מספר מסלולי השקעה: מסלול כללי - אשר מדיניות ההשקעה בו כפופה להחלטת ועדת ההשקעות; מסלול מתמחה במניות - אשר הרכיב המנייתי בו הינו 75% ומעלה; מסלול אג"ח ממשלת ישראל - אשר לפחות 75% מהנכסים בו מושקעים באג"ח ממשלתי; מסלול שקלי טווח קצר - מסלול בו המח"מ הממוצע לא עולה על שנה; מסלול הלכה (נסגר בסוף שנת 2018) - אשר ההשקעות בו בוצעו עפ"י כללי ההלכה היהודית; ומסלול השקעה תלוי גיל - אשר בנוי מארבעה תתי-מסלולים, אשר מדיניות ההשקעה בהם מתאימה: (1) לחוסכים שגילם אינו עולה על 50 שנה; (2) לחוסכים שגילם לפחות 50 שנה ואינו עולה על 60 שנה; (3) לחוסכים שגילם לפחות 60 שנה. (4) מסלול מקבלי קצבה. נכסי המסלולים מושקעים באפיקים שונים, כגון: מניות, אג"ח ממשלתי וקונצרני, וכן, בהשקעות אלטרנטיביות, כגון: אשראי לא סחיר, נדל"ן, קרנות גידור וקרנות השקעה, כאשר החלוקה הפנימית והסיכון מותאמים לגיל החוסך ולתקופת החיסכון הצפויה באותו מסלול.

מדיניות ההשקעה המוצהרת של ועדת ההשקעות אושרה על ידי ועדת השקעות תלויות תשואה ודירקטוריון החברה ומתפרסמת לפחות אחת לשנה.

3.4.3 מידע אודות התפלגות הנכסים המנוהלים - הרכב ההשקעות

3.4.3.1 כללי

על מנת להשיג פיזור בתיק ההשקעות, חלק מהתיק מושקע בניירות ערך, נדל"ן ותעודות סל בארץ ובחו"ל. תיק הנוסטרו כולל מרכיב נמוך משמעותית של מניות בהשוואה לתיק המשתתף. בשנת 2019 מדיניות תיק הנוסטרו עבור מניות, אחזקות ריאליות וקרנות השקעה הייתה השקעה של עד 20% מסך הנכסים בתיק, כאשר בפועל רוב השנה התיק היה ברכיב נמוך משמעותית מהמגבלה הזו. בתיקי המשתתפות קרן יי והמסלולים הכלליים, הרכב התיקים כולל מרכיב מניות גדול יותר, כאשר בשנת 2019 גבולות שיעור החשיפה למניות במסלול הכללי היו 33%-45%; גבולות שיעור החשיפה למניות בקרן יי היו 34%-46%; וגבולות שיעור החשיפה לאג"ח קונצרני (בקרן יי ובמסלול הכללי) היו 12%-24%.

3.4.3.2 התחייבויות שאינן תלויות תשואה

מדיניות תיק הנוסטרו לשנת 2019 כללה השקעה במניות, אחזקות ריאליות וקרנות השקעה עד למקסימום של 20% מסך הנכסים בתיק. נכון לחודש דצמבר 2019, רכיב המניות בארץ ובחו"ל יחד היה כ-5.3%, 26.95% אג"ח ממשלתי, כ-19.7% אג"ח קונצרני (סחיר ולא סחיר, בארץ ובחו"ל יחד), כ-35.75% נדל"ן וכ-6.67% בנכסים אחרים. כמו כן, לפי מדיניות ההשקעה של שנת 2019, מעל 35% מהתיק לפחות מוחזק בנכסים צמודי מדד.

3.4.3.3 התחייבויות תלויות תשואה

התשואות בשוק ההון משפיעות ישירות על החוסכים, באמצעות פוליסות הביטוח המשתתפות ברווחים. בניגוד לתיק הנוסטרו (שמגבה בין היתר, את עתודות הביטוח הכללי), תיק המשתתפות ברווחים הינו לרוב בעל מח"מ דינמי הנקבע, בין היתר, ע"י וועדת ההשקעות. לתנודתיות בשיעורי הריבית השפעה על שווי התיק, כפי שבאה לידי ביטוי במחירי האג"ח הממשלתי. כמו כן תיק זה בעל מרכיב גבוה יותר של מניות. נכון לחודש דצמבר 2019 מרכיב ההשקעה במניות - הן מניות בארץ והן מניות בחו"ל - היווה כ-39.4% מכלל הנכסים בקרן יי ובתיקים הכלליים. מרכיב האג"ח הקונצרני (הסחיר והלא סחיר) היווה כ-12.3%.

3.4.3.4 התפלגות הנכסים המנוהלים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019:

נוסטרו (במילארדי ש"ח)	כספים תלויי תשואה (במילארדי ש"ח) נכון לתאריך 31.12.2019
5.2	15.4
5.2	15.4

3.4.4 השקעה בחברות מוחזקות

לחברה אין פעילות השקעה מהותית בחברות מוחזקות.

3.4.5 מדיניות ניהול השקעות פומבית

מדיניות ניהול ההשקעות של החברה מוצגת באתר האינטרנט של החברה בכתובת:

https://www.hcsra.co.il/aboutUs/financialData/Pages/2010_policy.aspx

3.5 ביטוח משנה

3.5.1 כללי

להלן יפורטו סוגי הסדרי ביטוח המשנה הנפוצים בחברה:

3.5.1.1 ביטוחי משנה יחסיים

כוללים ביטוחי "מכסה" ("Quota Share") וביטוחי מותר ("Surplus").

ביטוחי המכסה "Quota Share" הם ביטוחים שבהם הסיכון מתחלק באופן יחסי ומוגדר מראש בין השייר (סיכון שהחברה נושאת בו לבדה) לבין מבטחי המשנה השונים, וזאת לגבי כל אותן הפוליסות שבענף מסוים. לפי יחס זה מחולקת החשיפה, הפרמיה והתביעות.

ביטוחי המותר "Surplus" של החברה באים כרובד נוסף המצוי מעל לביטוחי המכסה שחברת הביטוח הגדירה לעצמה (בדרך כלל על-פי רמת הסיכון המרבית שהחברה מוכנה לטול על עצמה בשייר). בביטוחי ה"מותר" מבטחי המשנה ישאו במלוא הנזק שמעל חוזה המכסה - כאשר חלקו היחסי בסיכון של כל מבטח משנה יהא זהה לחלקו בביטוח המכסה (Quota Share). המפתח לחלוקת האחריות בין מבטחי המשנה תלוי בסכום הביטוח של כל סיכון וסיכון מבוטח וכן יצוין כי חלקו היחסי של כל מבטח משנה עשוי להשתנות לגבי כל פוליסה ופוליסה.

3.5.1.2 ביטוחי משנה לא יחסיים

ביטוחי משנה לא יחסיים הינם ביטוחי הפסד יתר ("Excess of Loss" או "XOL") וקטסטרופה ("Catastrophe"), שמטרתם הינה הגנה על שייר החברה. ביטוח הפסד יתר הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים שנקבע מראש (כשייר החברה). דהיינו, הביטוח מכסה תביעה בודדת גבוהה או אירוע אחד בו מעורבים מספר סיכונים. כל סכום תביעה הנמוך מהסכום שהוגדר מראש (כשייר) יכוסה על-ידי חברת הביטוח.

בחלק מהענפים שייר החברה מכוסה בביטוח Excess of Loss או Catastrophe כנגד נזקים משמעותיים/ קטסטרופה דוגמת אירועי טבע, רעידת אדמה ו/או הצטברות מקרי מוות הקשורים לסיכונים מלחמה וכיוצא באלה. במקרה של פשיטת רגל של מבטח משנה ואי יכולת לגבות ממנו תשלום החבות של מבטח המשנה תחול כולה על חברת הביטוח. למיטב ידיעת החברה, לתאריך הדוח, אין אף מבטח משנה עמו קשורה החברה אשר הינו בקשיים כלכליים.

3.5.1.3 ביטוחי משנה פקולטיביים

ביטוחי משנה הנערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות, לדוגמא ביטוח עסקים. ביטוח מסוג זה מתבצע כאשר סכום הביטוח בפוליסה עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה שבהסכם או כאשר הסיכון מוחרג מההסכם עם מבטח המשנה או בשל שיקול חיתומי אחר.

3.5.2 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

ביטוחי המשנה של החברה נערכים על בסיס שנתי או רב שנתי, בהתאם לתחום הפעילות.

3.5.2.1 **ביטוח כללי:** מדיניות החברה היא ליצור פיזור רחב ומשמעותי, וזאת באמצעות פאנל רחב של מבטחי משנה, תוך בדיקה שוטפת של הדירוג וחוסנו של כל מבטח משנה בצורה פרטנית ותוך הקפדה על החלק המוקצה לכל אחד ממבטחי המשנה.

יצוין, כי הן בביטוחים לטווח הקצר (כגון: רכוש, אש, דירות, הנדסי) והן בביטוחים לטווח הארוך (כגון ביטוחי חבויות), הנחת העבודה של החברה היא כי יש להתקשר רק עם מבטחי משנה שדירוגם הינו A- ומעלה, תוך בדיקת חוסנם, ובכל מקרה מתוך מגמה שחלקו של מבטח משנה בודד לא יעלה על 50% למבטח אחד.

3.5.2.2 **ביטוח חיים:** ביטוחי חיים ובריאות הינם באופיים ביטוחים לטווח ארוך. לפיכך, מבטחי המשנה נבחרים בקפידה על-פי התמחותם המקצועית בסוגי הביטוחים המשוקים על-ידי החברה, תוך התייחסות ליכולתם לעמוד בהתחייבויות לטווח ארוך.

בביטוחי המשנה בתחום ביטוח חיים החברה אינה מתקשרת עם מבטחי משנה המדורגים ברמה נמוכה מ-A-).

פרטי ההתקשרות מול מבטחי המשנה (סוג חוזה, שייר, חלוקה בין מבטחי משנה) מועברים בכל שנה לממונה על הביטוח.

להרחבה בנושא מדיניות החשיפה של החברה למבטחי המשנה בתחום ביטוח החיים - ראה סעיף 3.5.8 להלן.

3.5.2.3 החברה רוכשת ביטוחי משנה במרבית תחומי הפעילות, הן בביטוח חיים והן בביטוח כללי. בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה לאופי הסיכון ורמתו. ענפי הביטוח בחברה מבוטחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי. כאמור לעיל, הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על החברה מפני אירועים יוצאים מן הכלל ומעל השייר שהיא נוטלת על עצמה (קטסטרופות).

3.5.2.4

סיכון קטסטרופה - משמעו חשיפה משמעותית לסיכון בו אירוע בודד יהיה בעל השפעה כלכלית גדולה (קטסטרופה), כגון: אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, אשר יביא להצטברות של הרבה נזקים בהיקף גבוה שיחולו על שייר החברה וייצרו נזק כלכלי משמעותי לחברה ולחוסנה.

אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה - כמו גם כל חברות הביטוח האחרות בארץ - הינו אירוע של רעידת אדמה. לצורך כימות וחישוב רמת ההגנה, החברה נעזרת במספר מודלים המנתחים את הסיכון ומכוונים את החברה על אחוז ההגנה אותו היא נדרשת לרכוש.

בשנת 2019 גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בשייר בגין אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה משמעותית בהסתברות נזק מרבי (MPL), של כ-1.8% הינו כ-175 מיליון דולר אמריקאי ברוטו, מהם כ-1.5 מיליון דולר אמריקאי יהיו בשייר עצמי.

בשנת 2020, גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בשייר בגין אירוע גדול במיוחד (כדוגמת רעידת אדמה), בהסתברות של נזק מרבי (MPL) של כ-1.99% הינו כ-193 מיליון דולר אמריקאי, מהם כ-1.5 מיליון דולר אמריקאי שייר עצמי.

3.5.3 ביטוח משנה - ענף רכב חובה

3.5.3.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

החל משנת 2016, רכשה החברה ביטוח משנה מסוג Quota Share בענף ביטוח החובה, כאשר לשנת 2020 רכשה החברה ביטוח משנה בשיעור של 80%. במהלך תקופת הדוח שיעור ביטוח המשנה מסוג Quota Share עמד על 80% ו-20% שייר בענף זה, כמפורט להלן:

S&P or AM Best	שיעור השתתפות באחוזים בשנת 2018 (%)	שם מבטח המשנה
AA-	25.5	SWISS Re
AA	12.0	Gen Re
A-	10.0	GIC
A	6.0	MS Amlin
AA-	5.5	XL Re Europe
A	5.0	Korean Re
A-	5.0	Unipol Re
A+	4.0	Endurance/Sompo
AA-	3.0	Hannover Re
AA-	3.0	Santam Re - New Re
A-	1.0	CCR Re
		סה"כ 11 חברות

בנוסף, כדי להגן על השייר (20% לשנים 2019 ו-2020 כאמור), החברה רוכשת הגנה על השייר מסוג Excess of Loss ומטרתו להגן על החברה, עד לגבול של 400 מיליון ש"ח לתביעה, בכל תביעה העולה על 4 מיליון ש"ח (הכיסוי בפועל נבנה ברמה של שני רבדים).

מחיר הביטוח/ההגנה נקבע כמחיר של כל רכב, כפול מספר כלי הרכב המבוטחים ובכפוף לניסיון תביעות עבר. ביטוחי ההגנה על השייר (הפסד יתר) נרכשים ללא קשר לפרמיה הנגבית מהמבוטחים, אלא על-פי מספר כלי הרכב המבוטחים כפול הסכום פר כל רכב, וזאת כפי שסוכם בין מבטחי המשנה לחברה.

להלן טבלאות המפרטות את חלקם של מבטחי המשנה השותפים בכיסוי ביטוח המשנה על בסיס Excess of Loss לצורך כיסוי ההגנה לפעילות רכב החובה של החברה:

S&P or AM Best	XOL MBI שיעור השתתפות באחוזים (%) בשנת 2020	שם מבטח המשנה
AA	10.0	Gen Re
A	10.0	Korean Re
A-	10.0	CCR Re
A	10.0	Mapfre Re
A-	10.0	Odyssey Re
AA-	9.0	Catlin Re Switzerland
AA-	6.0	XL Re Europe
A-	5.0	GIC
A-	5.0	AWAC
A+	5.0	Covea
A+	5.0	DEVK
A+	5.0	Markel Synd. 3000
A+	4.0	Canopus Synd.
A	4.0	Central Re
A	2.0	Liberty
		סה"כ 15 חברות

בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים של החברה לשנת 2019, החברה ממשיכה לרכוש הגנות לביטוח החובה במבנה של "Excess of Loss" בגובה של 396 מיליון ש"ח, מעל שייר של 4 מיליון ש"ח. באופן אינהרנטי, למחיר ההגנה שנרכש יש השפעה גדולה על מחיר הפוליסה פר כל רכב, על-פי תמונת המצב של תיק ביטוח החובה של החברה. רכישת ההגנות כאמור גם מאפשרת לחברה להכיל ולהתנהל על -פי המלצות ועדת וינוגרד. במקביל לרכישת ההגנות כאמור לעיל, במהלך תקופת הדוח, החברה פעלה להגדלת והרחבת מבטחי המשנה עמם יש לה הסכמים, וזאת במגמה לפזר ולצמצם את הסיכון, כמפורט להלן:

החברה התקשרה בעסקה עם מבטח משנה במסגרתה רכשה, ביטוח משנה לסיכון של כלל התביעות התלויות בשייר החברה במסגרת עסקי ביטוח רכב חובה בלבד שלה, בגין השנים 1995 עד 2005 כולל, וכן ביצעה עדכון להתקשרות זו במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכון בגין התביעות התלויות בשייר החברה במסגרת עסקי רכב חובה שלה בגין השנים 2006-2009.

בנוסף לעסקאות הני"ל, החברה חתמה ברבעון השני של שנת 2016 וברבעון השלישי של שנת 2017 על עסקאות LPT נוספות, במסגרתן העבירה חלק מהסיכון של התביעות התלויות לשנות החיתום 2010-2015 למספר מבטחי משנה - לפרטים נוספים ראה באור 20(ב) לדוחות הכספיים.

מבנה העמלות 3.5.3.2

חוזת הגנה על השייר ברכב חובה (XOL)

מכיוון שחוזת ההגנה ברכב חובה (XOL) הוא חוזה שמטרתו הגנה על שייר החברה, הרי שאין עמלות שמבטחי המשנה נדרשים לשלם לחברה, שכן בכל אחד מחוזי מבטחי המשנה, שהינם מסוג חוזי הגנה, אין עמלות והתשלום נקבע מראש מול מבטחי המשנה.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח 3.5.3.3

לחברה מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בחוזה הגנה בענף ביטוח רכב חובה (MBI XOL) בשנת הדוח מהווה 10% מהפרמיה או יותר כדלקמן:

פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות ברכב חובה (באחוזים)	דירוג לפי S&P	שם מבטח המשנה
1,296	10	AA	Gen Re
1,118	10	A	Korean Re
1,199	10	A-	CCR Re
1,231	10	A	Mapfre Re
1,183	10	A-	Odyssey Re

- 3.5.3.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה
בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בענף רכב חובה בהשוואה לשנים קודמות.
- 3.5.3.5 מגבלות ותקרות כיסוי
בחוזים מסוג עודף הפסדים, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחת ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.
- 3.5.3.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח
בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.
- 3.5.4 ביטוח משנה - ענף רכב רכוש

- 3.5.4.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים
ענף רכב רכוש מאופיין הן בפזורה גיאוגרפית גדולה והן בסטיית תקן קטנה יחסית בתביעות. בנסיבות אלו, בחרה החברה להשאיר את מלוא החשיפה של החברה בגין תביעות פוטנציאליות על שייר החברה, ללא צורך בשיתוף מבטחי משנה.
- יחד עם זאת, החברה נוהגת להגן על שייר החברה מפני קטסטרופות כגון נזקי טבע, רעידות אדמה וכו' (שיכולות לגרום לנזקים בסכומים משמעותיים), באמצעות רכישת ביטוח משנה מסוג Excess of Loss בגובה של 1,800,000 דולר, מעל השתתפות עצמית בגובה 200,000 דולר. לשנת 2019 עלות רכישת הגנה זו מחושבת על-פי מכפלת הפרמיה הנגבית על-ידי החברה ממבוטחיה באחוז מסוים שנקבע עם מבטחי המשנה.

להלן רשימת מבטחי המשנה הגנה וחלקם בכיסוי זה לשנת 2019:

שם מבטח המשנה	שיעור %	דירוג S&P
Hannover Re	-	AA-
R + V	25	AA-
AAIC	20	A
Odyssey Re	20	A-
BERKLEY	10	A+
Central Re	5	A
סה"כ 6 חברות	100	

- 3.5.4.2 מבנה העמלות
רכב רכוש נרשם כולו בשייר והחברה קונה הגנות על השייר. לפיכך אין עמלות של מבטחי משנה לחברה.
- 3.5.4.3 מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

שם מבטח המשנה	דירוג לפי S&P	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות ברכב רכוש (באחוזים)	פרמיית ביטוח משנה באלפי דולר ארה"ב
Hannover Re	AA-	20	48
R + V	AA-	25	57
AAIC	A	20	45
Odyssey Re	A-	20	45
BERKLEY	A+	10	23

- 3.5.4.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה
בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים עם מבטחי משנה בענף רכב רכוש בהשוואה לשנים קודמות.

3.5.4.5 מגבלות ותקרות כיסוי

לחברה הסכם הגנה על השייר ברכב רכוש, בגובה של עד 2,000,000 דולר, כאשר מתוכם נשארים 200,000 דולר על השייר. בחוזים מסוג עודף הפסדים, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחת ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

3.5.4.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

3.5.5 ביטוח משנה - ביטוח כללי אחר

3.5.5.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

להלן פרטים בדבר ביטוחי המשנה אשר נרכשו על-ידי החברה בביטוח כללי אחר:

(א) רכוש - ביטוח אש וסיכונים נלווים

לחברה התקשרויות בביטוחי משנה המספקים מענה לכל הפעילויות הקשורות לביטוח רכוש/אש, ובו כלולים מגוון ענפי הכיסויים המשתייכים לענף האש, כמפורט: פעילות עסקית/ מסחרית/ תעשייתית, ביטוחי דירות, ביטוח משכנתאות (ביטוח המבנה), כספים/ רכוש במעבר/ וביטוח נאמנות עובדים (לגבי אותו מבטוח ברכוש).

בשנת 2019 לחברה היה חוזה שאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב), ביחס לכל פוליסה בהתאם לצרכי החברה. במקביל הוגדל שייר החברה. בענפי אש רכוש, לחברה חוזה ביטוח משנה המאגד בתוכו ארבעה סקטורים: (1) אש מסחרי עסקי; (2) סחורה במעבר - כספים - נאמנות (כיסוי נלווה לביטוחים העסקיים); (3) דירות; (4) משכנתאות.

נכון לשנת 2020 החברה חידשה את החוזה המאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב) ביחס לכל פוליסה בהתאם לצרכי החברה.

להלן פירוט מבטחי המשנה בשנת 2019, דירוגם וחלקם מתוך סך חלקם של מבטחי המשנה (מבטחי המשנה משתתפים בכל ארבעת הסקטורים):

Am Best or S&P דירוג	שיעור %	שם מבטח המשנה
A	2.50	American Std Ins
A	1.50	Aspen Re
A-	1.50	CCR Re
A	2.00	Central Re
A	7.00	China Re
A+	3.50	Covea
A	1.00	Delvag
A+	5.00	DEVK
AA+	5.00	Gen Re
A-	7.00	GIC
AA-	3.50	Hannover Re
A	2.00	Helvetia
A	5.50	Korean Re
A	1.00	Mapfre Re
A	3.00	MS Amlin
A-	10.00	Odyssey Re
A-	1.50	Polish Re
AA-	10.00	R + V
AA-	1.50	Santam Re - MR Africa
A	1.50	Sava Re
AA-	14.00	SCOR
A	1.00	Triglav Re
A-	3.50	Unipol Re
AA-	6.00	XL Re Europe
	100%	סה"כ 24 חברות

(ב) ביטוח אש עסקי/ מסחרי - sector 1

הביטוח בנוי כחווה ביטוח משנה מסוג QS + Surplus, כאשר גובה ה-CAPACITY (ברוטו) של החווה בתקופת הדוח הינו 40 מיליון דולר, השייר המרבי של החברה הנו 500,000 דולר ומעבר לכך חלקם של מבטחי המשנה. חווה זה אפשר בתקופת הדוח קבלת עסקים לביטוח עד סכום ביטוח של 40 מיליון דולר פר עסק (לעסקים בהם סכום הביטוח עולה על סכום זה, יש פתרון פרטני משולב חוזי ופקולטיבי). נכון לשנת 2019 וגם לשנת 2020 לחברה חווה המאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב).

(ג) ביטוח נאמנות - כספים - רכוש במעבר - sector 2

סקטור זה נלווה לחווה האש העסקי, שיעודו מתן פתרונות נדרשים לצרכי המבוטחים בענפי העסקים/ תעשייה/ שירות. ביטוח זה נשען על חווה ביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share, כאשר ה-Capacity הוא 500,000 דולר ארה"ב, מתוכו שייר החברה 25% והשאר מבטחי משנה.

(ד) ביטוח דירות - sector 3 ומבנה משכנתאות - sector 4

לחברה חווה ביטוח משנה מסוג Quota Share לביטוח אש דירות ומשכנתאות (מבנה) בגובה של עד מיליון דולר. חווה זה מאפשר קבלה לביטוח של דירות ומשכנתאות בהן סכום הביטוח אינו עולה על מיליון דולר (לדירות בהן סכום הביטוח גבוה ממיליון דולר קיים פתרון במסגרת חווה האש). שייר החברה הינו 50% וחלקם של מבטחי המשנה הינו 50%.

(ה) ביטוח הנדסי

לחברה חווה ביטוח משנה מסוג יחסי, בגובה של 25 מיליון דולר, כשמתוכו שייר החברה המרבי באופן יחסי לא יעלה על 500,000 דולר והשאר חלקם של מבטחי המשנה. חווה זה מאפשר ביטוח (שבר מכני/ קבלנים/ אלקטרוני/ ציוד כבד וכו') עד גובה של 25 מיליון דולר, פר כל עסק (לעסקים בתחום ההנדסי בהם סכום הביטוח עולה על סכום זה, ניתן פתרון במסגרת פרטנית).

להלן רשימת מבטחי המשנה ביטוח הנדסי, דירוגם וחלקם בשנת 2019 מתוך חלק מבטחי המשנה:

שם מבטח המשנה	שיעור	דירוג S&P
AWAC	2.50	A-
CCR Re	2.50	A-
Catlin Re Switzerland	6.00	AA-
China Re	7.00	A
Covea	2.50	A+
Delvag	1.00	A
DEVK	4.00	A+
Endurance/Sompo	3.00	A+
Everest Re	6.50	A+
Gen Re	3.50	AA+
GIC	7.00	A-
HCC Tokio Marine	3.00	AA-
Korean Re	5.00	A
Mapfre Re	2.50	A
MS Amlin	5.50	A
Odyssey Re	10.00	A-
R + V	10.00	AA-
Sava Re	2.00	A
SCOR	13.00	AA-
Triglav Re	1.00	A
Unipol Re	2.50	A-
סה"כ 21 חברות	100.0	

(ו) חוזה הגנה על שייר החברה - רכוש בפני רעידת אדמה/ נזקי טבע - שנת 2019

חשיפה לאסונות/ קטסטרופות (כגון: רעידת אדמה) הינה קריטית לגבי כל מבטח. כדי להגן על עצמה רכשה החברה חוזה הגנה על שייר, שמטרתו הגנה על פעילות החברה בענפי הרכוש וההנדסה. חוזה זה, שאמור להגן עליה בפני קטסטרופות, נשען על מספר מודלים אשר נבחנו ובחנו את הצרכים כפוף למבנה התיק כולו. בשקלול הפרמטרים, הסבירות לנזק המרבי אחת לכ-300-350 שנים, עשוי להיות בגבולות של כ-1.99% מכלל החשיפה בשייר החברה, דהיינו 193 מיליון דולר מתוכם 1.5 מיליון דולר השתתפות עצמית.

להלן פירוט מבטחי המשנה שהשתתפו בחוזה ההגנה לשנת 2019, דירוגם וחלקם מתוך חלק מבטחי המשנה:

שם מבטח משנה	שיעור באחוזים (%) שכבה 1	שיעור באחוזים (%) שכבה 2	דירוג S&P
AAIC	2.5	-	A
American Std Ins	5.0	5.0	A
Aspen Re	1.75	1.75	A
Axis Re	5.0	5.0	A+
Chaucer	-	7.5	A+
China Re	7.5	-	A
DEVK	2.0	2.0	A+
Everest Re	12.5	12.5	A+
Fubon	-	2.5	A-
GIC	8.0	8.0	A-
Hannover Re	15.0	15.0	AA-
LF	1.0	1.0	A
Mapfre Re	2.50	2.50	A
QBE	3.0	3.0	A+
Santam Re - MR Africa	1.0	1.0	AA- Stable
SCOR	17.0	17.0	AA-
Trans Re	7.0	7.0	A+
Unipol Re	5.00	5.00	A-
XL Re Europe	4.25	4.25	AA-
סה"כ 19 חברות	100.0		

(ז) חבויות משנה

ענף החבויות כולל כיסויים ביטוחיים לנזקים שיגרמו לצד שלישי, חבות מעסיקים, חבות מוצר וחבות מקצועית. לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג Excess Of Loss שמשמעותו היא, כי שייר החברה יהיה בגובה של 1,000,000 דולר (כ-4 מיליון ש"ח) והשאר הגנה של מבטחי משנה עד לגובה של 9 מיליון דולר (כ-36 מיליון ש"ח). סך הכל גבולות האחריות לחוזה בגובה 10,000,000 מיליון דולר (40,000,000 ש"ח).

להלן פירוט מבטחי המשנה אשר השתתפו בחוזה חבויות בשנת 2019:

שם מבטח המשנה	שיעור באחוזים (%)	דירוג Am Best Or S&P
AWAC	10.0	A-
Catlin Re Switzerland	8.5	AA-
CCR Re	10.0	A-
Everest Re	16.0	A+
Munich Re	47.0	AA-
XL Re Europe	8.5	AA-
סה"כ 6 חברות	100.0	

3.5.5.2 מבנה העמלות

חוזי החברה מחולקים לחוזים יחסיים וחוזים שאינם יחסיים. מבטחי המשנה משלמים עמלה בגין החוזים היחסיים, בגובה ממוצע כמפורט: ביטוחי אש (רכוש) - ממוצע של 24% וביטוח הנדסי - 27.5%. בחוזים שאינם יחסיים ונקנים לצורך הגנה על השייר אין עמלה ממבטחי משנה.

3.5.5.3 מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

לחברה מבטחי משנה שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בענף ביטוח כללי אחר בשנת הדוח מהווה 10% או יותר כדלקמן:

פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות בביטוח כללי אחר (באחוזים)	דירוג לפי S&P	שם מבטח המשנה
18,094	13	AA -	SCOR
14,645	10	A-	Odyssey Re

3.5.5.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה

בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

3.5.5.5 מגבלות ותקרות כיסוי

ראה פירוט בסעיף 3.5.5.1 לעיל.

3.5.5.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

בתקופת הדוח, לא בוצעו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בתחום ביטוח כללי אחר.

3.5.6 חשיפה מבטחי משנה לרעידת אדמה

להלן תיאור חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה:

3.5.6.1 חוזים יחסיים

בביטוחים של סיכוני (רכוש) אש וביטוח הנדסי (בעיקר קבלנים וצמ"ה), שהינם על בסיס של חוזים פרופורציונאליים, הסכומים המצרפיים של סכומי הביטוח מגיעים לסכום גבוה מאד. ביום 31 בדצמבר 2019, הסכום המצרפי בחוזים יחסיים אלו הגיע לסך של כ-32,321,810,000 דולר, מתוכם סכום של 22,621,810,000 דולר היה חלקם של מבטחי המשנה ובשייר 9,700,000 דולר.

היות ומבטחי המשנה "מוגבלים" ביכולת הקצאת ההון (למול הסיכון הנלקח על ידם והכדאיות הכלכלית שלהם), הם תוחמים את גבול אחריותם (EVENT) LIMIT לרמה של 5.0% ממצרף חלקם בסיכון בחוזים היחסיים. מאידך, באותם עסקים (בעיקר כאלה בהם סכומי הביטוח מאד גבוהים או שיש בהם סיכונים שאותם החברה אינה מעוניינת לכלול תחת החוזה היחסי), נבנה כיסוי פרטני (FACULTATIVE). בכיסוי שכזה מגבלת ה-EVENT LIMIT אינה קיימת ומבטח המשנה נושא באחריות של 100%.

3.5.6.2 חוזים שאינם יחסיים - Excess of Loss

החברה קנתה לעצמה בנוסף, הגנה מפני סיכון של רעידת אדמה או אסון טבע משמעותי, שיכולים לחול על שייר החברה, וזאת עפ"י מודלים שהצביעו על הגנה נדרשת ברמת נזק מרבי (MPL) של כ-1.99% מהחשיפה בשייר, השווה כ-193 מיליון דולר, כשמתוכם כ-1.5 מיליון דולר ראשוניים יחולו על השייר. לחברה קיימת אפשרות להגדלת הסכום שבחשיפת מבטחי המשנה בשיעור נוסף של 10%.

3.5.7 ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי

להלן ריכוז תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי לפי תחומי הפעילות וענפים (באלפי ש"ח):

סך הכל			ענפי חבויות אחרים			ענפי רכוש אחרים			רכב רכוש			רכב חובה			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
548,468	364,083	400,928	15,352	18,643	17,280	122,708	131,464	153,368	3,906	8,223	12,095	406,502	205,753	218,185	פרמיות ביטוח משנה ¹
204,880	-		-	-		-	-	-	-	-	-	204,880	-	-	פרמיה בגין מכירת תיק חובה ¹
(118,511)	(46,047)	11,672	(19,640)	(7,917)	6,442	36,277	32,893	35,385	572	(116)	(2,038)	(135,720)	(70,907)	(28,117)	רווח (הפסד) ביטוח משנה ²

(1) לעניין עסקת ביטוח משנה בענף רכב חובה ראה באור 20(ב) לדוחות הכספיים.

(2) להסברים ראה באור 32(ה)(5)(10) לדוחות הכספיים.

בביטוח רכוש כללי התפלגות הפרמיות כדלקמן:

רכוש כללי אחר			
2017	2018	2019	
61,468	64,595	77,406	פרמיות ביטוח משנה יחסי
6,190	7,243	6,821	פרמיות ביטוח משנה לא יחסי
55,050	59,626	68,643	פרמיה בגין רעידת אדמה
122,708	131,464	152,870	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

3.5.8 ביטוח משנה - ענף ביטוח חיים

3.5.8.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, מחלות קשות וביטוח סיעודי ובריאות). היקף פרמיות ביטוח משנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-14.1% מהפרמיה השוטפת.

ביטוח משנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערך בהסכם ביטוח משנה מסוג Surplus.

ביטוח משנה לכיסוי מחלות קשות, בריאות וביטוח סיעודי נערך בהסכם ביטוח משנה מסוג Quota Share.

כמו כן, קיימים גם ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

3.5.8.2 מבנה העמלות

מבטחי המשנה משלמים 2 סוגי עמלות: עמלה תלוית מכירות או היקף תיק (עמלה שוטפת) ועמלה תלוית רווח (השתתפות ברווחים).

בשנת הדוח, עמד סך עמלת ביטוח משנה על כ-32.2% מסך הפרמיה למבטח משנה.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

לחברה מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בביטוח חיים בשנת הדוח מהווה 10% או יותר כדלקמן:

פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח	דירוג לפי S&P	שם מבטח המשנה
58,384	-AA	Munich-Re
8,853	A+	Scor

3.5.8.3 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה

במהלך תקופת הדוח הודיעה החברה למבטח המשנה Munich-Re על סיום חוזה DAC משנה - לפרטים נוספים ראה באור 20(ב)(2) לדוחות הכספיים.

בנוסף, בחודש ספטמבר 2018 הודיע מבטח המשנה Scor לחברה על הפסקת פעילותו בפוליסות ביטוח סיעודי, וזאת החל מיום 1 בינואר 2019.

3.5.8.4 מגבלות ותקרות כיסוי

בתחום ביטוח חיים (לרבות אובדן כושר עבודה) וכן בתחום הבריאות, סיעוד ותאונות אישיות, משתפת החברה את מבטחי המשנה בחלק יחסי מסיכון הביטוח אותו היא נוטלת, וזאת מכל סכום חבות שהוא באופן יחסי (Quota Share או Surplus) מעבר לשייר. בחוזה לביטוח מקרה מוות, התקרה הינה כ- 8 מיליון ש"ח ברמת המבוטח, בחוזה לביטוח אי כושר עבודה, תקרת הכיסוי הינה כ- 72,000 ש"ח, ברמת המבוטח, בחוזה לביטוח מחלות קשות, תקרת הכיסוי הינה כ- 700,000 ש"ח למבוטח ובחוזה לביטוח סיעודי, תקרת הכיסוי הינה כ- 20,000 ש"ח לפיצוי חודשי.

3.5.8.5 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

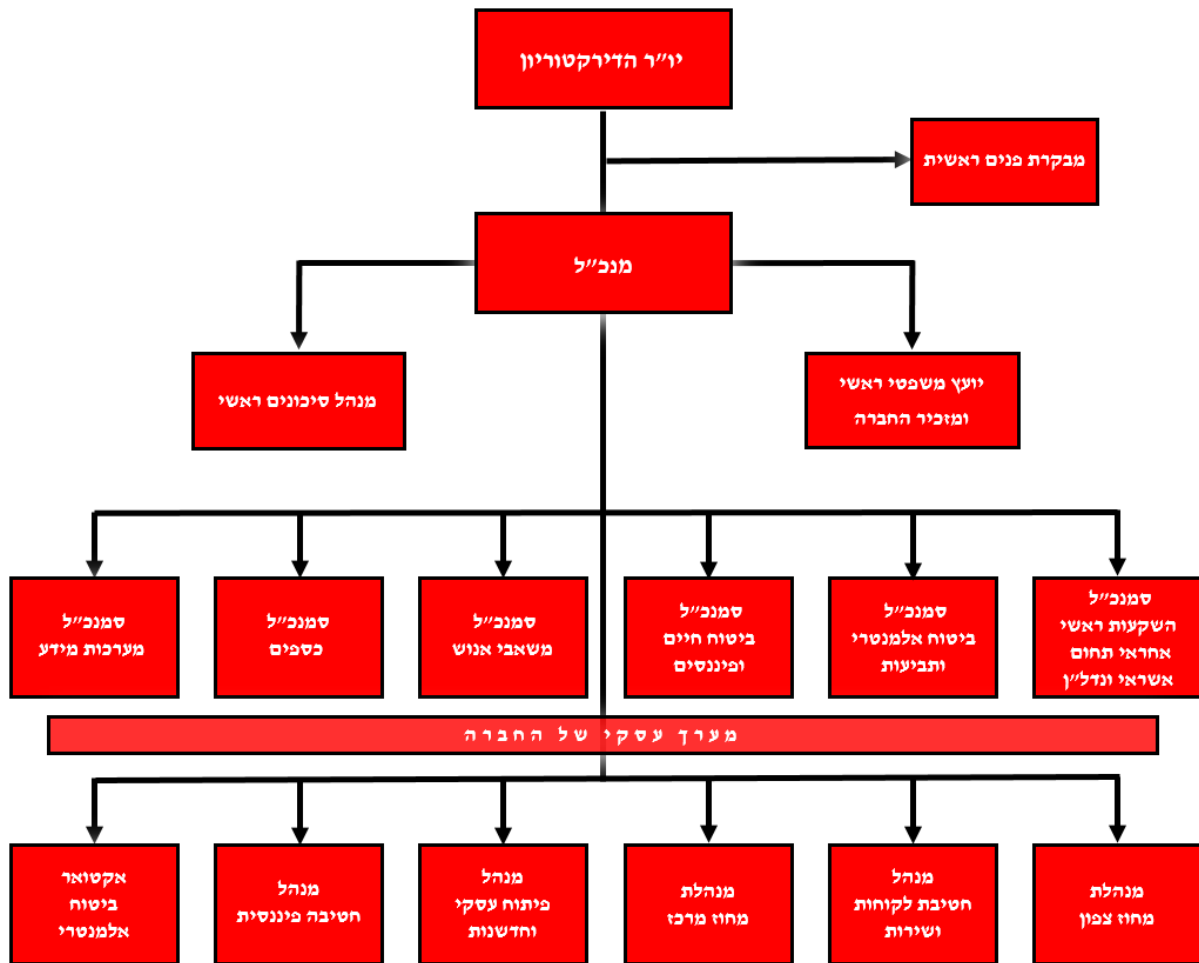
בחודש ספטמבר 2019 הודיע מבטח המשנה Scor על סיום פעילותו בענף ביטוח חיים בישראל, וזאת החל מיום 1 בינואר 2020.

3.5.9 להרחבה בנושא ביטוח המשנה - ראה באור 20(ב) לדוחות הכספיים.

3.6 הון אנושי

3.6.1 מבנה ארגוני

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה:

3.6.2 מצבת עובדי החברה

בחברה יו"ר דירקטוריון פעיל ומנכ"ל, וכן עובדים שונים המשרתים את ענייני החברה בכל תחומי הפעילות (כגון: עובדי אלמנטרי, ביטוח חיים) או בעניינים אחרים שאינם קשורים לתחומי הפעילות דווקא (כגון: עובדי מערכות מידע, כספים וכיוצא"ב). להלן מצבת עובדי החברה נכון ליום 31 בדצמבר, בשנים 2018 - 2019:

מספר עובדים ליום 31.12.2019	מספר עובדים ליום 31.12.2018	אגף/ מחלקה
5	5	הנהלה
4	4	ניהול סיכונים
5	6	ביקורת פנים
8	8	משפטית
2	2	כלכלית
3	3	שיווק
30	32	אגף כספים
100	86	אגף ביטוח אלמנטרי ותביעות
96	103	אגף ביטוח חיים ופיננסיים
14	14	מערך השקעות, אשראי ונדל"ן
21	21	אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה
37	41	שירות
46	42	אגף מערכות מידע
115	113	מערך עסקי ומחוזות
486	480	סה"כ

בשנת 2019 גדלה מצבת העובדים בכ-6 תקנים והיא עומדת על 486 עובדים לעומת מצבת עובדים של 480 עובדים בשנת 2018. הגידול במצבת העובדים נובע בעיקרו מגידול כוח אדם במחלקת דיגיטל, שהרחיבה את פעילותה העסקית; ובנוסף מהקמת מערך ליטיגציה פנימית באגף תביעות.

לפירוט אודות נושאי המשרה בחברה - ראה תקנה 26 ו-26א לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

3.6.3 הטבות וטיבם של הסכמי העסקה

כל העובדים בחברה, לרבות נושאי המשרה הבכירה, מועסקים על-פי הסכמי עבודה אישיים, בהם נקבעים תנאי ההעסקה והתנאים הנלווים. מערכת השכר והתגמול לעובדי החברה מבוססת בעיקרה על התאמה בין רמת התגמול לתפקודו של העובד, לניסיונו ולתרומתו למערכת. בחברה ישנם עובדים הזכאים לקבל בונוסים ועמלות, מעבר לשכרם, לרבות בין נושאי המשרה הבכירה. בחברה מתבצע תהליך הערכת עובדים אחת לשנה. התחייבויות החברה בגין סיום יחסי עובד-מעביד מכוסות במלואן, בפוליסות ביטוח של החברה ו/או פוליסות בחברות אחרות ו/או מופרשות בספרי החברה.

3.6.4 הכשרה והדרכות

החברה נוהגת לערוך השתלמויות מקצועיות לעובדיה ולסוכניה מעת לעת, בהתאם להתפתחויות החלות בתחומי הביטוח השונים. כמו כן, החברה מפעילה תכנית הדרכה שנתית המתקיימת לאורך השנה כולה, במסגרתה עוברים העובדים הכשרות וקורסי רענון מקצועיים.

3.6.5 תגמולים לנושאי משרה

ביום 9 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את עדכון מדיניות התגמול של החברה, לאחר שניתן אישור ועדת התגמול והדירקטוריון, לצורך התאמת המדיניות לשינויי השכר ונוסחאות המענקים המוצעים לשנים הבאות, כמפורט במדיניות התגמול של החברה.

לעניין מדיניות תגמול לנושאי משרה, החברה מפרסמת באתר האינטרנט שלה מידע בנושא בכתובת הבאה:

<https://www.hcsra.co.il/AboutUs/FinancialData/Pages/policyReward.aspx>

לפרטים נוספים אודות תנאי העסקתם של נושאי המשרה הבכירה בחברה - ראה תקנה 21(1) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

למידע אודות תנאי כהונה והעסקה של בעל השליטה בחברה - ראה תקנה 21(2) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

למידע אודות שיפוי, פטור וביטוח - ראה תקנה 21(2.4) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

3.7 שיווק והפצה

3.7.1 כללי

פעילות השיווק וההפצה נוגעת לכל תחומי הפעילות של החברה. השיווק וההפצה בחברה מתבצע בעיקר באמצעות סוכני ביטוח וכן באמצעות ערוצים נוספים, כגון: מכירה באופן ישיר ושיתופי פעולה מסחריים.

רוב פעילות השיווק וההפצה של החברה נעשה על-ידי סוכני ביטוח. מוצרי הביטוח נחלקים לקטגוריות של מוצרים, למשל: מוצרים הנרכשים מתוך צורך בסיסי או רגולטורי ומודע של הלקוח הפוטנציאלי, כגון: פוליסות לרכב חובה, רכב רכוש, דירה, פוליסות בריאות ופוליסות לביטוח מקרה מוות. קטגוריה נוספת, כוללת מוצרים שלרוב מוצעים ללקוח פוטנציאלי ומבוססים על מסגרת המקטינה סיכון ללקוח, כגון: ביטוח עסק, נסיעות לחו"ל, תאונות אישיות וסייבר.

להערכת החברה, מעורבות סוכני הביטוח בהפצה ובשיווק מוצרי החברה היא זו שמניעה כיום את ענף הביטוח ומעמיקה את מודעות הצרכנים לצרכיהם הביטוחיים ולאפשרויות גידור הסיכונים האישיים שלהם, הן ברמת הרכוש האישי והעסקי והן ברמת הביטחון הכלכלי בעת מצוקה בריאותית או מוות.

החברה מבססת את פעילותה על ערוץ ההפצה של הסוכנים, כאשר היא פועלת כיום מול מאות סוכני ביטוח. פעילותם של מרבית הסוכנים כאמור, אינה מושתתת על עבודה עם חברת ביטוח אחת, אלא מבוססת על היצע של מוצרים ממספר חברות. היצע זה מאפשר לסוכן לתת פתרון ביטוחי מלא ללקוחותיו וכן לעמוד ברמת תחרות מחירים. בנוסף, החברה משווקת ומעלה למודעות הציבור את מוניטין החברה ומוצריה באמצעות קמפיין המשודר בטלוויזיה, ברדיו, וכן קמפיין דיגיטלי אשר מתקיים ברשתות חברתיות שונות, לכל אורך השנה.

הוצאות השיווק וההפצה באמצעות הסוכנים מתורגמות לתשלומי עמלות בגין מכירת מוצרי החברה. סוכני הביטוח מתוגמלים על מכירות המבוצעות בפועל, ובכך מתאפשר לחברה לתמוך את מוצריה ועלויות השיווק שלהם בהתבסס על מכירה בפועל. בנוסף, החברה עורכת לסוכניה כנסים מקצועיים ומעודדת אותם למכירות בהתאם להוראות הדין.

בדומה לשנים קודמות, גם במהלך תקופת הדוח התמקדה החברה בהטמעת מותג החברה תחת הסלוגן "יותר דיגיטלי יותר משתלם", תוך שהיא מבססת אותו על מוצר הביטוח הדיגיטלי GO; ובמותג "בסט אינווסט", ובחיזוקם ותמשיך לעשות זאת בשנים הקרובות.

3.7.2 שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב חובה

3.7.2.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב חובה נעשה בעיקר באמצעות סוכנים. עבור שירותי הסוכנים משולמות לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים. שיעור העמלה נקבע בחלקו על-פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

יחסי העמלות מפרמיות ברוטו בענף רכב חובה הוא כדלקמן:

2017	2018	2019	
4.6%	4.6%	5.4%	יחסי עמלות ברוטו

3.7.2.2 תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

3.7.3 שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב רכוש

3.7.3.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב רכוש נעשה באותם ערוצים בהם נעשה שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב חובה ומוצרי ביטוח אחרים.

שיעור עמלות ממוצע מפרמיות ברוטו בענף הפעילות ביטוח רכב רכוש:

2017	2018	2019	
16.5%	15.4%	14.3	יחסי עמלות ברוטו

3.7.3.2 תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

3.7.4 שיווק והפצה - ענף ביטוח כללי אחר

3.7.4.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח כללי אחר נעשה באותם ערוצים בהם נעשים שיווק ומכירת ביטוח רכב חובה ורכב רכוש, כלומר, בעיקר באמצעות סוכני ביטוח כמתואר לעיל.

להלן שיעור העמלות מפרמיות בתחום הפעילות ביטוח כללי אחר :

2017	2018	2019	
18.0%	18.1%	19.0	יחסי עמלות מפרמיות ענפי רכוש
18.0%	17.9%	18.3	יחסי עמלות מפרמיות ענפי חבויות

תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים 3.7.4.2

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

שיווק והפצה - ענף ביטוח חיים 3.7.5

דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות 3.7.5.1

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח חיים נעשה כמעט אך ורק באמצעות סוכנים, כאשר ישנם סוכנים המשווקים ומוכרים גם פוליסות ביטוח כללי וגם פוליסות ביטוח חיים. הסוכנים המוכרים פוליסות ביטוח כללי של החברה בהיקפים גדולים אינם בהכרח אותם הסוכנים המוכרים פוליסות ביטוח חיים בהיקפים גדולים, ולהיפך.

עבור שירותי התווך של הסוכנים בתחום ביטוח חיים, משלמת החברה עמלות בשיעורים משתנים. שיעור העמלה נקבע על-פי סוג המוצר, היקף התפוקה של הסוכן, רווחיות תיק הביטוח של הסוכן ובהתאם למשא ומתן ספציפי ומאפיינים נוספים של כל סוכן. בביטוח חיים, עובדים סוכני החברה ברובם, מול מנהלי המכירות, המועסקים על ידה ומשמשים כמנחים בנושאי המכירות ובפתרון בעיות שוטפות.

העמלה המשולמת הינה כשיעור מסוים שנקבע מול הסוכן, בהתאם להיקף הפעילות שלו בכל מוצר. בגין מוצרים פנסיוניים העמלות כיום משולמות כנגזרת מהפרמיה ואף לעיתים כאחוז מהצבירה.

שיעור העמלות המשולמות לסוכנים ביחס לכל סוגי ביטוח החיים והחיסכון לזמן ארוך הנוכרים לעיל משתנה, והן משולמות באופן חודשי. חלקן משולם כמקדמות בשנה הראשונה לחיי הפוליסה. לפרטים בדבר אסדרה חדשה ביחס לעמלות הסוכנים בתחום הפנסיוני ראה סעיף 2.2.1.3 (י) לעיל.

שיעור העמלה הממוצע מהפרמיה המשולמת החדשה (ללא בסט אינווסט), בשנה הראשונה עומד על 62.0% בשנת 2019, ובשנים 2018 ו-2017 על 63.0% ו-64.0%, בהתאמה.

להלן יחסי עמלות מפרמיות בתחום ביטוח חיים :

2017	2018	2019	
21.1%	21.2%	24.78%	יחסי עמלות ברוטו

תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים 3.7.5.2

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי הפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח ועד סמוך למועד פרסום דוח זה : 3.7.5.3

א. לעניין תכנית הרשות למען הגיל השלישי שעניינה שירות, שקיפות ומיצוי זכויות, אשר פורסמה ביום 3 בספטמבר 2019 - ראה סעיף 3.1.20.1 לעיל.

ב. לעניין חוזר שעניינו צירוף לביטוח - תיקון (אשר פורסם ביום 17 בנובמבר 2019) ולטיוטת חוזר באותו נושא (שפורסמה ביום 16 בספטמבר 2019) - ראה סעיף 3.1.18.2 לעיל.

- ג. לעניין חוזר שעניינו שירות ללקוחות גופים מוסדיים שפורסם ביום 16 ביולי 2019 - ראה סעיף 3.1.18.3 לעיל.
- ד. ביום 24 ביוני 2019 פורסמה טיוטת חוזר מסמך הנמקה - תיקון (מצ"ב), שמטרתה לקבוע כי יועץ פנסיוני יהיה רשאי למסור ללקוח מסמך הנמקה, אשר אינו מוגבל למבנה שנקבע עבור סוכן פנסיוני (בפורמט הכולל את כל הפרטים המופיעים בנספח ג' לטיוטה). עוד מוצע לתקן את הוראות החוזר בנושא שליחת העתק של מסמך ההנמקה באמצעות דוא"ל. במסגרת מסמך ההנמקה ליועץ פנסיוני, היועץ הפנסיוני יפרט את השיקולים העיקריים והנימוקים להמלצתו ללקוח בדומה לנדרש מסוכן ביטוח פנסיוני, כאשר מוצע לאפשר ליועץ הפנסיוני לפרט את אותם פרטים בשפה חופשית ולא רק בפורמט הקבוע בחוזר. זאת, נוכח העובדה שיועצים פנסיונים כאמור, פועלים מול הלקוח, ללא כל זיקה למוצר פנסיוני או לגוף מוסדי, ואף המחוקק הכיר בכך שחובת הגילוי שלהם שונה לעומת הסוכן הפנסיוני. כן מוצע כי באפשרותו של היועץ להוסיף על פרטים אלה.
- ה. ביום 28 במאי 2019 פרסמה הרשות מכתב בעניין יישום חוזר מסמך הנמקה ("חוזר הנמקה"), במסגרתו הובהר כי עד ליום 31 בדצמבר 2019, בעל רישיון רשאי לעמוד בדרישות חוזר הנמקה באמצעות מלל חופשי בשדות השיקולים העיקריים (ולא רק בפורמט הקבוע בחוזר).
- ו. ביום 7 באפריל 2019 פורסם חוזר בעניין שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה - תיקון, שמטרתו לתקן את סעיף 4 לחוזר קודם באותו נושא, אשר קבע כי גוף מוסדי יעדכן את היקף הכיסוי הביטוחי בתכנית לאובדן כושר עבודה אגב קופת גמל, כך שהעלות המצטברת לא תעלה על 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים. התיקון דוחה את מועד תחילתו של סעיף 4 ליום 1 בנובמבר 2019, וזאת לאור המורכבות התפעולית הכרוכה ביישמו; וכן מחריג מתחולת הסעיף גם תכנית לאובדן כושר עבודה שנרכשה אגב קופת ביטוח ששווקה לפני יום 1 בינואר 2004.
- ז. ביום 19 בפברואר 2019 פורסם חוזר שעניינו מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו קבוצתי - תיקון, אשר מתקן חוזר קודם באותו נושא ודוחה את מועד תחילתו לעניין ביטוח נסיעות לחו"ל בלבד ליום 1 במאי 2019, וזאת על מנת לאפשר את קידום חקיקה בתקופה שלאחר הבחירות.
- התיקון מגיע בעקבות החלטת בג"צ 8973/14 בעניין התאחדות סוכני הנסיעות נ' הממונה על שוק ההון, במסגרתה נקבע כי על מנת שסוכני נסיעות יוכלו לשווק ביטוח נסיעות לחו"ל נדרש תיקון חקיקה. בהמשך לכך, ביום 27 במאי 2018 אושרה בוועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק המאפשרת את האמור, כאשר משרדי הממשלה ורשות שוק ההון תמכו בהצעה, בכפוף להחלת חובות צרכניות על סוכני הנסיעות; למתן סמכויות פיקוח לממונה; ולכך שסוכני הנסיעות וחברות הביטוח יהיו אחראים ביחד ולחוד כלפי הלקוחות.

3.8 ספקים ונותני שירותים

3.8.1 כללי

החברה קשורה עם ספקים שונים בתחומי עיסוקיה, כגון: ספקי שירותי בריאות, עורכי דין, חוקרים, מומחים רפואיים, שמאים, חברות גרירה, ספקי חלפים וספקי חומרה ותוכנה.

בנוסף, החברה מתקשרת עם ספקים שונים לשם מתן שירותי פיתוח, תחזוקה ושירותים נוספים, הן לטווח ארוך והן לטווח קצר. אופן ההתקשרות עם הספקים כולל התקשרות במחיר קבוע לפרויקט ו/או התקשרות לפי שעות ו/או התקשרות במחיר רישיון שימוש בתוכנה. החברה קשורה עם ספקים שונים אשר מבצעים עבורה שירות הכולל, בין השאר, פיתוח ותחזוקה של מערכות מידע או תשתיות בפעילות מזדמנת ו/או שוטפת במשרדי החברה או במשרדי הספק.

נכון למועד פרסום הדוח, לחברה אין תלות בספק זה או אחר.

- 3.8.2 ספקים ונותני שירותים - ענף רכב חובה
 החברה נושאת, ככל מבטח, בהוצאות הכרוכות במקרה הביטוח המבוטח בפוליסה. לצורך זה, החברה קשורה בהסכמים עם ספקים שונים הקשורים בענף ביטוח רכב חובה, כגון: ספקי שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים בהם נכללים: עורכי דין, חוקרים ומומחים רפואיים. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.
- 3.8.3 ספקים ונותני שירותים - ענף רכב רכוש
 החברה התקשרה עם ספקי שירות שונים למתן שירות ללקוחותיה, כגון: שירותי גרירה ושירותי דרך, מתן רכב חליפי למקרה תאונה או גניבה, תיקון שמשות הרכב ומתן מכשירי שמע חליפי. בכל ההסכמים נקבעו תעריפים, על בסיס שנתי או תקופתי, אותם משלמת החברה לנותן השירותים. אין בהסכמים אלה כמויות מינימליות או סכומי מינימום. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.
- 3.8.4 ספקים ונותני שירותים - ענף ביטוח כללי אחר
 החברה קשורה בהסכמים עם מספר ספקים בתחום ביטוח כללי אחר, כגון: שמאים, חברות לביצוע תיקונים, שרברים וכיוצא באלה. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.
- 3.8.5 ספקים ונותני שירותים- תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
 החברה קשורה עם ספקים שונים בתחום ביטוח חיים, כגון: רופאים, מכונים רפואיים, ייעוץ לעניין גביה וממשקים וכיוצא באלה.
- נכון למועד פרסום הדוח, לחברה אין תלות במי מספקיה בתחום ביטוח החיים. יחד עם זאת, לאחר שיחתם ההסכם מול הראל, לקבלת שירותי תפעול ותוכנה לתיק הפנסיוני של החברה ופוליסות פרט ולקבלת שירותי בית תוכנה ושירותים נוספים עבור תיק הביטוח הנוכחי של החברה, תהווה הראל ספק מיקור חוץ מהותי עבור החברה (לפרטים נוספים - ראה סעיף 1.1.4.3 לעיל ובאור 1(ג) לדוחות הכספיים).

3.9 רכוש קבוע

- 3.9.1 רכוש קבוע מהותי
 הרכוש הקבוע של החברה, שאינו רכוש המיועד להשכרה, הינו כדלקמן:
 זכויות חכירה למשרדים בשטח של כ-668 מ"ר ב"מרכז שקמונה" בחיפה, אשר שווין ליום 31.12.2019 הסתכמה ב- 6,620 אלפי ש"ח.
 חמש קומות עליונות, קומה שנייה וחלק מקומת המסחר בבניין ברחוב המלאכה 6 בעיר חולון, אשר משמשות את החברה לפעילותה, אשר שווין ליום 31.12.2019 הינו 102,870 אלפי ש"ח.
 שיפור במושכר, כלי רכב, ריהוט משרדי וציוד מחשב שיתרת עלותם המופחתת ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-7,659 אלפי ש"ח.
- 3.9.2 השקעות במערכות מחשב
 לחברה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות שעלותן המופחתת ליום 31.12.2019 היא כ-139,520 אלפי ש"ח. החברה השקיעה בתוכנה ובמחשבים בשנת 2019 כ-60,775 אלפי ש"ח. סך ההוצאות השוטפות של החברה בגין מערכות מידע עמדו על כ-39,541 אלפי ש"ח. אגף מערכות מידע של החברה מספק את כלל שירותי מערכות המידע לארגון באמצעות עובדי חברה ועל-פי הצורך גם באמצעות קבלני משנה וספקי תוכנה שונים. מרכז המחשבים של החברה נבנה מחדש בתקנים גבוהים ופועל בבניין החברה בחולון. החברה מפעילה אתר גיבוי לשעת חירום בבית IBM בפתח תקווה והוא כולל שרתי אחסון, שרתים וציוד מחשב, המאפשר המשכיות עסקית במקרה שהאתר הראשי של החברה יוצא מכלל פעולה.

המערכות המרכזיות של החברה הן:

3.9.2.1 נכון למועד הדוח, מערכת הליבה בביטוח חיים הינה מערכת מפיתוח עצמי של החברה. המערכת פועלת על תשתית UNIX ואורקל ותשתית של MS DYNAMIC CRM. בשנים האחרונות, מתבצע שדרוג המערכת לטכנולוגיית .Net. מערכת ביטוח חיים מנהלת מבוטחים, פוליסות, מוצרים, כיסויים, חיתום, הסכמי סוכנים, עמלות, גבייה, פדיונות ותביעות והיא מחוברת למסלקה הפנסיונית.

לפרטים אודות התקשרות החברה במסמך עקרונות מול הראל, להסבת תיק ביטוח החיים ובריאות שברשותה לתפעול באמצעות מערכות הראל - ראה סעיף 1.1.4.3 לעיל וכן באור 1(ג) לדוחות הכספיים.

3.9.2.2 מערכות הליבה הביטוחיות של החברה נתמכות על-ידי מערכות שונות לניהול מסמכים ותהליכי עבודה, מערכות לניהול סיכונים ואקטואריה, BI, מערכות פיננסיות ומוצרי תוכנה מוכרים ומוכחים בשוק המיושמים בחברה.

3.9.2.3 החברה מחזיקה אתר ואפליקציה למבוטחי החברה, המאפשרים לצפות במידע האישי. כמו כן, לחברה ישנו פורטל לסוכני החברה, אשר מאפשר מידע זמין ונוח וכן שולחן עבודה מתקדם לסוכן.

3.9.3 להרחבה בנושא רכוש קבוע - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

3.10 עונתיות

ככלל, ההכנסות בחברות הביטוח השונות, בענף ביטוח כללי, ברבעון הראשון גדולות מההכנסות ביתר הרבעונים, וזאת כתוצאה מחידוש הביטוח בעסקים רבים בתחילת השנה. כמו כן, בחודשי החורף שיעור התביעות גבוה יותר.

בענף ביטוח כללי ישנה עליה בהיקף התביעות בחורף, בשל ריבוי תאונות הדרכים (בענפי רכב חובה ורכב רכוש) ובשל נזקי מזג האוויר (בענף ביטוח כללי אחר).

כמו כן, בחודשי הקיץ קיימת עליה במכירת פוליסות נסיעה לחו"ל.

לעניין מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו, המווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח - ראה סעיפים 2.1.1.1(ז) ו-2.1.3.1(ב) לעיל.

בענף ביטוח חיים, בשל סיום שנת המס, חודש דצמבר מתאפיין בדרך כלל בהפקדת סכומי כסף גבוהים, על-ידי שכירים ועצמאיים, המפקידים פרמיות במסגרת שכרם בכדי למצות את הטבת המס בגין ההפקדה. בנוסף, מעסיקים משלימים חובות בגין שנת המס או מפקידים הפקדות חד פעמיות המשויכות רובן ככולן לחוב ותק פיצויים.

להלן התפלגות הפרמיות (כולל דמים) לפי רבעונים לשנים 2017, 2018 ו-2019 (באלפי ש"ח ובאחוזים) בביטוח כללי (רכב חובה, רכב רכוש וכללי אחר):

2017		2018		2019		
סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
373,507	36.2%	374,790	35.0%	424,739	34%	רבעון ראשון
244,261	21.7%	235,299	22.0%	277,981	22%	רבעון שני
239,297	20.3%	239,208	22.3%	289,850	23%	רבעון שלישי
190,641	21.8%	221,471	20.7%	244,735	20%	רבעון רביעי
1,047,706	100%	1,070,768	100.0%	1,237,305	100%	סה"כ

להלן התפלגות הפרמיות לפי רבעונים לשנים 2017, 2018 ו-2019 (באלפי ש"ח ובאחוזים) בביטוח חיים:

2017		2019		2019		
סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
163,854	23.1%	158,265	25.6%	145,990	27.04%	רבעון ראשון
193,163	27.2%	151,246	24.4%	144,701	26.80%	רבעון שני
174,676	24.7%	161,347	26.1%	122,110	22.62%	רבעון שלישי
176,922	25.0%	148,843	24.0%	127,128	23.54%	רבעון רביעי
708,615	100%	619,341	100.0%	539,929	100%	סה"כ

3.11 נכסים לא מוחשיים

3.11.1 קניין רוחני

לחברה מספר סימני מסחר רשומים על שם החברה ומוצריה.

החברה משתמשת לצורך פעילותה בתוכנות בבעלותה ו/או תוכנות שנרכשו רישיונות לשימוש בהן. החברה מפתחת באמצעות עובדיה ובאמצעות ספקיה תוכנות לשימוש עצמי, שיש לה בהם זכויות יוצרים.

3.11.2 מאגרי מידע

החברה מנהלת מאגרי מידע החיוניים לניהול עסקי החברה על פי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. להרחבה בנושא נכסים לא מוחשיים - ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

3.12 גורמי סיכון

להלן טבלת גורמי הסיכון של החברה ומידת השפעתם על עסקי החברה:

דירוג הסיכון - השפעת גורמי הסיכון על החברה			גורמי סיכון	סיווג הסיכון
נמוכה	בינונית	גבוהה		
		X	האטה כלכלית בישראל	סיכונים מקרו
		X	סיכונים שוק	
	X		סיכונים אשראי	
		X	מבטחי משנה	סיכונים ענפיים
		X	סיכונים ביטוחיים	
		X	סיכונים קטסטרופה	
		X	תחרות בשוק	
	X		רגולציה	
X			סיכונים נזילות	סיכונים מיוחדים לחברה
		X	תלות בענף הרכב בביטוח כללי	
		X	הלימות הון	
	X		סיכונים משפטיים	
	X		סיכונים תפעוליים	
		X	תלות במערכות מידע	
	X		פגיעה במוניטין	
		X	סיכונים סייבר	

מידת השפעתם של גורמי סיכון המפורטים בטבלה על עסקי החברה, מבוססים על סמך הערכת הנהלת החברה, בהתחשב במאפייני פעילותה, נכון למועד פרסום דוח זה.
לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכונים - ראה באור 32 לדוחות הכספיים.

3.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

3.13.1 הסכמים מהותיים

לפרטים אודות עסקאות מהותיות עם מבטחי משנה - ראה סעיף 3.5 לעיל ובאור 20(ב) לדוחות הכספיים.

3.13.2 הסכמי שיתוף פעולה אסטרטגיים

נכון למועד הדוח, לחברה אין הסכמי שיתוף פעולה אסטרטגיים מהותיים. יחד עם זאת, לאחר שיחתם ההסכם מול הראל, לקבלת שירותי תפעול ותוכנה לתיק הפנסיוני של החברה ופוליסות פרט ולקבלת שירותי בית תוכנה ושירותים נוספים עבור תיק הביטוח הנוכחי של החברה, תהווה הראל ספק מיקור חוץ מהותי עבור החברה (לפרטים נוספים - ראה סעיף 1.1.4.3 לעיל ובאור 1(ג) לדוחות הכספיים).

3.14 תחזיות והערכות לגבי עסקי החברה

לפרטים אודות האסטרטגיה העסקית של החברה - ראה סעיף 5 לפרק השני לדוח התקופתי "דוח הדירקטוריון".

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי**4.1 דירקטורים חיצוניים**

- 4.1.1 נכון למועד פרסום הדוח, דירקטוריון החברה מונה 7 דירקטורים, מתוכם 4 דירקטורים חיצוניים.
- 4.1.2 ביום 3 בפברואר 2020 אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויו של מר יצחק עמר כדירקטור חיצוני וכדירקטור בלתי תלוי.
- 4.1.3 ביום 1 במרץ 2019, מונה מר יעקב דיין כדירקטור חיצוני בחברה, חלף מר מיכאל בר חיים, שסיים את כהונתו השלישית כדירקטור בלתי תלוי בחברה.
- 4.1.4 הדירקטורים החיצוניים המכהנים בחברה, נכון למועד פרסום הדוח הינם: מר יצחק עמר, מר שמעון כהן, הגב' אליס עדן בן דוד ומר יעקב דיין.
- 4.1.5 לפרטים נוספים אודות הדירקטורים החיצוניים של החברה - ראה תקנה 26 לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

4.2 מבקרת הפנים הראשית

- 4.2.1 פרטי מבקרת הפנים הראשית ותחילת כהונתה
- ביום 3 באוקטובר 2011 מונתה הגב' רחל זוזוט-וקנין, עו"ד לכהן כמבקרת הפנים הראשית של החברה. משנת 2008 ועד שנת 2011, הגב' רחל זוזוט-וקנין עסקה בהקמת מערך ביקורת הפנים בחברה, לרבות בביצוע ביקורת פנים.
- הגב' זוזוט-וקנין הינה בעלת שני תארי M.A, תואר במדעי המדינה במגמה לממשל ומדיניות ציבורית בתוכנית לימודי ביקורת פנימית וציבורית ותואר נוסף במנהל ותכנון החינוך. בעלת תואר LLB במשפטים ובעלת תואר BA במדעי החברה והרוח. הגב' זוזוט-וקנין הוסמכה כעורכת דין בשנת 2006 והינה חברה בלשכת עורכי הדין בישראל.
- הגב' זוזוט-וקנין הייתה חברה בלשכת המבקרים הפנימיים בישראל, כאשר בחודש אוקטובר 2015 מונתה לסגנית נשיא לשכת המבקרים בישראל וכיהנה בתפקיד עד לשנת 2017. לגב' זוזוט-וקנין ותק של כ-13 שנים כעורכת דין מוסמכת וותק של כ-11 שנים בעבודת ביקורת.
- 4.2.2 החזקות בניירות ערך
- למיטב ידיעת החברה, מבקרת הפנים אינה מחזיקה בניירות ערך של החברה או של גוף הקשור לחברה.
- 4.2.3 ניגודי עניינים
- למיטב ידיעת החברה, למבקרת הפנים אין קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם החברה או עם גוף קשור אליה.
- 4.2.4 יחסי עבודה ותפקידים נוספים
- מבקרת הפנים הראשית הינה עובדת החברה ואינה משמשת בתפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת הממונה על מניעת מעילות והונאות.
- 4.2.5 הממונה על מבקרת הפנים
- הממונה הארגוני על מבקרת הפנים הראשית בחברה הינו מר אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון.

4.2.6 היקף העסקה

מבקרת הפנים הראשית מועסקת במשרה מלאה לצורך מילוי תפקידה. מערך ביקורת הפנים כולל 4 עובדי חברה בנוסף למבקרת הפנים וכן מתקבל סיוע בעבודת הביקורת מגורמי מיקור חוץ.

היקף שעות ביקורת הפנים נקבע בכל שנה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, במסגרת אישור תכנית הביקורת, בהתחשב בהנחיות חוזרי הממונה על הביטוח. בשנת 2019 בוצעו 10,020 שעות ביקורת. כל שעות הביקורת הושקעו ביחס לחברה בלבד.

שנה	מספר שעות
2019	*10,020
2018	*10,920
2017	**15,398

* בגין שנת 2018 ואילך מוצג היקף השעות המוקצות לדוחות ביקורת בלבד. מעבר לכך, מערך ביקורת הפנים מבצע שעות עבודה נוספות בגין משימות אחרות, כגון: משימות אדמינסטרטיביות, השתתפות בישיבות, וועדות וכיוצ"ב.

** הנתון לעיל בגין שנת 2017 (וכן בדוחות השנתיים הקודמים של החברה), מציג את היקף שעות הפעילות של כלל פעילות המערך.

יצוין, כי בשנת 2019 בוצע קיצוץ במשאבי הביקורת הפנימית, באמצעות הורדת עובד אחד ממערך הביקורת הפנימית.

יצוין, כי מערך ביקורת הפנים בחברה נעזר בשלושה משרדי רואי חשבון חיצוניים כמיקור חוץ:

(א) משרד רו"ח ליאון אורליצקי ושו"ת.

(ב) משרד אודיט בקרה וביקורת בע"מ.

(ג) משרד רו"ח יריב אלעד.

כמו כן, במידת הצורך, מערך ביקורת הפנים נעזר במשרדים נוספים לעניינים ספציפיים שדורשים התמחות.

4.2.7 תגמול

תגמול מבקרת הפנים, שהינה עובדת החברה - החל ממועד מינויה בשנת 2011 - הינו על בסיס חודשי ובהתאם לתנאים המקובלים בחברה לעובדים במעמדה.

להערכת הדירקטוריון, אין בתנאי התגמול של מבקרת הפנים כדי ליצור חשש להשפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת.

בשנת 2019 העלות בגין מערך ביקורת הפנים בחברה שבוצעה באמצעות מחלקת ביקורת הפנים של החברה ובסיוע גורמי מיקור החוץ, הסתכמה לסך של כ-2,096 אלפי ש"ח כולל מע"מ ועלות מעסיקים.

4.3 רואה חשבון מבקר

4.3.1 שם המשרד ותחילת כהונה

רואי החשבון המבקרים של החברה הינם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון, אשר מכהנים בתפקיד החל מיום ייסודה של החברה.

השותף המטפל בחברה (מיום 1.4.2016) הינו רו"ח יאיר קופל.

4.3.2 שכר

להלן יפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2018-2019 ומספר שעות הביקורת שהושקעו:

2018			2019		
שכר (אלפי ש"ח) לא כולל מע"מ			שכר (אלפי ש"ח) לא כולל מע"מ		
סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*	סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*
1,815	275	1,540	1,489	189	1,300
שעות			שעות		
סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*	סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*
8,186	711	7,475	7,320	599	6,721

* כולל ביקורת יחס כושר פירעון (סולבנסטי).

4.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

4.4.1 בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

לאור פרסום חוזרי הממונה על הביטוח, בהתאם להוראות סעיף 302 ו-404 של ה-SOX Act, החברה פועלת ליישום שוטף של ההוראות ובכללן, בחינה של תהליכי עבודה והבקרות הפנימיות המבוצעות. החברה אימצה את מודל הבקרה הפנימי (COSO) ופועלת במסגרתו.

הנהלת החברה, בשיתוף מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסיכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

4.4.2 בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

4.5 יישום משטר כושר הפירעון לפי הדירקטיבה Solvency II

להלן פרטים בדבר פעילות החברה ליישום הוראות ה-Solvency II ("הדירקטיבה"):

4.5.1 כללי

היבט ארגוני - החברה הקימה ועדת היגוי האחראית ליישום הוראות הדירקטיבה, דיון על סוגיות שונות ועמידה בלוחות זמנים. הוועדה בראשותו של מנהל הסיכונים מורכבת מאנשי כספים, אקטואריה, ניהול סיכונים ויועצים חיצוניים ככל שנדרש.

פיקוח הדירקטוריון - הדירקטוריון מינה ועדת ניהול סיכונים וסולבנסטי, אשר מתכנסת לפחות 4 פעמים בשנה. תפקיד הוועדה לעניין סולבנסטי הינו לדון בתוצאות חישובי יחס כושר הפירעון, לקבל ולדון בדיווחים השוטפים ממנהל הסיכונים אודות יישום הדירקטיבה ותחזיות לעניין יחס כושר פירעון.

4.5.2 פעילות החברה בתקופת הדוח

בהתאם לחוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" ולמכתב "דיווח ופרסום תוצאות יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני", בחודש דצמבר 2019 החברה פרסמה לראשונה את תוצאות יחס כושר הפירעון, בחתך חצי שנתי ליום 30 ביוני 2019. בהתאם להנחיות הממונה, הדיווח בוצע במסגרת מצומצמת. הדיווח לא בוקר ולא סוקר ע"י רואה החשבון של החברה.

בהתאם להוראות חוזר "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" מיום 1 ביוני 2017, למועד חישוב יחס כושר הפירעון ליום 31 לדצמבר 2018 וליום 30 ביוני 2019, נדרשה חברת ביטוח לעמוד ב-70% מההון הנדרש, על פי הוראות החוזר. ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 יעלה בכל שנה ב-5% עד למלוא ההון הנדרש (SCR).

בחודש נובמבר 2019 נשלח לחברות הביטוח נייר התייעצות לבחינת נושאים שונים בבסיס הדירקטיבה, אשר כלל, בין היתר, בחינה של הוראות מעבר ותקופת פריסה בהינתן גידול בעתודות הביטוח במעבר לדירקטיבה בהתאמה לסוגי מוצרי הביטוח, השתייכותם לקבוצות סיכון ודרך קביעת מרווח הסיכון.

ביום 8 לינואר 2020, פורסם חוזר "סקר הערכה כמותי לבחינת התאמות במשטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II", מטרת הסקר הינה לבדוק מספר הקלות שונות בחישובי דרישת ההון בסיכונים השוק וכן בהפחתת הוצאות "אינשורטק" הגלומות בעתודות הביטוח. בהתאם להוראות החוזר, החברה ביצעה את הסקר ונמצא כי יישום חלק מההקלות יביא לגידול ביחס כושר הפירעון של החברה. נכון למועד פרסום הדוח, החברה נמצאת בתהליך חישוב יחס כושר הפירעון לנתוני יום 31 בדצמבר 2019.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון; נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל; נדבך שלישי, הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

1. ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח ("SCR"). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד, על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.

2. רמה מינימלית של הון ("MCR" או "סף הון").

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ודיבידנד - ראה באור 14 לדוחות הכספיים וסעיף 3.1.3 לפרק השני לדוח התקופתי ("דוח הדירקטוריון").

שמעון מירון,
מנכ"ל

אלי אלעזרא,
יו"ר הדירקטוריון

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן ענייניים

עמוד	הנושא
1	1. תיאור החברה
1	2. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בשנת הדוח
4	3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד
4	3.1 מצב כספי
11	3.2 תזרים מזומנים ונזילות
11	3.3 מקורות מימון
11	4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם
12	5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
13	6. היבטי ממשל תאגידי
13	6.1 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית
13	6.2 מדיניות התאגיד בנושא מתן תרומות
13	6.3 עסקאות זניחות
13	6.4 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לתאריך פרסום הדוח
13	7. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד
14	8. גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב
15	9. פרטים נוספים
15	10. פרטים אודות תעודות התחייבות שנפרעו במלואן בשנת הדיווח

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בדין וחשבון הדירקטוריון כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה" "החברה סבורה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

יש לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2019

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2019, סוקר את השינויים העיקריים במצב ענייני הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("החברה") בשנת 2019 ("תקופת הדוח"). דוח זה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי, על כל חלקיו, ויש לקרוא כמקשה אחת.

1. תיאור החברה

לפרטים אודות "תחומי הפעילות של החברה" ראה סעיף 1.2 לפרק הראשון לדוח התקופתי ("תיאור עסקי התאגיד").
לפרטים אודות "אירועים מהותיים" שאירעו במהלך תקופת הדוח ושינויים שאירעו לאחר תקופת הדוח - ראה סעיפים 1.1.4 ו-1.1.5 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בשנת הדוח

להלן תיאור תמציתי, של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של החברה שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על החברה.

2.1 סביבה כללית

מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני של המשק הישראלי ותשואות שוק ההון בארץ ובעולם משליכים על עסקי החברה ותוצאות פעילותה בתחומים שונים. ההשלכות יכולות לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בהיקף תביעות הביטוח המוגשות לחברה, בתשואות תיק הנוסטרו של החברה ובתשואות תיקי העמיתים. בנוסף, לרמת התעסוקה והשכר במשק השפעה על היקף הפעילות בעסקי ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך.
על-פי פרסומי הלמ"ס¹, התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות, עלה ברבעון השלישי של שנת 2019 בשיעור של כ- 3.5% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של כ-3.1% ברבעון השני בחישוב שנתי ולאחר עלייה של כ- 3.2% ברבעון הראשון בחישוב שנתי.

אבטלה - על פי סקר כוח אדם שמבצעת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואשר עודכן בחודש דצמבר 2019, שיעור הבלתי מועסקים במשק מתוך כוח העבודה, עמד בחודש דצמבר 2019 על כ- 3.4%.
מעבר לסיכון הביטוחי, חשופה החברה גם לסיכונים שוק² (MARKET RISK). סיכונים אלה נובעים משינויים במדדי שוק או מחירי שוק. החשיפה לסיכון זה נובעת ממספר רכיבים כגון: שיעור הריבית, שער חליפין ושינוי בשיעור האינפלציה. לפרטים אודות סיכונים שוק - ראה באור 32(ב) לדוחות הכספיים.

2.2 מגמות בשער חליפין, אינפלציה וריבית בשנת 2019

שער חליפין: במונחי שער החליפין הנומינלי האפקטיבי לשנת 2019, נרשם ייסוף של כ- 8% בשער הנומינלי האפקטיבי (שקל מול סל המטבעות); ביחס לדולר חל ייסוף של כ- 8.3% וביחס לאירו חל ייסוף של כ- 11.4%.

האינפלציה וציפיות האינפלציה: שיעור האינפלציה בשנת 2019 הסתכם ב- 0.6% (מתחת לרף התחתון ליעד האינפלציה של בנק ישראל). הגורמים שהשפיעו לרעה על שיעור האינפלציה כאמור היו: ביגוד, הנעלה, פירות וירקות טריים.

ריבית: במהלך תקופת הדוח ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי, ברמה של 0.25%.

2.3 התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

סביבה כלכלית: ברבעון הראשון של שנת 2020 חלו ירידות שערים חדות בשוקי המניות הגלובליים (מדובר על כ- 35% במדדי המניות המובילים בארה"ב ואירופה), ירידה חדה במחירי האנרגיה וסטיות תקן גבוהה במיוחד בשווקים הפיננסיים. אג"ח ארה"ב הגיע לשפל היסטורי של 0.35% וכן נוצר מחסור גדול בדולרים בעולם שנבע מה- "FLIGHT TO SAFETY". למרות הסיוע הבלתי פוסק של הבנקים המרכזיים (באמצעות הורדות ריבית, הזרמות והקלה על תנאי האשראי), נדמה כי השווקים הפיננסיים צפויים להשתקם רק כאשר רמת אי הוודאות תקטן באופן דרסטי והשליטה על התפרצות המגיפה תושג בחלקים נרחבים של העולם.

1 חשבונות לאומיים-אומדן שלישי לרבעון השלישי של שנת 2019, פורסם ביום 16 בינואר 2020.
2 ההגדרה לקוחה מתוך פרסום של משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

אבטלה: במהלך חודש מרץ 2020 שיעור האבטלה עלה באופן דרמטי וצפוי לעלות עוד בחודש אפריל 2020 בעקבות הטלת המגבלות על בתי עסק רבים על-ידי הממשלה, עקב התפשטות נגיף הקורונה.

האינפלציה ושיעורי האינפלציה: האינפלציה בסוף 2020 צפויה להסתכם בשיעור של 0%-0.3%, עם סיכון לרדת ולהיות אפילו בטריטוריה שלילית. מדדי המחירים שפורסמו מאז פרסום התחזית הקודמת, הצביעו על אינפלציה של -0.3%, בדומה לתחזיות וכן איששו את ההערכה הרווחת שהאינפלציה התמתנה ברבעון השלישי של 2019 באופן זמני.

בנק ישראל מעריך כי הצמיחה במהלך 2020 תהייה נמוכה מאוד עקב עצירת המשק לפעילות לתקופה שסופה עדיין לא ידוע. כמו כן, ישנה הבנה כי חוב/תוצר של ישראל צפוי להאמיר לרמה של כ-70%, עם שיעור אבטלה שהינו דו ספרתי.

בהתאם לתחזית, ישנם מספר גורמים הצפויים למתן את האינפלציה לרמה של כ-0%-0.3% בשנת 2020 (מתחת לרף התחתון של בנק ישראל): עליית מחירים שנובעת ממחסור של מוצרים מיובאים, צמיחה מקומית של 1%-1.5% בלבד והזרמות של כסף לשוק שעולות להביא ל-"סטגנציה" מסוימת. פקטור נוסף שמעיב על האינפלציה העולמית לפי שעה, הוא מחיר הנפט, שנסחר בשפל היסטורי.

ריבית: להערכת חטיבת המחקר, ריבית בנק ישראל תרד ל-0% במהלך שנת 2020 (ריבית בנק ישראל עומדת כיום על 0.25%). מעבר לכך, בנק ישראל אף צפוי לרכוש, כחלק מהתמודדות עם היקף פירעונות רחב מצד קרנות הנאמנות, אג"ח ממשלתי וקונצרני מעבר לרכישות המט"ח שהוא מבצע כיום.

בעולם, ניכרת מגמה של הורדות ריבית אגרסיביות בארה"ב, אירופה ואסיה. מעבר לכך, נראה שרוב המדינות נכונות לסייע באופן דרמטי על ידי חבילות של השלמות שכר, הזרמות לבנקים ודחייה של תשלומים לעסקים קטנים ובינוניים. גם בארץ, קיים צפי להקלות משמעותיות בעתיד (עם הקמת הממשלה).

2.4 השלכות התפשטות נגיף הקורונה

בסוף שנת 2019 התרחשה התפרצות ראשונה של נגיף COVID-19, מזן SARS-COV-2 ("הנגיף" או "נגיף הקורונה") בעיר ווהאן שבמרכז סין. לאחר מכן, תוארה התפשטות של התחלואה לכל המחוזות בסין ובמהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט הנגיף בעולם כולו, לרבות בישראל. ביום 27 בינואר 2020 התווסף נגיף הקורונה לרשימת המחלות המדבקות והמסוכנות, בעלות חשיבות בינלאומית המחייבות הודעה מיידית, שבתוספת השנייה לפקודת בריאות העם, 1940, בהתאם לסמכותו של שר הבריאות; וביום 11 במרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי (WHO) על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. ההכרזה על המחלה כמדבקת ומסוכנת מקנה למשרד הבריאות סמכויות נרחבות להשתמש באמצעים שונים על מנת למנוע את חדירתה או התפשטותה של המחלה.

התפרצות נגיף הקורונה הובילה, בין היתר, לתחלואה מוגברת, מגבלות תנועה וסגירת גבולות, אי ודאות כלכלית, תוך שיתוק חלקי או מלא של מגזרים שלמים, פגיעה בשרשרת היצור והאספקה העולמית וירידה בסחר העולמי. אפשרות של מיתון במשק המקומי הופכת יותר ויותר סבירה, ככל ולא תושג שליטה על קצב התפשטות הנגיף. כמו כן, התפרצות הנגיף הביאה לירידות שערים חדות בשוקי ההון, לרבות במדדי המניות בארץ ובעולם ובאג"ח הקונצרניות והממשלתיות. בהתאם, הבורסות בארץ ובעולם הגיבו בירידות שערים חדות ומדד הפחד (VIX) זינק לרמות הגבוהות מזה עשור.

בעקבות התפשטות הנגיף בישראל קיים דירקטוריון החברה מספר ישיבות בהן נותחה החשיפה של החברה להשפעות נגיף הקורונה, נדונה תכנית ההמשכיות העסקית של החברה והכלים העומדים לרשותה לצורך ניהול הסיכונים הביטוחיים, התפעוליים והפיננסיים.

כצעדים מונעים והגנתיים, החליטה הנהלת החברה לפעול במספר מישורים על מנת להתמודד עם השפעת נגיף הקורונה על פעילותה העסקית, וזאת על ידי קיום הערכות מצב תכופות, ביצוע פעולות לצמצום ומניעת הדבקות בקרב עובדי החברה (חלק מעובדי החברה הוצאו לחל"ת, חלק הועברו לעבודה מרחוק ובאשר ליתר העובדים, עבודתם ממשרדי החברה הותאמה להנחיות משרד הבריאות) והיערכות להפעלת תשתיות חירום, ובכלל זה שימוש במערכות טכנולוגיות לעבודה מרחוק. במהלך חודש אפריל 2020 כלל עובדי החברה, לרבות הנהלה, הפחיתו את עלות משרתם ל-80% משרה. בנוסף, ביום 29 במרץ 2020 יו"ר הדירקטוריון וכלל הדירקטורים בחברה החליטו על הפחתה גורפת של 7.5% משכרם, וזאת לתקופה של 3 חודשים.

ביום 17 במרץ 2020 התקבל מכתב מהממונה, המכריז על קיומו של "מצב חרום", כהגדרתו בחוזר "המשכיות עסקית בגופים מוסדיים", במסגרתו ניתנה, בין היתר, לגופים המוסדיים הוראה להקצות משאבים מתאימים כדי שיוכלו להמשיך ולתת שירות ללקוחותיהם בשירותים חיוניים, כפי שהוגדרו בחוזר האמור ולהמשיך ולפעול להרחבת עבודת עובדים חיוניים מרחוק תוך ניהול הסיכונים הכרוכים בכך, לרבות סיכוני סייבר ואבטחת מידע.

בהתאם להערכות החברה, נכון למועד זה, החברה לא צופה חשיפות ביטוחיות משמעותיות בהקשרו של נגיף הקורונה, לרבות שיעורי תחלואה ותביעות, בתחומי חיסכון ארוך טווח ובריאות. הערכות אלו מבוססות על המידע הקיים לגבי שיעור התחלואה והתמותה, אך אין לחברה יכולת להעריך אם המידע כאמור מהימן או מלא.

נכון למועד כתיבת הדוח, החברה לא מצאה פגיעה משמעותית ברכישת מוצרי ביטוח בתחום הרכב. כמו כן, לאור המצב בו נפגעו עסקים רבים ועצמאיים, אשר רבים מהם מצאו עצמם ללא יכולת לקיים פעילות עסקית סדירה, החברה מעריכה כי תתכן האטה יחסית בתחום ביטוחי העסקים הקטנים והבינוניים. ככל ומשבר הקורונה ימשך או יחריף והפעילות העסקית במשק תצומצם עוד יותר, החברה עשויה להיות מושפעת באופן אשר יפגע בביקושים ויוביל לירידה בהכנסותיה ובהיקפי פעילותה.

בתחום נכסי החיסכון, כתוצאה מאי הוודאות בשווקים לאחר תאריך המאזן, המגמה העיקרית של המבוטחים הינה הסטת כספים למסלולים סולידיים בעיקר בתחום פוליסות חיסכון פרט ומכספים נזילים במסלולי ההשקעה ("כספי החיסכון הטהור"); בנוסף, חל גידול במשיכות כספים על ידי מבוטחים במוצרים אלה.

חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון. נכון למועד פרסום דוח זה, הפסדי הנכסים הסחירים בנוסטרו עומדים על כ- 31 מיליוני ש"ח (20.4 מיליוני ש"ח לאחר מס). בנוסף, בעקבות התשואה השלילית בתיק המשתתף ברווחים, אומדן דמי הניהול המשתנים שלא יגבו עומד על כ- 25 מיליוני ש"ח (היינו "בור" בדמי הניהול). בנוסף, יתרת הנכסים תלויי התשואה קטנה בכ- 1.4 מיליארד ש"ח (המיוחסת בעיקרה לכספי החיסכון הטהור), אשר צפויה להביא לירידה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים. באשר לנכסיה הלא סחירים של החברה בתיק הנוסטרו (כמתואר בבאור 8 ובאור 12(ה)(1) לדוחות הכספיים), אין ביכולת החברה בשלב זה להעריך את השינוי בשווי הנכסים. נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים (כגון: הכנסות/ הפסדים מהשקעות אחרות ואת השפעת יתר פעילויות החברה על ההון העצמי) והסכומים המפורטים לעיל עשויים לקטון או לגדול, בהתאם להתפתחויות בשוקי ההון. כמו כן, נצפות בתקופה זו תנודות משמעותיות בשיעורי הריבית, המשמשת בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות ומדידת נכסים אחרים (לפרטים נוספים - ראה באור 32(ב)(3) לדוחות הכספיים).

יודגש, כי השלכות אירוע התפשטות הנגיף כאמור עשויות להשפיע באופן שלילי מהותי על תוצאות הרבעון הראשון לשנת 2020 וכן על יחס כושר הפירעון בשנת 2020, ככל והמשבר ימשך. יחד עם זאת, החברה צופה עמידה ביחס כושר הפירעון בהתאם להוראות המעבר (לפרטים ראה באור 14 ובאור 2 (א) לדוחות הכספיים).

בנוסף, קיימת לחברה חשיפה למבטחי המשנה, אשר צפויים לספוג הפסדים כתוצאה מהתפרצות הנגיף בעולם ולכן ישנו סיכון ליציבותם הפיננסית. החברה מתקשרת עם מבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי A- ומעלה. כמו כן, עלולה להיות התייקרות של תעריפי ביטוח משנה לחוזים שיחודשו בשנה הבאה (לפרטים נוספים אודות חשיפת החברה למבטחי משנה ראה באור 32 (ה)(5)(2) לדוחות הכספיים).

התמשכות משבר נגיף הקורונה, עלולה להביא להשלכות שליליות על המשק הישראלי והגלובלי ולהשבתתו, וכפועל יוצא, על פעילות החברה, היקף עסקיה, היקף תביעות הביטוח ועלויות שונות הכרוכות בתפעול החברה. נכון למועד זה, אין ביכולתה של החברה להעריך באופן מלא את השפעת משבר נגיף הקורונה על תוצאותיה של החברה, בין היתר, עקב חוסר הוודאות בדבר משכו של המשבר, עוצמתו והשפעותיו על המשק הישראלי והגלובלי ולצעדים נוספים שיינקטו על ידי הממשלות והבנקים המרכזיים עקב התנודתיות החריפה בשוקי ההון.

ההערכות בדבר השפעות משבר נגיף הקורונה על תוצאותיה של החברה והצפי שלה לירידה בהכנסות העתידיות הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. המידע כאמור מבוסס, בין היתר, על הערכות ואומדנים של החברה נכון למועד דיווח זה בהסתמך על הפרסומים בארץ ובעולם בנושא זה, אשר התממשותם אינה וודאית ואינה בשליטת החברה, וכן על הנחיות הגורמים המוסמכים במדינת ישראל ומחוצה לה, אשר עשויות להשתנות מעת לעת. הערכות החברה עשויות שלא להתממש או להתממש באופן שונה מהותית, בין היתר, ככל שיחולו שינויים בהנחיותיהם של הגורמים המוסמכים בארץ ובעולם.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

3.1 מצב כספי

3.1.1 להלן נתונים עיקריים מהדוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

31.12.2018	31.12.2019	
346.2	344.9	סה"כ הון עצמי
3,562.7	3,682.1	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,198.1	15,188.6	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,486.9	1,361.1	התחייבויות אחרות
16,247.7	20,231.8	סה"כ התחייבויות
10,851.5	14,269.0	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
2,226.7	2,008.8	השקעות פיננסיות אחרות
3,515.7	4,298.8	נכסים אחרים
16,593.9	20,576.6	סה"כ מאזן

3.1.2 הון עצמי

ההון העצמי של החברה הסתכם לתאריך הדוח לסך של כ- 344.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-346.2 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הקיטון בהון העצמי בתקופת הדוח נובע מרווח כולל בתקופת הדוח בסך של כ-43.7 מיליון ש"ח, בניכוי חלוקת דיבידנד בסך של 45.0 מיליון ש"ח.

3.1.3 משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

בהתאם להנחיית רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מיום 10 בספטמבר 2019, בנוגע לדיווח ופרסום תוצאות יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2019, החברה חישבה את יחס כושר הפירעון למועד זה במתכונת מצומצמת ובהתאם לנדרש בהנחיה כאמור.

דרישות ההון לפי משטר הסולבנסי:

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) על פי חישוב כפי שהוגש לממונה ביום 31 בדצמבר 2019:

א. יחס כושר פירעון		
ליום 31 בדצמבר 2018 מבוקר (אלפי ש"ח)	ליום 30 ביוני 2019 בלתי מבוקר ובלתי סקור (אלפי ש"ח)	
		ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:
816,868	781,885	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
710,283	759,092	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
106,585	22,793	עודף (גרעון)
115%	103%	יחס כושר פירעון (באחוזים)
אירועים מהותיים שהתרחשו בתקופה שבין תאריך המאזן לתאריך הדיווח והשפיעו על יחס כושר הפירעון של החברה:		
(1,177)	0	הנפקת (פירעון) מכשירי הון רובד 2, נטו
114.8%	103%	יחס כושר פירעון (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)
102%	104%	יעד הדירקטוריון
91,202	(7,591)	עודף/ חוסר הון ביחס ליעד
ב. עמידה באבני דרך בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:		
771,487	741,865	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
477,465	506,190	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
294,022	235,675	עודף
ג. סף הון (MCR)		
214,859	227,786	סף הון (MCR)
575,727	534,327	הון עצמי לעניין סף הון

ביום 29 במרץ 2020 פרסמה החברה תיקון ליחס כושר הפירעון, שפורסם במקור ביום 31 בדצמבר 2019 - בעקבות התאמת חלוקת דיבידנד שבוצעה ביום 25 באוגוסט 2019, לאחר תאריך הדוח ולפני תאריך הדיווח, בהתאם להוראות הממונה.

לפרטים נוספים אודות דרישות ההון - ראה באור 14 בדוחות הכספיים.

3.1.4 דיבידנד

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ומדיניות חלוקת הדיבידנד של החברה - ראה סעיף 1.4 לפרק תיאור עסקי התאגיד ובאור 14 לדוחות הכספיים.

3.1.5 רווח והפסד - נתונים עיקריים דוחות כספיים מאוחדים (במיליוני ש"ח):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					
השינוי באחוזים 2018/2019	2018	2019	השינוי באחוזים 2018/2019	2017	2018	2019	
ביטוח כללי							
15.3	262.6	302.7	11.1	1,080.3	1,054.1	1,171.6	פרמיות שהורווחו ברוטו
15.2	175.5	202.2	13.0	553.7	699.5	790.6	פרמיות שהורווחו בשייר***
*	8.3	(6.4)	(0.2)	(17.1)	63.3	63.2	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח כללי
ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך							
(14.4)	148.5	127.1	(12.8)	708.6	619.3	539.9	פרמיות שהורווחו ברוטו
(6.9)	118.7	110.5	(9.1)	602.8	510.2	464.0	פרמיות שהורווחו בשייר
111.8	20.4	43.2	45.4	74.5	88.3	128.4	הכנסות מדמי ניהול בביטוח חיים
**	(4.6)	12.7	133.8	(2.5)	(6.5)	(15.2)	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח חיים
70.3	3.7	6.3	(15.5)	(19.6)	56.8	48.0	סה"כ רווח (הפסד) ממגזרי פעילות
פריטים שלא יוחסו למגזרי הפעילות							
36.4	9.9	13.5	25.7	35.1	26.1	32.8	רווחים מהשקעות נטו, הכנסות מימון והכנסות אחרות
-	-	0.3	14.3	(6.0)	(4.2)	(4.8)	הוצאות הנהלה וכלליות
(7.1)	(4.2)	(3.9)	(3.7)	(14.3)	(16.4)	(15.8)	הוצאות מימון
73.7	5.7	9.9	121.8	14.9	5.5	12.2	סה"כ רווח כולל לפני מס מפריטים שלא יוחסו
72.3	9.4	16.2	(3.4)	(4.7)	62.3	60.2	רווח (הפסד) כולל לפני מס
18.0	11.1	13.1	(7.4)	(3.2)	47.2	43.7	סה"כ רווח (הפסד) כולל נטו ממס

* מעבר מרווח להפסד.

** מעבר מהפסד לרווח.

*** להרחבה בנושא עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב)1 בדוחות הכספיים.

תוצאות התפתחות הרווח הכולל:

התוצאות לשנת 2019 ממגזרי הפעילות בהם עוסקת החברה (ביטוח כללי וביטוח חיים), הסתכמו ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 48.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ- 56.8 מיליוני ש"ח בשנת 2018 ובהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ- 19.6 מיליוני ש"ח בשנת 2017. ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו התוצאות ממגזרי הפעילות ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 6.3 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ- 3.7 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הקיטון ברווח בשנת הדוח והגידול ברווח ברבעון הרביעי לשנת הדוח, לעומת התקופות המקבילות אשתקד, נובע בעיקר מתוצאות הפעילות במגזר ביטוח חיים (ראה סעיף 3.1.5.1 להלן).

הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שלא יוחסו למגזרי פעילות הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 12.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ- 5.5 מיליוני ש"ח בשנת 2018 ורווח בסך של כ- 14.9 מיליוני ש"ח בשנת 2017. הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שלא יוחסו למגזרי פעילות הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2019 לסך של כ- 9.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ- 5.7 מיליוני ש"ח אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכם הרווח הכולל לפני מס לסך של כ- 60.2 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 62.3 מיליוני ש"ח בשנת 2018 והפסד בסך של כ- 4.7 מיליוני ש"ח בשנת 2017. ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכם הרווח הכולל לפני מס לסך של כ- 16.2 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 9.4 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

3.1.5.1

ניתוח מגזר פעילות ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך :

שינוי באחוזים	מיליוני ש"ח	ביטוח חיים
		פרמיות שהורווחו ברוטו
(12.8)	539.9	2019
(12.6)	619.3	2018
(1.7)	708.6	2017
(14.4)	127.1	10-12/2019
(16.1)	148.5	10-12/2018
		רווח כולל לפני מס
-	(15.2)	2019
-	(6.5)	2018
-	(2.5)	2017
-	12.7	10-12/2019
-	(4.6)	10-12/2018

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים בדבר רווחי השקעות ותשואות למבוטחים להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעות נטו, שנוקפו למבוטחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי הניהול המחושבים בהתאם להנחיות הממונה על הביטוח, על בסיס התשואה והיתרות של עתודות הביטוח :

10-12/2018	10-12/2019	1-12/2017	1-12/2018	1-12/2019	
מיליוני ש"ח					
(524.5)	475.3	445.4	(295.4)	1,527.8	רווחי (הפסדי) השקעות שנוקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
20.4	43.1	74.5	88.3	128.4	דמי ניהול

התשואות הנומינליות בפוליסות המשתתפות ברווחים בשל פוליסות שהוצאו משנת 1992 ואילך (קרן י'), היו כדלקמן :

10-12/2018	10-12/2019	1-12/2017	1-12/2018	1-12/2019	
באחוזים					
(4.28)	5.64	5.64	(1.13)	13.80	תשואה ברוטו
0.15	0.15	0.6	0.6	0.6	דמי ניהול קבועים
(0.24)	0.86	0.7	-	1.53	דמי ניהול משתנים
(4.16)	4.47	4.3	(1.74)	11.44	תשואה נטו למבוטח

התשואות הנומינליות בפוליסות שהוצאו משנת 2004 ואילך (במסלול ההשקעה "מסלולית כללית"), היו כדלקמן :

10-12/2018	10-12/2019	1-12/2017	1-12/2018	1-12/2019	
באחוזים					
(4.09)	5.48	5.84	(1.25)	13.74	תשואה ברוטו
0.2	0.2	0.81	0.81	0.79	דמי ניהול קבועים
(4.26)	5.23	4.99	(2.04)	12.86	תשואה נטו למבוטח

ניתוח מגזר פעילות ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

בשנת 2019 הסתכמו תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים בהפסד כולל לפני מס בסך של כ- 15.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך כ- 6.5 מיליוני ש"ח בשנת 2018 והפסד כולל לפני מס בסך כ- 2.5 מיליוני ש"ח בשנת 2017.

הגידול בהפסד בענף ביטוח חיים בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד, נובע בעיקרו מהפרשה שבוצעה לראשונה במסגרת חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT) בביטוח סיעודי, בסך של כ- 21.5 מיליוני ש"ח. בנוסף, בחודש נובמבר 2019 פורסם חוזר בנושא "עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה", אשר הביא לגידול בעתודות ביטוח חיים בסכום של כ- 4.2 מיליוני ש"ח. כמו כן, חלה ירידה בריבית החיוון שגרמה לעלייה בעתודות בסכום של כ- 7 מיליוני ש"ח. בנוסף, בתקופת הדוח חל קיטון ברווח מהשפעות מסיכון בסכום של כ- 7 מיליוני ש"ח הנובע בעיקרו מקיטון בפרמיות עקב הפסקת מכירת ביטוחי מנהלים. מנגד, בתקופת הדוח החברה גבתה דמי ניהול משתנים בסך של כ- 25.0 מיליון ש"ח, לעומת אי גביית דמי ניהול משתנים אשתקד עקב תשואה שלילית בכספי המבוטחים. בנוסף, בתקופת הדוח חלה עלייה במרווח הפיננסי בסך של כ- 7 מיליון ש"ח לעומת אשתקד, וזאת בשל שיעור נמוך של עליית מודד ביחס לשנה קודמת.

ברבעון הרביעי לשנת 2019 הסתכמו תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 12.7 מיליוני ש"ח, בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ- 4.6 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח ברבעון הרביעי של תקופת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו מגביית דמי ניהול משתנים בסך של כ- 14.3 מיליוני ש"ח לעומת החזרת דמי ניהול משתנים בסכום של כ- 3.7 מיליוני ש"ח עקב תשואה שלילית בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות שהורווחו ברוטו בענף ביטוח חיים בשנת 2019 הסתכמו לסך של כ- 539.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ- 619.3 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 708.6 מיליוני ש"ח בשנת 2017, קיטון של כ- 12.8% וקיטון של 12.6%, בהתאמה. ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו הפרמיות שהורווחו בענף ביטוח חיים בסכום של כ- 127.1 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ- 148.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ- 14.4%.

הקיטון בהיקף הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד וכן ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו מירידה בפרמיה השוטפת בפוליסות ביטוחי מנהלים, וזאת בהמשך להחלטת החברה על הפסקת שיווק ביטוחי מנהלים.

שיעור הפדיונות ביחס לממוצע עתודות ביטוח חיים ברוטו ליום 31 בדצמבר 2019, ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2017, הינו כ- 7.2%, כ- 6.3% וכ- 5.8%, בהתאמה.

חלוקת הרווח מעסקי ביטוח חיים

לפרטים נוספים בדבר חלוקת הרווח מפעילות החברה בענף ביטוח חיים - ראה באור 17 לדוחות הכספיים של החברה ("הבאור").

להלן מספר הסברים עיקריים:

הבאור כולל ניתוח של עסקי החברה בביטוח חיים בחתך של מוצרים בעלי מרכיב חיסכון, לפי שנות חיתום שונות ומוצרים שאינם כוללים מרכיב חיסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות. כמו כן, הבאור מציג את המרווח הפיננסי הכולל דמי ניהול לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019, 2018 ו- 2017, בסך של כ- 134.9 מיליוני ש"ח, כ- 87.7 מיליוני וכ- 75.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ההפסד הכולל מפוליסות שהופקו עד שנת 1990 (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ), הסתכם לסך של כ- 4.5 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 0.93 מיליון ש"ח אשתקד וסך של כ- 2.9 מיליוני ש"ח בשנת 2017. הגידול בהפסד בתקופת הדוח מיוחס בעיקרו לירידה בריבית ההיוון שגרמה לעלייה בעתודות בסכום של כ- 7 מיליוני ש"ח, לעומת אשתקד במהלכה חלה עלייה בריבית היוון שגרמה לירידה בעתודות בסכום של 3.8 מיליוני ש"ח. כמו כן, במהלך תקופת הדוח חל גידול בהפרשה בעקבות עדכון מודל שיפורי תמותה בסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח. מנגד, בתקופת הדוח חלה עלייה במרווח הפיננסי בסכום של כ- 7 מיליוני ש"ח למול אשתקד, וזאת בשל שיעור עליית מדד נמוך למול אשתקד.

הרווח הכולל מפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003 (משתתפות ברווחים) הסתכם בתקופת הדוח בסך של כ- 16.1 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 2.4 מיליוני ש"ח אשתקד ורווח בסך של כ- 8.5 מיליוני ש"ח בשנת 2017. המעבר מהפסד לרווח בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מגביית דמי ניהול משתנים בסך של כ- 25 מיליון ש"ח (לעומת אי גביית דמי ניהול משתנים אשתקד). מנגד, במהלך תקופת הדוח חל גידול בעתודות בעקבות עדכון מודל שיפורי תמותה, בסך של 1.7 מיליון ש"ח ובוצעה הפרשה לעדכון העתודה לגמלה בסך 1.5 מיליון ש"ח.

ההפסד הכולל מפוליסות מסוג משתתף ברווחים משנת החיתום 2004 ואילך, הסתכם בסך של כ- 2.7 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1.9 מיליוני ש"ח אשתקד והפסד כולל בסך של כ- 12.2 מיליוני ש"ח בשנת 2017. הגידול בהפסד בתקופה הדוח בהשוואה לאשתקד, נובע בעיקרו מקיטון בתיק הביטוחי (היות והחברה הפסיקה למכור מוצרי ביטוח מנהלים), אשר התמתן בעקבות עלייה ברווח מחוזי השקעה בסכום של כ- 2 מיליוני ש"ח.

ההפסד הכולל מעסקי הפוליסות הנמכרות ללא מרכיב חיסכון הסתכם לסך של כ- 24.1 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של כ- 1.2 מיליוני ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל בסך של כ- 4.0 מיליוני ש"ח בשנת 2017. הגידול בהפסד בתקופת הדוח מול אשתקד, נובע בעיקרו מהפרשה שבוצעה לראשונה במסגרת חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT) בביטוח סיעודי, בסך של כ- 21.5 מיליוני ש"ח.

לפרטים אודות עתודות הביטוח בשני פילוחים: פילוח לפי חשיפה ביטוחית, המפרט את התחייבויות החברה בחלוקה של ערכי פדיון קצבתי או הוני ובחלוקה למרכיבי סיכון אחרים; ופילוח לפי חשיפה פיננסית, מבטיח תשואה או משתתף ברווחי השקעה - ראה באור 17 לדוחות הכספיים. לפרטים אודות החשיפה הפיננסית של החברה - ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

3.1.5.2 ניתוח תחום ביטוח כללי לפי ענפים (רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר)

% מסה"כ		% שינוי		לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר			על בסיס שנתי במיליוני ש"ח
2018	2019	2018/2017	2019/2018	2017	2018	2019	
רכב חובה							
26.0	24.5	(11.9)	8.4	317.3	279.4	302.8	פרמיות ברוטו
10.4	10.1	*	14.8	(89.2)	73.7	84.6	פרמיות שייר**
(54.6)	0.8	37.2	*	(55.1)	(34.6)	0.5	(הפסד) כולל לפני מס
רכב רכוש							
35.9	39.0	6.6	25.7	360.3	383.9	482.7	פרמיות ברוטו
53.2	56.3	5.4	25.3	356.4	375.7	470.6	פרמיות שייר
67.0	41.3	211.8	(38.4)	13.6	42.4	26.1	רווח (הפסד) כולל לפני מס
				74.3	68.1	75.6	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
				74.4	67.7	74.8	שייר Loss ratio באחוזים ²
				99.4	93.6	100.0	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
				99.6	93.4	99.6	שייר Combined ratio באחוזים ⁴
ביטוח כללי אחר:							
ענפי חבויות							
15.2	15.2	20.1	15.5	135.2	162.4	187.6	פרמיות ברוטו
20.3	20.4	19.8	18.5	119.9	143.7	170.3	פרמיות שייר
18.7	26.4	*	40.3	(4.3)	11.9	16.7	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים							
22.9	21.3	4.3	7.8	234.9	245.1	264.2	פרמיות ברוטו
16.1	13.2	1.3	(2.4)	112.1	113.6	110.9	פרמיות שייר
68.9	31.5	51.9	(54.4)	28.7	43.6	19.9	רווח כולל לפני מס
				44.1	42.1	51.7	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
				42.9	37.8	50.7	בשייר Loss ratio באחוזים ²
				73.0	70.6	80.5	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
				78.0	66.4	77.3	בשייר Combined ratio באחוזים ⁴
סה"כ							
100	100	2.2	15.5	1,047.7	1,070.8	1,237.3	פרמיות ברוטו
100	100	41.6	18.4	499.2	706.7	836.4	פרמיות שייר
100	100	*	(0.2)	(17.1)	63.3	63.2	רווח (הפסד) כולל לפני מס

** מעבר מהפסד לרווח.
 ** להרחבה בנושא עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב)1 לדוחות הכספיים.
 (1) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (2) תשלומים ושינוי בתלויות שייר
 פרמיה מורוחת שייר
 (3) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (4) תשלומים ושינוי בתלויות שייר + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת שייר

% מסה"כ		% שינוי בין הרבעונים		לרבעון שהסתיים ב-31 בדצמבר		על בסיס רבעוני במיליוני ש"ח
2018	2019	2018/2019	2018	2019		
רכב חובה						
22.0	19.6	(1.6)	48.8	48.0	פרמיות ברוטו	
9.1	8.5	3.6	13.9	14.4	פרמיות שייר***	
(275.9)	239.7	(34.1)	(22.9)	(15.1)	(הפסד) כולל לפני מס	

% מסה"כ		% שינוי בין הרבעונים	לרבעון שהסתיים ב-31 בדצמבר		על בסיס רבעוני במיליוני ש"ח
2018	2019	2018/2019	2018	2019	
רכב רכוש					
39.2	41.1	15.8	86.8	100.5	פרמיות ברוטו
55.6	56.6	12.8	84.7	95.5	פרמיות שייר
113.2	(9.5)	(93.6)	9.4	0.6	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			67.0	79.4	ברוטו Loss ratio באחוזים
			66.1	78.1	שייר Loss ratio באחוזים
			94.9	108.1	ברוטו Combined ratio באחוזים
			94.3	107.2	שייר Combined ratio באחוזים
ביטוח כללי אחר:					
ענפי חבויות					
15.1	16.7	22.5	33.3	40.8	פרמיות ברוטו
19.3	21.3	22.1	29.4	35.9	פרמיות שייר
91.6	(36.5)	(69.7)	7.6	2.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים					
23.7	22.6	5.3	52.6	55.4	פרמיות ברוטו
16.0	13.6	(5.8)	24.3	22.9	פרמיות שייר
171.1	(93.7)	(58.5)	14.2	5.9	רווח כולל לפני מס
			41.6	45.3	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
			34.6	44.6	בשייר Loss ratio באחוזים ²
			71.7	87.3	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
			54.6	75.1	בשייר Combined ratio באחוזים ⁴
סה"כ					
100	100	10.5	221.5	244.7	פרמיות ברוטו
100	100	10.8	152.3	168.7	פרמיות שייר
100	100	**	8.3	(6.3)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

* מעבר מהפסד לרווח.
 ** מעבר מרווח להפסד.
 *** להרחבה אודות עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב) (1) לדוחות הכספיים.
 (1) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (2) תשלומים ושינוי בתלויות שייר
 פרמיה מורוחת שייר
 (3) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (4) תשלומים ושינוי בתלויות שייר + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת שייר

ניתוח ענפי פעילות ביטוח כללי (רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר)

ההכנסות מפרמיות ברוטו בשנת 2019 בענף ביטוח כללי הסתכמו לסך של כ- 1,237.3 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 1,070.8 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 1,047.7 מיליוני ש"ח בשנת 2017, גידול של כ- 15.5% וכ- 2.2%, בהתאמה. ההכנסות מפרמיות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו לסך של כ- 244.7 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ- 221.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 10.5%. הגידול בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח וברבעון האחרון לשנת 2019 לעומת התקופות המקבילות אשתקד, נובע מגידול בכל ענפי הפעילות במגזר, בהתאם למדיניות החברה.

התוצאות מענפי פעילות ביטוח כללי בשנת 2019 הסתכמו ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 63.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ- 63.3 מיליוני ש"ח בשנת 2018 והפסד לפני מס בסך כ- 17.1 מיליוני ש"ח בשנת 2017. תוצאות המגזר הושפעו, בין היתר, מהמעבר מהפסד לרווח בענף רכב חובה, אשר נבע בעיקר מהחלטת ביהמ"ש העליון מיום 8 באוגוסט 2019, במסגרתה אומצו המלצות ועדת קמיניץ ונקבע כי שיעור ההיוון ימשך לעמוד על 3% ("פסק הדין"), אשר הביאה להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 17.8 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס.

כמו כן, חלה עלייה ברווחי השקעות כתוצאה משערוך נכסי נדל"ן ומעליית שערי אגרות החוב, אשר מותנה עם ירידה בעקום ריבית חסרת הסיכון והגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות. מנגד, חלה ירידה ברווחיות החיתומית בחלק מענפי רכוש אחר ובענף רכב רכוש.

המעבר בענף ביטוח כללי מרווח כולל לפני מס של 8.3 מיליוני ש"ח ברבעון הרביעי לשנת 2018 להפסד כולל לפני מס של 6.3 מיליוני ש"ח ברבעון הרביעי לשנת 2019, נובע בעיקר מירידה ברווחיות החיתומית בענפי חבויות, רכב רכוש ורכוש אחר.

ענף פעילות רכב חובה

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו בענף פעילות רכב חובה לסך של כ- 302.8 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 279.4 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 317.3 מיליוני ש"ח בשנת 2017, גידול של כ- 8.4% וקיטון של כ- 11.9%, בהתאמה.

תוצאות הפעילות בענף רכב חובה הסתכמו בשנת 2019 ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 0.5 מיליון ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 34.6 מיליון ש"ח בשנת 2018 והפסד כולל לפני מס בסך של כ- 55.1 מיליון ש"ח בשנת 2017. המעבר לרווח כולל בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד הושג בעיקרו במהלך רבעון שני לשנת 2019, כתוצאה מ"פסק הדין", אשר הביא להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 17.8 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס. כמו כן, חלה עלייה ברווחי השקעות כתוצאה משערוך נכסי נדל"ן ועליית שערי אגרות החוב, אשר מותנה עם ירידה בעקום ריבית חסרת הסיכון והגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח וברבעון הנוכחי לעומת התקופות המקבילות אשתקד.

ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו תוצאות ענף רכב חובה בהפסד כולל לפני מס בסך של כ- 15.1 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 22.9 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד נובע מהכנסות מהשקעות.

ענף פעילות רכב רכוש

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו בענף פעילות רכב רכוש בסך של כ- 482.7 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 383.9 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 360.3 מיליוני ש"ח בשנת 2017, גידול של כ- 25.7% וכ- 6.6%, בהתאמה. הגידול בפרמיה נובע מגידול במספר הפוליסות שנמכרו, בהתאם למדיניות החברה.

תוצאות ענף פעילות רכב רכוש הסתכמו בשנת 2019 ברווח כולל לפני מס של כ- 26.1 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 42.4 מיליוני ש"ח בשנת 2018 ורווח לפני מס בסך של כ- 13.6 מיליוני ש"ח בשנת 2017. ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו התוצאות ממגזר הפעילות ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 0.6 מיליון ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 9.4 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון ברווח בתקופת הדוח וברבעון הרביעי לשנת 2019 לעומת התקופות המקבילות אשתקד, נובע בעיקר משחיקה בפרמיה בענף בעקבות הגברת התחרות ועלייה בחומרת התביעות.

ביטוח חבויות

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו בענפי החבויות בסך של כ- 187.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 162.4 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 135.2 מיליוני ש"ח בשנת 2017, גידול של כ- 15.5% וכ- 20.1%, בהתאמה.

הרווח הכולל לפני מס בענפי החבויות לשנת 2019 הסתכם לסך של כ- 16.7 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 11.9 מיליוני ש"ח בשנת 2018 והפסד כולל לפני מס בסך של כ- 4.3 מיליוני ש"ח בשנת 2017. הגידול ברווח בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקרו מ"פסק הדין" שהביא לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות במהלך רבעון 2 לשנת 2019, בסכום של כ- 11.0 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס. כמו כן, חלה עלייה ברווחי השקעות כתוצאה משערוך נכסי נדל"ן ועליית שערי אגרות חוב, אשר מותנה כתוצאה מירידה בעקום ריבית חסרת הסיכון והגדילה את ההתחייבויות.

תוצאות ענף ביטוח חבויות ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכמו ברווח כולל לפני מס בסך של כ- 2.3 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 7.6 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הקיטון ברווח ברבעון הרביעי לשנת 2019 מול התקופה המקבילה אשתקד, הינו תוצאה של הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות, לעומת התקופות המקבילות אשתקד, שנבעה בעיקר מהמשך מגמת החמרה בעלויות הסיכון בענף חבות צד ג'.

ביטוחי הרכוש (ללא רכב)

ההכנסות מפרמיות ברוטו במגזר פעילות ביטוחי הרכוש (ללא רכב) הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 264.2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 245.1 מיליוני ש"ח בשנת 2018 וסך של כ- 234.9 מיליוני ש"ח בשנת 2017, גידול של כ- 7.8% וכ-4.3%, בהתאמה. ברבעון הרביעי לשנת 2019 הסתכמו ההכנסות מפרמיות בסך של כ- 55.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 52.6 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ- 5.3%. העלייה בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופות המקבילות בשנים 2018 ו-2017 נובעת מהרחבת הפעילות בענפים אלה בהתאם למדיניות החברה.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-19.9 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ-43.6 מיליון ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל לפני מס בסך של כ-28.7 מיליון ש"ח בשנת 2017.

הרווח הכולל לפני מס בביטוחי הרכוש (ללא רכב) ברבעון הרביעי של שנת 2019 הסתכם לסך של כ-5.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-14.2 מיליוני ש"ח אשתקד. הירידה ברווח בתקופת הדוח וברבעון הרביעי לשנת 2019 לעומת התקופות המקבילות אשתקד, נובעת בעיקרה מענף ביטוח דירות, בו חלה הרעה חיתומית עקב גידול בעלות התביעות.

3.2 תזרימי מזומנים ונזילות

בשנת 2019 חלה עליה בסכום המזומנים ושווי המזומנים בסך של כ-661.7 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בכ-771.1 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-61.7 מיליוני ש"ח, שעיקרם רכישת רכוש קבוע ורכישת נכסים לא מוחשיים (תוכנה). תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בכ-47.7 מיליוני ש"ח, אשר שימשו לחלוקת דיבידנד ולפירעון הלוואות מבנקים ואחרים בניכוי תמורה מהנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים.

3.3 מקורות מימון

- 3.3.1 החברה מממנת את פעילותה מהון עצמי ומהתחייבויות בגין כתבי התחייבות נדחים לבנקים ומכתבי התחייבות נדחים סחירים. החברה נוהגת לגייס כתבי התחייבות נדחים מעת לעת בהתאם לצרכי ההון שלה, הנובעים מתקנות ההון.
- 3.3.2 החברה הנפיקה לציבור שתי סדרות של כתבי התחייבות נדחים - אגרות חוב (סדרה 3) ואגרות חוב (סדרה 4) אשר הוכרו בידי הממונה כהון משני מורכב. נכון למועד תקופת הדוח קיימים במחזור 102,920,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה 3) ו-169,176,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה 4). לפרטים נוספים ראה סעיף 8 להלן.
- 3.3.3 ליום 31 בדצמבר 2019, לחברה יתרת התחייבויות בגין כתבי התחייבות נדחים למוסדות בנקאיים בסך של כ-10 מיליוני ש"ח.
- 3.3.4 לתיאור הלוואות החברה לזמן ארוך מגורמי חוץ ושימושיהן - ראה באור 18 לדוחות הכספיים.
- 3.3.5 לחלוקת דיבידנד שביצעה החברה - ראה סעיף 1.4.1 לפרק הראשון לדוח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד). כחלק מניהול ההון השוטף של החברה, ובכלל זה עמידה במשטר יחס כושר פירעון, יתכן והחברה תגייס הון משני.

4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

למידע בדבר סיכוני אשראי וריבית במאוחד ליום 31 בדצמבר 2019 - ראה באור 32(א)(7) לדוחות הכספיים.

4.1 האחראי על ניהול סיכוני שוק בחברה

האחראי על ניהול סיכוני השוק בחברה הינו מנהל הסיכונים הראשי של החברה, מר דרור קלודה. לפרטים נוספים - ראה תקנה 26א בפרק הרביעי לדוח התקופתי (פרטים נוספים על החברה).

4.2 תיאור סיכוני שוק

סיכוני שוק הינם סיכונים להכנסות החברה ולהונה העצמי, הנובעים מתנודתיות בשוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים. ככלל, החברה חשופה לסיכוני שוק כגון: שינויים בשיעורי ריביות, במדד המחירים לצרכן, בשערי מט"ח, במרווחי אשראי, במחירי המניות בארץ ובחול"ל ובמחירי הנדל"ן, וזאת לאור אחזקותיה בנכסים פיננסיים שונים.

4.3 מדיניות החברה בניהול סיכוני שוק

עיקרי מדיניות ניהול סיכוני השוק ומדיניות ההשקעות של החברה נקבעים על ידי האורגנים המתאימים בחברה ומאושרים על ידי דירקטוריון החברה. הדירקטוריון וועדות ההשקעה של החברה מקבלים דיווחים תקופתיים על חשיפת תיקי ההשקעות השונים של החברה לשינויים בשוק ההון, שיעורי הריבית, שערי חליפין ואינפלציה וכדומה, לרבות תרחישי קיצון ומדדי סיכון אחרים, ובהתייחס לכך דנים ברמות החשיפה של אפיקי ההשקעה השונים. כמו כן, מעת לעת במהלך השנה מקיימות ועדות ההשקעה וכן הדירקטוריון דיונים בהתייחס לחשיפות שנקבעו.

4.4 הפיקוח על מדיניות ניהול סיכוני שוק ואופן מימושה

הפיקוח על ניהול סיכוני שוק של החברה מתבצע באמצעות ועדות ההשקעה והדירקטוריון. ועדת השקעות תיק משתתף מתכנסת לפחות פעמיים בחודש וועדת השקעות נוסטרו לפחות אחת לחודש. הוועדות מדווחות על רמות החשיפה של תיקי ההשקעות, הן באמצעות מדידת ערך הסיכון (VaR), המודד את ההפסד המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה, והן ע"י בחינת ההפסד הצפוי לחברה בתרחישי קיצון שונים. דירקטוריון החברה מקבל דיווח שנתי מפורט ממנהל הסיכונים אודות הסיכונים הפיננסיים. כחלק משיפור מעורבות הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים בחברה, בחודש פברואר 2015 החליט הדירקטוריון להקים ועדת פיקוח ייעודית לתחום ניהול הסיכונים. הוועדה מורכבת מחברי דירקטוריון ותפקידה לפקח על המדיניות וניהול הסיכונים בחברה. ועדת ניהול הסיכונים מקבלת ממנהל הסיכונים דיווח אודות סיכונים פיננסיים מהותיים מעת לעת.

4.5 דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2019

לפרטים אודות בסיסי הצמדה - ראה באור 32 (ב)5 לדוחות הכספיים.

4.6 נתוני נגזרים ליום 31 בדצמבר 2019

במהלך תקופת הדוח, החברה לא החזיקה בנגזרים בסכומים משמעותיים.

4.7 מבחני רגישות ליום 31 בדצמבר 2019

לפרטים אודות מבחני רגישות - ראה באור 32(ב)3 לדוחות הכספיים.

4.8 הליכים משפטיים מהותיים

נכון למועד הדוח החברה אינה צד להליך משפטי מהותי.

לפרטים אודות בקשות לאישור ותובענות ייצוגיות שהוגשו נגד החברה - ראה באור 34 לדוחות הכספיים.

5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

יובהר כי המידע הנכלל בסעיף זה כולל מידע צופה פני עתיד, אשר הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה נכון למועד כתיבת הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה. אין לחברה כל ודאות כי הערכותיה יתממשו, ותוצאות הפעילות בפועל עלולות להיות שונות מן המוערך.

5.1 האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

5.1.1 במסגרת גיבוש האסטרטגיה, ביצעה החברה מיפוי וניתוח עסקי ואת השלכותיו על פעילותה. בעקבות ניתוח זה, הגדירה החברה מספר עוגנים אסטרטגיים אשר עליהם תתבסס האסטרטגיה שלה:

- מיקסום התשתיות הטכנולוגיות אשר יקצרו וידייקו תהליכי עבודה פנימיים וחיצוניים בחברה, כמענה איכותי ללקוחות הקצה וסוכניה בעת בקשות למידע וביצוע פעולות.
- הובלה בחדשנות וטכנולוגיה בכל תחומי עיסוקה של החברה.
- הובלה בפיננסיים על ידי הגדלת המכירות, שימור ויציבות התיק, שיפור התשואות.
- פיתוח מוצרים חדשים, חדירה לשווקים חדשים ושיפור איכות המוצרים הקיימים של החברה.
- הידוק הקשר עם לקוחות הקצה מתוך רצון להגביר את שביעות רצונם ונאמנותם.
- הגדלת המודעות הארצית לחברה ותרומתה לקהילה.

6. היבטי ממשל תאגידי**6.1 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית**

על פי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") וסעיף 7 לדירקטוריון גוף מוסדי, החליט דירקטוריון החברה כי בהתחשב בסוג החברה, בגודלה ובהיקף ומורכבות פעילותה, דירקטוריון החברה ימנה בין 7 עד 15 חברים, כאשר מחציתם יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (לפרטים בדבר הדירקטורים המכהנים בחברה שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית - ראה תקנה 26 לפרק הרביעי (פרטים נוספים על התאגיד) בדוח התקופתי).

6.2 מדיניות התאגיד בנושא מתן תרומות

בישיבת דירקטוריון החברה שהתקיימה ביום 26 בדצמבר 2019 וכחלק מאחריות חברתית תאגידי, החליט הדירקטוריון להעמיד את תקציב התרומות של החברה לשנת 2020 בסכום של 700 אלפי ש"ח, מתוכם 475 אלפי ש"ח מהווים את תקציב התרומות של החברה ו- 225 אלפי ש"ח הוקצו לקרן אלעזרא. בתקופת הדוח תרמה החברה למטרות שונות סך של כ- 793 אלפי ש"ח, כאשר כ- 223 אלפי ש"ח מתקציב התרומות הועברו לקרן אלעזרא אשר נוסדה בשנת 2004 על ידי בעל השליטה בחברה, מתוך תפיסה של שילוב עשייה עסקית לצד נתינה חברתית, ואילו היתרה (כ- 570 אלפי ש"ח) למטרות שונות.

6.3 עסקאות זניחות

לעניין קביעת קריטריונים לסיווג עסקאות זניחות בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 - ראה סעיף 7.6 לדוח הדירקטוריון שבדוח התקופתי לשנת 2016 (שפרסמה החברה ביום 30 במרץ 2017).

6.4 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לתאריך פרסום הדוח

- ביום 1 במרץ 2019 החל מר יעקב דיין לכהן כדירקטור חיצוני חלף מיכאל בר חיים שסיים כהונה כדירקטור בלתי תלוי.
- ביום 31 בדצמבר 2019 חדל לכהן מר יאיר קפלן כסמנכ"ל בכיר ומנהל אגף השקעות, אשראי ונדל"ן בחברה.
- ביום 3 בפברואר 2020 אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויו של מר יצחק עמר כדירקטור חיצוני וכדירקטור בלתי תלוי.
- לעניין שינויים שחלו בכהונת הדירקטורים של החברה - ראה סעיף 4.1 בפרק הראשון של הדוח התקופתי ("תיאור עסקי התאגיד").

7. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד**אומדנים חשבונאיים קריטיים**

החברה רושמת את ההתחייבויות הביטוחיות בהתאם לכללי החשבונאות החלים על מבטח, בין היתר, על פי חישובים ואומדנים אקטואריים (לפרטים נוספים - ראה באור 2 לדוחות הכספיים).

8. גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב*

סדרה	מועד הנפקה	שווי נקוב			שכום הריבית שנצברה ליום המאזן	השווי ההוגן כפי שנכלל בדוחות הכספיים האחרונים (31.12.2019)	שווי בורסאי ליום 29.3.2020	שיעור הריבית	מועדי תשלום		בסיס הצמדה קרן וריבית	האם ניתנות להמרה לנייר ערך אחר?	זכות החברה לבצע פדיון מוקדם או המרה כפויה לני"ע אחרים, והתנאים	ערבות לתשלום התחייבות החברה	דירוג
		כשהוא מוערך מחדש לפי תנאי הצמדה ליום המאזן	במועד הדוח	ההנפקה					קרן	ריבית					
3*	יולי 2018	102,920,000	102,920,000	102,920,000	-	116,165,804	82,665,344	4.75%	1	1	שקלי	לא	2	-	Baa2 ³
4*	דצמבר 2018	130,000,000	130,000,000	130,000,000	-	143,468,000	117,000,000	5.45%	5	5	שקלי	לא	6	-	Baa2 ⁷
4*	ינואר 2019	39,176,000	39,176,000	39,176,000	-	43,234,634	35,258,400	5.45%	5	5	שקלי	לא		-	

להלן פרטים בדבר תעודות התחייבות של החברה שבמחזור, סמוך למועד פרסום הדוח:

- *אגרות חוב (סדרה 3) ו- (סדרה 4) אינן מהותיות לחברה, היות והתחייבויות החברה על פיהן לתוס שנת הדיווח, אינן מהוות 5% או יותר מסך התחייבויות החברה.
- הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 1 ביולי בשנת 2026. יובהר, כי אגרות החוב (סדרה 3) הוכרו על ידי הממונה על הביטוח, כהון רובד 2 של החברה ובהתאם, תשלום הקרן ו/או הריבית בגין איגרות החוב (סדרה 3) עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון רובד 2. הריבית משולמת ארבע פעמים בשנה ביום 1 בינואר, 1 באפריל, 1 ביולי ו-1 באוקטובר של כל אחת מהשנים 2019 - 2025 (כולל); ו-1 בינואר, 1 באפריל ו-1 ביולי של שנת 2026 ("מועדי תשלום הריבית"), וזאת בעד התקופה המתחילה במועד תשלום הריבית הקודם ומסתיימת ביום האחרון שלפני מועד תשלום הריבית הנוכחי. התשלום הראשון של ריבית אגרות החוב שולם ביום 1 באוקטובר 2018 עבור התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון, קרי יום 18 ביולי 2018. התשלום האחרון של הריבית ישולם ביום 1 ביולי 2026. לפרטים נוספים - ראה דוח הצעת מדף מיום 16 ביולי 2018 (אסמכתא מספר: 2018-01-064602).
 - החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם מלא או חלקי, את אגרות החוב (סדרה 3), כאשר המועד הראשון בו החברה תהיה רשאית לבצע פדיון כאמור הינו 1 ביולי 2023 ("מועד הפדיון המוקדם של איגרות החוב (סדרה 3)"). לאחר מועד הפדיון המוקדם של אגרות החוב (סדרה 3), תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם את אגרות החוב (סדרה 3) בכל אחד ממועדי תשלום הריבית כאמור בסעיף 1 לעיל.
 - בחודש יולי 2018 אגרות החוב (סדרה 3) דורגו לראשונה על ידי מידרוג Baa2 באופן דירוג יציב (לפרטים נוספים - ראה דוח מיידי מיום 16 ביולי 2018).
 - ביום 21 בינואר 2019 השלימה החברה גיוס של 39,176,000 ע.נ. אגרות חוב (סדרה 4), בדרך של הרחבת סדרה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה על הביטוח כהון רובד 2, זאת על פי דוח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2019. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 39,607 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים - ראה באור 18(ז) לדוחות הכספיים.
 - הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2028. יובהר, כי איגרות החוב (סדרה 4) הוכרו על ידי הממונה על הביטוח כהון רובד 2 של החברה ובהתאם, תשלום הקרן ו/או תשלומי הריבית בגין איגרות החוב (סדרה 4) עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון רובד 2. הריבית משולמת פעמיים בשנה ביום 1 בינואר ו-1 ביולי של כל אחת מהשנים 2020 - 2027 (כולל); ו-1 בינואר של שנת 2028 (כולל) ("מועדי תשלום הריבית"), וזאת בעד התקופה המתחילה במועד תשלום הריבית הקודם ומסתיימת ביום האחרון שלפני מועד תשלום הריבית הנוכחי. תשלום הריבית הראשון שולם ביום 1 ביולי 2019 בגין התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון שלאחר יום המכרז, קרי 16 בדצמבר 2018. לפרטים נוספים - ראה דוח הצעת מדף מיום 12 בדצמבר 2018 (אסמכתא מספר: 2018-01-121443) וכן דוח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2019 (אסמכתא מספר: 2019-01-007275).
 - החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם מלא או חלקי, את אגרות החוב (סדרה 4), כאשר המועד הראשון בו החברה תהיה רשאית לבצע פדיון כאמור הינו 1 בינואר 2025 ("מועד הפדיון המוקדם של איגרות החוב (סדרה 4)"). לאחר מועד הפדיון המוקדם של איגרות החוב (סדרה 4), תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם את אגרות החוב (סדרה 4) בכל אחד ממועדי תשלום הריבית כאמור בסעיף 5 לעיל.
 - בחודש נובמבר 2018 אגרות החוב (סדרה 4) דורגו לראשונה על ידי מידרוג Baa2 באופן דירוג יציב (לפרטים נוספים - ראה דוח מיידי מיום 13 בנובמבר 2018). ביום 14 בינואר 2019 דיווחה החברה כי מידרוג, במסגרת דוח הדירוג, קבעה דירוג זהה לגיוס אגרות חוב (סדרה 4) נוספות בהיקף של עד 45 מיליון ש"ח ע.נ., בדרך של הרחבת סדרת אגרות החוב. ביום 17 בנובמבר 2019 דיווחה החברה כי מדרוג הותירה על כנו את דירוג אגרות החוב (סדרה 4) בדירוג Baa2, כאשר אופק הדירוג שונה מיציב לחיובי. לפרטים נוספים - ראה באור 18(ז) לדוחות הכספיים.

9. פרטים נוספים

(א) הנאמן לאגרות החוב של החברה (סדרה 1), (סדרה 2), (סדרה 3) ו-(סדרה 4): רוניק פז נבו ר.פ.ן נאמנויות (2007) בע"מ. שם האחראי על סדרות אגרות החוב: מיכל אבטליון ראשוני.

פרטי ההתקשרות: טלפון: 03-6389200; פקס: 03-6389222. כתובת למשלוח הודעות: רח' יד החרוצים 14, תל אביב.

כאמור לעיל, בחודשים דצמבר 2018 ופברואר 2019 ביצעה החברה פדיון מלא לאגרות החוב (סדרה 1) ולאגרות החוב (סדרה 2), בהתאמה. לפרטים נוספים ראו סעיף 8 לעיל.

(ב) למועד הדוח החברה עומדת בכל התנאים וההתחייבויות מכוח שטר הנאמנות ולא התקיימו תנאים המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי.

10. פרטים אודות תעודות התחייבות שנפרעו במלואן בשנת הדיווח

בשנת הדיווח, ביום 28 בפברואר 2019, ביצעה החברה פדיון מלא לאגרות החוב (סדרה 2). לפרטים נוספים - ראה באור 18(ח) לדוחות הכספיים.

דירקטוריון החברה מודה להנהלה, לעובדיה ולסוכניה על תרומתם להישגי החברה.

שמעון מירון,

מנכ"ל

אלי אלעזרא,

יו"ר הדירקטוריון

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

29 במרץ, 2020.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, שמעון מירון, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי;
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שמעון מירון, מנהל כללי

תאריך: 29.3.2020

¹ בהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, דוד סלמה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח; וכך-

א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-

ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי;

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

דוד סלמה, סמנכ"ל כספים

תאריך: 29.3.2020

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח, בפיקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-COSO Sponsoring Organizations of the Treadway Commission Committee of הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019 הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון	אלי אלעזרא	_____ (חתימה)
מנכ"ל	שמעון מירון	_____ (חתימה)
סמנכ"ל הכספים	דוד סלמה	_____ (חתימה)

תאריך אישור הדוח : 29.3.2020

פרק 3

דוחות כספיים

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2019

תוכן עניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר בדבר בקרה פנימית על הדיווח הכספי
3	דוח רואה החשבון המבקר
4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
6	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר
7	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
8	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
11	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
174	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי הבקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 והדוח שלנו מיום 29 במרס, 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפנית תשומת לב לאמור **בבאור 34** לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברה המאוחדת שלה לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לאמור **בבאור 34** לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 29 במרס, 2020 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
<u>אלפי ש"ח</u>			<u>נכסים</u>
103,756	139,520	4	נכסים בלתי מוחשיים
380,590	411,272	5	הוצאות רכישה נדחות
113,407	117,149	6	רכוש קבוע
148,636	139,040	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
584,270	615,655	8	נדל"ן להשקעה - אחר
1,454,282	1,398,678	15,16	נכסי ביטוח משנה
25,826	14,746		נכסי מסים שוטפים
111,891	114,851	9	חייבים ויתרות חובה
257,505	350,687	10	פרמיה לגביה
10,851,477	14,269,035	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
1,023,523	799,420		נכסי חוב סחירים
1,050,626	1,021,774		נכסי חוב שאינם סחירים
79,301	102,867		מניות
73,236	84,692		אחרות
<u>2,226,686</u>	<u>2,008,753</u>		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
212,033	872,877	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
123,536	124,361	13	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>16,593,895</u>	<u>20,576,624</u>		סך הכל הנכסים
<u>11,315,974</u>	<u>15,376,402</u>	11	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
אלפי ש"ח			
		14	הון והתחייבויות הון
200,201	200,201		הון מניות
47,885	47,885		פרמיה על מניות
23,628	38,991		קרנות הון
74,443	57,781		יתרת עודפים
346,157	344,858		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
			התחייבויות
3,562,723	3,682,133	15 א'	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,198,066	15,188,642	15 ב'	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
49,546	42,336	30	התחייבויות בגין מיסים נדחים
26,503	30,528	19	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
291,303	318,038	21	זכאים ויתרות זכות
280,206	281,903	18	התחייבויות פיננסיות
839,391	688,186	20	חברות ביטוח
16,247,738	20,231,766		סך הכל ההתחייבויות
16,593,895	20,576,624		סך הכל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

29 במרס, 2020

תאריך אישור הדוחות הכספיים

דוד סלמה
סמנכ"ל כספים

שמעון מירון
מנכ"ל

אלי אלעזרא
יו"ר הדירקטוריון

לשנה שהסתיימה ביום			באור	
31 בדצמבר				
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח (הפסד) למניה)				
1,788,927	1,673,458	1,711,574	22	פרמיות שהורווחו ברוטו
632,407	463,694	456,947	22	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
1,156,520	1,209,764	1,254,627	22	פרמיות שהורווחו בשייר
644,808	(41,714)	1,820,984	23	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,503	88,338	128,422	24	הכנסות מדמי ניהול
91,806	95,384	93,726	25	הכנסות מעמלות
1,967,637	1,351,772	3,297,759		סך הכל הכנסות
2,230,106	1,212,657	3,110,977		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
678,825	422,868	359,020		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,551,281	789,789	2,751,957	26	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
341,975	367,306	395,859	27	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
70,410	75,671	81,445	28	הוצאות הנהלה וכלליות
31,021	36,925	28,426	29	הוצאות מימון
1,994,687	1,269,691	3,257,687		סך הכל הוצאות
(27,050)	82,081	40,072		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
8,284	(21,892)	(10,091)	30	הטבת מס (מסים על ההכנסה)
(18,766)	60,189	29,981		רווח נקי (הפסד)
				רווח (הפסד) כולל אחר:
				סכומים שיסווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד
				בהתקיים תנאים ספציפיים
14,734	(11,534)	33,528		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקפו לקרנות הון
(5,156)	(6,119)	(13,922)		רווחים, נטו ממימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה
6,395	-	-		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(5,461)	6,035	(6,703)	30	השפעת מס
10,512	(11,618)	12,903		סה"כ רכיבים שיסווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד
8,989	1,900	3,465		סכומים שלא יסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד:
(2,692)	(4,012)	(2,952)		הערכה מחדש בגין שיערוך בנייני משרד
(1,285)	752	304	30	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
5,012	(1,360)	817		השפעת מס
15,524	(12,978)	13,720		סה"כ רכיבים שלא יסווגו מחדש לרווח או הפסד
(3,242)	47,211	43,701		רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
				סה"כ רווח (הפסד) כולל
				רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח):
(0.10)	0.33	0.17	31	רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

סך הכל הון	יתרת עודפים	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הערכה מחדש	פרמיה על מניות	הון מניות	
אלפי ש"ח						
346,157	74,443	1,152	22,476	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2019</u>
29,981	29,981	-	-	-	-	רווח נקי
13,720	(1,943)	12,903	2,760	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר
43,701	28,038	12,903	2,760	-	-	סה"כ רווח כולל העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
-	300	-	(300)	-	-	דיבידנד ששולם
(45,000)	(45,000)	-	-	-	-	
<u>344,858</u>	<u>57,781</u>	<u>14,055</u>	<u>24,936</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019</u>
אלפי ש"ח						
338,946	56,623	12,770	21,467	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2018</u>
60,189	60,189	-	-	-	-	רווח נקי
(12,978)	(2,641)	(11,618)	1,281	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר
47,211	57,548	(11,618)	1,281	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
-	272	-	(272)	-	-	דיבידנד ששולם
(40,000)	(40,000)	-	-	-	-	
<u>346,157</u>	<u>74,443</u>	<u>1,152</u>	<u>22,476</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018</u>
אלפי ש"ח						
367,188	101,967	2,258	14,877	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2017</u>
(18,766)	(18,766)	-	-	-	-	הפסד
15,524	(1,772)	10,512	6,784	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר
(3,242)	(20,538)	10,512	6,784	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
-	194	-	(194)	-	-	דיבידנד ששולם
(25,000)	(25,000)	-	-	-	-	
<u>338,946</u>	<u>56,623</u>	<u>12,770</u>	<u>21,467</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			נספח	
31 בדצמבר				
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח				
168,988	(154,529)	771,084	א'	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(1,020)	(728)	(952)		רכישת רכוש קבוע
(34,768)	(43,419)	(60,775)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(35,788)	(44,147)	(61,727)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
-	230,461	39,218		תמורה מהנפקת אגרות חוב בניכוי הוצאות הנפקה
-	10,000	-		תמורה מהנפקת כתיבי התחייבות נדחים
-	(215,242)	(41,906)		פירעון התחייבויות פיננסיות מבנקים ואחרים
(25,000)	(40,000)	(45,000)		דיבידנד ששולם
(25,000)	(14,781)	(47,688)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
108,200	(213,457)	661,669		עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
440,826	549,026	335,569	ב'	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
549,026	335,569	997,238	ג'	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
(18,766)	60,189	29,981	נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			רווח (הפסד) לתקופה
			התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(522,314)	251,880	(1,658,090)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
			הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(23,923)	(62,852)	(31,071)	נכסי חוב סחירים
(59,065)	(48,624)	(49,033)	נכסי חוב שאינם סחירים ופקדונות מניות
990	3,108	5,883	השקעות אחרות
4,403	3,579	(15,710)	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
14,288	16,417	15,834	רווח ממימוש נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה
-	(10,516)	-	רווח ממימוש נדל"ן להשקעה
-	(10,516)	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
-	27,392	18,922	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה
-	27,392	18,922	שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה
(6,550)	(14,960)	(7,835)	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(15,708)	(22,923)	(41,293)	פחת והפחתות:
3,816	2,972	4,470	רכוש קבוע
17,319	20,321	25,011	נכסים בלתי מוחשיים
			שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
176,681	140,404	119,410	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,558,433	1,558,606	3,990,576	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(313,123)	(34,950)	55,604	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
(44,686)	(26,690)	(30,682)	מסים על הכנסה
(8,284)	21,892	10,091	שינויים בסעיפים מאזניים אחרים :
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(3,066,902)	(2,380,677)	(2,052,805)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(4,416)	(6,872)	(1,491)	רכישות נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(36,502)	(17,180)	(9,014)	רכישות נדל"ן להשקעה
673	151,922	256,714	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
22,473	(14,871)	(93,182)	פרמיות לגבייה
(1,135)	(66,004)	(2,960)	חייבים ויתרות חובה
218,971	(72,414)	(123,534)	זכאים ויתרות זכות
3,053	(1,052)	1,073	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(81,508)	(565,216)	405,810	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(13,755)	(15,171)	(16,180)	ריבית ששולמה
227,004	246,361	253,156	ריבית שהתקבלה
5,394	46,710	(11,540)	מסים שהתקבלו (שולמו), נטו
50,619	72,598	109,857	דיבידנד שהתקבל
269,262	350,498	335,293	
168,988	(154,529)	771,084	סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
336,887	502,112	212,033
103,939	46,914	123,536
<u>440,826</u>	<u>549,026</u>	<u>335,569</u>
502,112	212,033	872,877
46,914	123,536	124,361
<u>549,026</u>	<u>335,569</u>	<u>997,238</u>

נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. השליטה בחברה

1. הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה תושבת ישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב המלאכה 6, חולון.
2. החברה הינה חברה בת של אלעזרא החזקות בע"מ (להלן - החברה האם) אשר מוחזקת על ידי אלעזרא החזקות בע"מ (להלן - החברה האם הסופית).
ביום 18 באוגוסט, 2019, הועברו 2,205,263 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. של החברה שהוחזקו על ידי הגב' אתי אלישקוב לידי אלעזרא החזקות בע"מ, בתמורה לסך של 4.6 מיליון ש"ח.
לאחר העברה כאמור, מניות החברה מוחזקות בשיעור של 53.6% ע"י חברת האם ו- 34.67% נוספים מוחזקים על ידי אפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ שהינה חברה בת של חברת האם הסופית.
3. החברה הינה חברה פרטית והינה תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק החברות.

- ב. החברה המאוחדת היחידה הפעילה של החברה הינה איגוד מקרקעין בשם פנינת אפרידר בע"מ (להלן - אפרידר) המוחזקת בבעלות מלאה. בדוחות השנתיים לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 לא צורף מידע כספי נפרד כנדרש לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 לאור ההשפעה הזניחה שיש לדוחות הכספיים של אפרידר על הדוחות הכספיים המאוחדים.
הפרמטרים ששימשו את החברה בכדי לקבוע את ההשפעה האמורה הם: נכסים, הכנסות, ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת של עד 5% מסך הנכסים, ההכנסות ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת שבדוחות הכספיים המאוחדים, בהתאמה.

ג. התקשרות עם חברת הראל חברה לביטוח בע"מ

ביום 26 בספטמבר, 2019 התקשרה החברה במסמך עקרונות עם הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל"), במסגרתו סוכמו בין הצדדים עקרונות עסקה לפיהם, הראל תעניק לחברה שירותי תפעול לתיק הפנסיוני של החברה ופוליסות פרט, הכולל את כל הפוליסות משולבות החיסכון ופוליסות מסוג אובדן כושר עבודה stand alone פנסיוניות מלבד בסט אינווסט פרט, אשר נמכרו על ידי החברה עד אמצע שנת 2017. כמו כן, תעניק הראל לחברה שירותי בית תוכנה ושירותים נוספים עבור תיק הביטוח הנוכחי של החברה, בין היתר, בתחומי בריאות, סיעוד, ריסק, משכנתא, מחלות קשות, וכן מכירות חדשות בתחום הפנסיוני, בתחום אובדן כושר עבודה (ככל והחברה תחליט לחזור ולמכור פוליסות אלו) ובסט אינווסט.
עלות ההתקשרות הצפויה תעמוד על 28.5 מלש"ח לכל אחת משמונה השנים הראשונות לקבלת השרות ולאחר מכן העלות תרד לכ-14 מלש"ח החל מהשנה התשיעית ואילך ותותאם מדי שנה בהתאם למנגנון התאמה שיקבע מראש ויהיה תלוי בכמות הפוליסות, פרמיות וצבירות החיסכון בתיק ביטוח החיים. החברה צופה כי עלות ההתקשרות לא צפויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות ויחס כושר הפירעון בתיק הביטוח.

ד. מגיפת הקורונה

כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה בעולם ובישראל, בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים, שהשפיעו לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים, אשר להן השפעה על המרווח הפיננסי ועל ההכנסות מדמי הניהול להם זכאית החברה ממבוטחיה.
חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון. נכון למועד פרסום דוח זה, הפסדי הנכסים הסחירים בנוסטרו עומדים על כ- 31 מיליוני ש"ח (20.4 מיליוני ש"ח לאחר מס). בנוסף, בעקבות התשואה השלילית בתיק המשתתף ברווחים, אומדן דמי הניהול המשתנים שלא יגבו עומד על כ- 25 מיליוני ש"ח (היינו "בור" בדמי הניהול). בנוסף, יתרת הנכסים תלויי התשואה קטנה בכ- 1.4 מיליארד ש"ח (המיוחסת בעיקרה לכספי החיסכון הטהור), אשר צפויה להביא לירידה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים. באשר לנכסיה הלא סחירים של החברה בתיק הנוסטרו (כמתואר **ביאור 8 וביאור 12(ה)1**), אין ביכולת החברה בשלב זה להעריך את השינוי בשווי הנכסים. נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים (כגון: הכנסות/ הפסדים מהשקעות אחרות ואת השפעת יתר פעילויות החברה על ההון העצמי) והסכומים המפורטים לעיל עשויים לקטון או לגדול, בהתאם להתפתחויות בשוקי ההון.
בנוסף, קיימת לחברה חשיפה למבטחי המשנה, אשר צפויים לספוג הפסדים כתוצאה מהתפרצות הנגיף בעולם ולכן ישנו סיכון ליציבותם הפיננסית. החברה מתקשרת עם מבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי A- ומעלה. כמו כן, עלולה להיות התייקרות של תעריפי ביטוח משנה לחוזים שיחודשו

באור 1: - כללי (המשך)

ד. מגיפת הקורונה (המשך)

בשנה הבאה (לפרטים נוספים אודות חשיפת החברה למבטחי משנה ראה באור 32 (ה) (5) (2) לדוחות הכספיים).
 כמו כן, נצפות בתקופה זו תנודות משמעותיות בשיעורי הריבית, המשמשת בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות ומדידת נכסים אחרים (לפרטים נוספים - ראה באור 32(ב)(3) לדוחות הכספיים).
 יודגש, כי השלכות אירוע התפשטות הנגיף כאמור עשויות להשפיע באופן שלילי מהותי על תוצאות הרבעון הראשון לשנת 2020 וכן על יחס כושר הפירעון בשנת 2020, ככל והמשבר ימשך. יחד עם זאת, החברה צופה עמידה ביחס כושר הפירעון בהתאם להוראות המעבר (ראה באור 14).

ה. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- החברה - הכשרה חברה לביטוח בע"מ.
- החברה האם - אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ.
- הקבוצה - החברה וחברה מאוחדת המצוינת בבאור 7.
- בעלי עניין ובעל שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
- צדדים קשורים - כהגדרתם ב-IAS 24.
- המפקח או הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- חוזר הסולבנסי - הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II.
- כללי השקעה - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" שפורסם ע"י הממונה.
- חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה - פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזים תלויי תשואה - חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה), או נובעות מחוזים אלה.
- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה - סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מביטוח משתתף ברווחים.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וביטוח כללי.

באור 1: - כללי (המשך)

ה. הגדרות (המשך)

נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

פרמיות - פרמיות לרבות דמים.

פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, בנייני משרד המשמשים כרכוש קבוע, הטבות לעובדים, נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נכסים פיננסיים (כולל מכשירים נגזרים) המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, התחייבויות ביטוחיות, נכסי ביטוח משנה והתחייבויות למיסים נדחים. למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ה', ו', ז', ח', יג' ויח' להלן.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, מספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, כפי שנדרש ב-1 IAS והנחיות הממונה.

5. מדיניות חשבונאית עקבית

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות למעט האמור בסעיף כ"א בדבר חכירות ולמעט אם נאמר אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של החברה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה באורים 11 ו-12 להלן.

3. סיווג חכירה – החברה כמחכירה

לצורך הבחינה האם יש לסווג חכירה כמימונית או תפעולית, בוחנת החברה האם החכירה מעבירה במהותה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות בנכס. בכלל זאת בוחנת החברה, בין היתר, את קיומה של אופציית רכישה במחיר הזדמנותי, את תקופת החכירה ביחס לאורך החיים הכלכלי של הנכס ואת הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים ביחס לשווי ההוגן של הנכס.

החברה אינה יכולה לקבוע בנקל את שיעור הריבית הגלומה בחכירות ולכן לצורך חישוב ההתחייבויות בגין חכירה היא משתמשת בשיעור הריבית התוספתי של החברה. שיעור הריבית התוספתי שקובעת החברה מהווה את שיעור הריבית שהחברה הייתה צריכה לשלם על הלוואה לתקופה הדומה לתקופת החכירה ועם בטוחה דומה וזאת לשם השגת נכס בערך דומה לנכס זכות השימוש הנובע מהחכירה והכל בסביבה כלכלית דומה. במצבים בהם אין עסקאות מימון עליהן החברה יכולה להתבסס היא קובעת את שיעור הריבית התוספתי בהתאם לסיכון המימוני המיוחס לחברה, תקופת החכירה וכן משתנים כלכליים נוספים הנובעים מתנאים ומגבלות הקיימות בחוזה החכירה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שההנחות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי החברה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הנחות המפורטות בבאור 32(ד1) לגבי ביטוח חיים ובבאור 32(2)א לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, ראה באור 32(ד1). לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ראה באור 32(ד1)(5).

2. תביעות משפטיות

כנגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות ותובענות שאושרו כייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בבאור 34.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת החברה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בחברה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בחברה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד הממונה, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת החברה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת החברה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים. השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על-פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מהקרנות. השווי ההוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה.
ראה מידע נוסף בסעיף יא' להלן.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח או הפסד, ראה מידע נוסף בסעיף י' **ובבאור 12 להלן**.
בכל תאריך מאזן בוחנת החברה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, השווי ההוגן נקבע בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי השווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי החברה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפיסה, שיעורי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן. ראה מידע נוסף בסעיף ח' **ובבאור 8 להלן**.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

6. מדידה מהימנה של נדל"ן להשקעה בהקמה

לצורך הבחינה האם השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה בהקמה ניתן למדידה מהימנה, מביאה החברה בחשבון, בין היתר, את הקריטריונים הרלוונטיים הבאים:

1. מיקום הנדל"ן בהקמה באזור שבו השוק מפותח ונזיל.
2. ציטוט מחיר מעסקאות אחרונות או הערכות קודמות של רכישה או מכירה של נכסים במצב ומיקום דומים.
3. חתימה על הסכם הקמה עם קבלן מבצע.
4. השגת היתרי בניה.
5. אחוז מהשטחים המיועדים להשכרה אשר הושכר מראש לשוכרים.
6. אומדן מהימן של עלויות הקמה.
7. אומדן מהימן של שווי הנכס המוגמר.

כאשר בחינת הגורמים לעיל מעלה כי שווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה בהקמה ניתן למדידה מהימנה, הנדל"ן נמדד לפי שווי ההוגן בהתאם למדיניות החברה לגבי נדל"ן להשקעה. כאשר מדידה מהימנה אינה אפשרית, נדל"ן להשקעה בהקמה נמדד לפי עלות בניכוי הפסד מירידת ערך, במידה שקיים.

7. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בבאור 32ד(1). אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

8. הטבות בגין פנסיה לעובדים והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוכה בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. ראה מידע נוסף בסעיף יג' ובבאור 19 להלן.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע את סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס. ראה מידע נוסף בסעיף יח' להלן.

10. הערכה מחדש של רכוש קבוע

החברה מודדת מבנים ומקרקעין המהווים רכוש קבוע בסכומים משוערכים, והשינויים בשווי הוגן נזקפים לרווח כולל אחר. החברה התקשרה עם מעריך חיצוני בלתי תלוי על מנת להעריך את השווי ההוגן ליום 31 בדצמבר, 2019. החברה מודדת את השווי ההוגן אחת לשנה. המבנים והמקרקעין מוערכים על בסיס התייחסות לראיות זמינות בשוק, תוך שימוש במחירים בני השוואה המותאמים לגורמי שוק ספציפיים כגון סוג הנכסים, מיקומם ומצבם, וכן בשיטת היוון ההכנסות הצפויות. ראה מידע נוסף בסעיף ז' ובאור 6.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. ש"ח הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית בה פועלת החברה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח או הפסד. למעט הפרשי שער בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, שאינם מכשירי חוב, הנזקפים לקרן הון עד למועד המימוש.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח בהתאם לתנאי ההסכם.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של חברה שלחברה יש שליטה בה (חברה בת). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על החברה המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בחברה המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהחברה המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה וחברת הבת ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברה הבת יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה.

יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה וחברת הבת בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף ט"ו להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר שלמה בן עמרם, שהינו עובד החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות צמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

ד) הנחיות הממונה בדבר התחייבויות לתשלום קיצבה

בחוזרים שפרסם הממונה בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי. ראה גם באור 32ד(1).

ה) הוצאות רכישה נדחות

1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא פחות מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או סולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק.

הוצאות רכישה נדחות בגין חוזי ביטוח שהופקו עד ליום 30 באפריל, 1998, מחושבות על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות.

כמו כן, מתקף אקטואר החברה מדי שנה את התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול בגין חוזי השקעה לשם קביעת תקופת הפחתת ה-DAC שנוצר בגינן. הבדיקה מבוצעת במקובץ לכל חוזי ההשקעה ולכל שנות החיתום.

2) אקטואר החברה בודק מדי שנה את ברות השבת ה-DAC בגין חוזי ביטוח חיים. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה מבוצעת במקובץ לכל המוצרים ולכל שנות החיתום.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר החברה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

1) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו ע"י המפקח ובהתאם להוראות בקודקס הרגולציה.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

(ז) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, ההוצאות ישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ח) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח או הפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח או הפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(ט) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מההכנסות מפרמיה.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה, ראה סעיף ט"ו להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתו של האקטואר הממונה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

- (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
- (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.
 - (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנות חישוב עתודות.
 - (3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:
 - 3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישום תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי בוצע על-ידי האקטואר הממונה, מר עמר רקובר, שהינו עובד החברה.
 - 3.2 בענפי חבות המוצר ואחריות מקצועית, וכן בענפי הרכוש (לא כולל מקיף דירות ורכב רכוש), קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית לכל ענף בנפרד, ולפיכך הוערכו במקובץ.
 - 3.3 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.
 - 3.4 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.
- (ה) בדיקת נאותות ההתחייבות בביטוח כללי:
- החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט **בבאור 32(2)(4)**.
- (ו) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.
 - (ז) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.
3. ביטוח בריאות (נכלל בביטוח חיים)
- (א) הכרה בהכנסה, ראה סעיף ט"ו להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (נכלל בביטוח חיים) (המשך)

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות, שנכללו כחלק מעסקי ביטוח חיים

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, שלמה בן עמרם, שהינו עובד החברה.

(ג) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה.

(ד) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ה) הוצאות רכישה נדחות

הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות בענף מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר משש שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) פחות מ-15 שנים. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו נמחקות במועד הביטול.

מידי שנה בודק אקטואר החברה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על ידי אקטואר החברה מדי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

ו. מכשירים פיננסיים

המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין מכשירים פיננסיים, הינה בהתאם ל-IAS39. ראה באור 2 כ"ב (2) להלן, בדבר דחיית אימוץ IFRS9.

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח או הפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי החברה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לחברה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

מימוש אגרות חוב מוחזקות לפדיון וחשיפה לעקום ריבית חסרת הסיכון

ביום 25 באפריל, 2018 החליטה החברה לממש את החזקותיה בתיק אגרות החוב שסווג כמוחזק לפדיון ואשר נמדד עד אותו מועד בעלות מתואמת. לפיכך, החל מאותו מועד נמדדות אגרות החוב בשווי הרווח ומסווגות כזמינות למכירה.

בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בענפי ביטוח כללי בוחנת החברה מדי תקופה ומוודאת כי סכום ההתחייבויות הביטוחיות אינו נמוך משיטת חישוב ההתחייבויות על פי עקרונות הנוהג המיטבי (להלן: "שיטות החישוב") ובוחרת בכל תקופה, את התוצאה הגבוהה, בהתאם לדרישות עמדת הממונה.

במועד ההחלטה, עודף השווי הרווח לעומת העלות המתואמת כפי שמופיעה בספרי החברה (להלן - "העודף") עמד על כ-33.1 מיליון ש"ח. לשינוי הסיווג כאמור לא קיימת השפעה מהותית על הרווח הכולל ויתרת ההון של החברה, וזאת מאחר שעד לאותו מועד הכירה החברה ברווח בגין הפער שבין השווי הרווח והשווי המותאם של אגרות החוב הנ"ל בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בעת בחינת הנוהג המיטבי מבין "שיטות החישוב". ממועד מימוש תיק אגרות החוב כאמור, ולאחר בחינת "שיטות החישוב", יתרת ההתחייבויות הביטוחיות בענפי חובה וחבויות הנכללת בדוחות הכספיים הינה לפי שיטת ה"נוהג המיטבי", אשר חשופה לשינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון, וגבוהה משיטת החישוב שנבחרה עובר למועד המימוש לפיה החברה מהוונת את ההתחייבויות לפי שיעור הריבית הגלום בתיק ההשקעות שלה. לפרטים בדבר השפעת השינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון לתקופת הדוח, ראה באור 32(ד)(27)(א4).

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים שיועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת הקבוצות הבאות: נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, השקעות המוחזקות לפדיון או הלוואות וחייבים. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי הרווח. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט בגין ריבית, הפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב ודיבידנד ממכשיר הוני, מוכרים ברווח כולל אחר. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח (הפסד) כולל אחר מועבר לדוח רווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח או הפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. החברה קיבלה החלטות ליעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

מכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך דוח רווח או הפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. למעט מספר מכשירי חוב סחירים שמרביתם צמודי מדד, אשר סווגו כמוחזקים לפדיון. הנימוקים לסיווגם של מכשירי החוב לקטגוריית מוחזקים לפדיון, הינם כי בכוונת וביכולת החברה להחזיק בנכסים אלו עד למועד פדיונם הסופי. כמו כן, נכסים אלו עומדים כנגד התחייבויות ביטוחיות שבמרביתן הנן צמודות מדד, סיווג הנכסים לקטגוריה זו יוצר התאמה ברגישות לשינויים במדד המחירים לצרכן בין הנכסים להתחייבויות שכנגדן הם עומדים.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"צ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. מניות שאינן סחירות סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

5. קיצוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל.

הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

6. התחייבויות פיננסיות

ההתחייבויות מוכרות לראשונה בשווי הוגן, הלוואות והתחייבויות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת מוצגות בניכוי עלויות עסקה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, הטיפול החשבונאי בהתחייבויות פיננסיות מבוסס על סיווגם כמפורט להלן:

התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות והתחייבויות אחרות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או החברה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי. בנוסף, העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס, או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס אך העבירה את השליטה בנכס.

כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית של הנכס בדוחות הכספיים והסכום המירבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

ב. התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה של שתי ההתחייבויות הנ"ל בדוחות הכספיים נזקף לדוח רווח או הפסד. במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף י' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע (למעט בנייני המשרד) מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. העלות כוללת חלקי חילוף וציוד עזר המשמשים את הרכוש הקבוע.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

עלות פריטי רכוש קבוע כוללת את האומדן הראשוני של העלויות לפירוק ופינוי של הנכס ושיקום האתר בו ממוקם הנכס.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס כדלקמן:

%	
2-4	בניינים (למעט קרקע)
10	שיפורים במושכר
15	כלי רכב
10-33	מחשבים
6-15	ריהוט וציוד משרדי

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי החברה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופות החיים השימושיים של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

החברה מודדת את כל הקרקעות והמבנים שברשותה על בסיס הערכה מחדש. שערך הרכוש הקבוע כאמור, שמקורו בשני בניינים בשימוש החברה: חלק מהבניין בחולון וחלק מהבניין בחיפה (ראה באור 6), נזקף לקרן הערכה מחדש המוצגת בהון, בניכוי השפעת המס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע, או במהלך השימוש בנכס בהתאם לקצב הפחתתו.

שווים של הקרקעות והמבנים שבבעלות החברה מתבסס על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי שהינו מומחה בהערכת שווי של נדל"ן ובעל הידע והניסיון הדרושים. הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח.

ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך נוספת, אם קיימת, נזקפת לרווח או הפסד. עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל. נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימושו. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. נדל"ן להשקעה (המשך)

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין בתוספת עלויות אשראי המשמשות למימון ההקמה, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת החברה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

ט. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולחברה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימושו המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן.

הוצאות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

2. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח או הפסד עם התהוותן. הפחתה נזקפת לדוח רווח או הפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

4. הפחתה

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 10-3 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש בכל סוף שנת דיווח.

י. ירידת ערך

החברה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח או הפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח או הפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

החברה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה של קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים (בחינה קולקטיבית). ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. ההלוואות והחייבים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, החברה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת ההחזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

ב. נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הראיה לירידת ערך לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח, כאשר, במסגרת הבחינה, מובאות בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההוגן וכן קיומה של מגמה מתמשכת של ירידה בשווי ההוגן בשיעור כולל של 20% ויותר או משך זמן של ירידה בשווי ההוגן של 6 חודשים ויותר. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מסווג מחדש לרווח או הפסד. בתקופות עוקבות, ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד, אלא נזקף לרווח כולל אחר.

ראיות לירידת ערך לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, כוללות אירוע אחד או יותר שהשפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מוכר כהפסד מירידת ערך ברווח או הפסד. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההוגן לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול כאמור נזקף לרווח או הפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

(ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב. ככל והעניין רלוונטי.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה בעסקי ביטוח כללי ובעסקי ביטוח חיים ובריאות מחושבות לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל הבטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה ברת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. שווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח או הפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס, מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מדידת שווי הוגן יא.

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשותפות בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשותפות בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

החברה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה.

שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים ראו באור 12 ו'.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

הון מניות יב.

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות מוצגות כהפחתה מההון.

הטבות לעובדים יג.

בחברה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודש לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לחברה קיימת מחוייבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר סיום העסקה

לחברה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיהן החברה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף לחברה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

החברה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי החברה, ולא ניתן לשלםם ישירות לחברה.

מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזה מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

3. הטבות עובד אחרות לטווח ארוך

עובדי החברה זכאים להטבות בגין חופשה. הטבות אלו מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהחברה צופה כי הטבות אלו ינוצלו, ומחויבות החברה בגינן תסולק, במהלך תקופת העסקה ולאחר שנה מתום תקופת הדיווח השנתית בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס.

ההתחייבות נטו של החברה בגין הטבות עובד אחרות לטווח ארוך המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית, הינה בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, תוך התחשבות בשיעור עליית שכר צפויה. סכום הטבות אלו מהוון לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה אשר מועד הפירעון שלהן דומה לתקופת המחויבות של החברה.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח או הפסד בתקופה בה הן התהוו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. הטבות לעובדים (המשך)

4. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר החברה התחייבה לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר החברה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

ד. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר החברה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח או הפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוגי הפרשות שנכללו בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי החברה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויות החוזיות. ההפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה.

היטלים

היטלים המוטלים על החברה על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה, מטופלים בהתאם לפרשנות IFRIC 21, לפיה ההתחייבות לתשלום ההיטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

טו. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמות כהכנסות מראש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסה (המשך)

1. פרמיות (המשך)

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

2. דמי ניהול

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות הממונה על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים כדלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה- 1 בינואר ועד ה- 31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים הקודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ממבטחי משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

4. הכנסות מדמי שכירות

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות. עלייה קבועה בדמי השכירות לאורך תקופת החוזה, מוכרת כהכנסה בהתאם לשיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש, נטו לבין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של השקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על התחייבויות פיננסיות, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה.

יז. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

יח. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפסדים מועברים והפרשים זמניים ניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. מסים על הכנסה (המשך)

2. מסים נדחים (המשך)

במקרים בהם החברה מחזיקה בחברת נכס, והאופן שבו החברה צופה לממש את ההשקעה הוא על ידי מכירת מניות חברת הנכס ולא על ידי מימוש הנכס עצמו, החברה נדרשת להכיר במסים נדחים הן בהתייחס להפרשים הזמניים הפנימיים (inside differences) הנובעים מהפער בין בסיס המס של הנכס לבין ערכו בספרים והן בהתייחס להפרשים הזמניים החיצוניים (outside differences) הנובעים מהפער בין בסיס המס של המניות לבין חלק החברה המחזיקה בנכסים נטו של החברה הבת בדוחות המאוחדים.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות החברה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

ט. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה.

כ. חכירות

כמפורט **בבאור 2 כא'** להלן בדבר יישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 - חכירות (להלן: "התקן"), החברה בחרה ליישם את הוראות התקן למפרע חלקי (ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה).

המדיניות החשבונאית שיושמה עד ליום 31 בדצמבר, 2018 בגין חכירות הינה כדלקמן: המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב- IAS 17:

החברה כחוכר

1. חכירה מימונית

נכסים אשר כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס הועברו לחוכר, מסווגים כחכירה מימונית. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים.

הנכס בחכירה מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה כנמוך שבהם.

2. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. חכירות (המשך)

החברה כמחכיר

1. חכירה מימונית

נכסים אשר כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס הועברו לחוכר, מסווגים כחכירה מימונית. הנכס החכור נגרע ומוכר נכס פיננסי "חייבים בגין חכירה מימונית" בסכום הערך הנוכחי של תקבולי החכירה. לאחר ההכרה הראשונית, תקבולי החכירה מוקצים בין הכנסות מימון ופרעון של החייבים בגין חכירה. הנכס הפיננסי חייבים בגין חכירה מימונית מטופל לעניין ירידת ערך וגריעה על פי הוראות IAS 39.

2. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס¹. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

המדיניות החשבונאית שמושמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה כחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

1. החברה כחוכר

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה כגון: שירותי ניהול, שירותי אחזקה ועוד, הכלולים באותה עסקה.

בעסקאות בהן זכאי העובד לרכב מהחברה כחלק מתנאי העסקתו, מטפלת החברה בעסקאות אלה כהטבות עובד בהתאם להוראות IAS 19 ולא כעסקת חכירת משנה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בנקל או בשיעור הריבית התוספתי של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה במועד התחילה מוכר או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו.

נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם.

להלן נתונים בדבר מספר שנות ההפחתה של נכסי זכות השימוש הרלוונטיות לפי קבוצות של נכסי זכות שימוש:

מספר שנים

3

כלי רכב

כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. חכירות (המשך)

2. חכירה תפעולית

עסקת חכירה בה לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגת כחכירה תפעולית. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוחכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס.

3. אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש. במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני דיווח קיימים

1. יישום לראשונה של IFRS16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פורסם על ידי ה-IASB תקן דיווח כספי בינלאומי 16 – חכירות (להלן – "התקן"). התקן מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 17 (להלן – "התקן הישן"), את פרשנות מספר 4 של הוועדה לפרשנויות ואת פרשנות מספר 15 של הוועדה המתמדת לפרשנויות. בהתאם לתקן, חכירה מוגדרת כחווה, או חלק מחווה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן.

התקן מיושם לראשונה בדוחות כספיים אלה.

כמתאפשר על פי התקן בחרה החברה לאמץ את התקן לפי גישת יישום למפרע חלקי. החברה הכירה בהתחייבויות בגין חכירה במועד היישום לראשונה עבור חכירות שסווגו כחכירות תפעוליות בעת יישום התקן הישן. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן לראשונה, מחושבת תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתית של החברה הקיימת במועד יישום התקן לראשונה. כאשר יתרת נכסי זכות השימוש הינם בגובה יתרת ההתחייבויות בגין חכירה.

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית המיושמת החל ממועד האימוץ לראשונה של התקן, ראה באור 2 כ' לעיל.

עיקר ההשפעה של יישום התקן לראשונה הינה בהתייחס לחוזי חכירה קיימים בהן החברה מהווה חוכר. על פי התקן, כאמור **בבאור 2 כ'** לעיל, למעט חריגים, מכירה החברה בגין כל חווה חכירה בה היא מהווה חוכר ביתרת התחייבות כנגד יתרת נכס שימוש וזאת בשונה מהמדיניות שיושמה תחת הוראות התקן הישן לפיו בחוזי חכירה בהן לא הועברו באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, הוכרו תשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

להלן נתונים המתייחסים ליישום לראשונה של התקן ליום 1 בינואר, 2019 בגין חוזי חכירה אשר בתוקף במועד היישום לראשונה:

א. ריכוז השפעות היישום לראשונה של התקן על הדוחות הכספיים של החברה ביום 1 בינואר, 2019:

כפי שמוצג בהתאם ל-IFRS 16		בהתאם למדיניות הקודמת	ליום 1 בינואר, 2019
אלפי ש"ח			רכוש קבוע התחייבויות פיננסיות
115,994	2,587	113,407	
(282,793)	(2,587)	(280,206)	

ב. החברה קבעה את שיעורי הריבית הנומינלית המתאימה להיוון חוזי החכירה בהתאם לסיכונה המימוני ובהתאם למח"מ חוזי החכירה. שיעור הריבית התוספתית הממוצע המשוקלל ששימש להיוון תשלומי החכירה העתידיים בחישוב יתרת ההתחייבות בגין חכירה במועד היישום לראשונה של התקן הינו 5%.

ג. הקלות אשר יושמו בעת יישום לראשונה של התקן:

- (1) החברה בחרה להשתמש בשיעור היוון יחיד עבור חוזי חכירה הכוללים מאפיינים דומים.
- (2) IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני דיווח קיימים (המשך)

1. יישום לראשונה של IFRS16 – חכירות (המשך)

ג. הקלות אשר יושמו בעת יישום לראשונה של התקן (המשך)

רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות. החברה בחרה ליישם את הפרשנות בשיטת יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח.

ד. עדכונים אחרים לתיקונים קיימים

החל מיום 1 בינואר, 2019 נכנסו לתוקף עדכונים לתקנים קיימים אשר השפעתם על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר, 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסיים, מיושם במקביל.

בחודש מרס 2020 הוחלט ב- IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS17 ליום 1 בינואר, 2023. בהתאם לטיטוט מכתב שנשלחה למנהלי חברות הביטוח בחודש פברואר 2020 בכוונת רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לקבוע את מועד היישום לראשונה של התקן בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2023 או לאחריו.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פרסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן – "התקן החדש") משנה בעיקר את הוראות הסיווג והמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם (להלן – "מבחן הקרן והחבות בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח או הפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר.

אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים ("Expected Credit Loss Model"). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד. התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021 (להלן: "גישת הדחיה" או "הפטור הזמני").

בחודש מרס 2020 פורסמה הצעה לתיקון IFRS 4, במסגרתה מוצעת בין היתר הארכה של הפטור הזמני מיישום IFRS 9 לחברות ביטוח אשר אימצו את גישת הדחיה, עד ליום 1 בינואר, 2023.

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים (המשך)

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן,

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;
- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.

החברה מיישמת את הפטור הזמני מ-IFRS 9 כפי שמתאפשר על ידי IFRS 4 מאחר והיא עומדת בקריטריונים לעיל שכן פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח.

ליום 31 בדצמבר, 2015, הערך בספרים של התחייבויות החברה הנובעות מחוזים שבתחולת IFRS 4 מהווה 90.8% מסך הערך בספרים של התחייבויות החברה. מאז אותו מועד לא חלו שינויים בפעילות החברה המחייבים הערכה מעודכנת.

כג. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של דולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(7.8)	0.3	0.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

א. כללי

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

מגזר ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך כולל את ענפי ביטוח חיים והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן לרבות חוזי השקעה) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. מגזר זה כולל גם כיסויים ביטוחיים בתחום ביטוח בריאות כגון: סיעוד ומחלות קשות.

2. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

3. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה החברה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
1,711,574	-	1,171,645	539,929	פרמיות שהורווחו ברוטו
456,947	-	381,051	75,896	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
1,254,627	-	790,594	464,033	פרמיות שהורווחו בשייר
1,820,984	27,630	91,514	1,701,840	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
128,422	-	-	128,422	הכנסות מדמי ניהול
93,726	-	61,509	32,217	הכנסות מעמלות
3,297,759	27,630	943,617	2,326,512	סך הכל הכנסות
3,110,977	-	926,643	2,184,334	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
359,020	-	319,447	39,573	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
2,751,957	-	607,196	2,144,761	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
395,859	-	253,807	142,052	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
81,445	4,775	21,537	55,133	הוצאות הנהלה וכלליות
28,426	15,834	11,583	1,009	הוצאות מימון
3,257,687	20,609	894,123	2,342,955	סך הכל הוצאות
40,072	7,021	49,494	(16,443)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
20,119	5,183	13,705	1,231	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
60,191	12,204	63,199	(15,212)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
אלפי ש"ח				
1,673,458	-	1,054,117	619,341	פרמיות שהורווחו ברוטו
463,694	-	354,568	109,126	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
1,209,764	-	699,549	510,215	פרמיות שהורווחו בשייר
(41,714)	24,236	104,496	(170,446)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
88,338	-	-	88,338	הכנסות מדמי ניהול
95,384	-	57,872	37,512	הכנסות מעמלות
1,351,772	24,236	861,917	465,619	סך הכל הכנסות
1,212,657	-	871,878	340,779	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
422,868	-	362,123	60,745	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
789,789	-	509,755	280,034	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
367,306	-	227,387	139,919	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
75,671	4,246	22,040	49,385	הוצאות הנהלה וכלליות
36,925	16,417	19,381	1,127	הוצאות מימון
1,269,691	20,663	778,563	470,465	סך הכל הוצאות
82,081	3,573	83,354	(4,846)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(19,765)	1,900	(20,037)	(1,628)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
62,316	5,473	63,317	(6,474)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
אלפי ש"ח				
1,788,927	-	1,080,312	708,615	פרמיות שהורווחו ברוטו
632,407	-	526,610	105,797	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
1,156,520	-	553,702	602,818	פרמיות שהורווחו בשייר
644,808	24,110	57,403	563,295	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,503	-	-	74,503	הכנסות מדמי ניהול
91,806	-	50,013	41,793	הכנסות מעמלות
1,967,637	24,110	661,118	1,282,409	סך הכל הכנסות
2,230,106	-	1,042,130	1,187,976	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
678,825	-	611,561	67,264	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
1,551,281	-	430,569	1,120,712	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
341,975	-	213,710	128,265	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
70,410	6,000	26,391	38,019	הוצאות הנהלה וכלליות
31,021	14,288	16,454	279	הוצאות מימון
1,994,687	20,288	687,124	1,287,275	סך הכל הוצאות
(27,050)	3,822	(26,006)	(4,866)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
22,270	11,081	8,873	2,316	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(4,780)	14,903	(17,133)	(2,550)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	אלפי ש"ח		ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי		
139,520	15,413	48,558	75,549	נכסים
411,272	-	101,877	309,395	נכסים בלתי מוחשיים
139,040	-	-	139,040	הוצאות רכישה נדחות
615,655	159,594	456,061	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
				נדל"ן להשקעה אחר
14,269,035	-	-	14,269,035	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
799,420	106,791	570,743	121,886	נכסי חוב סחירים
1,021,774	-	151,075	870,699	נכסי חוב שאינם סחירים
102,867	-	102,850	17	מניות
84,692	-	84,692	-	אחרות
2,008,753	106,791	909,360	992,602	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
872,877	-	-	872,877	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
124,361	55,000	69,266	95	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,398,678	-	1,361,794	36,884	נכסי ביטוח משנה
350,687	-	289,173	61,514	פרמיות לגבייה
246,746	97,840	128,539	20,367	נכסים אחרים
20,576,624	434,638	3,364,628	16,777,358	סך כל הנכסים
15,376,402	-	-	15,376,402	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
				התחייבויות:
3,682,133	-	2,607,339	1,074,794	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
15,188,642	-	-	15,188,642	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
281,903	281,903	-	-	התחייבויות פיננסיות
1,079,088	73,276	755,192	250,620	התחייבויות אחרות
20,231,766	355,179	3,362,531	16,514,056	סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	לא		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
	מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	
אלפי ש"ח			
103,756	13,042	22,378	68,336
380,590	-	90,275	290,315
148,636	-	-	148,636
584,270	145,335	438,935	-
10,851,477	-	-	10,851,477
1,023,523	110,000	803,539	109,984
1,050,626	-	196,320	854,306
79,301	-	79,284	17
73,236	-	73,236	-
2,226,686	110,000	1,152,379	964,307
212,033	-	-	212,033
123,536	25,000	78,162	20,374
1,454,282	-	1,413,351	40,931
257,505	-	195,658	61,847
251,124	113,407	113,710	24,007
16,593,895	406,784	3,504,848	12,682,263
11,315,974	-	-	11,315,974
3,562,723	-	2,541,620	1,021,103
11,198,066	-	-	11,198,066
280,206	280,206	-	-
1,206,743	84,378	903,116	219,249
16,247,738	364,584	3,444,736	12,438,418

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי
תשואה
נדל"ן להשקעה אחר
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי
תשואה
השקעות פיננסיות אחרות
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים
תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגבייה
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי
תשואה

התחייבויות:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	ענפי רכוש אחרים (*)	ענפי חבויות אחרים (**) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,237,305	264,224	187,539	482,730	302,812	פרמיות ברוטו
400,928	153,368	17,280	12,095	218,185	פרמיות ביטוח משנה
836,377	110,856	170,259	470,635	84,627	פרמיות בשייר
45,783	1,142	10,203	32,173	2,265	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
790,594	109,714	160,056	438,462	82,362	פרמיות שהורווחו בשייר
91,514	5,738	32,803	21,079	31,894	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
61,509	32,827	3,179	1,104	24,399	הכנסות מעמלות
943,617	148,279	196,038	460,645	138,655	סך כל ההכנסות
926,643	130,873	144,289	338,083	313,398	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
319,447	75,211	6,515	9,903	227,818	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשייר
607,196	55,662	137,774	328,180	85,580	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
253,807	68,841	43,746	102,063	39,157	הוצאות הנהלה וכלליות
21,537	4,171	2,943	7,499	6,924	הוצאות מימון
11,583	490	-	-	11,093	סך כל ההוצאות
894,123	129,164	184,463	437,742	142,754	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
49,494	19,115	11,575	22,903	(4,099)	רווח כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
13,705	807	5,043	3,241	4,614	סה"כ הרווח הכולל לפני מיסים על הכנסה
63,199	19,922	16,618	26,144	515	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2019
2,607,339	151,943	547,245	318,366	1,589,785	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2019
1,245,545	60,124	470,708	310,672	404,041	

(*) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 55.7% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 48.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	ענפי רכוש (אחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,070,768	245,089	162,359	383,906	279,414	פרמיות ברוטו
364,083	131,464	18,643	8,223	205,753	פרמיות ביטוח משנה (***)
706,685	113,625	143,716	375,683	73,661	פרמיות בשייר
7,136	356	10,055	10,429	(13,704)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
699,549	113,269	133,661	365,254	87,365	פרמיות שהורווחו בשייר
104,496	7,396	31,413	22,828	42,859	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
57,872	29,395	2,219	1,033	25,225	הכנסות מעמלות
861,917	150,060	167,293	389,115	155,449	סך כל ההכנסות
871,878	101,684	131,497	254,075	384,622	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
362,123	65,798	23,660	6,705	265,960	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (***)
509,755	35,886	107,837	247,370	118,662	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
227,387	64,380	38,629	88,071	36,307	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,040	4,385	2,903	6,865	7,887	הוצאות הנהלה וכלליות
19,381	469	-	-	18,912	הוצאות מימון
778,563	105,120	149,369	342,306	181,768	סך כל ההוצאות
83,354	44,940	17,924	46,809	(26,319)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(20,037)	(1,335)	(6,063)	(4,403)	(8,236)	הפסד כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
63,317	43,605	11,861	42,406	(34,555)	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
2,541,620	135,880	486,586	262,216	1,656,938	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018
1,128,269	56,972	410,293	257,423	403,581	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 58.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינה מהווה 50.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	ענפי רכוש (אחרים *)	ענפי חבויות אחרים (** אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,047,706	234,855	135,230	360,333	317,288	פרמיות ברוטו
548,468	122,708	15,352	3,906	406,502	פרמיות ביטוח משנה (***)
499,238	112,147	119,878	356,427	(89,214)	פרמיות בשייר
(54,464)	1,621	5,590	(10,855)	(50,820)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
553,702	110,526	114,288	367,282	(38,394)	פרמיות שהורווחו בשייר
57,403	4,186	15,724	10,019	27,474	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
50,013	26,466	1,550	147	21,850	הכנסות מעמלות
661,118	141,178	131,562	377,448	10,930	סך כל ההכנסות
1,042,130	99,312	139,172	273,992	529,654	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
611,561	51,860	33,987	820	524,894	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (***)
430,569	47,452	105,185	273,172	4,760	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשייר
213,710	60,020	30,230	84,854	38,606	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
26,391	5,223	2,720	7,750	10,698	הוצאות הנהלה וכלליות
16,454	372	-	-	16,082	הוצאות מימון
687,124	113,067	138,135	365,776	70,146	סך כל ההוצאות
(26,006)	28,111	(6,573)	11,672	(59,216)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,873	560	2,314	1,915	4,084	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(17,133)	28,671	(4,259)	13,587	(55,132)	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
2,442,882	123,681	423,153	255,101	1,640,947	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
1,058,130	59,975	361,606	252,293	384,256	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 58.9% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגיננו מהווה 48.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים

הרכב ותנועה:

<u>תוכנה</u>		<u>עלות</u>
<u>אלפי ש"ח</u>		
205,878		יתרה ליום 1 בינואר, 2019
60,775		רכישות ופיתוח עצמי (*)
266,653		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
102,122		<u>הפחתה שנצברה</u>
25,011		יתרה ליום 1 בינואר, 2019
127,133		תוספות במשך השנה
139,520		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
162,459		עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2019
43,419		<u>עלות</u>
205,878		יתרה ליום 1 בינואר, 2018
81,801		רכישות ופיתוח עצמי (*)
20,321		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
102,122		<u>הפחתה שנצברה</u>
103,756		יתרה ליום 1 בינואר, 2018
		תוספות במשך השנה
		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
		עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) תוספות בגין פיתוח עצמי מסתכמות לסך של 57,855 אלפי ש"ח בשנת 2019 ו- 42,500 אלפי ש"ח בשנת 2018.

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

<u>31 בדצמבר</u>	
<u>2018</u>	<u>2019</u>
<u>אלפי ש"ח</u>	
290,315	309,395
90,275	101,877
380,590	411,272

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
ביטוח כללי

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך (לרבות ביטוח בריאות):

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	תנועה בגין חוזי השקעה	תנועה בגין חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח			
272,793	40,452	232,341	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
			תוספות:
37,474	19,418	18,056	עמלות רכישה
19,734	2,421	17,313	הוצאות רכישה
57,208	21,839	35,369	סך הכל תוספות
(27,134)	(4,392)	(22,742)	הפחתה שוטפת
(12,552)	(997)	(11,555)	הפחתה בגין ביטולים
290,315	56,902	233,413	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			תוספות:
39,938	23,760	16,178	עמלות רכישה
15,379	2,320	13,059	הוצאות רכישה
55,317	26,080	29,237	סך הכל תוספות
(26,187)	(10,129)	(16,058)	הפחתה שוטפת
(10,050)	(806)	(9,244)	הפחתה בגין ביטולים
309,395	72,047	237,348	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 6: - רכוש קבוע
א. הרכב ותנועה:

שנת 2019

סך הכל	כלי רכב	מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	שיפוצים במושכר	חלק בבניין משרדים	
אלפי ש"ח						
129,315	22	7,763	6,218	21	115,291	עלות
						יתרה ליום 1 בינואר, 2019
2,587	2,587	-	-	-	-	השפעת יישום לראשונה של IFRS 16
2,160	1,208	774	178	-	-	רכישות
(21)	-	-	-	(21)	-	גריעות
3,465	-	-	-	-	3,465	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר
137,506	3,817	8,537	6,396	-	118,756	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
						<u>פחת שנצבר</u>
15,908	13	6,931	1,442	21	7,501	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
4,470	1,816	518	371	-	1,765	תוספות
(21)	-	-	-	(21)	-	גריעות
20,357	1,829	7,449	1,813	-	9,266	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
						<u>יתרת עלות מופחתת</u>
117,149	1,988	1,088	4,583	-	109,490	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה:

שנת 2018

סך הכל	כלי רכב	מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	חלק בבניין משרדים	
אלפי ש"ח						
126,687	22	7,301	5,952	21	113,391	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
728	-	462	266	-	-	רכישות
1,900	-	-	-	-	1,900	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר
129,315	22	7,763	6,218	21	115,291	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
12,936	10	6,023	1,085	21	5,797	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
2,972	3	908	357	-	1,704	תוספות
15,908	13	6,931	1,442	21	7,501	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
113,407	9	832	4,776	-	107,790	יתרת עלות מופחתת
						יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין לשימוש עצמי של החברה

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
107,790	109,490

בחכירה מהוונת

1. בניין המשרדים של החברה ממוקם במרכז העסקים "גב ים" בחלקו הצפוני של אזור התעשייה של העיר חולון. חלק מהבניין עומד לשימושה העצמי של החברה ומסווג כרכוש קבוע, וחלק אחר משמש כנדל"ן להשקעה.

לעניין תקופת החכירה – ראה באור 8 ג' להלן.

2. לחברה זכויות חכירה בבניין משרדים בשטח של כ- 668 מ"ר ברוטו ב"מרכז שקמונה" בחיפה. ליום 31 בדצמבר, 2019, כל שטח המשרדים הינו לשימוש עצמי. הנכס חכור בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2042.

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

ג. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

החברה התקשרה בשנים 2018-2019 עם מר ירון ספקטור מעריך שווי מוסמך בלתי תלוי, שהוא בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום ולסוג הנדל"ן שהוערך, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנה במרכז העסקים גב ים.

השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, שכירות על פי חוזים חתומים, משא ומתן שמנהלת החברה עם מספר שוכרים פוטנציאליים וכן בהתבסס על אומדן דמי שכירות ראויים לנכסים דומים. בחישוב השווי ההוגן השתמש מעריך השווי בשיעורי היוון שבין 7.0% ל- 7.8% לשנה. שווי חלק הנכס המשמש כרכוש קבוע על פי הערכת השווי עומד על סכום של כ-102.9 מיליון ש"ח.

לגבי בניין משרדים במרכז שקמונה בחיפה, החברה התקשרה עם מר ספי רביב, שמאי מוסמך ובלתי תלוי, שהוא בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום ולסוג הנדל"ן שהוערך, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנה. השווי ההוגן של המבנים נקבע בשיטת השוואה לנכסים דומים בשוק. שווי הנכס על פי הערכת השווי עומד על סכום של כ-6.6 מיליון ש"ח.

כתוצאה משימוש במודל ההערכה מחדש, נוצרה קרן הערכה מחדש נטו ממס, שיתרתה ליום 31 בדצמבר, 2019 הינה 24,936 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2018 אלפי ש"ח). השינוי נטו ממס בקרן ההערכה מחדש במהלך השנה הסתכם ל- 2,760 אלפי ש"ח.

אם הקרקע והמבנים היו נמדדים תוך שימוש במודל העלות, ערכיהם בדוחות הכספיים היו כדלקמן:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
82,706	82,706	עלות
(6,339)	(7,650)	פחת שנצבר
<u>76,367</u>	<u>75,056</u>	עלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר			
2018		2019	
מניות	מניות	מניות	מניות
המקנות	המקנות	המקנות	המקנות
זכויות	זכויות	זכויות	זכויות
לרווחים	הצבעה	לרווחים	הצבעה
שיעור ההחזקה באחוזים			
100	100	100	100

פנינת אפרידר בע"מ

א. פנינת אפרידר בע"מ מחזיקה בנכס מקרקעין באשקלון ובהחזקה משותפת עם החברה בנכס באשדוד. הנכס באשקלון כולל שטחי מסחר בנויים ומגרש מסחרי ריק. הנכס ממוקם במרכז העיר אשקלון, בשכונת "אפרידר". שווי הווגן של הנכס ליום 31 בדצמבר, 2019, על פי הערכת שמאי מוסמך, הינו בסך של כ- 55.5 מיליון ש"ח. במועד ההכרה לראשונה בנכס לא נוצרה עתודה למס על ידי החברה על פי כללי התקינה הבינלאומית אך מכיוון ששווי של הנכס פגום בשל העדר יכולת להפחית את מלואו לצרכי מס, הופחת השווי בסך של כ- 1.9 מיליון ש"ח וכתוצאה מכך שווי הנכס בספרים ליום 31 בדצמבר, 2019 הינו 53.6 מיליון ש"ח.

הנכס באשדוד כולל שטחי מסחר ומבנה משרדים. שווי הווגן של החלק המוחזק על ידי פנינת האפרידר ליום 31 בדצמבר, 2019, על פי הערכת שמאי מוסמך, הינו בסך של 139.0 מיליון ש"ח.

ב. החברה מחזיקה בשיעור של 100% בחברת הכשרה שוקי הון בע"מ שהייתה בעבר חברה מנהלת קרן פנסיה והפסיקה את פעילותה בינואר, 2009 וכיום נמצאת בתהליך פירוק מרצון.

באור 8: - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
א. הרכב ותנועה:

נדל"ן להשקעה			
אחר		עבור חוזים תלויי תשואה	
2018	2019	2018	2019
אלפי ש"ח			
561,043	584,270	143,680	148,636
יתרה ליום 1 בינואר			
<u>תוספות במשך השנה</u>			
17,180	9,014	6,872	1,491
(16,876)	(18,922)	(16,876)	(18,922)
רכישות ותוספות לנכסים קיימים מימושים			
22,923	41,293	14,960	7,835
התאמת שווי הוגן			
584,270	615,655	148,636	139,040
יתרה ליום 31 בדצמבר			

נדל"ן להשקעה מורכב כדלקמן:

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
612,107	626,595
נדל"ן להשקעה	
120,799	128,100
נדל"ן להשקעה בהקמה המוצג לפי שווי הוגן	
732,906	754,695
סך הכל	

ליום 31 בדצמבר, 2019 החברה מחזיקה בשבעה נכסי נדל"ן להשקעה (כולל נדל"ן עבור חוזים תלוי תשואה) כדלקמן: מבנה תעשייתי בגרמניה, שני מבנים באשדוד, מבנה בחולון, מרכז מסחרי באשקלון ומרכז מסחרי בהקמה באשקלון הכולל שני מגרשי מקרקעין באשקלון (מגרש 21+27 ומגרש 26).

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה:

(1) נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכות שווי שבוצעו על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים: מר ספי רביב, מר רפאל קונפורטי, מר ירון ספקטור ומר ארז כהן, שהם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס (למעט נדל"ן בהקמה, אשר הערכת השווי שלו בוצעה בגישת ההשוואה כאשר היא משולבת בגישת החילוץ. מהנתון שמתקבל על בסיס עסקאות ההשוואה, המשקף את שווי הנכס כבנוי, חולץ שווי הקרקע בגישת החילוץ שהיא נגזרת של גישת העלות. על פי גישה זו מפחיתים משווי הנכס הבנוי את מרכיבי היזמות ועלויות הבניה. התוצאה המתקבלת הינה אומדן שווי המקרקעין). באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו. כל מדידות השווי ההוגן הינן ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן.

באור 8 - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה (המשך)

(2) הנחות משמעותיות (על בסיס ממוצעים משוקללים) ששימשו בהערכות השווי מוצגות להלן:

נדל"ן להשקעה		ליום 31 בדצמבר, 2019	ליום 31 בדצמבר, 2018
א. נדל"ן להשקעה			
דמי שכירות ממוצעים למ"ר לחודש (בש"ח)	67	68	5.5%
תשואה על הנכס (ב-%)	5.4%	5.5%	
דמי שכירות חזויים למ"ר לחודש (בש"ח)	68	69	40%
טוחים פנויים להשכרה (ב-%)	37%	40%	
ב. נדל"ן להשקעה בהקמה הנמדד בשווי הוגן			
תשואה ממוצעת מותאמת לסיכונים ששמה	7.2%	7.4%	
להיוון תזרימי המזומנים (ב-%)	0%	0%	
שיעור השלמה ממוצע (ב-%)	17%	17%	
אומדן שיעור רווח יזמי ממוצע (ב-%)			

עליה משמעותית בשווי השכירות המוערך או בשיעור עליית דמי השכירות תביא לעליה משמעותית בשווי ההוגן של הנכסים. עליה משמעותית בשיעור התפוסה או ירידה משמעותית בשיעור ההיוון יביאו לעלייה בשווי ההוגן של הנכסים.

להלן פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששימשו בקביעת השווי ההוגן:

סוג הנכס	ליום 31 בדצמבר	
	2018	2019
משרדים בישראל	7.4%-8.0%	7.0%-7.8%
מרכזים מסחריים בישראל	7.5%-8.75%	7.0%-9.0%
משרדים ומפעל בחו"ל	6.2%-9.0%	6.2%-9.0%

(3) התאמה בגין מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (רמה 3 במידרג השווי ההוגן):

נדל"ן להשקעה		יתרה ליום 1 בינואר, 2019
מרכזים מסחריים	מבני משרדים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד מכירות רכישות והשקעות
545,607	187,299	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
42,405	6,723	
(37,844)	-	
10,398	107	
560,566	194,129	

נדל"ן להשקעה		יתרה ליום 1 בינואר, 2018
מרכז מסחרי	מבנה משרדים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד מכירות רכישות והשקעות
521,944	182,779	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
33,625	4,258	
(33,752)	-	
23,790	262	
545,607	187,299	

באור 8 - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)
 ג. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את החברה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
684,437	705,437	בבעלות
48,469	49,259	בחכירה מהוונת (*)
732,906	754,695	סך הכל

חלק מהקרקעות בבעלות בישראל טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות. כמו כן, זכויות במקרקעין מחוץ לישראל בשווי של 16,770 אלפי ש"ח רשומות על שם החברה בלשכת רשם המקרקעין הגרמני.

(*) ליום 31 בדצמבר, 2019, חלק ממבנה בחולון המשמש בחלקו כנדל"ן להשקעה ובחלקו משמש כמשרדי החברה. המבנה חכור בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל לתקופה של 999 שנים.

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

ההרכב:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
4,049	6,063	חייבים בגין מכירת שרידים ותביעות שיבוב לקבל
6,941	7,244	הוצאות מראש
37,868	59,736	חברות ביטוח ומבטחי משנה בחשבון שוטף
18,078	16,677	מוסדות ורשויות ממשלתיות
2,228	3,433	הכנסות לקבל
42,339	21,155	חייבים בגין מכירת נדל"ן להשקעה
388	543	אחרים
111,891	114,851	

באור 10: - פרמיה לגביה

א. ההרכב:

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
214,583	308,315
63,198	62,141
277,781	370,456
(20,276)	(19,769)
257,505	350,687
110,482	116,330

פרמיות לגביה (*):
 ביטוח כללי
 ביטוח חיים
 סה"כ פרמיות לגביה
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ג)
 סה"כ פרמיות לגביה
 (* כולל המחאות לגביה והוראות קבע

ב. גיול:

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
184,964	282,094
17,526	20,178
12,882	15,434
35,866	28,757
251,238	346,463
6,267	4,224
257,505	350,687

פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 ללא פיגור
 בפיגור:
 מתחת ל-90 ימים
 בין 90 ל-180 ימים
 מעל 180 ימים
 סה"כ פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 פרמיה לגביה שערכה נפגם
 סה"כ פרמיה לגביה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

אלפי ש"ח
18,492
1,784
20,276
(507)
19,769

יתרה ליום 1 בינואר, 2018
 שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
 שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
148,636	139,040	נדל"ן להשקעה
		<u>השקעות פיננסיות</u>
6,373,690	8,191,321	נכסי חוב סחירים
357,541	446,661	נכסי חוב שאינם סחירים
2,313,492	3,294,242	מניות
1,806,754	2,336,811	השקעות פיננסיות אחרות
10,851,477	14,269,035	סך הכל השקעות פיננסיות
212,033	872,877	מזומנים ושווי מזומנים
103,828	95,450	אחר
11,315,974	15,376,402	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

מידע נוסף בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלוי תשואה ראה באור 132' בדבר ניהול סיכונים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

ליום 31 בדצמבר, 2019				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
				<u>השקעות פיננסיות</u>
8,191,321	-	-	8,191,321	נכסי חוב סחירים
446,661	-	446,661	-	נכסי חוב שאינם סחירים
3,294,242	273,432	-	3,020,810	מניות
2,336,811	439,263	-	1,897,548	השקעות פיננסיות אחרות
14,269,035	712,695	446,661	13,109,679	סה"כ

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי הוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 12 ו'. לעניין חלוקה לרמות ראה באור 2 יא'.

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן.

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	אלפי ש"ח			
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
6,373,690	-	-	6,373,690	השקעות פיננסיות נכסי חוב סחירים
357,541	-	357,541	-	נכסי חוב שאינם סחירים
2,313,492	80,592	-	2,232,900	מניות
1,806,754	263,472	-	1,543,282	השקעות פיננסיות אחרות
10,851,477	344,064	357,541	10,149,872	סה"כ

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי הוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 12 ו'.

לעניין חלוקה לרמות ראה באור 2 יא'.

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות אלפי ש"ח		מניות
	סה"כ	אלפי ש"ח	
344,064	263,472	80,592	
91,735	17,876	73,859	
327,150	208,169	118,981	
(50,254)	(50,254)	-	
712,695	439,263	273,432	
93,753	19,894	73,859	

יתרה ליום 1 בינואר, 2019

סך הרווחים שהוכרו ברווח או הפסד (*

רכישות

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

(* מתוכם: סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2019

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות אלפי ש"ח		מניות
	סה"כ	אלפי ש"ח	
204,295	135,303	68,992	
8,274	6,346	1,928	
158,982	149,310	9,672	
(27,487)	(27,487)	-	
344,064	263,472	80,592	
7,253	5,325	1,928	

יתרה ליום 1 בינואר, 2018

סך הרווחים שהוכרו ברווח או הפסד (*

רכישות

מכירות

יתרה ליום 31 בינואר, 2018

(* מתוכם: סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
אלפי ש"ח				
799,420	-	799,420	-	נכסי חוב סחירים (א)
1,021,774	1,021,774	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
102,867	-	14,096	88,771	מניות (ד)
84,692	-	15,942	68,750	אחרות (ה)
<u>2,008,753</u>	<u>1,021,774</u>	<u>829,458</u>	<u>157,521</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
אלפי ש"ח				
1,023,523	-	1,023,523	-	נכסי חוב סחירים (א)
1,050,626	1,050,626	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
79,301	-	9,811	69,490	מניות (ד)
73,236	-	50,862	22,374	אחרות (ה)
<u>2,226,686</u>	<u>1,050,626</u>	<u>1,084,196</u>	<u>91,864</u>	סה"כ

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
727,963	558,663
295,560	240,757
1,023,523	799,420

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים:

זמינים למכירה שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2018	2019	2018	2019
אלפי ש"ח			
1,050,682	1,142,381	828,172	845,337
223,475	184,343	222,454	176,437
1,274,157	1,326,724	1,050,626	1,021,774
		1,638	1,260

אגרות חוב מיועדות

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

(* השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפרעון החוזי (הצפוי).

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
ריבית אפקטיבית	
%	

0.41	4.54
2.92	1.40
4.44	2.88

4.94	5.07
4.95	4.51
4.54	4.61

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	

9,811	14,096
69,490	88,771
79,301	102,867
14,743	18,201

נכסי חוב סחירים

בסיסי הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי
צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיסי הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי
צמוד מט"ח

ד. מניות

סחירות

זמינות למכירה

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת הכרה לראשונה

סך הכל מניות

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. 1. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
50,862	15,942	זמינות למכירה
		<u>שאינן סחירות</u>
		מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה - מכשירים מובנים וקרנות השקעה
19,187	63,989	מכשירים נגזרים
3,187	4,761	סה"כ השקעות פיננסיות שאינן סחירות
22,374	68,750	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
73,236	84,692	

2. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
3,187	4,761	מניות

ו. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על-ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

1. נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי היוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב.

ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ו. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן (המשך)

1. נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	

נכסים פיננסיים

עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי *

2.19	1.68	AA ומעלה
1.14	2.27	A
6.77	1.92	BBB
8.72	-	נמוך מ-BBB
10.98	15.51	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

2. מניות לא סחירות

השווי ההוגן של ההשקעה במניות לא סחירות הוערך באמצעות מודל DCF. ההערכה דורשת מההנהלה להניח הנחות מסוימות לגבי נתוני המודל לרבות תזרימי מזומנים חזויים, שיעורי היוון, סיכון אשראי ותנודתיות. ההסתברויות בגין האומדנים שבטווח ניתנות לאומדן מהימן וההנהלה משתמשת בהן לשם קביעת והערכת השווי ההוגן של אותן השקעות במניות לא סחירות.

3. נגזרים

החברה מתקשרת בעסקאות על מכשירים פיננסיים נגזרים עם מספר צדדים, בעיקר עם מוסדות פיננסיים. הנגזרים הוערכו באמצעות שימוש במודלים להערכה עם נתוני שוק נצפים הם בעיקר חוזי החלפת שיעורי ריבית, חוזי אקדמה על מטבע חוץ וחוזי אקדמה על מניות. טכניקות ההערכה המיושמות בתדירות הגבוהה ביותר כוללות מחירי אקדמה ומודלי SWAP המשתמשים בחישובי ערך נוכחי. המודלים משלבים מספר נתונים, כולל דירוג האשראי של הצדדים לעסקה הפיננסית, שער חליפין נוכחי/נצפה (SPOT), שערי חוזי האקדמה, עקומות ריבית. כל החוזים הנגזרים מגובים באופן מלא אל מול מזומנים, לפיכך לא קיים סיכון אשראי של הצד שכנגד וסיכון אי ביצוע של החברה עצמה בגינם. ביום 31 בדצמבר, 2019 ערך השוק של הפוזיציות בנגזרים מהווים נכס הן נטו מהתאמות בגין סיכונים אשראי המתייחסות לסיכון אי עמידה (Default) של הצד הנגדי לנגזר. לשינויים בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה לא הייתה השפעה מהותית על הערכת אפקטיביות הנגזר בגין נגזרים שיועדו כגידור בגין מכשירים פיננסיים אחרים הנמדדים בשווי הוגן.

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2019			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
799,420	-	-	799,420
102,867	88,771	-	14,096
84,692	68,750	-	15,942
986,979	157,521	-	829,458
1,326,724	-	1,326,724	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (ראה 12(ב) לעיל)

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
1,023,523	-	-	1,023,523
79,301	69,490	-	9,811
73,236	22,374	-	50,862
1,176,060	91,864	-	1,084,196
1,274,157	-	1,274,157	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (ראה 12(ב) לעיל)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות
אלפי ש"ח		
91,864	22,374	69,490
4,186	4,354	(168)
64,983	45,534	19,449
(3,512)	(3,512)	-
157,521	68,750	88,771
4,077	4,245	(168)

יתרה ליום 1 בינואר, 2019
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח או הפסד (*)
רכישות
מכירות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
* מתוכם: סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
מניות	השקעות פיננסיות אחרות אלפי ש"ח	סה"כ
69,258	28,379	97,637
232	(423)	(191)
-	301	301
-	(5,883)	(5,883)
69,490	22,374	91,864
232	(845)	(613)

יתרה ליום 1 בינואר, 2018

סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח או הפסד (*

רכישות

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

(* מתוכם: סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
1,048,876	1,020,168
3,388	2,866
(1,638)	(1,260)
1,750	1,606
1,050,626	1,021,774

נכסי חוב שערכם לא נפגם:

ללא פיגור

נכסי חוב שערכם נפגם:

נכסים שערכם נפגם, ברוטו

הפרשה להפסד

נכסי חוב שערכם נפגם, נטו

סך הכל נכסי חוב לא סחירים

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גילוי הנדרש בקשר לפטור הזמני מיישום IFRS 9

הטבלה להלן מציגה את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים, לפי חלוקה לשתי קבוצות:

- נכסים שעומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן (להלן: "קבוצה א").
- כל יתר הנכסים הפיננסיים (להלן: "קבוצה ב").

ליום 31 בדצמבר, 2019		
קבוצה א	קבוצה ב	אלפי ש"ח
-	102,867	השקעות פיננסיות אחרות- מניות
-	84,692	השקעות פיננסיות אחרות- אחרות
799,420	-	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב סחירים
1,309,559	17,165	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב שאינם סחירים
-	124,361	מזומנים ושווי מזומנים
ליום 31 בדצמבר, 2018		
קבוצה א	קבוצה ב	אלפי ש"ח
-	79,301	השקעות פיננסיות אחרות- מניות
-	73,236	השקעות פיננסיות אחרות- אחרות
1,023,523	-	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב סחירים
1,196,998	77,159	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב שאינם סחירים
-	123,536	מזומנים ושווי מזומנים

א. מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
212,033	872,877	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0.06% - 0% (זהה לאשתקד)).

ב. מזומנים ושווי מזומנים אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
60,068	108,772	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
63,468	15,589	פקדונות לזמן קצר
123,536	124,361	

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0.01% - 0% (זהה לאשתקד)).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור (0.06% - 0% (זהה לאשתקד)).

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

ליום 31 בדצמבר, 2018		ליום 31 בדצמבר, 2019	
מונפק	מונפק	מונפק	מונפק
רשום	ונפרע	רשום	ונפרע
אלפים			
400,000	181,924	400,000	181,924

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

במהלך 2018 ו-2019 לא היו תנועות בהון מונפק ונפרע של החברה.

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד שהוכרז ושולם

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על-ידי החברה:

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
25,000	40,000	45,000

דיבידנד ששולם

ביום 25 באוגוסט, 2019 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 45 מיליון ש"ח וזאת בהתאם למדיניות הדירקטוריון בדבר חלוקת דיבידנדים. הדיבידנד משקף תשלום של כ- 25 אגורות למניה.

ראה גם סעיף ו(3) להלן.

ה. קרן הערכה מחדש

קרן הערכה מחדש משמשת לרישום התאמות בשווי ההוגן (בניכוי השפעת מס) של רכוש קבוע.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה

מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה להבטחת כושר הפרעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. החברה שהינה גוף מוסדי, כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.

בחודש נובמבר, 2017 קבע דירקטוריון החברה יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי II (להלן - "יעד הון") - לפי המתווה הבא:

חלוקת דיבידנד תותר רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפחות בשיעורים הנקובים בטבלה מטה, לפי חוזר סולבנסי או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר פירעון חדש, לפי העניין, כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר;

החל מהדוחות הכספיים ליום 31/12/2024	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2023	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2020	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2019	עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31/12/2018	עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31/12/2017
108%	107%	106%	104%	102%	101%

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

על החברה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 (להלן - "חוזר סולבנסי") הוראות אלו מבוססות על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:

נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי.

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 בסיסי, הון רובד 1 נוסף והון רובד 2). סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin).

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר, 2024 (להלן – "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

ביום 19 במרס, 2020 פורסמה טיוטת חוזר המתקן את חוזר סולבנסי, להלן – "חוזר סולבנסי מתוקן".

מטרת התיקון הינה התאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדיקטיבה ועדכוניה לרבות מתן אפשרות לבחור בפריסה הדרגתית של הגידול בעתוודות הביטוח בפריסה הדרגתית של קבוצות מסוימות הומוגניות של עתוודות הביטוח במאזן הכלכלי, החל מיום 31 בדצמבר, 2019 ועד ליום 31 בדצמבר, 2032. פריסה כאמור מחייבת אישור מראש של הממונה והיא תבוא במקום פריסת ההון הנדרש לכושר הפירעון עד שנת 2024, כאמור לעיל. החברה בוחנת את השפעות הפריסה כאמור על יחס כושר הפירעון.

הוראות גילוי ודיווח בקשר ליחס כושר פירעון כלכלי

הוראות הגילוי והדיווח בקשר ליחס כושר פירעון כלכלי כלולות בחוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" אליו נוספו הוראות והבהרות להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי החל מנתוני 31 בדצמבר 2019 יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב, כאשר דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה. בהתאם למכתב שנשלח למנהלי חברות הביטוח ביום 19 במרס, 2020 מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר, 2019, יהיה ביום 31 באוגוסט, 2020. כמו כן, חברת ביטוח פטורה מחישוב ומפרסום יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני, 2020.

חוזר הגילוי כולל גם הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני, 2019 לחברה עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר. החישוב האמור, אינו מבוקר ואינו סקור.

יחס כושר הפירעון, האמור, הושפע בעיקר מירידה משמעותית בעקום הריבית ומעדכון לוחות התמורה כמפורט **בביאור 32 (ד) (1ד)**.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

לפרוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 3.1.3 בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי שפורסם באתר האינטרנט של החברה.

3. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני, 2019, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, ואשר איננו סקור ואיננו מבוקר, לחברה יחס כושר פירעון כלכלי הגבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

באור 15: - התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

א. התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
1,006,776	1,059,886	18,376	18,642	1,025,152	1,078,528
(4,049)	(3,734)	-	-	(4,049)	(3,734)
1,002,727	1,056,152	18,376	18,642	1,021,103	1,074,794
1,128,269	1,245,545	1,413,351	1,361,794	2,541,620	2,607,339
2,130,996	2,301,697	1,431,727	1,380,436	3,562,723	3,682,133

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
חוזי ביטוח
בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח ורווחי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
4,175,692	4,650,605	22,555	18,242	4,198,247	4,668,847
7,017,185	10,539,737	-	-	7,017,185	10,539,737
11,192,877	15,190,343	22,555	18,242	11,215,432	15,208,584
(17,366)	(19,943)	-	-	(17,366)	(19,943)
11,175,511	15,170,400	22,555	18,242	11,198,066	15,188,642

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
חוזי ביטוח
חוזי השקעה
בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבנוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה. ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת כיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 15: - התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

ג. תנועה בהתחייבות ברוטו בגין חוזי ביטוח חיים תלויי תשואה ושאנים תלויי תשואה וחוזי השקעה

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
סך הכל	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח			
10,640,782	5,458,603	5,182,179	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
(302,677)	(204,742)	(97,934)	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה
3,304,652	2,882,931	421,721	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות
(1,401,231)	(1,119,606)	(281,625)	קישור בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
1,233	-	1,233	שינויים בהנחות
(2,175)	-	(2,175)	שינויים אחרים
12,240,584	7,017,185	5,223,399	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
1,445,027	1,051,549	393,478	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה
4,016,380	3,660,327	356,053	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות
(1,449,986)	(1,189,325)	(260,661)	קישור בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
34,159	-	34,159	שינויים בהנחות
948	-	948	שינויים אחרים
16,287,113	10,539,737	5,747,376	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
3. שינויים בהנחות - ראה באור בדבר השפעה בגין שינויים באומדנים והנחות 32(ד)(ד)(1).
4. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. 1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר						
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
						ענף רכב חובה
28,756	31,023	70,433	75,611	99,189	106,634	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
374,825	373,018	1,182,924	1,110,133	1,557,749	1,483,151	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
403,581	404,041	1,253,357	1,185,744	1,656,938	1,589,785	סך הכל ענף רכב חובה (ראה וב'להלן)
						ענפי חבויות
59,224	69,427	3,306	4,940	62,530	74,367	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
351,069	401,281	72,987	71,597	424,056	472,878	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
410,293	470,708	76,293	76,537	486,586	547,245	סך הכל ענפי חבויות (ראה וב'להלן)
813,874	874,749	1,329,650	1,262,281	2,143,524	2,137,030	סך הכל ענפי רכב חובה וחבויות
						ענפי רכוש ואחרים
196,365	229,678	47,347	60,412	243,712	290,090	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
118,030	135,380	36,354	39,101	154,384	174,481	תביעות תלויות
-	5,738	-	-	-	5,738	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
314,395	370,796	83,701	99,513	398,096	470,309	סך הכל ענפי רכוש ואחרים (ראה ב2 להלן)
1,128,269	1,245,545	1,413,351	1,361,794	2,541,620	2,607,339	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
						הוצאות רכישה נדחות:
19,418	22,112	9,876	10,205	29,294	32,317	ענפי רכב חובה וחבויות
49,893	55,987	11,088	13,573	60,981	69,560	ענפי רכוש ואחרים
69,311	78,099	20,964	23,778	90,275	101,877	סך הכל
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:
794,456	852,637	1,319,774	1,252,076	2,114,230	2,104,713	ענפי רכב חובה וחבויות
264,502	314,809	72,613	85,940	337,115	400,749	ענפי רכוש ואחרים
1,058,958	1,167,446	1,392,387	1,338,016	2,451,345	2,505,462	סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

(* לעניין עסקאות מבטחי משנה ראה באור 20(ב)1).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א. 2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
843,924	915,417	1,292,265	1,220,831	2,136,189	2,136,248
-	-	-	-	-	-
284,345	330,128	121,086	140,963	405,431	471,091
<u>1,128,269</u>	<u>1,245,545</u>	<u>1,413,351</u>	<u>1,361,794</u>	<u>2,541,620</u>	<u>2,607,339</u>

הערכות אקטואריות:

מר עמר רקובר

הפרשות על בסיס הערכות אחרות

הערכות מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות

עתודה בגין פרמיה שטרם הורווחה

סך הכל התחייבויות ביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
 ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות
 1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
728,866	794,456	1,309,995	1,319,774	2,038,861	2,114,230
159,569	190,517	226,954	245,534	386,523	436,051
9,867	55	22,138	166	32,005	221
50,998	42,553	44,413	(4,885)	95,411	37,668
220,434	233,125	293,505	240,815	513,939	473,940
(6,173)	(6,673)	(3,051)	(2,804)	(9,224)	(9,477)
(148,671)	(168,271)	(280,675)	(305,709)	(429,346)	(473,980)
(154,844)	(174,944)	(283,726)	(308,513)	(438,570)	(483,457)
794,456	852,637	1,319,774	1,252,076	2,114,230	2,104,713

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
4. בשנת 2019 השינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות בברוטו נובע בעיקר מענפים רכב חובה וחבות מעבידים ומושפע מפסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף ומהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור 32(2)(4).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
266,640	264,502	56,274	72,613	322,914	337,115	יתרה לתחילת השנה (1)
278,013	364,943	73,651	81,820	351,664	446,763	עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח
(181)	13,135	(1,097)	3,263	(1,278)	16,398	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח (3)
277,832	378,078	72,554	85,083	350,386	463,161	שינוי בעלות התביעות המצטברות
						תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה:
(204,347)	(256,955)	(43,775)	(55,272)	(248,122)	(312,227)	בגין אירועים של שנת הדוח
(87,517)	(103,774)	(15,574)	(27,063)	(103,091)	(130,837)	בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
(291,864)	(360,729)	(59,349)	(82,335)	(351,213)	(443,064)	סך תשלומים (4)
6,516	27,220	3,134	10,579	9,650	37,799	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
5,378	5,738	-	-	5,378	5,738	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
264,502	314,809	72,613	85,940	337,115	400,749	יתרה לסוף השנה (1)

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
3. שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח. בשנת 2019 השינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות מושפע בעיקר מענף רכב ודירות. לפרטים ראה באור 32(2)(4) (ג).
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הוצאות הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) ביחוס לשנות הנזק.

1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	שנת חיתום									
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*)									
	9,477	9,252	8,189	7,956	14,783	8,299	9,797	6,815	7,129	6,439
		35,892	36,235	41,942	42,908	44,325	41,584	45,541	43,301	32,789
			101,150	111,011	106,300	107,142	101,493	108,044	99,930	79,737
				198,929	177,422	198,475	167,793	173,913	151,681	135,874
					259,027	283,458	229,807	240,473	206,294	176,960
						353,263	277,976	300,706	250,492	221,094
							325,709	348,653	314,775	274,711
								393,393	349,677	305,925
									368,911	322,558
										334,654
	436,051	387,682	406,020	428,997	410,901	431,956	410,937	421,157	411,304	362,484
		365,508	403,934	478,947	427,969	414,312	380,797	419,925	410,466	364,683
			406,260	496,571	466,579	446,563	373,034	390,289	418,270	371,691
				522,643	473,560	510,348	388,466	383,562	356,312	302,404
					498,542	530,027	411,821	417,593	360,616	319,294
						534,412	436,130	441,488	378,731	328,616
							437,762	456,111	395,993	348,241
								457,455	408,135	358,485
									410,032	357,665
										360,342
	(464,981)	22,174	(240)	(93,646)	(70,573)	(87,849)	(49,296)	(73,893)	(53,720)	(57,938)
	(12.63%)	5.72%	(0.06%)	(19.55%)	(15.13%)	(17.21%)	(12.69%)	(19.26%)	(15.08%)	(19.16%)
	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007	4,429,007
	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405	2,380,405
	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602	2,048,602
	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111	56,111
	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713	2,104,713

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום

2009

סכח התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2019

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019 נובע מענפים רכב חובה וחבות מעבדים וצד שלישי ומושפע מפסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף ומהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור 2(4)ד(4).

(****)

ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	שנת חיתום									
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*)									
	6,673	6,247	5,520	6,940	14,672	8,198	9,510	6,613	6,896	6,254
		16,850	19,380	23,649	18,408	43,870	40,475	44,307	42,059	31,839
			47,771	48,449	31,378	67,268	99,992	104,776	97,213	77,527
				79,592	48,077	92,172	145,828	169,517	147,388	132,214
					68,601	116,244	174,505	219,257	201,193	168,729
						137,305	188,017	246,691	234,269	211,084
							203,317	261,712	281,398	246,356
								274,090	307,962	269,601
									323,584	280,940
										290,300
	190,517	161,478	187,561	270,623	394,667	408,397	376,747	386,469	376,864	334,146
		155,070	187,220	187,463	114,791	387,146	359,946	379,994	369,083	330,301
			195,622	197,020	119,667	170,160	361,861	355,363	377,263	338,645
				200,418	130,383	184,631	273,789	358,343	331,628	284,437
					140,158	196,591	234,705	336,822	337,848	292,228
						210,405	242,530	290,907	324,080	301,740
							241,711	298,374	341,759	297,113
								297,357	351,370	304,044
									353,911	304,249
										307,764
				104,251	279,410	234,020	141,520	100,710	30,935	20,439
911,285										
(327,022)		6,408	(8,061)	(34,046)	(25,367)	(40,245)	(109,442)	(39,724)	(53,218)	(23,327)
(15.65%)		3.97%	(4.30%)	(18.16%)	(21.20%)	(21.80%)	(39.97%)	(11.09%)	(16.05%)	(8.20%)
2,292,933	190,517	155,070	195,622	200,418	140,158	210,405	241,711	297,357	353,911	307,764
1,448,083	6,673	16,850	47,771	79,592	68,601	137,305	203,317	274,090	323,584	290,300
844,850	183,844	138,220	147,851	120,826	71,557	73,100	38,394	23,267	30,327	17,464
7,787										
852,637										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:
 לאחר שנה ראשונה
 לאחר שנתיים
 לאחר שלוש שנים
 לאחר ארבע שנים
 לאחר חמש שנים
 לאחר שש שנים
 לאחר שבע שנים
 לאחר שמונה שנים
 לאחר תשע שנים
 לאחר עשר שנים
 אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:
 לאחר שנה ראשונה (**)
 לאחר שנתיים
 לאחר שלוש שנים
 לאחר ארבע שנים
 לאחר חמש שנים
 לאחר שש שנים
 לאחר שבע שנים
 לאחר שמונה שנים
 לאחר תשע שנים
 לאחר עשר שנים
 עסקאות ביטוח משנה בענף רכב חובה (ראה באור 20 ב')
 עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)
 שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים
 אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2019
 תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2019
 יתרת התביעות התלויות
 תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009

סה הכתוביות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2019

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019 נובע מענפים רכב חובה וחבות מעבידים וצד שלישי ומושפע מפסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף, ומהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור 2(4).

ג. 3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר, 2019											
שנת חיתום											
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*)											
	5,700	4,418	5,151	5,236	13,396	5,365	7,807	5,014	5,474	5,229	תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:
		25,365	27,293	31,209	36,343	34,944	36,296	39,874	38,421	28,551	לאחר שנה ראשונה
			78,470	90,103	91,494	89,708	90,574	96,108	90,245	71,892	לאחר שנתיים
				163,319	151,607	169,633	149,115	153,187	137,516	124,344	לאחר שלוש שנים
					218,374	239,952	201,516	206,820	182,569	159,435	לאחר ארבע שנים
						295,289	242,855	255,691	221,866	195,527	לאחר חמש שנים
							281,654	295,099	280,532	244,816	לאחר שש שנים
								332,328	307,662	271,403	לאחר שבע שנים
									321,232	282,939	לאחר שמונה שנים
										292,747	לאחר תשע שנים
											לאחר עשר שנים
											אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:
	304,839	278,865	306,383	348,038	335,512	361,120	349,415	367,503	364,041	322,088	לאחר שנה ראשונה (**)
		259,592	304,065	386,580	352,689	350,534	325,419	368,383	365,268	325,567	לאחר שנתיים
			293,387	396,825	384,654	376,629	321,897	338,785	372,428	332,562	לאחר שלוש שנים
				420,022	385,595	429,712	322,842	328,864	314,526	271,565	לאחר ארבע שנים
					410,274	440,596	339,583	347,367	314,398	285,486	לאחר חמש שנים
						438,431	363,159	368,850	327,418	288,395	לאחר שש שנים
							364,271	380,724	341,697	302,305	לאחר שבע שנים
								381,942	352,920	311,677	לאחר שמונה שנים
									354,717	312,643	לאחר תשע שנים
										314,645	לאחר עשר שנים
											עודף (חוסר) לאחר שחרור הצבירה (***)
	(336,880)	19,273	12,996	(71,984)	(57,585)	(61,802)	(41,429)	(53,078)	(40,191)	(43,080)	שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים
	(11.14%)	6.91%	4.24%	(18.62%)	(14.97%)	(14.38%)	(12.83%)	(16.14%)	(12.78%)	(15.86%)	אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2019
	3,542,120	304,839	259,592	293,387	420,022	410,274	438,431	364,271	381,942	354,717	תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2019
	2,014,478	5,700	25,365	78,470	163,319	218,374	295,289	281,654	332,328	321,232	יתרת התביעות התלויות
	1,527,642	299,139	234,227	214,917	256,703	191,900	143,142	82,617	49,614	33,485	תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009
	48,139										
	1,575,781										

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 (***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019 מושפע מפסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף, ומהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור 32ד(2) (4).

ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	שנת חיתום									
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*									
	3,057	1,930	2,612	4,281	13,396	5,365	7,807	5,014	5,474	5,228
		7,111	10,641	14,133	12,210	34,944	36,296	39,874	38,421	28,551
			25,831	29,092	17,291	51,365	90,574	96,108	90,245	71,891
				46,120	23,156	65,784	128,884	153,187	137,516	124,345
					29,682	77,904	148,452	195,115	182,569	156,023
						87,489	156,018	214,690	212,273	156,023
							163,076	222,008	253,803	187,065
								228,440	273,972	206,752
									284,158	214,802
										221,874
	70,921	63,912	99,636	194,393	325,922	350,975	332,204	350,587	345,111	308,654
		59,313	96,988	107,370	43,693	331,802	316,247	347,260	342,353	308,453
			94,457	109,492	46,947	106,039	315,544	320,583	349,943	315,705
				111,872	52,903	114,980	219,043	315,166	299,793	261,566
					60,251	123,192	176,564	284,999	301,119	267,904
						129,174	183,502	236,353	280,577	235,126
							185,046	240,845	295,950	224,625
								241,912	305,275	231,390
									307,083	233,829
										235,852
911,285				104,251	279,410	234,020	141,520	100,710	30,935	20,439
(199,135)		4,599	5,179	(21,730)	(16,558)	(23,135)	(107,523)	(27,456)	(38,225)	25,714
(13.03%)		7.20%	5.20%	(20.24%)	(35.27%)	(20.12%)	(49.09%)	(8.71%)	(12.75%)	9.83%
1,495,881	70,921	59,313	94,457	111,872	60,251	129,174	185,046	241,912	307,083	235,852
1,096,838	3,057	7,111	25,831	46,120	29,682	87,489	163,076	228,440	284,158	221,874
399,043	67,864	52,202	68,626	65,752	30,569	41,685	21,970	13,472	22,925	13,978
-										
399,043										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום

2009

סה כה התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2019

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019 מושפע מפסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף, ומהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור (2) (4).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. 5. נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום							
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
אלפי ש"ח							
387,436	411,702	376,985	387,653	317,765	278,567	314,622	פרמיות ברוטו
28,550	11,307	3,551	(4,874)	13,225	1,294	(1,889)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנות החיתום מצטבר
11,148	4,488	-	-	-	-	-	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
44,012	43,522	25,654	15,372	12,215	5,829	2,091	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנות החיתום

ג. 6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח תבויות אחרות:

שנת חיתום							
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
אלפי ש"ח							
76,722	87,281	99,932	119,120	138,047	164,503	182,409	פרמיות ברוטו
-	(13,407)	(1,048)	4,279	(2,383)	20,325	8,704	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנות החיתום מצטבר
5,472	6,058	-	-	-	-	-	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
30,009	46,787	38,471	35,401	13,908	16,031	9,460	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנות החיתום

ג. 7. ענפי רכוש ואחרים:

לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. 8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
2,413	(1,898)	(3,864)	(34,818)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(31,346)	(3,209)	(92,115)	(32,345)	2019
(61,316)	6,184	(176,797)	(14,053)	2018
				2017

ג. 9. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענפי חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
7,905	8,713	13,922	8,637	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
4,115	7,746	(2,127)	5,649	2019
(6,941)	2,682	(28,578)	4,305	2018
				2017

באור 17: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			(א) לפי חשיפה ביטוחית:
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (*)	
			קבוצתי	פרט				
אלפי ש"ח								
523,792	-	-	-	-	523,792	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים
1,984,890	-	-	-	-	-	1,347,802	637,088	עד חודש מאי 2001
2,354,740	-	-	-	-	2,251,520	103,221	-	מחודש יוני 2001
360,569	-	-	-	-	43,308	130,558	186,702	קצבה בתשלום
216,124	-	-	-	-	45,089	90,532	80,504	הוני (ללא אופציה לקצבה)
104,709	-	-	-	-	3,429	40,651	60,629	עתודה משלימה לגמלאות (**)
202,551	10,591	54,906	1,649	47,269	50,674	32,263	5,200	מרכיבי סיכון אחרים
5,747,375	10,591	54,906	1,649	47,269	2,917,810	1,745,026	970,124	סך הכל בגין חוזי ביטוח
10,539,737	-	-	-	-	10,539,737	-	-	התחייבויות בגין חוזי השקעה
16,287,111	10,591	54,906	1,649	47,269	13,457,548	1,745,026	970,124	סך הכל
								(ב) לפי חשיפה פיננסית:
15,189,692	-	-	-	14,637	13,437,476	1,737,580	-	תלוי תשואה
1,097,419	10,591	54,906	1,649	32,632	20,072	7,446	970,124	אינו תלוי תשואה
16,287,111	10,591	54,906	1,649	47,269	13,457,548	1,745,026	970,124	סך הכל

(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 (***) בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 48,700 אלפי ש"ח אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 132 ד (1).

נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			עד שנת (* 1990)	עד שנת 2003	משנת 2004 תלוי תשואה
			קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח				
467,411	-	-	-	-	467,411	-	-	-	-	-
1,838,374	-	-	-	-	-	1,202,432	635,942	-	-	-
2,132,140	-	-	-	-	2,022,751	109,389	-	-	-	-
261,977	-	-	-	-	30,474	86,120	145,383	-	-	-
267,562	-	-	-	-	44,024	109,985	113,553	-	-	-
83,875	-	-	-	-	2,955	31,836	49,084	-	-	-
172,060	10,809	21,920	1,941	40,903	59,149	31,720	5,618	-	-	-
5,223,399	10,809	21,920	1,941	40,903	2,626,764	1,571,482	949,580	-	-	-
7,017,185	-	-	-	-	7,017,185	-	-	-	-	-
12,240,584	10,809	21,920	1,941	40,903	9,643,949	1,571,482	949,580	-	-	-
11,192,865	-	-	-	14,680	9,615,656	1,562,529	-	-	-	-
1,047,720	10,809	21,920	1,941	26,224	28,293	8,953	949,580	-	-	-
12,240,584	10,809	21,920	1,941	40,903	9,643,949	1,571,482	949,580	-	-	-

(א) לפי חשיפה ביטוחית:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח
קצבה ללא מקדמים מובטחים
עד חודש מאי 2001
מחודש יוני 2001
קצבה בתשלום
הוני (ללא אופציה לקצבה)
עתודה משלימה לגמלאות (**)
מרכיבי סיכון אחרים
סך הכל בגין חוזי ביטוח
התחייבויות בגין חוזי השקעה
סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:

תלוי תשואה
אינו תלוי תשואה
סך הכל

(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
(**) בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 47,085 אלפי ש"ח אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 132 ד (1).

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			פרמיות ברוטו: מסורתי/מעורב מרכיב החיסכון אחר סה"כ (2)
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	קבוצתי	פרט	מסנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	
10,032	-	-	-	-	-	9,015	1,017	
340,692	-	-	-	-	279,880	52,812	8,000	
189,205	21,238	13,899	-	82,074	58,904	11,013	2,077	
539,929	21,238	13,899	-	82,074	338,784	72,840	11,095	
134,938	-	-	-	-	93,468	34,955	6,516	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
73,526	-	-	-	-	73,526	-	-	מזה דמי ניהול בגין חוזי השקעה
1,059,258	10,842	33,238	(290)	39,833	607,660	306,841	61,134	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
1,125,077	-	-	-	-	1,125,077	-	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (4)
(16,443)	(2,894)	(24,957)	303	3,477	(2,724)	16,116	(5,764)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
1,231	0	5	0	0	-	-	1,226	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
(15,212)	(2,894)	(24,952)	303	3,477	(2,724)	16,116	(4,538)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
6,917	-	-	-	-	6,917	-	-	מזה רווח כולל מחוזי השקעה
3,660,327	-	-	-	-	3,660,327	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
13,659	6,240	769	-	6,166	483	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
18,037	-	-	-	-	18,037	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
28,247	-	-	-	-	28,247	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה- עסק חדש
3,507,041	-	-	-	-	3,507,041	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
3,983	-	-	-	-	3,983	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
204,361	-	-	-	-	204,361	-	-	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראה באור 32 (ד) (ד) (1) להלן).

2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללות רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
			קבוצתי	פרט	משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
10,972	-	-	-	-	-	9,246	1,726	פרמיות ברוטו:
410,161	-	-	-	-	350,931	51,496	7,734	מסורת/מעורב
198,208	22,974	12,108	-	81,760	67,784	11,884	1,698	מרכיב החיסכון
619,341	22,974	12,108	-	81,760	418,715	72,626	11,158	אחר
87,729	-	-	-	-	78,780	9,558	(609)	סה"כ (2)
58,462	-	-	-	-	58,462	-	-	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
487,059	11,787	4,883	84	27,490	325,436	49,665	67,714	מזה דמי ניהול בגין חוזי השקעה
(146,280)	-	-	-	-	(146,280)	-	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(4,846)	(1,659)	112	270	208	(1,992)	(2,360)	575	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (4)
(1,628)	(13)	(26)	(9)	(72)	-	-	(1,508)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(6,474)	(1,672)	86	261	136	(1,992)	(2,360)	(933)	רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
4,909	-	-	-	-	4,909	-	-	סך כל הרווח(הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
2,882,931	-	-	-	-	2,882,931	-	-	מזה רווח כולל מחוזי השקעה
25,596	5,656	9,716	-	7,241	2,982	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
21,037	-	-	-	-	21,037	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
51,578	-	-	-	-	51,578	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
2,707,699	-	-	-	-	2,707,699	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
41,354	-	-	-	-	41,354	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
111,408	-	-	-	-	111,408	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
								העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם/בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראה באור 32 (ד) (ד) (1) להלן).

2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללת רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

באור 17: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
			קבוצתי	פרט	משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
9,306	-	-	-	-	-	7,463	1,843
490,891	-	-	-	-	424,542	57,938	8,411
208,418	20,911	8,281	-	86,572	79,588	11,166	1,900
708,615	20,911	8,281	-	86,572	504,130	76,567	12,154
75,709	-	-	-	-	54,598	19,905	1,206
36,059	-	-	-	-	36,059	-	-
876,248	10,824	4,272	219	40,387	602,625	166,245	51,676
311,728	-	-	-	-	311,728	-	-
(4,866)	(15)	(355)	(232)	4,841	(12,228)	8,505	(5,382)
2,316	(32)	(54)	(21)	(78)	-	-	2,501
(2,550)	(47)	(409)	(253)	4,763	(12,228)	8,505	(2,881)
(2,703)	-	-	-	-	(2,703)	-	-
3,432,563	-	-	-	-	3,432,563	-	-
122,007	3,693	1,653	-	16,162	100,499	-	-
30,893	-	-	-	-	30,893	-	-
82,483	-	-	-	-	82,483	-	-
3,119,129	-	-	-	-	3,119,129	-	-
134,459	-	-	-	-	134,459	-	-
94,807	-	-	-	-	94,807	-	-

פרמיות ברוטו:

מסורת/מעורב
מרכיב החיסכון
אחר
סה"כ (2)
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
מזה דמי ניהול בגין חוזי השקעה
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (4)
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
מזה הפסד כולל מחוזי השקעה
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות
ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה- עסק חדש
פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראה באור 32 (ד) (1) להלן).

2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההגון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללת רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של החברה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן [בביאור 32](#).

א. פרוט התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

31 בדצמבר				
שווי הוגן		ערך בספרים		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
10,000	11,483	10,000	10,000	1. <u>התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת</u>
278,729	302,869	270,206	269,890	כתבי התחייבות נדחים מתאגידים בנקאיים
288,729	314,352	280,206	279,890	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
-	-	-	2,013	התחייבות בגין חכירה (**)
288,729	314,352	280,206	281,903	סך התחייבויות פיננסיות (*)
		280,206	279,890	(*) מזה כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצורך עמידה בדרישות ההון (** לא נדרש גילוי על שווי הוגן.

2. השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות של החברה ניתן לצורכי גילוי בלבד. שווי הוגן של כתבי התחייבויות נדחים מתאגידים בנקאיים נקבע במודל DCF, תוך שימוש בשיעור ההיוון המשקף את שיעור הריבית של המנפיק לסוף תקופת הדיווח ושל אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים אחרים לפי שוויים בבורסה.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. פרטים נוספים

זכות לפדיון מוקדם	מועדי תשלום הריבית	מועדי תשלום הקרן	שווי הוגן	ערך בספרים	שווי הוגן	ערך בספרים	שעור הריבית	סחיר/לא סחיר	תנאי הצמדה	דירוג החוב וחברה מדרגת	סכום הלוואה מקורי	מועד הנפקה	סוג ההון	סוג התחייבות
31 בדצמבר														
אלפי ש"ח														
28.02.2019	חצי שנתי	31.01.2025	39,680	39,596	-	-	3.85%	סחיר	צמוד למדד	Baa2	40,000	09.02.2014	משני מורכב	כתב התחייבות נדחה(סדרה שניה)
01.07.2023	רבעוני	01.07.2026	106,800	101,966	116,166	102,076	4.75%	סחיר	שקלי	Baa2	102,920	18.07.2018	משני רובד 2	כתב התחייבות נדחה(סדרה שלישית)
01.01.2025	חצי שנתי	01.01.2028	132,249	128,644	186,703	167,814	5.45%	סחיר	שקלי	Baa2	169,607	16.12.2018/ 17.01.2019	משני רובד 2	כתב התחייבות נדחה(סדרה שלישית)
31.12.2023	רבעוני	31.12.2026	10,000	10,000	11,483	10,000	5.6%	לא סחיר	שקלי	לא מדורג	10,000	31.12.2018	משני רובד 2	כתב התחייבות נדחה
			-	-	-	2,013								התחייבות בגין חכירה
			<u>288,729</u>	<u>280,206</u>	<u>314,352</u>	<u>281,903</u>								סה"כ

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר	
ריבית אפקטיבית	
2018	2019
אחוזים	
5.07	-
5.04	4.24
-	5.0

בסיס הצמדה:

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

אחר

ד. מועדי פירעון (*)

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
39,596	1,137
-	716
-	160
-	-
240,610	279,890
280,206	281,903

שנה ראשונה

שנה שניה

שנה שלישית

שנה רביעית

שנה חמישית ואילך

סה"כ

(*) מזה, התחייבויות בגין חכירה:

אלפי ש"ח
1,137
716
160
2,013

שנה ראשונה

שנה שניה

שנה שלישית

סה"כ

ה. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	
-	4.55

כתבי התחייבויות נדחים לתאגידים בנקאיים

ו. שינויים בהתחייבויות הנובעים מפעילות מימון

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019	השפעת ריבית	הכרה בהתחייבויות בגין חכירה	תזרים מזומנים	יישום לראשונה של IFRS16	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
אלפי ש"ח					
10,000	-	-	-	-	10,000
269,890	-	-	(316)	-	270,206
2,013	124	1,208	(1,906)	2,587	-
281,903	124	1,208	(2,222)	2,587	280,206

הלוואות מתאגידים בנקאיים

אגרות חוב

התחייבות בגין חכירה

סה"כ התחייבויות

הנובעות מפעילות מימון

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

1. שינויים בהתחייבויות הנובעים מפעילות מימון (המשך)

יתרה ליום 31 בינואר, 2018	השפעת שינויים במדד	תזרים מזומנים	יתרה ליום 1 בינואר, 2018	
אלפי ש"ח				
10,000	199	(75,235)	85,036	הלוואות מתאגידים בנקאיים
270,206	1,573	100,845	167,788	אגרות חוב
280,206	1,772	25,610	252,824	סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017	השפעת שינויים במדד	יתרה ליום 1 בינואר, 2017	
אלפי ש"ח			
85,036	36	85,000	הלוואות מתאגידים בנקאיים
167,788	483	167,305	אגרות חוב
252,824	519	252,305	סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

2. ביום 12 בדצמבר, 2018 פרסמה החברה דוח הצעת מדף, שפורסם על פי תשקיף מדף מיום 27 במאי 2016, ולפיו הוצעו לציבור אגרות חוב (סדרה 4) ע"ס 125,000,000 ש"ח ע.ג. של החברה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון משני רובד 2. ביום 16 בדצמבר, 2018 התקבלו תוצאות ההנפקה ולפיהן הנפיקה החברה אגרות חוב (סדרה 4) ע"ס 130,000,000 ש"ח ע.ג., כאשר שיעור הריבית השנתית הינו 5.45%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 130,000 אלפי ש"ח.

ביום 17 בינואר, 2019 פרסמה החברה דוח הצעת מדף, שפורסם על פי תשקיף המדף, ולפיו הוצעו לציבור עד 50,000,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4) של החברה שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון רובד 2. ביום 21 בינואר, 2019 התקבלו תוצאות ההנפקה ולפיהן הנפיקה החברה 39,176,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4) כאשר שיעור הריבית השנתית הינו 5.45%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 39,607 אלפי ש"ח.

ח. ביום 28 בפברואר, 2019 ביצעה החברה פדיון מוקדם מלא לאגרות חוב (סדרה 2).

ט. ביום 26 במאי, 2019, אישר דירקטוריון החברה נוסח תשקיף מדף אשר פורסם ביום 27 במאי, 2019.

י. דירוג החברה

בחודש נובמבר 2019 פרסמה חברת הדירוג מידרוג בע"מ, דוח דירוג לפיו הותירה על כנו את דרוג A3 לאיתנות הפיננסית של החברה וכן הותירה על כנו את דרוג Baa2 לכתבי התחייבות הנדחים שהנפיקה החברה. כמו כן עודכן אופן הדירוג מיציב לחיובי.

יא. כתבי התחייבות המהווים הון רובד 2

הנסיבות המשהות, בהתאם להוראות הממונה הינן התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:
ביחס לדחיית תשלום ריבית - היעדר רווחים ראויים לחלוקה בחברה, כמשמען בחוק החברות, התשנ"ט-1999, וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי.

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית :

(1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון ריבית ו/או קרן רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון הנדרש לנסיבות משהות, דהיינו 80% מההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) ("ההון הנדרש לנסיבות משהות") והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(2) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לנסיבות משהות, או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של כתב התחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של הממונה.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. כתבי התחייבות המהווים הון רובד 2 (המשך)

(3) הממונה הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה משמעותית ביחס כושר פירעון או קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לכושר פירעון (SCR).

התחייבות החברה בגין כתבי התחייבות לעיל הינה בעלת המאפיינים הבאים:

1. קודמת להתחייבויות החברה כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון רובד 1.
2. בעלת מעמד שווה להתחייבויות החברה בקשר עם כתבי התחייבויות נדחים שהחברה הנפיקה ו/או תנפיק ואשר יוכרו כהון רובד 2.
3. נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה.

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות בגין פיטורין והטבות אחרות לטווח ארוך.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית להפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו שיוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

1. תוכנית הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
1,651	1,676	2,015

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכנית להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות. בנוסף, ישנן הפקדות בפוליסות ביטוח שהונפקו על ידי החברה אשר אינן מהוות נכסי תוכנית.

ב. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

31 בדצמבר

2018	2019
אלפי ש"ח	
33,296	38,085
(9,770)	(10,365)
23,526	27,720
2,977	2,808
26,503	30,528

התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

שווי הוגן של נכסי התוכנית

סך הכל התחייבות, נטו

הטבות אחרות לזמן ארוך (*)

סה"כ התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

(*) במסגרת הטבות אחרות לזמן ארוך נכללה התחייבות בגין חופשה.

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. השינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2019

רווח (הפסד) שנזקף לרווח כולל אחר						הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
רווח (הפסד) סה"כ השפעה			רווח (הפסד) אקטוארי			סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד		עלות שירות וסילוקים			
תוכנית ע"י	הפקדות	על רווח (הפסד) כולל	אקטוארי בגין סטיות בניסיון	אקטוארי בגין שינויים בהנחות פיננסיות	אקטוארי בגין שינויים בהנחות דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר, 2019	
בדצמבר, 2019	המעביד	אחר בתקופה	בניסיון	פיננסיות	דמוגרפיות	מהתוכנית	בתקופה	ריבית, נטו	וסילוקים	2019	
אלפי ש"ח											
(38,085)	-	(2,708)	(1,673)	(1,035)	-	2,607	(4,688)	(1,001)	(3,687)	(33,296)	התחייבויות להטבה מוגדרת
10,365	1,981	(244)	(244)	-	-	(1,383)	241	315	(74)	9,770	שווי הוגן של נכסי תוכנית
<u>(27,720)</u>	<u>1,981</u>	<u>(2,952)</u>	<u>(1,917)</u>	<u>(1,035)</u>	<u>-</u>	<u>1,224</u>	<u>(4,447)</u>	<u>(686)</u>	<u>(3,761)</u>	<u>(23,526)</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. השינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2018

		רווח (הפסד) שנזקף לרווח כולל אחר				הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד						
		רווח (הפסד) סה"כ השפעה על רווח		רווח אקטוארי	(הפסד) אקטוארי	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות שוטף וסילוקים	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	הפסד בתקופה	יתרה ליום 1 בינואר, 2018	
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018	הפקדות לתוכנית ע"י המעביד	הפסד) כולל אחר בתקופה	רווח אקטוארי בגין סטיות בניסיון	רווח אקטוארי בגין סטיות בניסיון	הפסד) אקטוארי בגין סטיות דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	הפסד בתקופה	שירות שוטף וסילוקים	ריבית, נטו	הפסד בתקופה	יתרה ליום 1 בינואר, 2018	
אלפי ש"ח												
(33,296)	-	(4,345)	(1,329)	1,019	(4,035)	3,512	(4,018)	(771)	(3,247)	(28,445)		התחייבויות להטבה מוגדרת
9,770	2,808	333	333	-	-	(2,064)	192	256	(64)	8,501		שווי הוגן של נכסי תוכנית
(23,526)	2,808	(4,012)	(996)	1,019	(4,035)	1,448	(3,826)	(515)	(3,311)	(19,944)		התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ד. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2018	2019	
%		
3.13	2.03	שיעור ההיוון (*)
2.89	3.13	שיעור התשואה הצפויה על נכסי התוכנית
1.54	1.43	שיעור עליית שכר צפויה נומינלי

(*) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

ה. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

1. להלן ההפקדות העתידיות הצפויות בתוכנית:

2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,136	1,295	עד שנה
2,169	1,314	משנה עד שנתיים
6,710	4,055	משנתיים עד 5 שנים
11,891	7,155	מ- 5 שנים עד 10 שנים
35,020	21,026	מעל 10 שנים
57,926	34,845	סך תשלומים צפויים

2. להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת
ליום 31 בדצמבר

2018	2019	
אלפי ש"ח		
		<u>מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה</u>
		השינוי כתוצאה מ:
671	1,398	עליית שכר של 1%
(392)	(918)	ירידת שכר של 1%
		<u>מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי</u>
		<u>תכנית</u>
		השינוי כתוצאה מ:
(489)	(1,053)	עליית שיעור היוון של 1%
1,010	1,901	ירידת שיעור היוון של 1%

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים

א. להלן ההרכב:

יתרות זכות

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		ביטוח כללי
683,319	541,087	פקדונות של מבטחי משנה
104,582	93,403	חשבונות אחרים
787,901	634,490	
		ביטוח חיים
2,969	10,750	פקדונות של מבטחי משנה
48,521	42,946	חשבונות אחרים
51,490	53,696	
839,391	688,186	סה"כ חברות ביטוח בזכות

* הריבית המשוקללת שהחברה שילמה בגין פקדונות אלו לשנים 2019, 2018 ו-2017 היא 1.89% ו-2.37% ו-2.31% בהתאמה.

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים

1. ביטוח כללי

א. במהלך הרבעון השני של שנת 2016 התקשרה החברה בהסכמי ביטוח משנה עם מספר מבטחי משנה, במסגרתם רכשה ביטוחי משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה בענף ביטוח רכב חובה בלבד, בגין שנות החיתום 2010 עד 2015 כולל ("עסקת התביעות התלויות בשייר"). במסגרת הסכמים אלה העבירה החברה למבטחי המשנה חלק מהסיכונים של התביעות התלויות בשייר, והתקבל כיסוי בגובה של כ-123% במוצע מגובה התביעות התלויות במועד העסקה. יתרת מבטח המשנה בתביעות התלויות ליום ביצוע העסקה עמדה על 555.1 מיליון ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019 עומדת יתרה זו על 201.1 מיליון ש"ח. (אשתקד 314.6 מיליון ש"ח). הפער לתקרת הכיסוי ליום 31 בדצמבר, 2019 עומד על כ-11 מיליון ש"ח (חלק מבטחי המשנה) המהווה כ-2% מתקרת הכיסוי. (אשתקד כ-12 מיליון ש"ח ונע בטווח שבין 1% עד 12% ומשתנה בין מבטחי המשנה בהתאם לשיעור השתתפותם בשנות החיתום השונות). נציין כי חלק ממבטחי המשנה עברו את תקרת הכסוי. בנוסף, רכשה החברה ביטוח משנה יחסי בגין השנים 2015 ו-2016. פרמיית ביטוח המשנה, למעט סך של כ-113 מיליון ש"ח אשר שולמו למבטחי המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת העסקה כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות, כאשר בגין הפיקדון עבור שנים 2010 עד 2015 כולל תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי ממוצע של כ-2.5% (לא צמוד) ובגין הפיקדון עבור כל אחת מעסקאות ביטוח משנה יחסי לשנים 2015 ו-2016 תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי ממוצע של 0.5% (לא צמוד).

ב. במהלך שנת 2017 החברה התקשרה בעסקת ביטוח משנה מסוג ביטוח יחסי (Quota Share) בענף רכב חובה בגין שנת חיתום 2017 בשיעור של 70.5%.

ג. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2017, התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה, במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה ("התביעות התלויות") במסגרת עסקי ביטוח רכב חובה בלבד, בגין השנים 2012, 2013 ו-2016 ("שנות החיתום"). הפרמיה למבטח המשנה בגין ההתקשרות הינה על סך של כ-205 מיליון ש"ח ("הפרמיה"). במסגרת ההתקשרות העבירה החברה למבטח המשנה חלק מהסיכונים של

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים (המשך)

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים (המשך)

1. ביטוח כללי (המשך)

ג. (המשך)

התביעות התלויות, והתקבל כיסוי מלא בגובה של כ-120% מגובה התביעות התלויות, אשר נוצל במלואו. בגין העסקה רשמה החברה בשנת 2017 הפסד בדוחותיה הכספיים בסך של כ-5.7 מיליון לפני מס וכ-3.7 מיליון לאחר מס. הפרמיה, למעט בסך של כ-6 מיליון ש"ח אשר ישולמו למבטח המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת ההתקשרות כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות התלויות, כאשר בגין הפיקדון תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי של כ-3% (לא צמוד).

חלקו של מבטח משנה בתביעות התלויות ליום 30 בספטמבר, 2017 בגין העסקה הנ"ל מסתכם לסך של 188 מיליון ש"ח. ליום העסקה קטנו דרישות ההון של החברה בגין התביעות התלויות בכ-23 מיליון ש"ח.

ד. במהלך השנים 2018, 2019 החברה התקשרה בעסקאות ביטוח משנה מסוג ביטוח יחסי (Quota Share) בענף רכב חובה בגין שנות החיתום 2018, 2019 בשיעור של 80%.

2. ביטוח חיים

א. החברה חתמה על הסכם בתוקף מיום 1 במאי, 2017 ועד לסוף שנת 2017 עם מבטח משנה בדרוג A- בדבר השלמת והעברת 90% מפרמיית סיכון המוות בשייר למבטח המשנה, בגין כלל מבוטחיה, כנגד תשלום פרמיית משנה. במידה ולמבטח המשנה יוצר רווח כתוצאה מהשתתפותו בהסכם תושב לחברה מרבית החברה כעמלת השתתפות ברווחים. במידה והסיכון בעסקה יתממש, דהיינו, למבטח המשנה יוצר הפסד כתוצאה מהשתתפותו בהסכם, עמלת השתתפות ברווחים תקטן ועלות העסקה תתייקר בהתאם. במקרה זה, עומדת למבטח המשנה הזכות לחדש את העסקה למשך תקופות נוספות על פי החלטתו, וזאת עד לכיסוי ההפסד שנגרם לו. החברה האריכה את ההסכם עד ליום 31 בדצמבר, 2018. בעקבות חתימת ההסכם, החברה חשופה רק ל-10% מסיכון המוות בשייר בגין מבוטחיה (עד ליום 30 באפריל, 2017 היה קיים לחברה ביטוח משנה זהה בשיעור 85%). החל מיום 1 בינואר, 2018, החברה חידשה חוזה זה בשיעור של 10%, כך שמאותו מועד החברה חשופה ל-90% מסיכון המוות בשייר בגין מבוטחיה. החל מיום 1 בינואר, 2019 החברה הפסיקה את חוזה ביטוח המשנה האמור.

ב. ברבעון השני של שנת 2017 התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה, בענף ביטוח חיים, בביטוח יחסי בשיעור של 80% (Quota Share) עם מבטח משנה בדירוג גבוה בגין כיסוי ריסק מוות ביחס לכל הפוליסות שנחתמו עד ליום 31 בדצמבר, 2016, למעט פוליסות מסוג "מעורב" ("התיק הביטוחי"). החברה קיבלה סך של 129.3 מיליון ש"ח המייצג את חלק מבטח המשנה ביתרת הוצאות הרכישה הנדחות ברוטו, בגין התיק הביטוחי. סכום זה נרשם בספרי החברה כ"חלק מבטח המשנה בהוצאות רכישה נדחות" ("דאק משנה") ובהתאם, ההון הנדרש של החברה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח) התשע"ח-2018 קטן בסכום זהה. יתרת הוצאות רכישה נדחות משנה מתעדכנת מדי תקופה בהתאם לחלק מבטחי המשנה בתוצאות תיק הביטוח. מדי תקופה, מחשבת החברה את חלקו של מבטח המשנה בתוצאות הפעילות של התיק ובהתאם מזכה (במקרה של רווח) או מחייבת (במקרה של הפסד) את מבטח המשנה. תוצאות הפעילות מחושבות בהתאם לחלקו של מבטח המשנה בפרמיות, בניכוי תביעות ובניכוי עמלה. נציין כי לאחר קבלת התמורה לאורך השנים לידי מבטח המשנה בסכום של 129.3 מיליון ש"ח בתוספת ההפרשות לעלות העסקה המחושבות כאחוז מיתרת "דאק משנה לתחילת שנה" משתנה מנגנון ההתחשבות. במנגנון ההתחשבות החדש במידה ולמבטח המשנה נוצר רווח כתוצאה מהשתתפותו בהסכם תושב לחברה מרבית הרווח כעמלת השתתפות ברווחים. לחברה (בלבד) קיימת אפשרות לסיים את ההסכם בתמורה להשבת יתרת הוצאות

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים (המשך)

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים (המשך)

2. ביטוח חיים (המשך)

ב. (המשך)

הרכישה הנדחות וההפרשות לעלות העסקה, בתוספת עלויות לסיום העסקה המחושבות כאחוז מיתרת "דאק משנה לתחילת שנה". בחודש דצמבר, 2019 הודיעה החברה למבטח המשנה על סיום ההסכם.

ג. ביום 31 בדצמבר, 2017 התקשרה החברה בהסכם עם מבטח משנה בדירוג AA- stable, במסגרתו רכשה ביטוח משנה למקרה שבו יתרחש אירוע "ביטולים מאסיביים" (MASS "LAPSE"), בתיק ביטוח חיים. ההתקשרות הינה ביחס לכל פוליסות החיסכון של החברה, למעט חיסכון טהור, וכיסויי הריסק מוות ולתקופה של שלוש שנים. סכום הכיסוי הביטוחי הצפוי עומד על כ-80 מיליון ש"ח, אשר כתוצאה ממנו עודף ההון של החברה בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II עלה. בחודש דצמבר, 2019 חידשה החברה את ההסכם האמור לתקופה נוספת של 3 שנים.

באור 21: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
17,527	10,530	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
7,725	3,884	ספקים ונותני שירותים
3,415	9,063	מוסדות ורשויות ממשלתיות
41,902	43,182	סוכני ביטוח בגין עמלות
83,192	135,809	מבוטחים
196	113	הכנסות ופרמיה מראש
114,153	93,774	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
23,193	21,683	אחרים
<u>291,303</u>	<u>318,038</u>	

באור 22: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום			
ביום 31 בדצמבר, 2019			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
464,033	75,896	539,929	פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
836,377	400,928	1,237,305	פרמיות בביטוח כללי
1,300,410	476,824	1,777,234	סך הכל פרמיות
(45,783)	(19,877)	(65,660)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>1,254,627</u>	<u>456,947</u>	<u>1,711,574</u>	סך הכל פרמיות שהורווחו

(*) בביטוח כללי בלבד.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2018

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
510,215	109,126	619,341
706,685	364,083	1,070,768
1,216,900	473,209	1,690,109
(7,136)	(9,515)	(16,651)
<u>1,209,764</u>	<u>463,694</u>	<u>1,673,458</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

פרמיות בביטוח כללי

סך הכל פרמיות

בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה *

סך הכל פרמיות שהורווחו

(* בביטוח כללי בלבד.)

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2017

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
602,818	105,797	708,615
499,238	548,468	1,047,706
1,102,056	654,265	1,756,321
54,464	(21,858)	32,606
<u>1,156,520</u>	<u>632,407</u>	<u>1,788,927</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

פרמיות בביטוח כללי

סך הכל פרמיות

בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה *

סך הכל פרמיות שהורווחו

(* בביטוח כללי בלבד.)

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
13,787	32,766	15,089
152,116	(64,530)	528,134
2,812	2,357	53,831
240,047	(133,464)	742,661
128	205	50,840
113,424	(56,437)	267,535
522,314	(219,103)	1,658,090
-	10,516	-
15,708	22,923	41,293
12,711	18,248	27,674
28,419	51,687	68,967
(1,238)	6,119	13,922
5,291	(191)	2,557
(767)	38,228	-
(1,178)	(269)	378
2,108	43,887	16,857
93,725	76,913	82,869
254	-	-
(2,012)	4,876	(7,360)
-	26	1,561
122,494	177,389	162,894
644,808	(41,714)	1,820,984
184	146	124

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה נדל"ן להשקעה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

מזומנים ושווי מזומנים

אחרות

סך הכל רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

הכנסות מנדל"ן להשקעה:

רווח ממימוש נדל"ן להשקעה

שערוך נדל"ן להשקעה

הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סה"כ הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים פיננסיים זמינים למכירה (א)

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ב)

נכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון (ג)

נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ד)

הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שמוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

רווח מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן רווח או הפסד ומנכסים אחרים

הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון (*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שערכם נפגם

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
5,156	6,119	13,922	רווחים (הפסדים) נטו מניירות ערך שמומשו
(6,395)	-	-	ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח או הפסד
(1,238)	6,119	13,922	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
			שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש:
5,291	(191)	2,557	בגין נכסים שיועדו דרך רווח או הפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוחזקים לפדיון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
-	36,502	-	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין הנכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון (*)
(767)	1,726	-	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח או הפסד
(767)	38,228	-	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין הנכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון

(* ראה באור 2(ו)1).

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ד. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
(1,178)	(269)	378

ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח או הפסד

באור 24: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
10,616	- *	25,037
27,828	29,876	29,859
36,059	58,462	73,526
74,503	88,338	128,422

דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים

דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים

דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך הכל הכנסות מדמי ניהול

(* בשנת 2018 לא נגבו דמי ניהול משתנים וזאת בשל התשואה השלילית על השקעות המוחזקות כנגד חוזים תלויי תשואה שהונפקו עד שנת 2004. דמי הניהול המשתנים שנגבו בשנת 2019 הינם לאחר כיסוי מלוא הפסדי ההשקעות הריאליים שנצברו בשנת 2018.

באור 25: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
91,806	95,384	93,726

עמלות ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה

באור 26: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
85,818	85,664	69,147	בגין חוזי ביטוח חיים: תביעות ששולמו ותלויות בגין מקרי מוות, נכות ואחרים
64,895	59,089	40,240	בניכוי ביטוח משנה (*)
20,923	26,575	28,907	
267,248	306,864	376,689	פוליסות שנפדו
9,027	9,548	8,503	פוליסות שמועדן תם
13,740	19,409	23,761	גמלאות
310,938	362,396	437,860	סך כל התביעות
498,046	63,918	581,824	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
311,728	(146,280)	1,125,077	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
1,120,712	280,034	2,144,761	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,042,130	871,878	926,643	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
611,561	362,123	319,447	ברוטו
430,569	509,755	607,196	ביטוח משנה (*) בשייר
1,551,281	789,789	2,751,957	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 27: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
212,584	182,546	209,776	הוצאות רכישה:
93,400	111,217	110,947	עמלות רכישה
(44,686)	(26,688)	(30,682)	הוצאות רכישה אחרות
261,295	267,075	290,041	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
78,507	93,940	93,876	סה"כ הוצאות רכישה
2,173	6,291	11,942	עמלות שוטפות אחרות
341,975	367,306	395,859	הוצאות שיווק אחרות
			סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 28: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
100,483	116,186	112,478	שכר עבודה ונלוות (**)
28,991	31,131	33,098	אחזקת משרדים ותקשורת
3,060	7,537	8,428	שיווק ופרסום
6,391	6,784	7,557	ייעוץ משפטי ומקצועי
5,015	5,009	5,215	סקרים והוצאות רפואיות
8,485	8,129	9,260	עמלות בנק וחברות אשראי
21,135	23,294	29,481	פחת והפחתות
10,572	14,572	19,006	דמי ניהול בתי השקעות
6,052	4,976	4,428	אחרות
190,184	217,618	228,951	סך הכל הוצאות הנהלה וכלליות (*)
			בניכוי:
24,203	24,869	24,617	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
95,571	117,078	122,889	סכומים שסווגו בסעיף הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
70,410	75,671	81,445	הוצאות הנהלה וכלליות
28,897	32,799	39,541	(* הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות מיכון בסך

(**) בניכוי מס שכר להחזר בסך 5.0 מיליון ש"ח בשנת 2019, 2.8 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של 7.1 מיליון ש"ח בשנת 2017.

באור 29: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
			הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
4,926	2,995	560	כתבי התחייבויות נדחים לבנקים
9,362	13,422	15,150	כתבי התחייבות נדחים לאחרים
-	-	124	הוצאות מימון בגין חכירות
16,733	20,508	12,592	הוצאות ריבית והפרשי שער למבטחי משנה
31,021	36,925	28,426	סך הכל הוצאות מימון

באור 30: - מסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על החברה

1. כללי

על הכנסות החברה המסווגת כ"מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מע"מ התשל"ו-1975, חל מס חברות, רווח ושכר.

על הכנסות החברה המאוחדת, פנינת אפרידר, חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על החברה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

(א) הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים, המסדירים את הטיפול בסוגיות מס ייחודיות לענף. ההסכם הענפי האחרון שנחתם הינו לשנת המס 2016. ההסכמים הענפיים מתייחסים בין היתר לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים, בגין שנות חיתום עד וכולל 2014, תותרנה בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד 2020 על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על החברה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח (המשך)

2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

3. אופן מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.

4. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנים 2017 עד 2019 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

ב) המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007 נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותתבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ב. שיעורי המס החלים על החברה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	שנה
%	%	%	
35.04	17.0	24.0	2017
34.19	17.0	23.0	2018 ואילך

ג. הפסדים מועברים לצרכי מס

לחברה הפסדים מועברים לצרכי מס בסך של כ-125.4 מלש"ח בגינם הכירה נכס מס נדחה בסך של כ-28.9 מלש"ח.

ד. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2015. לחברה הבת טרם הוצאו שומות מס סופיות מאז היווסדה.

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

ה. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
2,557	7,337	3,391	מסים שוטפים
(9,976)	12,901	5,700	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים
(1,212)	572	-	התאמות במיסים נדחים בגין שנים קודמות
347	1,082	1,000	מסים בגין שנים קודמות
<u>(8,284)</u>	<u>21,892</u>	<u>10,091</u>	

ו. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
5,461	(6,035)	6,703	מיסים על הכנסה (הטבת מס) בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה
2,205	619	705	מיסים על הכנסה בגין הערכה מחדש בגין שיערוך בנייני משרד
(920)	(1,371)	(1,009)	הטבת מס בגין הפסד אקטוארי עבור תוכניות להטבה מוגדרת
<u>6,746</u>	<u>(6,787)</u>	<u>6,399</u>	

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

ההרכב:

סה"כ	הפסדים מועברים	אחרים (בעיקר הפרשה לחובות מסופקים)	מכשירים פיננסיים	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים	התאמת ערך בניינים להשכרה ובנייני משרד	
אלפי ש"ח						
(42,860)	24,792	8,695	(11,231)	(26,126)	(38,990)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר, 2018
(572)	809	-	-	14	(1,395)	התאמות בגין שנים קודמות שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
6,787	-	1,371	6,035	-	(619)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(12,901)	(3,754)	(1,279)	2,806	(1,195)	(9,479)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2018
(49,546)	21,847	8,787	(2,390)	(27,307)	(50,483)	שינויים אשר נזקפו לקרן הון
(6,399)	-	1,009	(6,703)	-	(705)	זקיפת מיסים נדחים כנגד התחייבות למיסים שוטפים שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
19,309	-	-	-	-	19,309	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2019
(5,700)	7,083	1,154	444	(473)	(13,908)	
(42,336)	28,930	10,950	(8,649)	(27,780)	(45,787)	

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח על הרווח הכולל היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, לבין סכום מסים על הכנסה שנזקף בדוח על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
(27,050)	82,081	40,072	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף (2) לעיל)
35.40%	34.19%	34.19%	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל עלייה (ירידה) במסים על הכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
(9,479)	28,064	13,701	הטבת מס בגין מס שכר לקבל שהקטין הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס הכנסות פטורות
4,616	(961)	3,291	מס רווח על הכנסות הפטורות ממס זה
648	298	380	מס רווח על הכנסות מחברה מאוחדת
(1,070)	(1,344)	(1,932)	מסים בגין שנים קודמות אחרים
(1,368)	(1,827)	(4,443)	
(1,805)	(3,880)	(1,947)	
347	1,654	1,000	
(173)	(112)	41	
(8,284)	21,892	10,091	מסים על הכנסה (חסכון במס) שיעור מס אפקטיבי ממוצע
28.67%	26.67%	25.18%	

באור 31: - רווח (הפסד) למניה

רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה

חישוב הרווח הבסיסי והמדולל למניה התבסס על רווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
(18,766)	60,189	29,981

רווח נקי (הפסד) לתקופה המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
181,924	181,924	181,924

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

באור 32: - ניהול סיכונים

א. כללי

1. מגזרי פעילות

החברה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך וביטוח כללי. פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים;

2. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

פעילות ניהול הסיכונים בחברה מתבססת על שלושה קווי הגנה:

- קו הגנה ראשון - הנהלת היחידות העסקיות נושאות באחריות לזיהוי, להערכה, למדידה, לניטור, להפחתה ולדיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים. פונקציות תומכות כגון ניהול טכנולוגיית המידע מהוות חלק מקו ההגנה הראשון. העובדים והמנהלים בחברה, כמי שנוטלים ויוצרים את הסיכונים, הם אחראים בפועל לניהול התהליכים העסקיים, הסיכונים והבקורות בתחומם והם מוגדרים כבעלי הסיכון (Risk Owner). בתהליכים חוצי ארגון, האחריות לניהול הסיכונים תחול על הגוף לו הזיקה המרבית לתהליך. מנהלי המחלקות אחראים על יישום מדיניות ניהול הסיכונים במחלקותיהם. העובדים אחראים לציות למדיניות זו, לרבות תהליך הדיווח בגין סיכונים ואירועים תפעוליים.
 - קו הגנה שני - מחלקה בלתי תלויה לניהול הסיכונים משמשת כקו ההגנה השני, ותפקידה הוא להטמיע את תרבות ניהול הסיכונים אצל המחלקות העסקיות המתפקדות כנוטלות הסיכונים. המחלקה לניהול סיכונים הינה בלתי תלויה במחלקות העסקיות יוצרות הסיכון והינה אחראית לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בחברה. תפקידה המרכזי של המחלקה הינו לאתגר את נאותות התשומות של נוטלי הסיכונים, ניהול הסיכון, מדידת הסיכון ומערכות הדיווח של החברה וכן את נאותות התפוקות המתקבלות. פונקציות ציות, מעקב ובקרה אחרות, דוגמת קצין הציות ואיסור הלבנת הון ומחלקת SOX מהוות גם הן חלק מקו ההגנה השני. החברה מגדירה את הממשקים בין כל הפונקציות המהוות את קו ההגנה השני על מנת להבטיח תיאום ושיתוף פעולה ביניהן.
 - קו הגנה שלישי - מושתת על הביקורת הפנימית, אשר מבצעת סקירה בלתי תלויה ותיקוף של הבקורות, התהליכים והמערכות בחברה וכן מבצעת מעקב אחר תיקון הליקויים שזוהו.
- דירקטוריון החברה קובע ומפקח על יישומה של מסגרת עבודה מתאימה לטיפול בתחום ניהול הסיכונים, באמצעות אישור מסגרת למדיניות ניהול סיכונים הכוללת את תיאבון הסיכון וחשיפה לסיכונים השונים, דרכי המדידה שלהם, המגבלות לסיכונים השונים ודרכי הבקרה והדיווח על סיכונים אלו.
- הדירקטוריון מקבל דיווחים תקופתיים על הסיכונים ודרכי ההתמודדות עימם ובוחר אותם באופן תקופתי בתחומים השונים. המידע כולל, בין היתר, את מצב החשיפות לסיכונים השונים מול מגבלות ושינויים מהותיים בפרופיל הסיכון של החברה. כמו כן, מקבל הדירקטוריון דיווח לגבי מדדים כמותיים של סיכונים והערכת השפעתם הפוטנציאלית של החשיפות לסיכונים המהותיים על המצב הכספי העתידי בחברה וההון העצמי הנדרש כנגד סיכונים אלו.
- בחברה מכהנת וועדת דירקטוריון לניהול סיכונים וסולבנסי שתפקידה, בין היתר, לפקח על מדיניות ניהול הסיכונים בחברה. בנוסף מתבצעים בוועדה דיונים מעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים בכדי לסייע לדירקטוריון בשיקוף, הערכה וניהול הסיכונים הגלומים בליבת הפעילות העסקית של החברה, לרבות סיכונים ביטוחיים, סיכוני נזילות, סיכוני שוק ואשראי, סיכונים תפעוליים, סיכוני גולציה ועוד.

א. כללי (המשך)

2. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

בנוסף, הוועדה ממפה ומפקחת על תהליכי עבודה עיקריים ועל אופן לקיחת הסיכונים במהלך העסקים השוטף של החברה ומוודאת כי הנהלת החברה פועלת למיפוי הסיכונים וניהולם לרבות נקיטת צעדים השקעת משאבים ראויים להקטנתם ובתוך כך הטמעת תרבות ניהול סיכונים בחברה.

כמו כן, הוועדה מבצעת בחינה מתמדת על מנת לוודא כי דירקטוריון החברה מקבל מידע מקיף וברור אודות סיכונים אלו, באופן שיאפשר לדירקטוריון לבחון את רמות החשיפה של החברה ויכולתה להפחיתם.

בחברה מתכנס לפי הצורך פורום ניהול סיכונים בראשות המנכ"ל ומנהלי המחלקות הרלוונטיות, אשר אחראי לפעול לצמצום החשיפה לסיכונים, בהתאם למדיניות ולקווים המנחים שהוגדרו בדירקטוריון החברה, כולל יישום מסגרת העבודה.

3. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים, לרבות סיכונים מהותיים הנובעים מהנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה (משתפות ברווחים).
- כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

4. סיכוני שוק

סיכוני שוק מנוהלים על ידי מנהל ההשקעות, בהתאם להוראות הדין ולמדיניות של וועדות ההשקעה המאושרת על ידי הדירקטוריון. בנוסף לדירקטוריון, יש שתי וועדות השקעה, האחת של תיק נכסי הפוליסות המשתתפות ברווחים והשנייה של תיק הנכסים של הנוסטר. וועדות אלו מקבלות דיווחים על חשיפת תיקי ההשקעות לשינויים בשווקי הכספים וההון הכוללים שינויים בשווי ההון של נכסים, שינויי ריבית ושינויי שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות. בהתאם לכך מתקיימים דיונים בנוגע לרמות חשיפה לאפיקי השקעה, המהווים תשתית לביצוע ההשקעות ע"י מנהל ההשקעות.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים בתיק המשתתף נעשית מידי רבעון, כמו גם בדיקת מצב החשיפות לגורמי סיכון, בהשוואה למגבלות שנקבעו בוועדות ההשקעה השונות.

מנהל ההשקעות וועדות ההשקעה מקבלים תמונה מלאה על רמות הסיכון בכל אחד מתיקי ההשקעה השונים ובין היתר, דו"חות על החשיפה לסיכוני ריבית, מניות, סחורות, דו"חות על החשיפה לסיכונים הנובעים מבסיסי הצמדה, השוואת ביצועים מול תיקי סמן, ניתוח נכסים מול התחייבויות בתיק הנכסים של הנוסטר, מדידי סיכון וביצוע ותרחישים, כולל בדיקת עמידה במגבלות מדיניות ההשקעה אשר נקבעות ומאושרות בדירקטוריון החברה אחת לשנה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

4. סיכוני שוק (המשך)

ועדות ההשקעה בתיק המשתתף ברווחים מקיימות דיונים בתדירות רבעונית, על נתוני החשיפות לסיכונים השונים המוצגים על ידי המחלקה לניהול סיכונים. ועדות ההשקעה מנחות את מנהל ההשקעות להקטין את הסיכונים במידה ואלו חורגים ממדיניותה. מחלקת בקרת ההשקעות והמחלקה לניהול סיכונים מבצעים בקרה שוטפת ובקרות פתע בלתי תלויות, אשר בודקות עמידה בתקנות ההשקעה ובמדיניות ההשקעה של התיקים השונים. ממצאיה מדווחים בוועדות ההשקעה ובדירקטוריון.

5. סיכוני נזילות

סיכוני הנזילות מנוהלים על ידי מחלקת ניהול הסיכונים, אשר מבצעת בדיקת התאמה בין תזרימי מזומנים ושווים של הנכסים לבין תזרימי המזומנים ושווים של ההתחייבויות (ALM), וזאת על מנת לנטר באופן שוטף את סיכון הנזילות הגלום בתיק. כמו כן, מתבצע מעקב שוטף על מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיק הנוסטרו הן במצב עסקי שוטף והן במצב של התרחשות אירוע קיצון. המחלקה מדווחת על ממצאיה לוועדות ההשקעה ולדירקטוריון.

6. סיכונים ביטוחיים

סיכוני הביטוח העיקריים נובעים בעיקר מתמחור, חיתום, סיכוני מודל ופרמטר, פיתוח מוצרים חדשים וכניסה לתחומי פעילות חדשים, הערכת רזרבות ביטוחיות וקטסטרופות. סיכוני הביטוח מנוהלים על-ידי האגפים הרלוונטיים בשיתוף מחלקת ביטוח משנה. בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי, קובע הדירקטוריון את תאבון הסיכון ומגבלות החשיפה של החברה לסיכונים אלו. כמו כן, כדי להקטין את החשיפה לסיכונים, החברה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, החברה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה. החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה, בין היתר, הגבלת החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש, בהתאם לתאבון הסיכון של החברה כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

7. סיכוני אשראי

סיכוני אשראי אגב פעילות השקעה

סיכוני אשראי אגב פעילות השקעה מנוהלים על ידי מנהל ההשקעות ומבוקרים על ידי מחלקת בקרת ההשקעות ומחלקת ניהול הסיכונים בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הדירקטוריון וועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות המתייחסות לחשיפה ללווה בודד ו/או לקבוצת לוויים, לענפי משק, לדירוגי סיכון אשראי וכן לחשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים, נזילות, בטוחות וכו'. תהליכי העבודה כוללים, בין השאר, בדיקות וניתוחים בעת מתן אשראי ובקרה שוטפת אחר הרכב ואיכות חשיפות האשראי. החברה פועלת גם בתחום מתן האשראי הלא סחיר. בחברה קיימת יחידה מתמחה בראשותו של ראש מערך ההשקעות, אשראי ונדלן, הכוללת אנליסטים ממחלקת השקעות וממחלקת מידל אופיס, הבוחנים את כדאיות מתן האשראי, דירוג הלווה ועמידת העסקה בדרישות הפנימיות וכן בדרישות המפקח. מחלקת ניהול סיכונים מבצעת בקרת על נוספת על מערך האשראי, הבדוקת תהליכי ניהול סיכונים תקינים בעת ביצוע עסקאות אשראי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

7. סיכוני אשראי (המשך)

סיכוני אשראי של מבטחי משנה

החברה עשויה להיות חשופה לסיכונים הנובעים מאי יכולת מבטח משנה אחד או יותר לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח המשנה ואת חובותיהם הנובעים מתביעות ששולמו למבטוחים. חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

סיכוני מבטחי משנה מנוהלים ע"י מחלקת ביטוח משנה המביאה בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי זנב ארוך/קצר ולמבטח משנה בודד. באופן שוטף, חשיפות אלה מנוהלות ע"י מעקב אחר איתנותו הפיננסית של כל מבטח משנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבותו הכספית.

8. סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים מוגדרים כסיכונים להפסדים כתוצאה מכישלון או ליקוי במבנה ארגוני, תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירוע חיצוני. סיכונים תפעוליים נבדלים מהסיכונים האחרים בכך שלעומת מרבית הסיכונים, המנוהלים עסקית ביחידות מוגדרות בחברה, הסיכונים התפעוליים הינם חוצי ארגון, זאת כתוצאה ממאפייני גורמי הסיכון המרכזיים:

- אנשים: הונאות (לקוחות), מעילות (עובדים), שגיאות בביצוע תהליך עבודה וכדומה.
- תהליכים: חוסר בתהליכים, תהליכים שגויים/לא מלאים וכדומה.
- טכנולוגיה: תקלות במערכות ממוכנות וכדומה.
- גורמים חיצוניים: נזקי גוף או נזקי סביבה לעובדים או ללקוחות.

הסיכונים התפעוליים משולבים בכל הפעילויות הארגוניות ובכל תהליכי העבודה השונים בארגון. קיימים מצבים בהם מימוש של סיכון אשראי, סיכון שוק או סיכון משפטי נגרם כתוצאה מכשל תפעולי. מאפיינים ייחודיים אלו מחייבים הקמת מנגנוני ניהול ובקרה יעילים, בעלי מוטת שליטה רחבה ברמת החברה, אשר יאפשרו לנהל את הסיכונים התפעוליים תוך עמידה ביעדים הבאים:

- שליטה ובקרה – לקיחת סיכונים מול סיכויים עסקיים.
- מזעור התרחשותם של סיכונים.
- צמצום הנזק ע"י גידור סיכונים.

הערכה כמותית לסיכונים תפעוליים מתבצעת במסגרת חישובים על פי משטר הסולבנסי. החברה נוקטת בפעולות שונות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים, בין היתר, איסוף וניתוח אירועי כשל ועריכה ותרגול של תכנית המשכיות עסקית (DRP (Disaster Recovery Plan) \ תכנית התאוששות מאסון BCP (Business Continuity Plan) להקמה מחדש של המערכות המיכוניות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופלי שיפגע במשרדיה לתפעול שוטף של החברה.

החברה פועלת בהתאם לחוזר המפקח ולמדיניות שאושרה בדירקטוריון בנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות.

בחברה מבוצע סקר סיכונים כולל אחת ל-4 שנים עליו מתבססת תכנית ביקורת רב שנתית ממוקדת סיכונים מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים. מחלקת ניהול הסיכונים אמונה על תוכנית הפחתת הסיכונים שזוהו בסקר.

במסגרת יישום סעיף 404 לחוק לגופים מוסדיים ובהתאם להנחיות המפקח, בוצע תהליך של הערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, נקבעו בקרות שמטרתן למנוע ולצמצם את הסיכונים. במסגרת זו אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO המהווה מסגרת מוגדרת ומבוקרת להערכת הבקרה הפנימית.

9. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

כמתחייב בין היתר מהוראות הרגולטור וחוזר רשות שוק ההון הביטוח והחיסכון בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים" (2016-9-14), קיימת בחברה יחידת אבטחת מידע לטיפול בסיכוני אבטחת מידע וסייבר.

9. סיכוני אבטחת מידע וסייבר (המשך)

החברה גיבשה מדיניות לניהול סיכוני הסייבר המבוסס חוזר (2016-9-14). מנהל אגף מערכות מידע נושא באחריות לעמידה בהנחיות הממונה, לרבות יישום מדיניות סיכוני סייבר של החברה תוך פירוט המטלות הנדרשות לביצוע, דרישות, הנחיות, נהלים וכלים טכנולוגיים. במסגרת זו, מונתה מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע אשר מלווה ומנחה את הגורמים הרלוונטיים בחברה, בהיבטי סיכוני הסייבר, הקשורים לתחום עבודתם.

מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע כפופה ניהולית למנהל אגף מערכות מידע בחברה. החברה הקימה וועדת היגוי לסיכוני סייבר בראשות המנכ"ל, הוועדה תתכנס לכל הפחות אחת לרבעון ותערוך פרוטוקולים של ישיבותיה. במסגרת תפקידה בין היתר: סיוע בקבלת החלטות בנושא ניהול סיכוני סייבר, דיון, אישור ומעקב אחר תכנית לניהול סיכוני הגנת סייבר, אישור תקציב מימון לניהול סיכוני הגנת הסייבר, דיון בתוצאות הערכת סיכונים ובתכנית להפחתתם, הוועדה תדווח לדירקטוריון החברה אחת לשנה, על פעילותה, מסקנותיה והמלצותיה בנושאים שהוסמכה לעסוק בהם.

אחריות הגורמים הרלוונטיים:

- אגף מערכות המידע והסייבר הינו הגורם האחראי לקיום החוזרים הקיימים הרלוונטיים לענייני טכנולוגיית המידע ולענייני סיכוני הסייבר.
- מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, מעביר דיווח רבעוני למנהל הסיכונים אודות הסיכונים הרלוונטיים שקרו או שהוא רואה לנכון לדווח ע"פ מסמך דרישה ייעודי שנכתב במחלקת ניהול סיכונים.
- אגף מערכות מידע הינו אחראי לקיום תוכניות לשעת חירום ותכניות התאוששות מאסון.
- מנהל הסיכונים יהיה שותף וייתן את התייחסותו בהתאם על פי שיקול דעתו.
- בחברה בוצע סקר סיכוני סייבר ע"י משרד ייעוץ חיצוני בשיתוף אגף מערכות מידע ומחלקת ניהול סיכונים. אחריות לניהול סקר הסיכונים הינה של מחלקת ניהול סיכונים.

ב. סיכוני שוק

1. הגדרה

סיכון שוק הינו הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי המניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

בשנים האחרונות נרשמה תנודתיות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם. החברה מושפעת מתנודתיות זו הן בגין תיק ההשקעות הסחיר של החברה, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה (תיק "הנוסטר"), והן בגין דמי הניהול המשתנים שהיא גובה עבור ניהול הפוליסות המשתתפות ברווחים שהופקו בין השנים 1991 - 2003 כמפורט להלן.

2. חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי החברה מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

2. חוזים תלויי תשואה (המשך)

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר, 2019 כ-1.8 מיליארד ש"ח, משפיע על דמי הניהול בסך של כ-3 מיליון ש"ח. השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך איננה מהותית. כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה לא גובה דמי ניהול משתנים ולא תוכל לגבות אותם כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה.

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל ההכנסה הכוללת (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות להלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2019

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים (2)		שיעור הריבית (1)		
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	
אלפי ש"ח								
(6,708)	6,708	10,893	(10,893)	(10,362)	10,362	(49,723)	31,178	רווח (הפסד)
(10,399)	10,399	10,893	(10,893)	(11,290)	11,290	(21,890)	6,517	רווח (הפסד) כולל (3)

ליום 31 בדצמבר, 2018

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים		שיעור הריבית (1)		
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח								
(2,748)	2,748	10,428	(10,428)	(6,046)	6,046	(56,526)	17,285	רווח (הפסד)
(10,280)	10,280	10,428	(10,428)	(9,731)	9,731	(15,981)	(18,968)	רווח (הפסד) כולל (2)

ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות והתחייבויות ביטוחיות כולל בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים.

ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן, במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופיקדונות ויתרות מבטחי משנה. הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 15.5% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה (31.12.18 -19.5%).

ההשפעה של עליה/ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בגידול בסך 6,517 אלפי ש"ח וקטון בסך 21,890 אלפי ש"ח בהתאמה (2018- קטון בסך 18,968 אלפי ש"ח וקטון בסך 15,981 אלפי ש"ח בהתאמה), כמוסבר להלן.

בביטוחי חיים ובריאות (למעט ההתחייבויות להשלמה לגמלה) שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ואינו משתנה בהכרח בהתאם לשינויים בריבית השוק.

בעקבות המעבר לנוהג המיטבי, חישוב העתודה ליום 31 בדצמבר, 2019 בוצע בהתאם לדרישות עמדת הממונה בריבית חסרת סיכון RF בתוספת 50% פרמיית אי נזילות. ירידה בעתיד בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח הכולל בסך של כ-13.5 מיליון ש"ח אחרי מס.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ההתחייבויות הביטוחיות אשר משתנות באופן ישיר או עקיף בהתאם לשינויים בריבית השוק, ואשר נכללו בניתוח הרגישות לעיל, הן בעיקר ההפרשה הנובעת מבדיקת נאותות ההתחייבויות הביטוחיות (LAT) ראה באור 1)ד32 (1) להלן לגבי ביטוח חיים וההתחייבויות להשלמה לגמלה ראה באור 2(ה)1(ו).

(1) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(2) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(3) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

4. סיכון ריבית

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסי או בתזרים המזומנים הנובע מהם. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר (המשך)

להלן יוצג פירוט הנכסים והתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
8,990,741	8,191,321	799,420	<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
871,886	26,549	845,337	אג"ח חץ
596,549	420,112	176,437	אחר
			נכסים אחרים:
997,238	872,877	124,361	מזומנים ושווי מזומנים
1,398,678	18,093	1,380,585	נכסי ביטוח משנה
12,855,092	9,528,952	3,326,140	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
7,721,532	5,847,450	1,874,082	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר
<u>20,576,624</u>	<u>15,376,402</u>	<u>5,200,222</u>	סך הכל נכסים
			<u>התחייבויות שלהן סיכון ריבית ישיר</u>
281,903	-	281,903	התחייבויות פיננסיות
18,870,775	15,188,642	3,682,133	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
19,152,678	15,188,642	3,964,036	סה"כ התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,079,088	178,667	900,421	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר
344,858	-	344,858	הון
<u>20,576,624</u>	<u>15,367,309</u>	<u>5,209,315</u>	סה"כ הון והתחייבויות
<u>344,858</u>	<u>9,093</u>	<u>335,765</u>	סך נכסים בניכוי התחייבויות

(* נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגבייה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(** התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר (המשך)
להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר, 2018			
תלוי	תלוי	שאינו תלוי	
תשואה	תשואה	תשואה	סך הכל
אלפי ש"ח			
			<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
7,397,213	6,373,690	1,023,523	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
854,325	26,153	828,172	אג"ח מיועדות
553,842	331,388	222,454	אחר
			נכסים אחרים:
335,569	212,033	123,536	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,454,282</u>	<u>22,555</u>	<u>1,431,727</u>	נכסי ביטוח משנה
10,595,231	6,965,819	3,629,412	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
<u>5,998,664</u>	<u>4,350,155</u>	<u>1,648,509</u>	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
<u>16,593,895</u>	<u>11,315,974</u>	<u>5,277,921</u>	סך הכל נכסים
			<u>התחייבויות שלהן סיכון ריבית ישיר</u>
280,206	-	280,206	התחייבויות פיננסיות
<u>14,760,789</u>	<u>11,198,066</u>	<u>3,562,723</u>	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
15,040,995	11,198,066	3,842,929	סה"כ התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,206,743	138,898	1,067,845	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
<u>346,157</u>	<u>-</u>	<u>346,157</u>	הון
<u>16,593,895</u>	<u>11,336,964</u>	<u>5,256,931</u>	סה"כ הון והתחייבויות
<u>346,157</u>	<u>(20,990)</u>	<u>367,147</u>	סך נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגבייה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
139,520	-	139,520	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
411,272	-	411,272	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
117,149	-	117,149	-	-	-	רכוש קבוע
139,040	139,040	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
615,655	-	598,885	16,770	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,398,678	18,093	-	-	1,320,171	60,414	נכסי ביטוח משנה
14,746	-	-	-	14,746	-	נכסי מיסים שוטפים
114,851	16,763	-	-	-	98,088	חייבים ויתרות חובה
350,687	60,594	-	4,210	55,297	230,586	פרמיות לגבייה
14,269,035	14,269,035	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:						
799,420	-	-	44,834	460,848	293,738	נכסי חוב סחירים
1,021,774	-	-	71,588	901,184	49,002	נכסי חוב שאינם סחירים
102,867	-	102,867	-	-	-	מניות
84,692	-	25,037	59,655	-	-	אחרות
16,277,788	14,269,035	127,904	176,077	1,362,032	342,740	סה"כ השקעות פיננסיות
872,877	872,877	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
124,361	-	-	1,305	-	123,056	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
20,576,624	15,376,402	1,394,730	198,362	2,752,246	854,884	סך כל הנכסים

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2019

בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ	
אלפי ש"ח						
-	-	-	344,858	-	344,858	סך הכל הון התחייבויות :
255,102	3,386,683	40,347	-	-	3,682,133	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	-	-	-	15,188,642	15,188,642	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	42,336	-	42,336	התחייבויות מסים נדחים
30,528	-	-	-	-	30,528	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
69,434	758,123	-	-	178,667	1,006,224	זכאים ויתרות זכות
-	281,903	-	-	-	281,903	התחייבויות פיננסיות
355,065	4,426,709	40,347	42,336	15,367,309	20,231,766	סך הכל התחייבויות
355,065	4,426,709	40,347	387,194	15,367,309	20,576,624	סך הכל הון והתחייבויות
499,819	(1,674,463)	158,015	1,007,536	9,093	-	סך הכל חשיפה מאזנית
3,186	-	-	-	193,463	196,649	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
503,006	(1,655,154)	158,014	988,227	202,556	196,649	סך הכל חשיפה מאזנית

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.)

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)
ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
103,756	-	103,756	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
380,590	-	380,590	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
113,407	-	113,407	-	-	-	רכוש קבוע
148,636	148,636	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
584,270	-	566,240	18,030	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,454,282	22,555	-	-	1,384,378	47,349	נכסי ביטוח משנה
25,826	-	-	-	25,826	-	נכסי מיסים שוטפים
111,891	22,691	-	-	-	89,200	חייבים ויתרות חובה
257,505	58,582	-	4,210	57,642	137,071	פרמיות לגבייה
10,851,477	10,851,477	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
1,023,523	-	-	63,587	510,076	449,860	נכסי חוב סחירים
1,050,626	-	-	55,748	898,954	95,924	נכסי חוב שאינם סחירים
79,301	-	79,301	-	-	-	מניות
73,236	-	19,595	53,641	-	-	אחרות
<u>13,078,163</u>	<u>10,851,477</u>	<u>98,896</u>	<u>172,976</u>	<u>1,409,030</u>	<u>545,784</u>	סה"כ השקעות פיננסיות
212,033	212,033	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
123,536	-	-	1,336	-	122,200	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>16,593,895</u>	<u>11,315,974</u>	<u>1,262,889</u>	<u>196,552</u>	<u>2,876,876</u>	<u>941,604</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018					
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמד ה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ
אלפי ש"ח					
-	-	-	346,157	-	346,157
סך הכל הון התחייבויות:					
255,102	3,267,273	40,348	-	-	3,562,723
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					
-	-	-	-	11,198,066	11,198,066
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה					
-	-	-	49,546	-	49,546
התחייבויות מסים נדחים					
26,503	-	-	-	-	26,503
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו					
77,911	913,885	-	-	138,898	1,130,694
זכאים ויתרות זכות					
-	280,206	-	-	-	280,206
התחייבויות פיננסיות					
359,516	4,461,364	40,348	49,546	11,336,964	16,247,738
סך הכל התחייבויות					
359,516	4,461,364	40,348	395,703	11,336,964	16,593,895
582,088	(1,584,488)	156,204	867,186	(20,990)	-
סך הכל חשיפה מאזנית חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא					
3,187	-	-	-	193,463	196,650
585,275	(1,584,488)	156,203	867,186	172,473	196,650
סך הכל חשיפה מאזנית					

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

6. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2019				
% מסה"כ	סך הכל	לא סחיר	נסחרות במדד מניות היתר	
		אלפי ש"ח		
13.7	14,096	-	14,096	ענף משק מסחר
66.9	68,793	68,793	-	השקעות והחזקות
19.4	27,721	19,978	-	אחר
<u>100</u>	<u>102,867</u>	<u>88,771</u>	<u>14,096</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2018				
% מסה"כ	סך הכל	לא סחיר	נסחרות במדד מניות היתר	
		אלפי ש"ח		
12.4	9,811	-	9,811	ענף משק מסחר
86.7	68,790	68,790	-	השקעות והחזקות
0.9	700	700	-	אחר
<u>100</u>	<u>79,301</u>	<u>64,490</u>	<u>9,811</u>	סך הכל

ג. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

2. חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך, אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא, תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות החברה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני נזילות (המשך)

3. חוזים שאינם תלויי תשואה בביטוח חיים 5.9% מתיק ביטוח החיים הינו בגין אג"ח חץ, אשר מונפקות על ידי בנק ישראל ומבטיחות תשואה מוסכמת. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.
- סיכון הנזילות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים 21.4% בלבד (כ-4.4 מיליארד ש"ח) מכלל נכסי החברה, נכון ליום 31 בדצמבר, 2019.
4. מתוך יתרת הנכסים האמורה (נכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה), סך של כ-1.2 מיליארד ש"ח הינם נכסים סחירים ונזילים, הניתנים למימוש מידי.
5. על פי כללי ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות שאינן נובעות מעסקי ביטוח, בסכום שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות שמדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות במאזן.

מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החיסכון ימשך כהוני ולא כקצבה.

גמלא בתשלום, אכ"ע בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי.

מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים *

ללא מועד פירעון מוגדר	מל 15 שנים	מל 10 שנים ועד 15 שנים	מל 5 שנים ועד 10 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	סה"כ	
1,271,900	62,029	62,955	197,369	224,369	190,777	534,400	ליום 31 בדצמבר 2019
1,257,014	45,149	57,538	216,356	230,963	203,946	503,062	ליום 31 בדצמבר 2018

(* לא כולל בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ללא מועד פירעון מוגדר	מל 5 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	עד 3 שנים	סה"כ	
2,182,265	-	346,168	468,827	1,367,270	ליום 31 בדצמבר 2019
2,111,790	-	353,016	447,075	1,311,699	ליום 31 בדצמבר 2018

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

סה"כ	מל 5 שנים ועד 10 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
398,064	322,591	59,644	15,829	ליום 31 בדצמבר 2019:
10,539,737	-	-	10,539,737	התחייבויות פיננסיות
10,539,737	-	-	10,539,737	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
390,558	287,119	50,135	53,304	ליום 31 בדצמבר 2018:
7,017,185	-	-	7,017,185	התחייבויות פיננסיות
7,017,185	-	-	7,017,185	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה

(* בבואה להעריך ולבחון את סיכון הנזילות, החברה בוחנת כתבי התחייבות נדחים כמקשה אחת ללא הבחנה במסגרת ניהול וסקירת סיכון הנזילות.

ד. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים הם בסיס העסק של החברה. סיכונים אלה כוללים בין היתר:

- **סיכוני חיתום:** הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

- **סיכוני רזרבה:** הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

(1) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;

(2) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- **סיכון קטסטרופה:** חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ- 1.99% הינה כ- 675.5 מיליון ש"ח ברוטו מהם 5.25 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח **באור 16(א)** - נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי. **באור 17(א)** - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה לפי חשיפה ביטוחית.

ד. (1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר. באופן כללי בהתאם להוראות הממונה ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח. פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(1) תוכניות ביטוח מסוג "עדיף ומסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).
- בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(2) תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה, מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

(3) התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים אשר נבנו לאחר בחינת ניסיון החברה ובסיוע נתונים אשר פורסמו על-ידי רשות שוק ההון בנייר עמדה שפורסם ביולי 2019 .

(4) התחייבויות בגין גמלאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלה נצברת באופן הדרגתי בגין הכספים שנצברו בפוליסות עד לתום תקופת הדיווח, בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות, לאורך התקופה שנתורה עד למועד הגיע המבוטח לגיל פרישה.

העתודה המשלימה לגמלאות נצברת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K. פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. באופן דומה תחושב הפרשה הדרגתית גם עבור פרמיות שתתקבלנה בעתיד במסגרת הפוליסות וזאת ממועד קבלת הפרמיות.

החברה קבעה שני ערכי K: האחד בשיעור של 0.58% בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן תלוי תשואה ("פוליסות תלויות תשואה") (אשתקד 0.62%) והשני בשיעור של 0.4% בגין פוליסות שמרכיב החיסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ("פוליסות שאינן תלויות תשואה") שיעור אג"ח ח"צ בפוליסות מבטיחות תשואה עומד על 86% ולא השתנה לאורך השנים.

(5) התחייבויות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים. בעת עדכון לוחות התמותה נעשית הגדלה הדרגתית של ההתחייבויות לגמלא בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה בהתאם לחוזרי המפקח. ככל שמקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות גבוהים יותר, ההגדלה הנדרשת גבוהה יותר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד. (1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(6) תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורת". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית בנפרד כאמור להלן.

(7) תוכניות ביטוח חיים ובריאות אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, מחלות קשות, נכויות, סיעודי, הוצאות רפואיות) מחושבות לפי שיטת Net Premium Reserve.

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהווה לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע וותק התביעה.

(8) ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות ואובדן כושר עבודה ונכויות.

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורת") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה; בכל הקשור לגמלאות בתשלום וגמלאות עתידיות, שיעור הריבית להיוון הינו 3.54%.

- בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים. בכל הקשור לגמלאות בתשלום וגמלאות עתידיות, שיעור ההיוון מורכב משקלול התשואה המובטחת של אגרות החוב המיועדות ושל הכנסות מהשקעות של התיק החופשי.

- בגין מוצרי בריאות וסיעוד שאינן תלויי תשואה, ריבית תעריפית ריאלית בשיעור 2.5% ירידה בשיעור הרבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החיסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 32 ד ד (1) 6 להלן.

2. שיעורי תמותה ותחלואה

(א) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(ב) ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד. (1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

2. שיעורי תמותה ותחלואה (המשך)

ג) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה.

ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

3. שיעורי לקיחת גמלא

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, מתנהלים כך: בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלא. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הממונה, תוך התאמה לניסיון החברה. החל משנת 2008 כל פרמיות החיסכון שהופקדו במסגרת ביטוח חיים מיועדות לקצבה.

4. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות בגין חלק מביטוחי הבריאות וכן, על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות מכירה.

5. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

ליום 31 בדצמבר, 2019

שיעור הביטולים,
פדיונות, סילוקים
והקטנות

שיעור לקיחת גמלא		שיעור תמותה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים, פדיונות, סילוקים והקטנות	
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	- 10%	+ 10%

אלפי ש"ח

רווח (הפסד) 888 (1,475) 57 (151) 24,251 (28,812) (5,953) 5,953

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד. (1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

הנחות עיקריות המשמשות ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

5. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

שיעור לקיחת גמלא		שיעור תמותה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים, פדיונות, סילוקים והקטנות	
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	- 10%	+ 10%
אלפי ש"ח							
5,022	(5,022)	(15,504)	13,114	-	-	(624)	-

6. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח

א. השפעת השינויים בריבית

ההתחייבויות הביטוחיות מושפעות, בין היתר, משינויים בעקום הריבית:

1. השפעת הריבית על העתודות לגמלה:
ירידה (עליה) בשיעור ריבית ההיוון עשויה להגדיל (להקטין) את העתודה המשלימה לגמלאות ככל שיחול שינוי בריביות השוק.

2. החברה עורכת מידי תקופה בדיקת נאותות העתודות. בדיקה זו מחושבת בדרך של היוון תזרימי המזומנים על בסיס ריבית חסרת סיכון, בתוספת פרמיית אי נזילות המחושבת כיום על ידי החברה בעקבות הירידה בעקום הריבית בשנת 2019 נרשמה לראשונה הפרשה בהתחייבות של ביטוח סיעודי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2019 בסך של כ-21.5 מיליוני ש"ח.

בחדש מרס 2020 תוקנו הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית, בתוקף מיום 31 בדצמבר, 2019. בהתאם להוראות המתוקנות לצורך חישוב האומדנים השוטפים ברמה של "Best Estimate" על החברה להשתמש בעקום המבוסס על עקומי ריביות מבוססי תשואות לפדיון של אג"ח ממשלת ישראל סחירות, שמפורסמים על ידי החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים. עקומי הריבית יהיו זהים למפורסם על ידי חברה זו, עד לנקודת ה-Last Liquid Point בשנה ה-25. מעבר לנקודה זו, יקבעו עקומי הריבית על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith-Wilson עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה (Ultimate Forward Rate) להלן - "UFR" שתקבע על 60 שנה. מנקודה זו הריבית העתידית תהיה קבועה. השפעת תיקון הוראת החוזר הביאה להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות בענף סיעוד בסך של כ-16.5 מיליון ש"ח. החוזר ייושם החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2019, ובהתאם להנחייתו, כשינוי אומדן חשבונאי בהתאם להוראות IAS 8.

3. במהלך 2019 השלימה החברה עריכת מספר מחקרים במגזר ביטוח חיים ובריאות. המחקר העוסק בקביעת פקטור היוון K (פקטור המשמש לפריסת העתודה המשלימה לגמלאות) הביא לגידול בעתודה בסך של 1.5 מיליוני ש"ח.

ב. בשנת 2017 ביצעה החברה מחקר כנדרש בהוראות האוצר על שיעורי לקיחת קצבה. כתוצאה ממחקר זה, הגדילה החברה את העתודה לגמלאות בשנת 2017 בסך של כ-5 מיליון ש"ח. בשנים 2018-2019 לא חל שינוי בשיעור זה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד. (1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

הנחות עיקריות המשמשות ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

6. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ג. בעקבות פרסום נייר עמדה ביולי 2019 ע"י רשות שוק ההון ופרסום חוזר סופי בעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות- עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי התמותה לחברות ביטוח" עדכנה החברה את הערכותיה בדבר ההתחייבויות לגמלאות עתידיות וגמלאות בתשלום בסך של כ-4.2 מלש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
מיליוני ש"ח			
			א. השפעת השינויים בריבית
			1. השפעת הקיטון (הגידול) בשיעור ריבית הון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
1.0	(3.8)	7.0	
			2. גידול בעתודות בעקבות בחינת נאותות העתודות (LAT)
-	-	21.5	
			3. הגדלת העתודות לגמלה בעקבות שינוי בצפי ההכנסות העתידיות, הנגזר משינוי של עקום הריבית (K)
-	-	1.5	
1.0	(3.8)	30	סך הגידול (הקיטון) בהפרשות כתוצאה משינוי בשיעור הריבית
5.0	-	-	ב. שינוי בשיעור מימוש גמלה
-	-	4.2	ג. עדכון שיעורי תוחלת החיים
6.0	(3.8)	34.2	סך הכל לפני מס
3.9	(2.4)	22.5	סך הכל לאחר מס

ד. ההתחייבויות בגין גמלאות המשולמות לכל החיים, בגין פוליסות שבתוקף (משולמות ומסולקות), שטרם הגיעו לשלב מימוש הקצבה או שמבוטחיהן הגיעו לגיל פרישה אך טרם החלו לקבל קצבה בפועל ("הפוליסות"), כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלאות מחושבת בהתאם להסתברות למשיכת גמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים וכן על פי שיעורי ביטולים צפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלא עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח.

ההפרשה ההדרגתית נעשית על ידי שימוש בפקטור היוון K המייצג את שיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי, הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיה עבור הפוליסה (להלן - "פקטור K"). פקטור K מובא בחשבון בחישוב ההשלמה לעתודה לתשלום קצבה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד.1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

הנחות עיקריות המשמשות ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

6. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ד. (המשך)

בחוזר העתודות לקצבה עודכנו לוחות התמותה על בסיס האומדנים המעודכנים של תוחלת החיים והשיפורים העתידיים בה וכן עודכנה הדרישה לאופן קביעת ערכי פקטור K. במסגרת חוזר זה נדרשת החברה לקבוע, על פי שיקול דעתו המקצועי של האקטואר שני ערכי K: האחד בגין התחייבויות בשל מרכיב חסכון תלוי תשואה, והשני בגין התחייבויות בשל מרכיב חסכון מבטיח תשואה. קביעת ערכי ה-K תעשה באופן זהיר, ועל בסיס בחינה של פוליסות שנמכרו לפני ה' 1 ביוני 2001.

הניתוח מבוצע על בסיס הנחות פיננסיות שמרניות, באופן שמעיד על כך שדמי הניהול או המרווח הפיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד העתודה לתשלום קצבה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיות עבור הפוליסה, עשויים להפיק הכנסות עתידיות העולות על פקטור K, שיספיקו לכיסוי כל ההוצאות הקשורות לפוליסה ולהשקעות האמורות עד לגיל הפרישה הצפוי. ערך ה-K שיבחר יהיה זה שיביא לפריסה נאותה של העתודה לתשלום קצבה כאמור.

סכום ההפרשה, שנצבר בספרים במשך השנים עד ליום 31 בדצמבר, 2019, הכולל את העדכון של לוחות תמותה לעיל, הסתכם בסך של כ- 104.7 מיליוני ש"ח (לעומת כ-83.9 מיליוני ש"ח אשתקד). יתרת ההפרשות בגובה הסכום המוערך ליום 31 בדצמבר, 2019 בסך של כ-48.7 מיליון ש"ח (לעומת 47 מיליוני ש"ח אשתקד), תיזקף לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה על פי נוסחה גיאומטרית המתחשבת, בין היתר, בפקטורי ריבית ההיוון - K, כמפורט לעיל.

העלות הכוללת (הנובעת, בין היתר, מהתארכות תוחלת החיים) של העתודה המשלימה לגמלאות, הצפויה להיות משולמת לאורך השנים בעתיד, בגין הכספים שנצברו בפוליסות לתום תקופת הדיווח, עומדת על סך של כ-153.40 מיליוני ש"ח (לעומת כ-131.0 מיליוני ש"ח אשתקד).

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב התחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם החברה פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב קסקו, בתי עסק וביטוח דירות.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב-"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

כיום התעריף האקטוארי הינו דיפרנציאלי וכל חברה מחשבת את התעריף על בסיס ניסיונה הפרטי ותחת מגבלות בהמלצת רון בינה אקטוארית.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוחי חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה.

עיתוי הגשת תביעות וסילוקה מושפעת ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה, חקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב "זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת (המשך)

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו ברמת השייר לבין הפרמיה שטרם הורווחה (פרמיה בחסר)
- תביעות תלויות, תביעות ייצוגיות ואחרות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבות בדרך שאינה תלויה בהנחות כלשהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות הממונה התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות, שכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, שערי חליפין ובעיתוי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון LR ו-Risk premium לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

(ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציה המשפטיים.

ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה בפול התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

3. א. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך חישוב התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים אקטואריים המפורטים להלן, בחירת השיטה המתאימה לכל ענף ביטוחי ולכל שנת חיתום או שנת אירוע, נקבעה על סמך שיקול דעת, לפי מידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שימוש במספר שיטות שונות. במקרים מסוימים האקטואר מעדכן את המודלים בגין מגמות, פסיקה, שינויי חקיקה או גורמים אחרים שעשויים להשפיע על התביעות בעתיד באופן שונה מאשר ההתפתחות בעבר:

1. Chain Ladder

"שיטת הסולם" היא שיטה המתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות, על מנת להעריך את התפתחות התביעות הקיימות והעתידיות. השיטה מתאימה לחיזוי התפתחות התשלומים העתידיים והתפתחות כמות התביעות הצפויות. (ישנן מספר שיטות סולם- שיטת סולם לתשלומים מצטברים, שיטת סולם להתפתחות תביעות המבוסס על תשלומים ותלויות, שיטת סולם לתשלומים מצטברים בנטרול מקדמי התפתחות חריגים).

2. BF (Bornhuetter-Ferguson):

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בדרך כלל בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סך כל התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, על סמך שיטות אחרות (כגון: chain ladder) הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

3. ממוצעים

לעיתים, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות (לתקופה הרלוונטית).

ענפי רכב חובה וחבויות

בענפי חובה וחבויות (חבות צד שלישי וחבות מעבידים) מחושבות ההתחייבויות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות והתפתחות הידועות (תשלומים + תלויות), לפי שיטת Chain Ladder. לגבי השנים הצעירות שבהן רמת אי הוודאות גבוהה ושיטות הסולם הציגו ערכים שאינם הגיוניים, השתמשה החברה בשיטת BF כאמור בסעיף 3(2) ובשיטת הממוצעים של העלות לפוליסה כאמור בסעיף 3(3), לבין מודל התפתחות התשלומים ו/או התפתחות התביעות (תשלומים + תלויות). בענפים אלו הוסיפה החברה אומדן מפורש לזנב ההתפלגות. מעבר לכך הועמס מרווח בהתאם לדרישות עמדת הממונה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. א פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ענף רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות והתפתחות התביעות (תשלומים + תלויות) במספר וריאציות של שיטת הסולם, תוך התייחסות, במידה שקיימים מספיק נתונים, לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג' סוגי רכבים כגון כלי רכב עד 3.5 טון ומעל 3.5 טון וסוגי הנזקים כגון תאונה/גניבה. לרבעוני הנזק הצעירים נעשה שימוש בשיטת הממוצעים לקביעת אומדני עלות לפוליסה, בהתבסס על רבעונים מבוססים דיים מודל השיבוב מוערך בנפרד.

ענפי רכוש ואחרים

בענפי רכוש ואחרים לרבות מקיף דירות, ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות התשלומים והתלויות במספר וריאציות של שיטת הסולם. בכל שנת נזק נלקחת העתודה האקטוארית או הערכת מחלקת התביעות של החברה, הגבוהה מבניהן. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, כאמור בהמשך, בחנה החברה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים העיקריים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי וביטוח קבלנים עקב היעדר מובהקות סטטיסטית לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו. התביעות התלויות בענפים אלו הוערכו במקובץ לענפי החבויות (מקצועית ומוצר), ולשאר ענפי הרכוש יחד. בדומה לענפים הלא מקובצים נעשה שימוש בשיטת הסולם, לרבות שיטת ה BF לשנים הצעירות. מעבר לכך הועמס מרווח בהתאם לדרישות עמדת הממונה.

הערכת חלקם של מבטחי המשנה מחושבת בהתאם לסוג החוזה בענף. בענפים בהם קיים חוזה יחסי, מחושבת עתודת המשנה כאחוז מתוך העתודה בברוטו על פי חלקם היחסי הממוצע של מבטחי המשנה בפרמיה, בנפרד לכל שנה. בענפים בהם קיים חוזה ביטוח משנה בלתי יחסי, בענף רכב חובה ובענפי החבויות (XoL) - חוזי הפסד יתר להגנה על השייר, מחושבת עתודת המשנה על סמך נתוני ההערכות הפרטניות של המחלקה בברוטו וחלוקה בהתאם לתנאי החוזה (גובה האקסס, שכבות ההגנה, הסדרי השתתפות עצמית). בשנים הצעירות, מחושבת פרמיית הסיכון לתביעות ה-XoL בברוטו על בסיס מודל של שכיחות וחומרה.

ב. בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי

החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי שנכללו בעמדת הממונה החל ממאזן סוף שנת 2014 (ישום מוקדם).

בהתאם לעקרונות אלה:

1. עתודה שחושבה על ידי אקטואר, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

2. שיעור היוון תזרים המזומנים – ריבית ההיוון המתאימה לבחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. ב. בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי (המשך)

- לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.
3. קיבוץ- לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים, יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום/ נזק.
4. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית:
- א. בהתאם לדרישות עמדת ממונה, נעשה היוון בריבית חסרת סיכון RF בתוספת 50% פרמיית אי נזילות בענפי חובה וחבויות.
- ב. נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון בהתאם לנייר העמדה.
- ג. נכללה תוספת מפורשת לזנב ההתפלגות בענף חובה וחבויות.
- ד. אומדן ההערכה לתביעות התלויות בענפי חובה וחבויות כולל תיקון בהתאם להוראות חוזר ביטוח 1-1-2013.
- ה. הנחת היסוד בכל המודלים האקטוארים הנה שהתפתחות התביעות בעבר משקפת התנהגות דומה בעתיד.
5. רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות:
- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי המשתנה של תשלומי התביעות, ישנה אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
 - היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי בלתי צפוי בהתנהגות התביעות או בהנחות המודל יגרמו לשינוי בעתודה.
 - יצוין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמיים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

4. שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

א. עקום ריבית חסרת סיכון:
בהמשך לאמור בסעיף ד. 2 לעיל, הירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון בתקופת הדו"ח הביאה להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 18 מיליון ש"ח בשייר לפני מס.

ב. המלצות ועדת וינוגרד וכניסתו לתוקף של התיקון לתקנות ההיוון-

בחודש יוני 2014 מונתה ועדה ברשות השופט בדימוס אליהו וינוגרד. הוועדה בחנה את גובה שיעור ריבית ההיוון שבה משתמש המל"ל בבואו לחשב את סך כל קצבאות הנכות שהוא משלם לזכאים במקרה של תביעה, לצורך גבייתן בסכום אחד מאת חברות הביטוח או לצורך היוון לפי בקשת הנפגע. הוועדה המליצה, ביו היתר, על שינוי גובה ריבית היוון משיעור ריבית של 3%, שהייתה נהוגה ב-30 השנים האחרונות בעת היוון תקבולי המל"ל, לשיעור ריבית של 2%, וזאת על רקע ירידת הריבית בשנים האחרונות וכן על רקע עדכון התשלומים לפי תוחלת החיים הנוכחית, הגבוהה יותר.

בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד ביום 1 באוקטובר 2017 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף התיקון לתקנות ההיוון הביטוח הלאומי (היוון), תשל"ח-1978, אשר אימץ את המלצות ועדת וינוגרד, כך שהוראות התיקון כאמור חלו על חישוב ערך מהוון הנעשה ממועד התחילה ואילך.

המלצות הוועדה כוללות קביעת שיעור ריבית היוון אחיד בשיעור 3% ומנגנון עדכון של שיעור הריבית בעתיד. מנגנון העדכון כולל "רצועת ניוד" סביב הריבית בשיעור של 3% כך שרוחב רצועת הניוד יעמוד על 1% ריבית לכל כיוון. ריבית ההיוון האחידה תיקבע על בסיס תשואות של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA לטווח של 25 שנה, אשר יבחנו, מדי שנתיים, על ידי החשב הכללי (הגורם המוסמך), וככל שהבדיקה תצביע על חריגה של למעלה מ- 1% בין התשואה המחושבת לבין ריבית ההיוון שבתוקף במועד הבדיקה, לכיוון מסוים, הגורם המוסמך הנ"ל יעדכן את שיעור הריבית או לפי שיקול דעתו, בנסיבות חריגות ומיוחדות, ולאחר היוועצות עם גורמים שונים הנוגעים לעניין, ימנע מעדכון כאמור.

בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין בנושא בו נקבע כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3% תוך אימוץ המלצות וועדה בין משרדית נוספת שהוקמה לבחינת סוגיית ריבית ההיוון, בפיצוי הנזיקי על כל השלכותיה (להלן- וועדת קמינץ) וזאת עד להסדרת הנושא בחקיקה. במסגרת פסק הדין הסכימו המבטחים כי שיעור ההיוון לצורך חישוב סכום ניכוי תגמולי המוסד לביטוח לאומי מאת המבוטחים יעמוד אף הוא על 3% וזאת בתקופת הביניים, עד לתיקון תקנות הביטוח הלאומי (היוון) תשל"ח - 1978 (להלן- תקנות ההיוון). לעומת זאת, עד לתיקון תקנות ההיוון יעמוד שיעור ההיוון לצורך תשלום תביעות שיבוב למוסד לביטוח לאומי, על ידי המבטחים, על השיעורים שנקבעו בתקנות ההיוון כמפורט לעיל.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה בדוחותיה הכספיים ליום 30 ביוני לשנת 2019 את הפרשות בענפים חובה וחבויות בסך של כ- 28.8 מיליון ש"ח לפני מס. נכון ליום 31 לדצמבר 2019, נכללו בספרי החברה הפרשה לפני מס של כ- 24.5 מיליון ש"ח בברוטו, כ- 10 מיליון ש"ח בשייר בענף רכב החובה, וכ- 5 מיליון ש"ח בברוטו ובשייר בענפי החבויות, וזאת עקב תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי כנגד החברה. ייתכן שחרור של סכומים נוספים.

המלצות הוועדה כוללות קביעת שיעור ריבית היוון אחיד בשיעור 3% ומנגנון עדכון של שיעור הריבית בעתיד. מנגנון העדכון כולל "רצועת ניוד" סביב הריבית בשיעור של 3%

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

4. שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי: (המשך)

ב. (המשך)

כך שרוחב רצועת הניוד יעמוד על 1% ריבית לכל כיוון. ריבית ההיוון האחידה תיקבע על בסיס תשואות של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA לטווח של 25 שנה, אשר ייבחנו, מדי שנתיים, על ידי החשב הכללי (הגורם המוסמך), וככל שהבדיקה תצביע על חריגה של למעלה מ-1% בין התשואה המחושבת לבין ריבית ההיוון שבתוקף במועד הבדיקה, לכיוון מסוים, הגורם המוסמך הנ"ל יעדכן את שיעור הריבית או לפי שיקול דעתו, בנסיבות חריגות ומיוחדות, ולאחר היוועצות עם גורמים שונים הנוגעים לעניין, ימנע מעדכון כאמור.

ג. התפתחות התביעות:

1. בשנת 2019 המשיכה מגמת ההחמרה בעלויות הסיכון בענף רכב חובה. הרעה זו נובעת מהמשך העלייה בחומרות התביעות, מעבר לירידה בשכיחות התביעות שחלה בשנים האחרונות. לאור מגמות נצפות אלו, עודכנו האומדנים בהתאם וכתוצאה נרשמה התפתחות לרעה בשנות החיתום הוותיקות, אשר משפיעות באופן ישיר גם על אופן הערכת שנות החיתום הצעירות יותר. הדבר בא לידי ביטוי בחיזוק משמעותי של אומדני התביעות התלויות הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

2. בענפי החבויות נצפתה התפתחות לרעה בשייר הנובעת מגידול בעלויות הסיכון ומקיטון חלק מבטחי משנה בשנים הצעירות

3. בענף רכב רכוש נרשמה התפתחות לרעה בעלויות הנזק העצמי לצד שחיקה בתעריף. כתוצאה מכך, הוגדלו הפרשות, ונרשמה פרמיה בחסר.

4. בענף הדירות נצפתה התפתחות לרעה לאור גידול בעלויות נזקי המים ותשלומים נלווים במסגרת שינוי הסדר השרברבים, כתוצאה מכך הגדילה החברה את הפרשותיה.

ה. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר, 2019		
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)
אלפי ש"ח		
1,799,820	1,021,774	778,046
21,374	-	21,374
<u>1,821,194</u>	<u>1,021,774</u>	<u>799,420</u>

בארץ
בח"ל
סה"כ נכסי חוב

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

1. (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	שאינם	
	סחירים	סחירים (*)
אלפי ש"ח		
2,044,355	1,050,626	993,729
29,794	-	29,794
<u>2,074,149</u>	<u>1,050,626</u>	<u>1,023,523</u>

בארץ
בח"ל
סה"כ נכסי חוב

(*) נכסי חוב סחירים מסווגים לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן.

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים

1.א. נכסי חוב

דרוג מקומי				
ליום 31 בדצמבר 2019				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך		
		מ-BBB	עד +A	-AA ומעלה
558,663	-	-	-	558,663
219,383	-	-	95,810	123,573
<u>778,046</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>95,810</u>	<u>682,236</u>
845,337	-	-	-	845,337
110,506	-	792	34,230	75,484
611	611	-	-	-
26,967	9,655	-	-	17,312
38,353	38,353	-	-	-
<u>1,021,774</u>	<u>48,619</u>	<u>792</u>	<u>34,230</u>	<u>938,133</u>
<u>1,799,820</u>	<u>48,619</u>	<u>792</u>	<u>130,040</u>	<u>1,620,369</u>

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

הלוואות על פוליסות

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סה"כ נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

1.א. נכסי חוב

דרוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2018					
אלפי ש"ח					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד +A	-AA ומעלה	
					<u>נכסי חוב בארץ</u>
					<u>נכסי חוב סחירים</u>
727,963	-	-	-	727,963	אגרות חוב ממשלתיות
265,766	-	-	141,598	124,168	אגרות חוב קונצרניות
<u>993,729</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>141,598</u>	<u>852,131</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
					<u>נכסי חוב שאינם סחירים</u>
828,172	-	-	-	828,172	אגרות חוב ממשלתיות
126,615	-	751	45,126	80,738	אגרות חוב קונצרניות
					<u>נכסי חוב אחרים לפי בטחונות</u>
541	541	-	-	-	הלוואות על פוליסות
94,616	15,172	-	-	79,444	בטחונות אחרים
682	682	-	-	-	לא מובטחים
<u>1,050,626</u>	<u>16,395</u>	<u>751</u>	<u>45,126</u>	<u>988,354</u>	סה"כ נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
<u>2,044,355</u>	<u>16,395</u>	<u>751</u>	<u>186,724</u>	<u>1,840,485</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג בינלאומי				
ליום 31 בדצמבר, 2019				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
21,374	-	-	8,008	13,666

אגרות חוב קונצרניות

דרוג בינלאומי				
ליום 31 בדצמבר, 2018				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
29,794	-	-	7,643	22,151

אגרות חוב קונצרניות

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דרוג מקומי				
ליום 31 בדצמבר 2019				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
55,115	55,115	-	-	-
84,692	84,692	-	-	-
124,361	-	-	1,861	122,500
264,168	139,807	-	1,861	122,500

חייבים ויתרות חובה למעט יתרות מבטחי משנה
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

דרוג מקומי				
ליום 31 בדצמבר, 2018				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
74,023	74,023	-	-	-
73,236	73,236	-	-	-
123,536	-	-	1,861	121,675
270,795	147,259	-	1,861	121,675

חייבים ויתרות חובה למעט יתרות מבטחי משנה
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

1. מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בבאור נפרד.

2. לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 350,687 אלפי ש"ח ראה באור 10 - פרמיה לגבייה.

מידע הנדרש בקשר לפטור הזמני מיישום IFRS 9

גילוי על סיכוני אשראי

הטבלה להלן מציגה את הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים העומדים במבחן הקרן והרבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן), לפי רמות דירוג סיכון אשראי. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS 39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	אלפי ש"ח				
	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	A ומעלה	
799,420	-	-	117,184	682,236	נכסי חוב סחירים
1,004,462	48,619	792	34,230	920,821	נכסי חוב לא סחירים

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של נכסים בקבוצה א לעיל שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS 39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

ערך בספרים		שווי הוגן		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
799,420	799,420	51,317	51,317	נכסי חוב סחירים
49,411	49,411			נכסי חוב לא סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	אלפי ש"ח				
	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	A ומעלה	
1,023,523	-	-	171,392	852,131	נכסי חוב סחירים
971,182	16,395	751	45,126	908,910	נכסי חוב לא סחירים

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של נכסים בקבוצה א לעיל שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS 39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

ערך בספרים		שווי הוגן		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
1,023,523	1,023,523	15,748	15,748	נכסי חוב סחירים
17,146	17,146			נכסי חוב לא סחירים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאיתם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2019

סיכון אשראי מאזני		
	סכום	
%	אלפי ש"ח	
		<u>ענף משק</u>
5.09	92,649	בינוי ונדל"ן
1.04	19,025	אנשים פרטיים
3.09	56,345	בנקים
1.29	23,453	קלינטק
2.55	46,525	שרותים פיננסיים
9.84	179,198	אחר
22.91	417,194	
77.09	1,404,000	אג"ח מדינה
100.00	1,821,194	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2018

סיכון אשראי מאזני		
	סכום	
%	אלפי ש"ח	
		<u>ענף משק</u>
4.81	99,672	בינוי ונדל"ן
3.92	81,295	אנשים פרטיים
3.00	62,229	בנקים
1.92	39,865	קלינטק
1.59	32,892	שירותים פיננסיים
9.74	202,061	אחר
24.98	518,014	
75.02	1,556,135	אג"ח מדינה
100.00	2,074,149	סך הכל

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה

1. החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

החברה עשויה להיות חשופה לסיכונים הנובעים מאי יכולת מבטח משנה אחד ו/או כמה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח המשנה ואת חובותיהם הנובעים מתביעות ששולמו למוטחים. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של כל מבטח משנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה (המשך)

2. חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2019

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2019		דרוג מבטחי המשנה	אחרים
בין חצי שנה לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוחי חובה וחבויות	בביטוח רכוש וחבויות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	מבטחי משנה לשנת 2019	חברה מדרגת	המשנה		
אלפי ש"ח												
-	-	98,629	119,376	173,260	8,856	36,296	9,985	(10,392)	113,896	S & P	AA	אחרים
-	-	212,345	56,066	250,986	-	24,574	5,758	(12,908)	74,079	S & P	-AA	Swiss Reinsurance Co
-	-	43,795	51,395	110,753	383	-	21,141	(37,088)	64,836	S & P	-AA	Munich Reinsurance Co
-	-	102,659	73,272	151,762	1,591	7,545	-	15,031	21,501	S & P	+A	AG
-	-	320,625	251,729	494,754	28,271	72,548	-	(23,220)	202,513	S & P	A	XL Re Europe SE
-	-	(398)	-	214	-	-	-	(612)	-	S & P	לא מדרג	אחרים
-	-	777,654	551,837	1,181,730	39,101	140,964	36,884	(69,187)	476,824			סה"כ

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה (המשך)

2. חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2018		דרוג מבטחי המשנה		אחרים
בין חצי שנה לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוחי חובה וחבויות	בביטוח רכוש וחבויות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	חברה מדרגת	חברה מדרגת	המשנה	המשנה		
-	-	84,377	118,551	159,204	17,563	33,187	11,181	(18,207)	125,553	S & P	AA	אחרים	
-	-	153,699	70,397	216,073	117	25,092	6,027	(23,213)	79,627	P & S	-AA	Swiss Reinsurance Co	
-	-	46,447	89,648	152,877	611	-	23,723	(41,116)	83,719	S & P	-AA	Munich Reinsurance Co	
-	-	96,409	81,588	166,101	934	6,420	-	4,542	20,234	S & P	+A	AG	
-	-	279,584	326,104	561,656	17,129	56,387	-	(29,484)	164,076	S & P	A	XL Re Europe SE	
-	-	660,516	686,288	1,255,911	36,354	121,086	40,931	(107,478)	473,209			אחרים	
												סה"כ	

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה (המשך)

2. חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

הערות

(א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך כל חלקם של מבטחי משנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפיקדונות שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.

(ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים מסוימים בהם לא ניתן דירוג למבטח המשנה על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברת דירוג AM-BEST והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.

(ג) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה בחוזים היחסיים של החברה לסיכוני רעידת אדמה בשנת 2019 הינה 72 מיליארד ש"ח. סך החשיפה בשייר של החברה הינה 33 מיליארד ש"ח. בהנחת הסתברות של נזק בשייר החברה בשיעור של 1.99% (MPL) סכום הנזק הצפוי עומד על 675.5 מיליון ש"ח. החברה קונה הגנה בגובה של 675.5 מיליון ש"ח (לעומת 586 מיליון ש"ח אשתקד) ו- 5.25 מיליון ש"ח יישארו עדיין כהשתתפות עצמית ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי יותר בחשיפה זו הינו 17%.

(ד) לא קיימים מבטחי משנה נוספים פרט לאלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 17% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה לרעידת אדמה או שהפרמיה בגינם עולה על 15% מסך הפרמיות לביטוח משנה בענפי הרכוש לשנת 2019.

(ה) לגבי הסכמים מיוחדים עם מבטחי משנה - ראה באור 20 ב'.

1. סיכונים גיאוגרפיים (*)

ליום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות (אחרות **)	נדל"ן להשקעה	תעודות וקרנות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
2,679,359	4,761	2,674,598	188,349	597,675	5,276	83,476	395,822	1,404,000	ישראל
89,663	-	89,663	76,297	-	-	-	13,366	-	ארה"ב
411,792	-	411,792	393,812	17,980	-	-	-	-	גרמניה
8,008	-	8,008	-	-	-	-	8,008	-	איטליה
437,107	-	437,107	437,107	-	-	-	-	-	שוויץ
15,251	-	15,251	15,251	-	-	-	-	-	ברמודה
264,119	-	264,119	264,119	-	-	-	-	-	אירלנד
61,461	-	61,461	42,070	-	-	19,391	-	-	צרפת
157,912	-	157,912	151,932	-	5,980	-	-	-	אחר
4,124,672	4,761	4,119,911	1,568,937	615,655	11,256	102,867	417,196	1,404,000	סה"כ

(*) הגילוי בבאור לא כולל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
 (**) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)
 1. סיכונים גאוגרפיים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות (**)	נדל"ן להשקעה	תעודות וקרנות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
2,848,718	3,187	2,845,531	142,723	566,240	13,004	79,209	488,220	1,556,135	ישראל
160,972	-	160,972	109,341	-	29,480	-	22,151	-	ארה"ב
469,668	-	469,668	451,638	18,030	-	-	-	-	גרמניה
7,643	-	7,643	-	-	-	-	7,643	-	איטליה
4,223	-	4,223	-	-	4,223	-	-	-	יפן
423,819	-	423,819	423,819	-	-	-	-	-	שוויץ
102,546	-	102,546	102,546	-	-	-	-	-	ברמודה
16,789	-	16,789	16,789	-	-	-	-	-	אירלנד
211,385	-	211,385	211,385	-	-	-	-	-	צרפת
120,456	-	120,456	116,209	-	4,155	92	-	-	אחר
4,366,219	3,187	4,363,032	1,574,450	584,270	50,862	79,301	518,014	1,556,135	סה"כ

(*) הגילוי בבאור לא כולל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
 (**) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
872,877	-	105,719	-	767,158	מזומנים ושווי מזומנים
13,109,679	4,918,358	454,594	3,189,688	4,547,039	נכסים סחירים
1,159,356	712,696	16,520	291,051	139,089	נכסים בלתי סחירים
<u>15,141,912</u>	<u>5,631,054</u>	<u>576,833</u>	<u>3,480,739</u>	<u>5,453,286</u>	סך כל הנכסים

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
212,033	-	10,937	-	201,096	מזומנים ושווי מזומנים
10,149,872	3,776,182	412,824	2,740,389	3,220,477	נכסים סחירים
701,605	344,064	17,691	265,710	74,140	נכסים בלתי סחירים
<u>11,063,510</u>	<u>4,120,246</u>	<u>441,452</u>	<u>3,006,099</u>	<u>3,495,713</u>	סך כל הנכסים

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

ליום 31 בדצמבר, 2019

דרוג מקומי (*)				
סה"כ (**)	נמוך מ- BBB או			
	לא מדורג	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח				
5,716,278	-	-	5,716,278	נכסי חוב בארץ
2,173,946	48,226	548,436	1,577,284	אגרות חוב ממשלתיות
420,112	61,879	82,065	276,168	נכסי חוב אחרים - סחירים
<u>8,310,335</u>	<u>110,107</u>	<u>630,500</u>	<u>7,569,729</u>	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
				סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

2. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

דרוג מקומי (*)			
נמוך מ- BBB או לא			
סה"כ (**)	מדורג	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח			

נכסי חוב בארץ

4,289,176	-	-	4,289,176	אגרות חוב ממשלתיות
1,826,761	35,830	622,264	1,168,667	נכסי חוב אחרים - סחירים
331,389	63,510	85,146	182,733	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>6,447,326</u>	<u>99,340</u>	<u>707,410</u>	<u>5,640,576</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+. (** הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דרוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2019				
אלפי ש"ח				
סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB	A ומעלה
<u>298,906</u>	-	<u>85,772</u>	<u>167,496</u>	<u>45,638</u>

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Mood's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+. (** הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל (המשך)

דרוג בינלאומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2018

אלפי ש"ח

סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
283,907	-	77,677	161,027	45,203

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Mood's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2019

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	4,815	חייבים אחרים
אלפי ש"ח	9,254	הלוואות (ראה סעיף ה' להלן) (*)
(309)	(309)	זכאים ויתרות זכות

(*) יתרת ההלוואות הגבוהה ביותר וחובות שוטפים במהלך השנה עמדו על 12,034 אלפי ש"ח.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. ההרכב: (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	אלפי ש"ח	חייבים אחרים
2,822		
13,742		הלוואות (ראה סעיף ה' להלן) *
(449)		זכאים ויתרות זכות

(* יתרת ההלוואות הגבוהה ביותר וחובות שוטפים במהלך השנה עמדו על 18,521 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
2,287	1,358	696	פרמיות ברוטו (ראה סעיפים יא', טז' (1) ו-טז' (4) להלן)
2,532	2,952	2,451	הכנסות מהשקעות (ראה סעיפים ה', ז', יד', טז' (2) ו - טז' (5) להלן)
(10,027)	(14,259)	(15,047)	תביעות משולמות (ראה סעיפים ו, יב' ו-יג' להלן)
(11,567)	(11,250)	(13,489)	הוצאות הנהלה וכלליות (ראה סעיפים ד', ז' (2), ח', ט' ו-טז' (3) להלן)
-	(1,347)	(3,510)	עמלות משולמות (ראה סעיף טו' להלן)

ג. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים:

אנשי המפתח הניהוליים של החברה כוללים את חברי הדירקטוריון וחברי ההנהלה הבכירה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017		2018		2019		
מס'	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'	
סכום אנשים	סכום אנשים	סכום אנשים	סכום אנשים	סכום אנשים	סכום אנשים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,942	8	5,070	8	5,433	8	הטבות לזמן קצר *
226	2	231	2	253	2	הטבות בגין פיטורין
5,168	8	5,301	8	5,180	8	

(* כולל שכר ל- 6 דירקטורים חיצוניים בשנת 2019 בעלות של 1,132 אלפי ש"ח, בשנת 2018 בעלות של 1,065 אלפי ש"ח ובשנת 2017 בעלות של 1,058 אלפי ש"ח.

חלק מפעילותה הכספית והביטוחית של החברה נעשה עם צדדים קשורים ובעלי עניין במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. יתרות שטרם נפרעו לתום השנה אינן מובטחות, אינן נושאות ריבית ויישובן יעשה במזומן. לא התקבלו או ניתנו כל ערבויות בגין סכומים לקבל או לשלם. לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 החברה לא רשמה כל הפרשה לחובות מסופקים בגין סכומים לקבל מצדדים קשורים.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תנאי העסקאות עם צדדים קשורים

1. אלי אלעזרא, יו"ר החברה

- ביום 23 במאי, 2017 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה עדכון לתנאי העסקתו של מר אלעזרא בתפקידו כיו"ר דירקטוריון פעיל של החברה. להלן יובאו עיקרי תנאי ההעסקה:
- א. שכרו החודשי (ברוטו) של מר אלעזרא הינו בסך של 150 אלפי ש"ח. כאשר העלות השנתית הכוללת של השכר לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח ותורכב מרכיב קבוע בלבד (לא כולל מס שכר) והכל בהתאם לקבוע בחוק תגמול נושאי משרה ולקבוע בתיקון בחוזר מדיניות תגמול-תיקון. עלות זו אינה כוללת פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים.
 - ב. הפרשה חודשית לביטוח מנהלים ולקרן השתלמות (ההפקדות בגין התגמולים וקרן ההשתלמות יעשו עד לתקרה המוכרת לצרכי מס מעת לעת, וכל עודף מעל לתקרה יתווסף לשכר ככל וירצה בכך).
 - ג. החברה מעמידה לרשות מר אלעזרא רכב מקבוצת רישוי 7, כאשר כל ההוצאות האחזקה, השימוש בו והמס בגין שווי השימוש ברכב יגולם.
 - ד. מר אלעזרא זכאי להחזר הוצאות שיוציא במסגרת ועבור עבודתו בחברה. לא נקבעה כל מגבלה על סכום החזר.
 - ה. החברה תישא בהוצאות אחזקה ושימוש בטלפון בביתו של מר אלעזרא וטלפון נייד בו יעשה מר אלעזרא שימוש. המס בגין הטבות אלו מגולם אולם הגילום אינו מזכה את מר אלעזרא בהטבות סוציאליות.
 - ו. מר אלעזרא זכאי ל-26 ימי חופשה בשנה ול-30 ימי מחלה בשנה, הניתנים כל אחד לצבירה עד למקסימום של 90 ימי חופשה או לפדיון, לפי שיקול דעתו של מר אלעזרא. כן יהיה זכאי מר אלעזרא ל-10 ימי הבראה בשנה על פי התעריף המקובל בחברה.
 - ז. תקופת העסקתו של מר אלעזרא הוארכה ל-5 שנים שתסתיים ביום 25 באוקטובר, 2021. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מראש של 180 ימים.

2. מר שמעון מירון, מנכ"ל החברה

- ביום 1 באוגוסט, 2016, מונה מר שמעון מירון למנכ"ל החברה. בהתאם לתנאי העסקתו, כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית בחודש יולי 2016, זכאי מר מירון לשכר חודשי בסך של 78 אלפי ש"ח (ברוטו) תוך הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש יוני 2016.
- החל מחודש דצמבר 2018 זכאי מר מירון למשכורת חודשית בסך של 100 אלפי ש"ח (ברוטו) בתוספת הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2018. העלות הכוללת של השכר (רכיב קבוע ורכיב משתנה) לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח (לא כולל מס שכר, הפרשה לתגמולים ופיצויים והפרשה לחופשה). בנוסף זכאי מר מירון לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן:
- א. החברה תפריש ותפקיד מדי חודש לפוליסת ביטוח מנהלים וכן תפריש לקרן ההשתלמות (לעניין קרן ההשתלמות הפרשה נעשית על מלוא המשכורת ולא עד התקרה המוכרת לצרכי מס).
 - ב. החברה תבטח את מר מירון, על חשבונה, בסכומים ששיעורם יהיה עד 2.5% מהשכר החודשי, בביטוח מפני אובדן כושר עבודה.
 - ג. החברה תשלם למר מירון דמי אחזקת טלפון נייד ללא הגבלה.
 - ד. מר שמעון מירון זכאי ל-23 ימי חופשה בשנה וכן ל-13 ימי הבראה.
 - ה. רכב בשווי של עד 13 אלפי ש"ח כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש יגולם על ידי החברה.
 - ו. מר מירון יהיה זכאי למענק שנתי בהתאם לרכיב המענק המשתנה הכלול במדיניות התגמול של החברה.
 - ז. הסכם העסקתו של מר מירון אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 180 יום.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תנאי העסקאות עם צדדים קשורים (המשך)

3. שמעון חזות, יועץ בכיר ליו"ר הדירקטוריון

ביום 28 בינואר, 2015, אישר דירקטוריון החברה את תנאי העסקתו של מר חזות, כיועץ ליו"ר דירקטוריון החברה, בהיקף משרה של 60% ובשכר חודשי ברוטו של 30 אלפי ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן ובתוספת החזר הוצאות. עוד אושר כי החברה תישא בעלויות רכב בסך של 6,200 ש"ח לפני מע"מ בחודש ובכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש מגולם על ידי החברה. כמו כן זכאי מר חזות לביטוח מנהלים, קרן השתלמות וביטוח מפני אובדן כושר עבודה ולתנאים נוספים כמקובל בחברה למנהלים בדרגתו. ביום 26 באפריל, 2017, אישר דירקטוריון החברה את עדכון תנאי העסקתו ולפיו יהיה זכאי למשכורת חודשית בסך 48 אלפי ש"ח (ברוטו) בתמורה להיקף משרה בשיעור של 80%. בחודש דצמבר 2017 אישרו, ועדת הביקורת והדירקטוריון, כי יחסי עובד-מעביד בין החברה לבין מר חזות יסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2017, ומיום 1 בינואר, 2018, יחל לשמש יועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון, ויעניק ליו"ר הדירקטוריון שירותי ייעוץ ועזרה בעניינים שבמילוי תפקידיו של יו"ר הדירקטוריון, לפי בקשותיו, צרכיו והנחיותיו מעת לעת, בהיקף אקוויולנטי ל-55% משרה ובתמורה לסך של 56,500 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ, כנגד חשבונית מס כדין, ובתוספת החזר הוצאות, הסכום יהיה צמוד למדד דצמבר 2017 ועודכן מדי רבעון. החברה תעמיד לשימושו של מר חזות, במשרדיה ועל חשבונה, משרד מאובזר, חניה וכן יהיה זכאי להיכלל בפוליסת אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה ולשיפוי מאת החברה בתנאים הנהוגים לנושאי המשרה בחברה. הסכם ההתקשרות אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 90 יום. ביום 30 בספטמבר, 2019 נסתיימה ההתקשרות בין מר חזות לבין החברה.

4. ביום 27 ביוני, 2019, אישר דירקטוריון החברה לאחר שנתקבל אישור ועדת הביקורת, עדכון לתנאי העסקתו של מר אור אלעזרא, בנו של אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון ובעל השליטה בחברה. אשר מועסק על ידי החברה כעוזר אישי של יו"ר הדירקטוריון בהיקף משרה בשיעור של 80%, כך שלאחר השינוי, שכרו של מר אור אלעזרא עומד על סך של כ-72,462 ש"ח לחודש (עלות מעביד).

מר אור אלעזרא זכאי לרכב בשווי שימוש של עד 4,100 ש"ח או לנשיאה של החברה בעלויות רכב מקבוצת רישוי בדרגה האמורה, כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב (למעט קנסות והוצאות אחרות עקב עבירות תנועה ו/או עבירות על חוקי עזר עירוניים). המס בגין שווי השימוש ברכב יגולם על ידי החברה. כמו כן, זכאי אור להפרשות לביטוח מנהלים או קרן פנסיה כמקובל לעובדים בחברה מדרגתו וכן הפרשה בשיעור של 7.5% לקרן השתלמות.

5. ביום 27 בנובמבר, 2018, אישר דירקטוריון החברה לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה, את העסקת מר אלעד אלעזרא - בנו של יו"ר הדירקטוריון ובעל השליטה בחברה בתפקיד מנתח ומנהל נתוני ביג דאטה בתחום הדיגיטל החל מחודש ינואר 2019. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אלעד אלעזרא בהיקף משרה של 60%. בנוסף זכאי מר אלעד אלעזרא ל-9 ימי חופשה בשנה, הפרשה לביטוח מנהלים וקרן השתלמות, תשלום בגין אחזקת רכב בסך של 1,956 ש"ח (ברוטו). נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר אלעד אלעזרא על סך של 21,558 ש"ח (עלות מעביד).

6. ביום 25 באוגוסט, 2019, אישר דירקטוריון החברה, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת, עדכון שכר לגב' עדן שיראל, אחותו של מר אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון ובעל השליטה בחברה, אשר מועסקת על ידי החברה כרכזת שירות סוכנים משנת 2011 בהיקף משרה בשיעור של 38%. עדכון השכר בוצע במסגרת עדכוני שכר רוחביים אשר בוצעו לעובדי החברה, כך שלאחר העדכון שכרה של הגב' עדן שיראל עומד על סך של כ-7,098 ש"ח לחודש (עלות מעביד) בתוספת החזר נסיעות.

7. מר מאיר אלעזרא, אחיו של מר אלי אלעזרא, מועסק על ידי החברה כבקר תחום רכוש משנת 2007, במשרה מלאה. במסגרת תנאי העסקתו זכאי מר מאיר אלעזרא לביטוח מנהלים, קרן השתלמות, אחזקת טלפון נייד ורכב. נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר מאיר אלעזרא על סך של 38,375 ש"ח (עלות מעביד).

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. מתן הלוואה לחברה בבעלות בעל השליטה

החברה העניקה לחברת אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ, חברה בבעלות בעל השליטה בחברה ובעלת מניות בחברה, (להלן אפרידר) הלוואה בסך של 30,000 אלפי ש"ח בהתאם להסכם הלוואה מיום 18 בנובמבר, 2008. הלוואה אושרה מלכתחילה לתקופה של 4 שנים כשהקן עומדת לפירעון בתשלום אחד ביום 1 במרץ, 2013, כשהיא נושאת הפרשי הצמדה וריבית לפי הגבוה משני אלה: הצמדה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 9%; או הצמדה לשער היציג של הדולר (ארה"ב) וריבית צמודה לשער היציג של הדולר בשיעור שנתי של 6.25%. בחודש ינואר, 2013, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישורה של ועדת הביקורת, את התקשרות החברה בתיקון להסכם הלוואה האמור במסגרתו עודכן שיעור הריבית כך שהחל מחודש מרץ, 2009, יגדל שיעור הריבית ב-0.4% וזאת בהתייחס לחלופת הצמדת המדד כאמור לעיל, ותוקנו מועדי הפירעון של הלוואה כך שקרן הלוואה הממודדת לאותו המועד בסך של 34,000 אלפי ש"ח תיפדה בשמונה תשלומים שנתיים שווים (קרן וריבית) החל מיום 31 במאי, 2014. כמו כן נקבע, כי לאפרידר קיימת אופציה לדחיית תשלום הקרן הראשונה כך שתשתלם יחד עם תשלום הקרן השנייה ביום 31 במאי, 2015. ביום 24 בפברואר, 2014, הודיעה אפרידר על כוונתה לממש את האופציה לדחיית תשלום הקרן הראשונה כאמור לעיל ובהתאם נדחה תשלום הקרן. במסגרת התיקון, נוספה התניה פיננסית של אפרידר לפיה ההתחייבויות הפיננסיות שלה חלקי ההון העצמי בתוספת ההתחייבויות הפיננסיות שלה, לא יעלו על 80%. אפרידר תהא רשאית לפרוע את הלוואה בפירעון מוקדם, בכל עת בכפוף לתשלום עמלת פרעון מוקדם. בחודש אפריל 2015 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה את דחיית מועד תשלום הקרן הראשונה ליום 31 בדצמבר 2015. על אף דחיית תשלום הקרן, בחודשים יוני וספטמבר 2015 ביצעה אפרידר תשלומים על חשבון הלוואה בסכום של 4.5 מיליון ש"ח ו-7.5 מיליון ש"ח, בהתאמה, באופן בו פרעה אפרידר תשלומים על חשבון תשלומי הקרן הראשונה והשנייה.

בנוסף, בחודש אוקטובר 2015, אפרידר הקדימה ושילמה את התשלום שהיה אמור להשתלם בחודש מאי 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר, 2019 הינה בסך של כ-9.3 מיליון ש"ח. לאחר מועד הדוח, ביום 26 בפברואר, 2020 ביצעה אפרידר, פירעון מוקדם, על חשבון יתרת קרן הלוואה אשר אמורה להיות משולמת בחודש מאי 2020, בסך של 4,319 אלפי ש"ח. להבטחת פירעון הלוואה שעבדה אלעזרא החזקות בשעבוד שני בדרגה, את מניות אפרידר שבבעלותה. מניות אפרידר המוחזקות על ידי אלעזרא החזקות בע"מ משועבדות בשעבוד ראשון בדרגה לבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק"), שהינו בנק מלווה בהסכמי ליווי פיננסי לפרויקטים של נדל"ן שאפרידר מבצעת, להבטחת פרעון חובות אפרידר לבנק. יצוין, כי אפרידר העמידה לבנק בטחונות הכוללים, בין היתר, שעבודים צפים על כל נכסי אפרידר וכן שעבודים על נכסי מקרקעין. כמו כן, העמיד מר אלעזרא ערבות אישית לטובת החברה להבטחת התחייבויותיה של אפרידר בהתאם להסכם הלוואה.

1. ביום 27 בנובמבר, 2019, אישר דירקטוריון החברה עסקה לרכישת שירותי דרך וגרירה מאת חברת ממסי שירותי דרך וגרירה בע"מ ("ממסי") עבור פוליסות ביטוח הרכב אותן מוכרת החברה. למועד פרסום דוח זה, ממסי הינה חברה בשליטת בעל השליטה בחברה (באמצעות אלבר שירותי מימונית בע"מ). התקשרות החברה עם ממסי החלה לראשונה בסוף שנת 2011 ומאושרת מחדש בכל שנה על ידי הדירקטוריון.

2. הסכמים הקשורים במרכז מסחרי אפרידר באשקלון

בתאריך 29 במרץ, 2009 רכשה החברה מאפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ (להלן אפרידר), חברה בבעלות בעל השליטה בחברה ובעלת מניות בחברה, מרכז מסחרי בעיר אשקלון בדרך של הזרמת הון עצמי לחברה. הזרמה נעשתה בדרך של העברה לחברה של זכויות אפרידר (באמצעות העברת מלוא זכויותיה בחברת הבת פנינת אפרידר בע"מ (להלן - "פנינת אפרידר") (בנכס מקרקעין (ראה באור 7). במסגרת אישור האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה ניתן אישור להתקשרויות הבאות:

(1) הסכם שכירות בין פנינת אפרידר לבין אפרידר

במסגרת התקשרות תשכור אפרידר מפנינת אפרידר שטחים במרכז מסחרי אפרידר המשמשים אותה לצורך פעילותה (נכון למועד זה - 380 מ"ר) בתמורה ל-55 ש"ח למ"ר בתוספת מע"מ לחודש.

בחודש מרץ 2020, אישר הדירקטוריון את חידוש הסכם השכירות החל מיום 1 באפריל 2020 ב-12 חודשים נוספים עם אופציה לשתי תקופות שכירות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת, כשהאחרונה עתידה להסתיים ביום 31 במרץ, 2022.

התקשרות זו אושרה כהתקשרות בהתאם לתקנה 3(1) לתקנות החברה (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין) התש"ס-2000 כעסקת מסגרת.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ז. הסכמים הקשורים במרכז מסחרי אפרידר באשקלון (המשך)

- (2) הסכם ניהול מרכז מסחרי אפרידר
- בתאריך 29 במרס, 2009 נחתם הסכם בין פנינת אפרידר לאפרידר לפיו אפרידר תנהל את המרכז המסחרי החל מה- 1 לאפריל, 2009 עבור פנינת אפרידר. תקופת ההתקשרות הינה ל-12 חודשים, כשכל שנה יתחדש ההסכם מאליו למשך שנה. בחודש מרץ 2020, אישר הדירקטוריון את חידוש הסכם הניהול במסגרתו תמשיך אפרידר לנהל את המרכז המסחרי בשטח של 4,181 מ"ר לתקופה של 12 חודשים. דמי הניהול עומדים על סך של 9 ש"ח למ"ר בתוספת מע"מ לכל תקופת ההתקשרות.
- ח. ביום 26 בספטמבר, 2019, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת הביקורת, את הארכת התקשרות החברה עם חברת אלבר ציי-רכב (ר.צ.) בע"מ ("אלבר ציי רכב"), חברה בשליטת מר אלי אלעזרא (בשרשור), בעל השליטה בחברה, בהסכם לקבלת שירותי ליסינג תפעולי, במסגרתו חוכרת החברה מאלבר ציי רכב כלי רכב מסוגים שונים, וזאת עד לחודש דצמבר 2020. אלבר הינה חברה שלבעל השליטה בחברה, מר אלי אלעזרא, עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו במישרין ו/או באמצעות חברות בשליטתו בחברת אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ בע"מ, בעלת השליטה באלבר. כמו כן, מכהן מר אלעזרא כנושא משרה באלבר ובאפרידר. במסגרת ההסכם העמידה אלבר לחברה, נכון למועד אישור העסקה, 84 כלי רכב מקבוצות רישוי שונות בתמורה כוללת חודשית של כ-261,000 ש"ח בתוספת מע"מ. תקופת החכירה נקבעה ל-36 חודשים ומכסת הקילומטרים השנתית לכל רכב נקבעה ל-30 אלפי ק"מ. היקף ההתקשרות במהלך שנת 2019 עמד על סך של כ-3.1 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, ב-2018 על סך של כ-3.0 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ וב-2017 על סך של כ-3.2 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ.
- ט. ביום 29 באפריל, 2019, אישר דירקטוריון החברה לאחר שנתקבל אישורה של ועדת הביקורת, מתן הטבה לחברי מועדון הלקוחות של אלבר סוכנות לביטוח כללי (2016) בע"מ, לפיה מבוטחים חדשים מקרב חברי המועדון של אלבר יזכו להטבה בשיעור של 7% מהביטוח המקיף ברכישה חדשה של פוליסת ביטוח חובה ומקיף יחדיו, בדומה להטבות שניתנות לצדדים שאינם קשורים לחברה כחלק משיתוף פעולה עם מועדוני לקוחות וארגונים שונים.

י. ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

ביום 4 באפריל 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות, לאחר אישורם של ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, רכישות פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו ולרבות מנכ"ל החברה) לתקופה של 12 חודשים, לרבות רכישת פוליסת מטריה (שכבה נוספת) החל מיום 4 באפריל 2019 ועד ליום 4 באפריל 2020 ("תקופת הכיסוי החדשה"). חלוקת הפרמיות של פוליסת המטריה אושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון לפי תקנה 1(4) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, בהינתן, כי הפרמיה תחולק בין החברה וחברות הקבוצה בהתאם לקביעת יועצי הביטוח של החברות שתשתתפנה ברכישת הפוליסה. הסכום ששולם עבור שיפוי וביטוח נושאי המשרה בחברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
317	243	204

עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

יא. ביום 28 בדצמבר, 2016 אישר דירקטוריון החברה את חידוש ההתקשרות עם חברת אלבר ציי-רכב (ר.צ.) בע"מ ("אלבר") ל-12 חודשים נוספים לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה בעבור רכבי הליסינג וההשכרה אשר נמצאים בבעלותה וכן בעבור רכבים תפעוליים שבבעלותה. נכון למועד ההתקשרות, הסתכמה כמות הרכבים שבבעלות אלבר לסך של 30,768 רכבים וכן 18 רכבים מסחריים מעל משקל של 3.5 טון. היקף ההתקשרות עמד בשנת 2016 על סך של כ-36 מיליון ש"ח. בחודש נובמבר 2017 אושרה הארכת התקשרות עד ליום 28 בפברואר, 2018. אף על פי כן, התקשרות הסתיימה ב-1 לדצמבר, 2017 לפני שהיא נכנסה לתוקף. היקף ההתקשרות במהלך שנת 2017 עמד על סך של כ-1.9 מיליון ש"ח.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יב. ביום 25 במאי, 2015 לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה שסיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאיננה חריגה, התקשרה החברה עם מוטו פרטס בע"מ, חברה בת (75%) של ממסי (להלן: "מוטו פרטס") לאספקת חלקי חילוף למוסכי ההסדר עימם קשורה החברה. התקשרות עם מוטו פרטס, הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם צד שלישי שאינו קשור לחברה, אשר מעניק לחברה שירותים זהים לאלו המוענקים על ידי מוטו פרטס. היקף ההתקשרות בשנת 2019 עם מוטו פרטס עמד על סך של כ-3,369 אלפי ש"ח, בשנת 2018 - כ-3,744 אלפי ש"ח ובשנת 2017 - 4,401 אלפי ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.

יג. בחודש מאי 2015 נוספה לרשימת מוסכי ההסדר עימם קשורה החברה, רשת "מוסכי אקספרס" שבבעלות ממסי (להלן: "מוסכי אקספרס"). ההתקשרות עם רשת מוסכי אקספרס הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם כ-80 מוסכי הסדר בפריסה ארצית ובתנאים דומים. היקף ההתקשרות בשנת 2019 עם מוסכי אקספרס עמד על סך של כ-1.5 מיליון ש"ח, בשנת 2018 - כ-1.3 מיליון ש"ח ובשנת 2017 - 1 מיליון ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.

יד. בחודשים יולי 2018 ומרס 2019 אישר דירקטוריון החברה השכרת שטח של כ-1,250 מ"ר במבנה שבבעלות החברה במרינה שבאשקלון למרינה הול אשקלון בע"מ, חברה בבעלות ה"ה דורית הנר, יחיאל אלעזרא ושי אלעזרא שהינם אחיו של מר אלי אלעזרא וכן לאחיינו דביר אלעזרא, לצורך הקמת אולם אירועים. החברה תישא בעלות של עבודות ההתאמה בסך מקסימאלי של עד 6.5 מיליון ש"ח ובלבד שלא יעלה על 5,000 ש"ח למ"ר. מובהר כי התשלום בגין עבודות ההתאמה ישולמו ישירות לספקים. דמי השכירות ב-3 השנים הראשונות יהיו בשיעור של 10% מהמחזור, ללא בסיס. לאחר 3 שנים יעמדו דמי השכירות לפי הגבוה מבין 10% מהמחזור או 55 ש"ח למ"ר, לאחר 10 שנים הגבוה מבין 10% מהמחזור או 65 ש"ח למ"ר ולאחר 13 שנים 75 ש"ח למ"ר. כמו כן, תשלם השוכרת דמי ניהול לחברה. בשנת 2019 הסתכמו הכנסות משכירות ל-144 אלף ש"ח.

טו. בחודש אוקטובר 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, את התקשרות החברה עם אלבר סוכנות לביטוח כללי (2016) בע"מ ("סוכנות הביטוח") חברה בבעלות מלאה של אלבר ציי-רכב לשיווק פוליסות רכב. באמצעות סוכנות הביטוח הוטמעו מערכות ביטוחיות ייעודיות לצורך מתן הצעת מחיר לביטוח רכב חובה ומקיף (דיגיטלי) לרוכשי הרכבים, לקוחות אלבר ציי רכב, בהתאם לפרמטריים הייחודיים של כל לקוח. בחודש מרץ 2018 חברי ועדת הביקורת שאירו את סיווג ההתקשרות כעסקה שאינה חריגה על כנו, גם לאחר השינוי המבוקש שהוא העלאת העמלה מ-7.5% ל-10% החל מחודש אפריל 2018. היקף ההתקשרות בשנת 2019 עמד על סך של כ-3,510 אלפי ש"ח, בשנת 2018 - כ-1,347 אלפי ש"ח.

טז. במהלך השנה ביצעה החברה עסקאות זניחות עם בעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן, בעלות סוגים ומאפיינים כמפורט בנוהל עסקאות זניחות. עסקאות אלה כללו את ההתקשרויות הבאות:

- (1) התקשרות עם ממסי לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה ומסוג ביטוח רכב מקיף בעבור צי המשאיות שבבעלות ממסי בהיקף שנתי בסך של 248 אלפי ש"ח בשנת 2019, 297 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו-317 אלפי ש"ח בשנת 2017.
- (2) השכרת שטחים מסחריים ומשרדיים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתית בסך של 1,061 אלפי ש"ח בשנת 2019, 881 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו-361 אלפי ש"ח בשנת 2017.
- (3) אישור תקציב תרומות לקרן אלעזרא לשנים 2017, 2018 ו-2019 בסך של 225 אלף ש"ח כל אחת.
- (4) התקשרות עם אפרידר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים וחבויות בעלות שנתית בסך של כ-211 אלפי ש"ח בשנת 2019, בסך של כ-265 אלפי ש"ח בשנת 2018 ובסך של כ-127 אלפי ש"ח בשנת 2017.
- (5) בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה, השכרת אולם התצוגה ומגרש בנכס החברה באשדוד לחברת אלבר. דמי השכירות באולם תצוגה יעמדו על 100 ש"ח למ"ר וכן ישולמו דמי ניהול בסך 10 ש"ח למ"ר לחברה. דמי השכירות בגין המגרש יעמדו על 2,000 ש"ח לחודש. תקופת ההתקשרות הינה לשש שנים ללא אפשרות יציאה מתוכן תהיה אלבר זכאית לגרייס של שנה בתשלום דמי השכירות בלבד.
- (6) בחודש ינואר 2019 אישר הדירקטוריון, קידום תב"ע משותפת בנכס אשדוד עם חברת אלבר. על החברה לשלם לאדריכל המלווה בגין חלקה היחסי של החברה עד 300 אלפי ש"ח מתוך 400 אלפי ש"ח כאשר אלבר נושאת ביתרה.

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה, זאת כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של קבלת אישור לתובענה ייצוגית כנגד החברה. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל משלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ועד לשלב שבו התובענה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא (more likely than not - דהיינו הסתברות העולה על 50%), כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה בערעור, אם לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרים בהם במסגרת ניהול ההליכים קיימת נכונות להגיע לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפרשה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגבוה מבניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה לעלות הסדר הפרשה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית המפורטת בסעיף 14 להלן, לפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשה זו.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה או הפרשה בגובה נכונות החברה לפשרה, לפי העניין.

להלן פרוט הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות:

1. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות") ביום 1 ביוני, 2011. סכום התביעה הקבוצתית עמד על סך 16.5 מיליון ש"ח.

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

1. המשך

עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות מעכבות אצלן תגמולי ביטוח מחמת עיקולים או צווי כינוס המוטלים על תגמולים אלו, וכאשר תגמולים אלו מועברים לבסוף למבוטח, הם מועברים בערכים נומינאליים בלבד, או במקרים מסוימים, בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, וזאת לכאורה בניגוד לדין, הקובע חובת שיערוך.

עילות התובענה שנטענו במקור היו, בין היתר, הפרת חוזה הביטוח, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובות מכוח חוק השומרים והפרת חובת הנאמנות. בדיון שהתקיים בפני בית המשפט ביום 22 במרס, 2012, צומצמה גדר המחלוקת לעילת עשיית עושר ולא במשפט בלבד.

ביום 12 בדצמבר, 2012 לאחר חקירת המומחה מטעם המבקשים, הגשת עיקרי טיעון והצגת סיכומים בעל פה מטעם הצדדים, ניתנה החלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית. במסגרת ההחלטה, הוגדרו חברי הקבוצה כמבוטחים וניזוקים אשר תגמולי הביטוח ששולמו להם לאחר 1 ביוני, 2008 ואשר זכותם לתשלום עוכבה בגין עיקול שהוטל על הנכס. עילת התביעה הוגדרה כזכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט ומכוח חוק חוזה הביטוח.

ביום 13 באוקטובר, 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, אשר אושר על ידי בית המשפט ביום 29 במרס, 2018 וניתן לו תוקף של פסק-דין.

בהתאם להסדר הפשרה ולהסכמת הצדדים, החברה העבירה ביום 26 במאי, 2019 את הסכום שנקבע בפסק הדין, לקרן לניהול וחלוקת כספים שנפסקו כסעד לפי חוק תובענות ייצוגיות; וביום 5 באוגוסט, 2019 שילמה החברה את יתרת שכר הטרחה לב"כ המבקשים.

2. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות"), ביום 13 ביוני, 2012. סכום התביעה הקבוצתית הינה על סך של כ-37 מיליון ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות גובות סכומי כסף העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטחים והקרויים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" ("גורם פוליסה"). לטענת התובעת הייצוגית, אמנם במסגרת חוזרי הממונה הותר לחברות הביטוח לגבות "גורם פוליסה" בפוליסות לביטוח חיים, בכפוף למספר מגבלות, אלא שזהו תנאי הכרחי אך לא מספיק ולצורך גביית "גורם פוליסה" נדרשת גם הסכמה חוזית.

הקבוצה אותה מבקשת לייצג התובעת הינה כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח של המשיבה ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כעמלה זהה בשם אחר. התובעת עותרת לסעד של תשלום סכום הפיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה. כמו כן, עותרת התובעת למתן צו עשה המורה לחברה לשנות את דרך פעולתה בכל הקשור בגביית גורם פוליסה ולתשלום גמול לתובעת ושכר טרחה לבאי כוחה.

ביום 21 בנובמבר, 2016 ניתנה החלטת בית משפט בבקשה לאישור התובענה כייצוגיות במסגרתה נקבע כי יש מקום לאשר באופן חלקי את ניהול התובענה כייצוגית. בית המשפט הגדיר את חברי הקבוצה: "מבוטחים של כל אחת מחברות הביטוח בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1992 (פוליסות המכונות בשמות שונים כגון "עדיף", "מיטב", "יותר", "עדי", "מעולה" וכיו"ב), אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה". עילת התביעה אותה אישר בית המשפט הינה הפרת פוליסת הביטוח בשל גבייה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם פוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם להגשת התובענה – היינו: ביחס לחברה החל מיום 13 ביוני, 2005. בית המשפט אישר לתבוע את הסעדים הבאים: תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך.

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

2. המשך

ביום 5 במרס, 2017 הגישו התובעים בקשה לאיחוד הדיון בתיק יחד עם תיקים שהוגשו כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות (הראל, כלל, מגדל ומנורה) באותו נושא. בקשה זו התקבלה ונקבע כי כל התיקים, לרבות התיק כנגד החברה, יאוחדו וידונו בפני השופט מיכל נדב יחד עם התיק המתנהל נגד הפניקס.

ביום 16 במאי, 2017 הגישו הנתבעות (כולל החברה), כל אחת בנפרד, בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על ההחלטה לאשר באופן חלקי את התובענה כייצוגית, וכן כי ההליכים בבית המשפט המחוזי יותלו עד להשלמת ההליכים בבקשת רשות הערעור בעליון. בית המשפט העליון נעתר לבקשה והורה על התליית ההליכים בבית המשפט המחוזי עד למתן החלטה אחרת.

ביום 3 בספטמבר, 2018 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לבית המשפט העליון, אשר חוזרת בעיקרה על עמדתו כפי שהוגשה לבית המשפט המחוזי.

ביום 6 בפברואר, 2019 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור בבית המשפט העליון, במסגרתו הציג בית המשפט כי בקשות הערעור ימחקו וכי כל הטיעונים, לרבות הזכות להגיש ערעור בתום הדיון במחוזי, ישמרו לצדדים. החברה קיבלה את המלצת בית המשפט והודיעה על משיכת בקשת רשות הערעור. בנסיבות אלו, ימשך הדיון בתובענה לגופה בבית המשפט המחוזי. כתבתביעה כנגד כל החברות הוגש לבית המשפט המחוזי וכתבי הגנה מטעם החברות הוגשו גם כן. בשלב זה, הצדדים פנו בהסכמה להליך גישור. התיק נקבע לדיון בפני בית המשפט ליום 2 ביולי, 2020.

3. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ו-7 חברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות") ביום 7 באוגוסט, 2016. סכום התביעה הקבוצתית הינו 100,000,000 ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות מוכרות ביטוחי רכב חובה ומקיף כאשר תעריפי הביטוח נקבעים על פי פרמטרים קבועים מראש וביניהם גיל המבוטח. אולם, כאשר גילו של המבוטח משתנה במהלך תקופת הביטוח, המשיבות אינן משנות את התעריף בהתאם לשינוי הצפוי בגיל. לטענת המבקשים, קביעת דמי הביטוח בהתעלמות מהשינוי בגיל המבוטח במהלך תקופת הביטוח, גורמת לגבייה ביתר, שתוצאתה בגביית פרמיות יקרות יותר, ללא עילה או צורך והתעשרות שלא כדין של המשיבות על גבם של המבוטחים.

בעקבות בקשת המבקשים והסכמת המשיבות, וביניהן החברה, אושר למבקשים לתקן את התביעה והבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית כך שתעסוק אך ורק בקביעת דמי התעריף של ביטוח מקיף (שכן חלק מעילות התביעה, כפי שנוסחו על ידי המבקשים, נדונו בשתי בקשות לאישור שונות אשר עסקו באותו נושא).

בדיון מקדמי שהתקיים ביום 22 בפברואר, 2018, הוסכם כי במקום חקירות נגדיות, יעביר ב"כ המבקשים רשימת שאלות לכל מצהיר, והמצהירים ישיבו על שאלות אלו בכתב, בכפוף לזכות החברה להתנגד לשאלות. עוד נקבע כי החברה רשאית לפי בחירתה, להעביר רשימת שאלות למענה ע"י המבקשים. ביום 24 ביוני, 2018 הגישו הצדדים בקשה להסדר דיוני, לפיו יגישו עיקרי סיכומים בכתב ולאחר מכן ייקבע מועד לשמיעת סיכומים בעל פה. ביום 26 ביולי, 2018 אישר בית המשפט את ההסדר הדיוני האמור. ביום 28 באוקטובר, 2018 הגישו המבקשים סיכומים מטעמם; וביום 26 בפברואר, 2019 הוגשו סיכומים מטעם המשיבות. ביום 6 במרס, 2019 התקיים דיון בהליך, במסגרתו הושלמו הסיכומים בעל פה על ידי הצדדים. ביום 26 במרס, 2019 הודיעו המבקשים לבית המשפט כי הם חוזרים בהם מבקשת האישור. ביום 30 באפריל, 2019 ניתן פסק דין המוחק את בקשת האישור לאור הסתלקות המבקשים וכן דוחה את תביעותיהם האישיות, תוך פסיקת הוצאות לטובת החברה.

4. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 7 בספטמבר, 2016. סכום התביעה הקבוצתית מוערך בסכום של 8,100,000 ש"ח. עניינה של התובענה בטענה בדבר גביית הוצאות ניהול השקעות ללא הסכמה מפורשת על כך במסגרת הפוליסה (הגביה של הוצאות ניהול אינה מנוגדת לדיון והטענה היא כי לא היתה הסכמה חוזית על-פי הפוליסה

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

4. המשך

המתירה גביה של הוצאות אלו); כי החברה הציגה כביכול מצגי שווא, לפיהם העלות היחידה שיש לחוסכים היא דמי ניהול; וכי החברה לא גילתה ללקוחותיה במסגרת הדוחות האישיים ששלחה כי נוכח הוצאות ניהול השקעות, וזאת עד לדוחות החל משנת 2014. הקבוצה אותה מעוניינת לייצג התובעת היא כל בעלי פוליסת חסכון "Best Invest אישי" של המשיבה בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה. ביום 14 ביוני, 2018 הגישו הצדדים בהליך הנ"ל - יחד עם הצדדים בהליכים נוספים המתנהלים נגד חברות ביטוח אחרות באותו נושא - בקשה לאישור הסדר דיוני, לפיו תצורף עמדת המאסדר - שהוגשה במסגרת הליכים המתנהלים באותה עילה בבתי הדין לעבודה - כראיה בתיק. בית המשפט נעתר לבקשה. ביום 31 במאי, 2019 ניתנה החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 15 ביולי, 2019 הגישו הנתבעות בקשה להארכת מועד להגשת כתב הגנה והתליית ההליך עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בהתאם להחלטת בית המשפט, בשלב זה מוארך המועד להגשת כתב הגנה עד להחלטה אחרת. ביום 26 בספטמבר, 2019 הגישה החברה בקשת רשות ערעור על ההחלטה המאשרת את התובענה כייצוגית לבית המשפט העליון. ביום 3 בנובמבר, 2019 קבע בית המשפט העליון כי הבקשה לרשות ערעור מצריכה תשובה; וכי גם היועץ המשפטי לממשלה מתבקש להגיש את עמדתו בכתב בעניין. דיון בתיק בבית המשפט העליון נקבע ליום 2 בנובמבר, 2020.

5.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 13 בנובמבר, 2016. הערכת התובעות באשר לסכום הנזק המצרפי של כלל חברי הקבוצה, הינו בגבולות 5 מיליון ש"ח לערך, לשנת 2015 בלבד. עניינה של התובענה בטענה כי החברה מפרה כביכול התחייבויותיה במסגרת פוליסות לביטוח מנהלים הכוללות גם כיסוי לאובדן כושר עבודה, באופן כזה שהחברה, בין היתר, מסיטה כספי מבוטחים וגורעת כספים ביתר מתוך רכיבי הגמל והפיצויים המופרשים על-ידי המבוטחים לטובת רכיב אובדן כושר עבודה, ובכך מקטינה לכאורה את הסכומים הנצברים עבור המבוטחים כפנסיה (גמל ופיצויים) ומגדילה את הפרמיות הנגבות על-ידה עבור רכיב אובדן כושר עבודה, וזאת בניגוד לדיון ולתנאי פוליסת הביטוח. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג כוללת "כל מבוטח בעל פוליסת ביטוח מנהלים וכן ביטוח אובדן כושר עבודה, החל משנת 2015".

בין הצדדים התנהלו מגעים אשר הבשילו לחתימה על בקשת הסתלקות, לפיה בקשת האישור תימחק בכפוף להתחייבות החברה לתיקון המגבלה הטכנולוגית בעטיה נוצרה אי-ההתאמה הרישומית באותן פוליסות, ותשלם סך של 280,000 ש"ח כגמול ושכ"ט למבקשות ובאי כוחן ("בקשת ההסתלקות"). ביום 13 בפברואר, 2018 הגישו המבקשות את בקשת ההסתלקות לבית הדין. ביום 21 באוקטובר, 2018 הוגשה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, במסגרתה התנגד היועץ למ"ש לאישור בקשת ההסתלקות והמליץ על מינוי בודק חיצוני. ביום 31 בדצמבר, 2018 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר כללה גם תגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 26 בפברואר, 2019 הגישו הצדדים בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה. ביום 14 באוגוסט, 2019 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה, המתנגדת להסדר הפשרה המתוקן.

ביום 2 באוקטובר, 2019 התקיים דיון בתיק, במסגרתו הודיעו הצדדים על משיכת הסדר הפשרה, נוכח עמדתו של היועץ למ"ש. ביום 15 בינואר, 2020 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר דיוני ("ההסדר הדיוני"), לפיה בקשת האישור תתקבל ובית הדין יאשר את ניהול התובענה כייצוגית, וזאת על מנת להביא לסיום ההליכים המשפטיים בתיק ועל מנת לסלול את הדרך לאישור הסדר פשרה שיובא בהמשך לאישורו של בית הדין. ביום 21 בינואר, 2020 נתן בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תוקף של החלטה להסדר הדיוני והתובענה אושרה כייצוגית. בהתאם, בית המשפט מינה מומחה מטעמו לבחינת השאלות שבמוקד ההסדר הדיוני. על המומחה למסור לבית המשפט את חוות דעתו עד ליום 1 במאי, 2020.

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

6. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 22 בינואר, 2017. סכום התובענה מוערך בסך של 12,250,000 ש"ח. עניינה של הבקשה לאישור בטענת המבקשים לגביית יתר מן המבוטחים, בכל הנוגע לאפשרות עדכון הגיל ו/או וותק הנהיגה בעת חציית מדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה אותם בהפחתה בפרמיית הביטוח. לשיטת המבקשים, הגדרת הקבוצה כוללת את מבוטחי החברה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', בתקופה שתחילתה שבע שנים קודם להגשת התובענה ועד למתן פסק דין, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת הגיל ו/או ותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח ואשר לא קיבלו מאת החברה את ההפחתה. ביום 22 ביוני, 2017 התקיים דיון קדם משפט יחד עם תביעות נוספות שהוגשו כנגד חברות ביטוח אחרות באותו נושא. בית המשפט קבע כי נכון לשלב זה של ההליך, כלל התביעות העוסקות בפרקטיקת מעבר גיל ידונו במאוחד. ביום 28 במאי, 2019 התקיים דיון קדם משפט בתיק, במסגרתו נקבע כי על המשיבות להגיש תשובה בכתב לשאלת בית המשפט (תשובה כאמור הוגשה ביום 10 ביולי, 2019). התיק נקבע לדיוני הוכחות נוספים לימים 21 במאי, 2020, 5 ביולי, 2020, 15 בספטמבר, 2020, 21-22 באוקטובר, 2020, 28 באוקטובר, 2020 ו- 4 בנובמבר, 2020.

7. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ו-2 חברות ביטוח נוספות ביום 27 באפריל, 2017. סכום התביעה כנגד המשיבות הוערך על ידי המבקשים על סך של 44,395,750 ש"ח (סכום התובענה נגד החברה בלבד עומד על סך של 15,870,750 ש"ח). עניינה של התובענה, בטענה לגביית יתר, שלא כדין, של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים ובניגוד להוראות תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (קביעת אחידות מטבע בחוזי ביטוח ודמי ביטוח באשראי), תשמ"ד-1984 (להלן: "תקנות דמי ביטוח באשראי"), אשר קובעות אחוז ריבית מקסימלי. הקבוצה הוגדרה ככל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבטוחו על ידי המשיבות בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי (ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירה ותכולתן, ביטוח תאונות אישיות) וכל פוליסה אשר תקנות דמי ביטוח באשראי חלות עליה, ואשר שילמו למשיבות ריבית, דמי אשראי, דמי גביה או דמי הסדר תשלומים ביתר או כל תשלום דומה לאלה, תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו בפוליסות. הסעדים המבוקשים הינם פיצוי/ השבה בדרך של החזר סכום הריבית העודפת שנגבה מהקבוצה שלא כדין וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן. הצדדים מנהלים מ"מ לסיום ההליך על דרך הפשרה, בהתאם למתווה שבוצע בתיקים מקבילים שהוגשו כנגד חברות ביטוח אחרות בעבר. במסגרת מתווה זה, תבוצע השבה של רוב הסכומים שנגבו ביתר באמצעות מתן הנחה בדמי אשראי לרוכשים עתידיים. על הצדדים לעדכן את בית המשפט בדבר המגעים לפשרה עד ליום 15 באפריל, 2020.

8. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 24 במאי, 2017. סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה הינו סך של 75 מיליון ש"ח. עניינה של התובענה בטענה לפיה החברה מפרה את חובתה החוזית על פי פוליסת מקיף לרכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר ("הפוליסה"), כאשר היא מסרבת לשלם למבוטחים בעלי רכב מסחרי את ירידת הערך הנגרמת לכלי הרכב המבוטח כתוצאה ממקרה ביטוח. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מבוטחי החברה בעלי רכב מסחרי, אשר רכשו ו/או ירכשו מהחברה את הפוליסה לביטוח מקיף לכלי רכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר, אשר כתוצאה ממקרה ביטוח כהגדרתו בפוליסה נגרם ו/או ייגרם לכלי הרכב שלהם נזק מסוג ירידת ערך. עילות התביעה הנטענות, בין היתר, הן הפרת הסכם; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות אמון ותום לב בהתאם לחוק החוזים; תיאור מטעה ו/או פגיעה בנסיבות מיוחדות כאמור בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תשמ"א-1981. הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם צו הצהרתי לפיו הנזק של ירידת ערך, בגין מקרה הביטוח, הינו נזק המכוסה בפוליסה; וכן שיפוי כל מבוטחי החברה אשר היו מבוטחים

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

8. המשך

בפוליסה ואשר לכלי הרכב שלהם נגרם ו/או יגרם נזק של ירידת ערך כתוצאה ממקרה ביטוח, במלוא ירידת הערך כפי שתקבע על ידי שמאי מוסמך, או כל סעד אחר שיקבע בית המשפט. ביום 11 בינואר, 2018 התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור, במסגרתו התבקשו הצדדים על-ידי בית המשפט לבוא בדברים בניסיון להגיע להסכמות בדבר פתרון המחלוקת מושא בקשת האישור על דרך של תשלום פיצוי חלקי לחברי הקבוצה. הצדדים הודיעו לבית המשפט כי הסכימו לפנות להליך גישור, המתנהל בימים אלה בפני כב' השופט (בדימ') יצחק ענבר. ביום 27 בנובמבר, 2019 עדכנו הצדדים את בית המשפט כי הגיעו להסכמות עקרוניות במסגרת פשרה, אשר תוגש לאישורו של בית המשפט. על הצדדים להגיש את הסדר הפשרה עד ליום 6 באפריל, 2020.

9. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 6 בספטמבר, 2017. סכום התביעה האישית של המבקשת כנגד החברה עומד על 1,269.4 ש"ח, כאשר הנזק הכולל של הקבוצה לא כומת במסגרת הבקשה לאישור.

עניינה של התובענה הינה בטענה כי החברה משלמת במועד מאוחר למועד הפירעון סכומים שנפסקו לחובתה על ידי רשות שיפוטית וזאת מבלי להוסיף לסכום ששולם על ידה הפרשי הצמדה וריבית כדין.

במסגרת תשובת החברה לבקשה לאישור הבהירה החברה כי היא אינה נוקטת במדיניות של עיכוב תשלומים שנקבעו מכוח החלטה שיפוטית; כי היא פועלת בהתאם לדיון ומשלמת את הסכומים שנקבעו במועד; וכי בהסכמי הפשרה בין הצדדים לא נקבע כל מועד לתשלום סכום התמורה, ובנסיבות אלה יש להשלימו בהתאם לנוהג הקיים, על פיו יש להעביר את הכספים בתוך 30 ימים. ביום 19 בפברואר, 2019 התקיים דיון מקדמי בתיק, במסגרתו הציע בית המשפט לצדדים לפנות להליך גישור. ביום 13 במרס, 2019 הודיעו חלק מהמשיבות בהליך לבית המשפט על הסכמתן להעביר את התיק לגישור בפני כב' השופטת (בדימ') אסתר דודקביץ'. ביום 24 במרס, 2019 קבע בית המשפט כי הצדדים יפנו לגישור כמוסכם. על הצדדים לעדכן את בית המשפט בדבר תוצאות הליך הגישור עד ליום 17 במאי, 2020.

10. בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד החברה אשר הוגשה ביום 6 בספטמבר, 2017. סכום התביעה המוערך על ידי המבקש עומד על סך של 14,500,000 ש"ח.

עניינה של הבקשה לאישור, בטענת המבקשת, להשבת דמי הפגיעה ששילמה כמעסיקה למוסד לביטוח לאומי, בתקופת ההשבה, בגין תקופת הזכאות הראשונה, כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ("חוק המל"ל"), בעקבות תאונות דרכים שאירעו לעובדיה הניזוקים, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המוסד לביטוח לאומי. הקבוצה בשמה מעוניינת המבקשת לפעול, הוגדרה כציבור המעבידים/מעסיקים "הרגילים" (למעט המדינה, קבוצת המעבידים המורשים וקבוצת המעבידים המיוחסת), אשר שילמו/החזירו למל"ל, במהלך תקופת ההשבה, בגין עובדיהם הניזוקים, דמי פגיעה בגין "תקופת הזכאות הראשונה" כמשמעותה בסעיף 94 לחוק המל"ל, בגין תאונות דרכים שאירעו לעובדים כאמור, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל ("התאונות הרלבנטיות"), ואשר המשיבה, כמבטחת שהוציאה את פוליסות ביטוח החובה על פי חוק הפלת"ד (רבות ההפניות לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) ולפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש) התש"ל-1970) והמכסות את האירועים נשוא התאונות הרלבנטיות. טענת המבקשת להפרת סעיף 328 לחוק המל"ל ולהחזר דמי הפגיעה ששילם המעסיק לעובד שנפגע בתאונת דרכים שהוכרה כתאונת עבודה בצרוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד תשלום זה למל"ל.

ביום 9 בנובמבר, 2017 הגישה המשיבה בקשה להעברת הדיון לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, כך שיאוחד עם תובענה אחרת שהוגשה נגד חברת ביטוח נוספת העוסקת באותו הנושא. ביהמ"ש קבע כי הדיון בשתי הבקשות לאישור יידון במאוחד.

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

10. המשך

ביום 26 באפריל, 2018 התקיים דיון קדם משפט, אשר במסגרתו נקבע כי המבקשת תודיע לבית המשפט אם בכוונתה להמשיך בניהול התיק. ביום 9 ביולי, 2018 הודיעה המבקשת כי היא עומדת על המשך ניהול ההליכים.

ביום 4 באוקטובר, 2018 התקיים קדם משפט נוסף בתיק, במסגרתו הוחלט על איחוד הדיון יחד עם בקשות האישור נגד חברות ביטוח אחרות באותו עניין. ביום 18 במרס, 2019 התקיים דיון הוכחות בתיק; ביום 24 ביוני, 2019 התקיים דיון לשמיעת סיכומים בתיק; ביום 25 ביוני, 2019 נעתר בית המשפט להודעה מטעם המבקשים להשלמה נקודתית לסיכומי המבקשים; וביום 4 במרץ, 2020 נעתר בית המשפט לבקשת המבקשים לצירוף אסמכתא לתיק. טרם ניתנה החלטה על ידי בית המשפט.

11. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות ביום 21 בנובמבר, 2017. היות ומדובר בבקשה לאישור אשר הוגשה על-ידי תובעת ציבורית ולא על ידי תובע ספציפי, הנזק לא כומת במסגרתה.

עניינה של הבקשה לאישור בטענה כי החברה, במסגרת פוליסות ביטוח מנהלים, גובה ממבוטחיה פרמיות ביטוח מלאות הכוללות גם "תוספת מקצועית" ותוספות סיכון אחרות המגלמות את הסיכון שבעבודת המבוטח, וזאת גם בתקופות בהן המבוטח לא עבד בפועל.

הקבוצה נשוא התובענה הייצוגית, בהתאם להגדרת המבקשת הינה: "כל מי ששילם למשיבה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית פרמיות בגין כיסויים ביטוחיים (לרבות, אך לא רק, אובדן כושר עבודה וביטוח חיים ו/או ריסק) בגין תקופה בה המבוטח לא עבד בפועל והמשיבה גבתה מהם פרמיה הכוללת "תוספת מקצועית" או תוספת אחרת מכל סוג שהיא הנובעת מסיכון הכרוך בעבודת המבוטח".

ביום 2 ביולי, 2018 הגישו הצדדים בקשה לעיכוב ההליכים בתובענה, עד שתתקבל הכרעתו של בית המשפט העליון בערעור על פסק דינו של כב' השופט גרוסקופף בת"צ 47693-06-15 גרסיה נ' כלל ואח' (ניתן ביום 29.5.2018) ("עניין גרסיה"), שכן בעניין גרסיה הועלו טענות זהות לאלו שהועלו כנגד החברה בהליך דנן ונדחו על ידי בית המשפט בפסק הדין. ביום 3 ביולי, 2018 עיכב בית המשפט את ההליכים בתובענה. ביום 25 בנובמבר, 2018 נמחק הערעור בעניין גרסיה, לאחר שהמערער הודיע כי הוא חוזר בו מהערעור. ביום 17 בפברואר, 2019 קיבל בית המשפט את בקשת ההסתלקות שהוגשה על ידי המבקשת והורה על מחיקת הבקשה לאישור ודחיית תביעתה האישית.

12. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 26 בפברואר, 2018.

להערכת המבקש, הנזק המצרפי של חברי הקבוצה הינו בגבולות של 10.5 מיליון ש"ח לערך, בשבע השנים שקדמו להגשת תביעה זו, ולחילופין סכום העולה על 4.5 מיליון ש"ח בשלוש השנים שקדמו להגשת תביעה זו. עניינה של התובענה הינה בטענה כי החברה מפרה את התחייבויותיה במסגרת פוליסות "משפחה בטוחה - פוליסה לביטוח תאונות", כך שהיא מבצעת תחשיב תשלום פיצוי בגין נכות, בהתאם לתנאים ולסייגים המופיעים בפוליסה ובגובה מחצית מאחוזי הנכות שנקבעו למבוטח בפועל. בדרך זו, מקטינה החברה לכאורה את סכומי הביטוח אשר מגיעים למבוטחים בקרות מקרה ביטוח, זאת על אף שהסייג בדבר אופן התחשיב המופחת אינו מופיע בטופס גילוי נאות ו/או בטופס ההצעה לביטוח. בנוסף, לטענת המבקש, יש לראות שוק כאיבר עצמאי ולא כחלק מאיבר אב (רגל), ולכן חישוב סכום הביטוח צריך להיעשות על ידי החברה לפי סעיף אחר בפוליסה, המקנה פיצוי מלא ולא פיצוי מופחת. הקבוצה הנטענת בבקשת האישור כוללת את כל מבוטחי החברה בפוליסה מסוג זה ובפוליסות אחרות הכוללות סייג בדבר סכומי ביטוח מופחתים, כפי שישנו בפוליסה דנן ואשר אין בנספח גילוי נאות שלהן גילוי בקשר עם האופן שבו החברה מחשבת את סכום הפיצוי בקרות מקרה ביטוח. ולחילופין, מבוטחים אשר החברה שילמה להם אחוז נמוך יותר מתגמולי הביטוח עקב התייחסות לתת איבר (שוק, ברך וכו') כחלק

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

12. המשך

מאיבר אב (רגל, בדוגמא האמורה) ולא כאיבר עצמאי. המבקש עותר לחייב את החברה לבצע חישוב תגמולי ביטוח המגיעים לחברי הקבוצה, בהתעלם מהוראות הסייגים בפוליסה ודרכי החישוב המפורטות בפוליסה. ביום 24 בדצמבר, 2018 ניתן תוקף של החלטה להסכמת הצדדים לפנות להליך גישור. ואולם לאחר 2 ישיבות גישור שהתקיימו, הצדדים הודיעו לבית המשפט ביום 17 בפברואר, 2020 כי הליך הגישור לא צלח. דיון קדם משפט בתיק נקבע ליום 25 במאי, 2020.

13. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 4 במאי, 2018. להערכת המבקשת סכום הפרשים המגיעים לכאורה לקופות הפנסיוניות של עובדי החברה עומד על סך של 3,506,250 ש"ח; ובגין זכאות לכאורה לפיצוי כספי עקב אי מתן יום בחירה בשנה לעובדי החברה על סך של 1,225,000 ש"ח. סך הכל סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה עומד על סך של 4,731,250 ש"ח.

לטענת המבקשת, החברה מפרה התחייבויותיה בכך שאינה מקיימת את הוראות צו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות, אשר לשיטתה חל על עובדי החברה. במסגרת זו נטען כי החברה אינה משלמת לחשבונות הפנסיונים של עובדיה הפרשות פנסיוניות מלאות לגמל בגין מלוא שכרם החודשי בשיעור של 6%, וללא תקרת שכר החל מהחודש הראשון להעסקתם, או לפי צו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק, ככל והשיעורים על פיו מיטבים, החל מחודש יולי 2016. בנוסף, לטענת המבקשת, בהתאם להוראות צו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות, זכאים עובדי החברה ליום בחירה אחד מידי שנה, מעבר לחישוב הזכאות לחופשת חג, ואילו החברה לא העניקה לעובדיה יום בחירה.

הקבוצה שהוגדרה על ידי המבקשת הינה כל עובדי החברה אשר הועסקו בה החל מחודש אפריל 2011 ועד למועד אישור הבקשה, ואשר בוטחו במהלך תקופת העסקתם בביטוח פנסיוני מסוג ביטוח מנהלים ו/או בזכות לפנסיה פחותה יותר מזו הקבועה בצו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות ו/או בצו ההרחבה במשק בנושא ביטוח פנסיוני מקיף במשק (החל מחודש יולי 2016). ביום 28 באפריל, 2019 דחה בית הדין את בקשת החברה לעיכוב הליכים בתיק עד למתן הכרעה בהליך משפטי אחר המתנהל בפני בית הדין הארצי לעבודה ועוסק בשאלה משפטית דומה לזו המתעוררת בבקשת האישור. בהתאם להחלטת בית הדין, בימים 23 באוקטובר 2019 ו-14 בנובמבר 2019 הגישו המדינה ולשכת המסחר, בהתאמה, עמדה מטעמן, אשר תומכת בגישת החברה לפיה צו ההרחבה אינו חל על ענף הביטוח. ביום 21 בנובמבר 2019 הגישה ההסתדרות הכללית את עמדתה, לפיה לדעתה צו ההרחבה חל על ענף הביטוח, אך לא קבעה זאת באופן נחרץ. לאור ההתפתחויות המתוארות, ביום 24 בנובמבר 2019 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת להסתלקות מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 20 בפברואר, 2020 אישר בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה מוסכמת להסתלקות מבקשת האישור ולדחיית התובענה ונתן לה תוקף של פסק דין.

14. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות ביום 27 בינואר, 2019. סכום התביעה המוערך על ידי המבקשים לנזקם הכולל של חברי הקבוצה מוערך על סך של 4,074,601 ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות, משיבות את החלק היחסי של דמי הביטוח בגין פוליסות רכב ודירה שבוטלו, באיחור של למעלה מ-14 יום ונמנעות מהוספת ריבית צמודה בעת איחור בהשבת דמי ביטוח. יצוין כי כנגד הנתבעות הנוספות נטען גם כי הן נמנעות מהשבה מלאה של הצמדה למדד מיום הגביה ועד למועד החזור.

קבוצה שהוגדרה על ידי המבקשים הינה כל מי שקיבל החזר יחסי של דמי ביטוח בהתאם לחוזי הביטוח ולתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו-1986, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח רכב מנועי), תש"ע-2010

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

14. המשך

ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986, באיחור של למעלה מ-14 יום מיום ביטול הביטוח. ביום 19 בפברואר, 2020 התקיים דיון קדם משפט, במסגרתו הורה בית המשפט לצדדים לבוא ביניהם בדברים ולהודיע לביהמ"ש אודות המגעים ביניהם בתוך 75 ימים. דיון קדם משפט נוסף בתיק נקבע ליום 19 ביולי, 2020.

15. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה לביה"ד האזורי לעבודה בתל אביב ביום 5 ביוני, 2019. סכום התביעה המוערך על ידי המבקש לנזקם הכולל של חברי הקבוצה מוערך בסך של מעל 3,000,000 ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה שהמשיבה גבתה ביתר ושלא כדין דמי ניהול ממבוטחיה בפוליסות המערבות ביטוח חיים וחיסכון (גמל), המוצעות הן לשכירים ("ביטוח מנהלים") והן לעצמאיים. הקבוצה שהוגדרה על ידי המבקש הינה כלל מבוטחי החברה בפוליסות שיש בהן מרכיב חיסכון (גמל) לרבות מנהלים ומבוטחים שכירים בפוליסות הידועות בכינוי "ביטוחי מנהלים", ולרבות מבוטחים בפוליסות המיועדות לעצמאיים, בין אם נפתחו במעמד של ביטוחי מנהלים בין אם לאו. על החברה להגיש תגובה לבקשה לאישור עד ליום 29 באוקטובר, 2019. ביום 3 בספטמבר, 2019 הגישו הצדדים בקשה לעיכוב הליכים בתיק, וזאת עד למתן הכרעה בבקשת רשות הערעור שהוגשה על ההחלטה מיום 31 במאי, 2019 לאשר תובענה כייצוגית בתיק אחר (יערי נ' הכשרה), אשר עוסק באותה שאלה משפטית. ביום 4 בספטמבר, 2019 נעתר בית המשפט לבקשת עיכוב ההליכים, וזאת עד למתן הוראה אחרת.

ב. להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות הליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהם הסכם פשרה (ראה לעניין זה סעיף 1 לעיל).

טבלה מסכמת:

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע אלפי ש"ח
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:		
צוין סכום המתייחס לחברה	10	185,347
לא צוין סכום התביעה *	2	-

סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 19,908 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2018 - 14,788 אלפי ש"ח).

(* לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן לא צוין סכום תביעה מדויק (ראה פירוט אודות בקשה לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 5, ו-9 לעיל).

באור 34: התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. הליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח ואירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד חברה

כנגד החברה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה על שוק ההון, הביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן - "הממונה") ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. לעיתים, הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בחברה ו/או מעביר לחברה בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול החברה, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמות, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים על החברה בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

ד. בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ותובענות אשר אושרו כנגד

החברה, קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחיה. מורכבות זו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין צדדים שלישיים לחוזה הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת החברה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושיכום לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט.

שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלה והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. לקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקת החברה הינו עתיר פרטים ונסיבות, אשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, אשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף, הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלוונטי בהתייחס ללקוח בודד. החברה מטפלת, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת. החברה חשופה לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של החברה וכיוצ"ב, טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי החברה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מהסוג האמור. החברה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

באור 35: - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

לפרטים אודות משבר הקורונה והשלכותיו על החברה - ראה **באור 1(ד)**.

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ההרכב:

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2019	
עלות	הערך
מופחתת	בספרים
אלפי ש"ח	
496,567	558,663
220,736	240,757
<u>717,303</u>	<u>799,420</u>

ליום 31 בדצמבר, 2018	
עלות	הערך
מופחתת	בספרים
אלפי ש"ח	
634,318	727,963
275,305	295,560
<u>909,623</u>	<u>1,023,523</u>

מידע נוסף עבור השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר, 2019		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
29,501	14,096	מניות סחירות
53,093	88,771	מניות שאינן סחירות
82,594	102,867	סך הכל מניות
	18,201	ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח או הפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
21,758	9,811	מניות סחירות
53,093	69,490	מניות שאינן סחירות
74,851	79,301	סך הכל מניות
	14,743	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2019		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
11,256	15,942	<u>סחירות</u> זמינות למכירה
		<u>שאינן סחירות</u>
60,324	63,989	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
1	4,761	מכשירים נגזרים
60,325	68,750	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
71,581	84,692	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

מידע נוסף עבור השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018	
הערך	
עלות	בספרים
אלפי ש"ח	
40,633	50,862
18,739	19,187
-	3,187
18,739	22,374
59,372	73,236

סחירות

זמינות למכירה

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

מכשירים נגזרים

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, אופציות, מוצרים מובנים.

פרק 4

דוח פרטים נוספים

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
3	1. פרטים כלליים אודות החברה
4	2. רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות (תקנה 11)
4	3. הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות מהן (תקנה 13)
5	4. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21)
7	5. השליטה בתאגיד (תקנה 21א)
7	6. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)
15	7. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה (תקנה 24)
15	8. הון רשום והון מונפק (תקנה 24א)
15	9. מרשם בעלי המניות (תקנה 24ב)
16	10. הדירקטורים של החברה (תקנה 26)
20	11. נושאי משרה בכירה של החברה (תקנה 26א)
23	12. מורשה חתימה של החברה (תקנה 26ב)
23	13. רואה החשבון של החברה (תקנה 27)
23	14. שינוי בתזכיר או בתקנון (תקנה 28)
23	15. המלצות הדירקטוריון והחלטות שאינן טעונות אישור אסיפה כללית (תקנה 29א)
23	16. החלטות אסיפה כללית מיוחדת (תקנה 29ג)
24	17. החלטות החברה (תקנה 29א)

ההפניה לתקנות בחלק זה הינה לתקנות בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

פרטים כלליים אודות החברה

שם החברה:	הכשרה חברה לביטוח בע"מ
מס' חברה ברשם החברות:	52-004217-7
מען רשום:	רחוב המלאכה 6, חולון 5811801
טלפון:	03-7960000
פקסימיליה:	03-7967412
כתובת דוא"ל:	Royd@hcsra.co.il
תאריך המאזן:	31 בדצמבר 2019
תאריך הדוח:	29 במרץ 2020
	(תקנה 25א)
	(תקנה 25א)
	(תקנה 25א)
	(תקנה 25א)
	(תקנה 9)
	(תקנות 1 ו-7)

תקנה 10 - שימוש בתמורת הנפקה

ביום 21 בינואר 2019 השלימה החברה גיוס של 39,176,000 ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4), בדרך של הרחבת סדרה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה על הביטוח כהון רובד 2, זאת על פי דוח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2019. לפרטים נוספים ראה סעיף 8 לדוח הדירקטוריון.

תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

שם החברה	סוג המניה	כמות מניות	סה"כ ערך נקוב (בש"ח)	ערכן בדוח הכספי הנפרד לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)	שיעור ההחזקה (באחוזים)					יתרת אגרות החוב וההלוואות בדוח על המצב הכספי (באלפי ש"ח) ועיקר תנאיהן
					במניה	בהון המונפק	בהון הצבעה	בכוח	בסמכות למנות דירקטורים	
פנינת אפרידר בע"מ*	רגילה	1,000,000	1,000,000	101,980	100%	100%	100%	100%	100%	0

* חברה המחזיקה ב-100% מנכס מקרקעין באשקלון וב-50% מנכס מקרקעין באשדוד ("פנינת אפרידר").

תקנה 13 - הכנסות של חברות בת וחברות קשורות והכנסות מהן

שם החברה	רווח הפרשה למס (אלפי ש"ח)	רווח לאחר הפרשה למס (אלפי ש"ח)	הרווח הכולל (מותאם לתאריך הדוח על המצב הכספי) (אלפי ש"ח)		דיבידנד ודמי ניהול	הכנסות (הוצאות) ריבית (תוך ציון מועדי התשלום)	
			רווח/הפסד	רווח כולל אחר		עבור שנת 2019	עבור תקופה שלאחר מכן
פנינת אפרידר בע"מ	17,400	13,310	13,310	-	-	-	-

תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה (באלפי ש"ח)¹

1. להלן פרטים בדבר התגמולים כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2019, לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד בשליטתה, ואשר ניתנו להם בקשר עם כהונתם בחברה או בתאגיד בשליטתה, וכן לבעלי עניין בחברה. לפירוט בדבר תנאי העסקה של נושאי המשרה – ראה להלן:

סה"כ	תגמולים אחרים			תגמולים בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים				
	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר/גמול דירקטורים	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף המשרה	תפקיד	שם
תגמולים לחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה בחברה														
2,600	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42,600	3	2	יו"ר דירקטוריון (פעיל)	אלי אלעזרא
1,953	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,953	-	100%	מנכ"ל	שמעון מירון ⁵
1,079	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,079	-	100%	סמנכ"ל ביטוח אלמנטרי ותביעות	ערן אופיר
904	-	-	-	-	-	-	-	-	-	904	-	100%	לשעבר ראש מערך השקעות, אשראי ונדל"ן	יאיר קפלן ⁶
860	-	-	-	-	-	-	-	-	-	860	-	100%	סמנכ"ל ראש אגף מערכות מידע	סמי ברקוביץ ⁷
תגמולים לבעלי עניין בחברה														
1,132	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,132	-	-	-	דירקטורים

1 סכומי התגמול משקפים את העלות לחברה בגין שכר, אחזקת רכב, טלפון, הפרשות סוציאליות, הוצאות נלוות לשכר וכיו"ב.
 2 בהסכם ההעסקה לא נקבע היקף משרה, עם זאת, בהתאם להסכם כאמור, התחייב מר אלעזרא להקדיש את כל הזמן שיידרש למילוי תפקידו במסגרת הגדרת האסטרטגיה העסקית של החברה ויישומה, לרבות פיתוח והכוונת פעילות החברה בשווקים הפיננסיים ובשוקי ההון.
 3 מר אלי אלעזרא מחזיק במישרין ב-1.87% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה, ב-34.67% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה, באמצעות אפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ, חברה פרטית בבעלותו ובשליטתו של מר אלי אלעזרא, ב-6.33% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה, באמצעות אלעזרא החזקות בע"מ, תאגיד מדווח בבעלותו ובשליטתו של מר אלי אלעזרא וב-53.6% באמצעות אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ, חברה פרטית בשליטה ובבעלות מלאה של אלעזרא החזקות בע"מ, מתוכן 0.98% מוחזקות במישרין על-ידי מר אלי אלעזרא. לפרטים נוספים אודות החזקות החברה ראה סעיפים 1.1.1 בחלק א' לדוח התקופתי.
 4 לפרטים אודות תנאי העסקתו של מר אלעזרא ראה סעיף 2.1 להלן.
 5 למר מירון קיימת הלוואה מפוליסת פרט אישית שבבעלותו, בה הכספים נזילים. ריבית ההלוואה הינה פריים + 0.5%. גובה ההלוואה נכון לחודש מרץ 2020 מסתכמת לסך של 48,920.04 ש"ח. לפרטים אודות תנאי העסקתו של מר מירון ראה סעיף 2.2 להלן.
 6 מר יאיר קפלן חדל לכהן כנושא משרה בחברה בחודש דצמבר 2019.
 7 לפרטים אודות תנאי העסקתם של ה"ח ערן אופיר וסמי ברקוביץ ראה 2.3 להלן.

2. פירוט תנאי העסקה

2.1. מר אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון:

ביום 23 במאי 2017 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה עדכון לתנאי העסקתו של מר אלעזרא בתפקידו כיו"ר דירקטוריון פעיל של החברה. להלן יובאו עיקרי תנאי העסקה: (1) משכורת חודשית בסך של כ-150 אלף ש"ח (ברוטו), כאשר העלות השנתית הכוללת של השכר לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח ותורכב מרכיב קבוע בלבד (לא כולל מס שכר). עלות זו אינה כוללת פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים. (2) הפרשה חודשית לביטוח מנהלים ולקרן השתלמות (ההפקדות בגין התגמולים וקרן ההשתלמות יעשו עד לתקרה המוכרת לצרכי מס מעת לעת, וכל עודף מעל לתקרה יתווסף לשכר ככל וירצה בכך). (3) רכב מקבוצת רישוי 7, כאשר כל הוצאות האחזקה, השימוש בו והמס בגין שווי השימוש ברכב יגולם. (4) החברה תישא בהוצאות אחזקה ושימוש בטלפון בביתו של מר אלעזרא וטלפון נייד. המס בגין הטבות אלו מגולם אולם הגילום אינו מזכה בהטבות הסוציאליות. כמו כן, מר אלעזרא יהיה זכאי להחזר הוצאות (לא נקבעה כל מגבלה על סכום החזר), לימי חופשה, ימי מחלה וימי הבראה. (5) הסכם העסקה הינו לתקופה בת 5 שנים שתסתיים ב-25 באוקטובר 2021. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מראש של 180 ימים. לפרטים נוספים ראה דוח מיידי של החברה מיום 24 במאי 2017 (2017-01-052680).

2.2. מר שמעון מירון, מנכ"ל החברה:

ביום 1 באוגוסט 2016, מונה מר שמעון מירון למנכ"ל החברה. בהתאם לתנאי העסקתו, כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית בחודש יולי 2016, עד לחודש דצמבר 2018, היה זכאי מר מירון לשכר חודשי בסך של 78 אלפי ש"ח (ברוטו) תוך הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש יוני 2016. החל מחודש דצמבר 2018 זכאי מר מירון למשכורת חודשית בסך של 100 אלפי ש"ח (ברוטו) בתוספת הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2018. העלות הכוללת של השכר (רכיב קבוע ורכיב משתנה) לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח (לא כולל מס שכר, הפרשה לתגמולים ופיצויים והפרשה לחופשה) ("העלות המקסימלית"). בנוסף זכאי מר מירון לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן: (1) החברה תפריש ותפקיד מדי חודש לפוליסת ביטוח מנהלים וכן תפריש לקרן ההשתלמות (לעניין קרן ההשתלמות ההפרשה נעשית על מלוא המשכורת ולא עד התקרה המוכרת לצרכי מס). (2) החברה תבטח את מר מירון, על חשבונה, בסכומים ששיעורם יהיה עד 2.5% מהשכר החודשי, בביטוח מפני אובדן כושר עבודה. (3) החברה תשלם למר מירון דמי אחזקת טלפון נייד ללא הגבלה. (4) ימי חופשה, ימי מחלה וימי הבראה. (5) רכב בשווי של עד 13 אלפי ש"ח כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש יגולם על ידי החברה. (5) מר מירון יהיה זכאי למענק שנתי בהתאם לרכיב המענק המשתנה הכלול במדיניות התגמול של החברה. המענק השנתי לא יעלה על ההפרש בין העלות המקסימלית לבין סך השכר השנתי המשולם (לא כולל מס שכר), וישולם בכפוף לכך שהרווח השנתי אחרי מס יהיה גבוה מסכום המייצג תשואה נטו של 12%; (6) הסכם העסקתו של מר מירון אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 180 יום. לפרטים נוספים ראה דוח מיידי מיום 27 ביולי 2016 (2016-01-091525).

2.3. תגמול לה"ה ערן אופיר וסמי ברקוביץ ("נושאי המשרה"):

בנוסף לשכר חודשי כמפורט בטבלה לעיל, זכאים נושאי המשרה לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן: (1) הפרשות והפקדות חודשיות לפוליסת ביטוח מנהלים ולקרן ההשתלמות. (2) הפרשה לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. (3) תשלום עבור אחזקת טלפון נייד, ארוחות, עיתון. (4) רכב כאשר תשלום המס בגין השימוש ברכב, ככל שיהיה, חל על נושאי המשרה. (5) רכיב משתנה בהתאם לתכנית התגמול של החברה הנע בין 2-5 משכורות, חלקם מותנה בעמידה ביעדים אישיים ובכפוף לכך שהרווח השנתי אחרי מס יהיה גבוה מסכום המייצג תשואה נטו של 12%; (6) הסכם העסקה אינו קצוב בזמן כאשר כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בהודעה מראש של 90 יום.

2.4. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה:

ביום 4 באפריל 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות, לאחר אישורם של ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, רכישות פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו ולרבות מנכ"ל החברה) לתקופה של 12 חודשים, לרבות רכישת פוליסת מטריה (שכבה נוספת) החל מיום 4 באפריל 2019 ועד ליום 4 באפריל 2020 ("תקופת הכיסוי החדשה").

חלוקת הפרמיות של פוליסת המטריה אושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון לפי תקנה 1(4) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000, בהינתן, כי הפרמיה תחולק בין החברה וחברות הקבוצה בהתאם לקביעת יועצי הביטוח של החברות שתשתתפנה ברכישת הפוליסה. פוליסת בסיס בגבול אחריות לכל התביעות נגד המבוטחים בתקופת הביטוח לא יעלה על 20 מיליון דולר ארה"ב בגין תביעה אחת במצטבר או בגין כל תקופת הביטוח. בנוסף, פוליסת מטרייה משותפת עם אלעזרא החזקות בגבול אחריות לכל התביעות נגד המבוטחים בתקופת הביטוח בשכבה נוספת של 20 מיליון דולר מעל 20 מיליון דולר בגין תביעה אחת ובמצטבר או בגין כל תקופת הביטוח. הפרמיה הכוללת לפוליסת הבסיס הינה בסך של כ-30,000 דולר ארה"ב ולפוליסת המטרייה כ-20,000 דולר ארה"ב, מתוכם חלקה של החברה כ-12,000 דולר ארה"ב, כאשר אלעזרא החזקות, בעלת השליטה בחברה, נושאת ביתר תשלום הפרמיה.

השתתפות עצמית: ההשתתפות העצמית לכל תביעה הינה בסך 7,500 דולר ארה"ב, למעט ההשתתפות העצמית בגין תביעות בארה"ב / קנדה שהינה בסך 25,000 דולר ארה"ב וההשתתפות העצמית בגין תביעות שעניינן ניירות ערך שהינה בסך 35,000 דולר ארה"ב. לא קיימת השתתפות עצמית לנושאי המשרה בחברה. למועד הדוח, הוארכה הפוליסה באופן זמני עד ליום 8 במאי, 2020.

2.5. כתבי שיפוי והתחייבות לפטור:

בהתאם לכתב השיפוי, ובכפוף להוראת הדין, החברה התחייבה לשפות את הדירקטורים ונושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי, שתוטל עליהם עקב אחת או יותר מאלה: (1) פעולות ו/או נגזרת שלהן בתוקף היותם ו/או היותם בעבר נושאי משרה ו/או מועסקים בחברה ו/או נושאי משרה ו/או מועסקים מטעם החברה בחברות בנות ו/או קשורות של החברה. (2) פעולות ו/או נגזרת שלהן בתוקף היותם נושאי משרה, עובדים או שלוחים של החברה בחברה אחרת כלשהי בה מחזיקה החברה בניירות ערך במישרין ו/או בעקיפין. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסוגיה האירועים המפורטים בכתב השיפוי. ההתחייבות לשיפוי כוללת הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שיוציא נושאי המשרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגד נושאי המשרה בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים ללא הגשת כתב אישום נגדו ומבלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים ללא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאיננה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. סכום השיפוי הכולל שתשלם החברה לכל נושאי המשרה בחברה (ובכלל זה לנושאי המשרה בחברות קשורות) במצטבר על פי כל כתבי השיפוי שהוצאו או שיוצאו על ידי החברה לא יעלה על סכום השווה ל-25% מההון העצמי של החברה לפי דוחותיה הכספיים המאוחדים האחרונים של החברה כפי שיהיו במועד השיפוי. והכל בנוסף לסכומים שיתקבלו, אם יתקבלו, מחברת ביטוח במסגרת ביטוח בו התקשרה החברה. בהתאם לכתב הפטור ובכפוף להוראת סעיפים 259 ו-263 לחוק החברות וכל הוראת דין שתבוא במקומם, החברה מתחייבת לפטור את הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה מראש מכל אחריות כלפיה בשל כל נזק שייגרם לה ו/או שנגרם לה, בין במישרין ובין בעקיפין, בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה (למעט בשל הפרת חובת זהירות בחלוקה, כהגדרת המונח בחוק החברות) בפעולותיהם בתום לב ובתוקף היותם נושאי משרה ו/או מועסקים בחברה למעט הפרת חובת זהירות שנעשתה מתוך כוונה או מתוך פזיזות. כתבי הפטור והשיפוי אושרו במועדים שונים כמפורט בתקנה 29א להלן.

תקנה 21א - השליטה בתאגיד

למועד הדוח בעל השליטה בחברה הינו מר אלי אלעזרא - לפרטים אודות אופן אחזקותיו של מר אלעזרא בחברה ראה סעיפים 1.1.1 ו-1.1.2 לפרק תיאור עסקי התאגיד הנכלל במסגרת הדוח התקופתי של החברה לשנת 2019 וכן בתקנה 21 לעיל.

תקנה 22 - עסקאות עם בעל שליטה

להלן פרטים, למיטב ידיעת החברה, בדבר כל עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, אשר החברה התקשרה בה בשנת 2019 או במועד מאוחר לסוף שנת 2019 ועד למועד הגשת הדוח או שהיא עדיין תקפה במועד הדוח:

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
עסקאות המנויות בסעיף 270(א4) (או 270(4) עת החברה פעלה כחברה ציבורית)				
1.			מר אלי אלעזרא מכהן כיו"ר דירקטוריון (פעיל) בחברה – לפרטים ביחס לתנאי העסקתו בתפקיד זה ואופן אישורם ראה סעיף 2.1 בתקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו צד לה.
2.	11 בינואר 2015	אסיפה כללית	מר אלי אלעזרא מחזיק בכתב שיפוי ופטור בתנאים מקובלים בחברה - לתנאי כתב השיפוי והפטור ראה תקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו זכאי לכתב פטור ושיפוי.
	28 בדצמבר 2014	דירקטוריון		
	18 בדצמבר 2014	ועדת תגמול		
3.	30 באפריל 2015	דירקטוריון	החברה העניקה לאפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ (להלן: "אפרידר") הלוואה בסך של 30,000 אלפי ש"ח בהתאם להסכם הלוואה מיום 18 בנובמבר 2008. בחודש ינואר 2013 תוקן הסכם הלוואה במסגרתו עודכן שיעור הריבית ותוקנו מועדי הפירעון של ההלוואה, באופן שקרן ההלוואה הממודדת בסך של כ-34,000 אלפי ש"ח תיפדה בשמונה תשלומים שנתיים שווים (קרן וריבית) החל מיום 31 במאי 2014. הריבית בגין ההלוואה הינה בשיעור של 9.4%. אפרידר התחייבה בנוסף, כי ההתחייבויות הפיננסיות שלה (התחייבויות בגין הלוואות אותן נטלה מבנקים ומוסדות פיננסיים אחרים, כפי שישתקף בדוחות שנתיים מבוקרים שלה) חלקי ההון העצמי שלה בהתאם לדוחות שנתיים כאמור בתוספת ההתחייבויות הפיננסיות שלה, לא יעלו על 80%. כמו כן, אפרידר תהא רשאית לפרוע את ההלוואה בפירעון מוקדם, בכל עת בכפוף לתשלום עמלת פירעון מוקדם. ההלוואה מובטחת בשעבוד שני בדרגה Non-Recourse על מניות אפרידר שבבעלות אלעזרא החזקות (כשיצוין שלמועד זה הוסר השעבוד הראשון על המניות שהיה מוטל לטובת תאגיד בנקאי) ובערבות אישית של מר אלי אלעזרא. כן נקבעו הוראת שמטרתן להבטיח כי ההלוואה תהיה קדימות על פני הלוואות אחרות שהעניקו צדדים קשורים לאפרידר. יתרת ההלוואה, ליום 31.12.2019, כולל ריבית שנצברה, הינה בסך של כ-9,254 אלפי ש"ח. ב-26 לפברואר 2020 ביצעה אפרידר פירעון מוקדם על חשבון יתרת קרן ההלוואה אשר אמורה להיות משולמת בחודש מאי 2020 בסך של 4,319 אלפי ש"ח.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות באפרידר, באלבר שירותי מימונית בע"מ (להלן: "אלבר"). כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	27 ו-30 באפריל 2015	ועדת ביקורת		
4.	25 במאי 2015	דירקטוריון	החברה התקשרה עם מוטו פרטס בע"מ, חברה בת (75%) של ממסי שירותי דרך וגרירה בע"מ, חברה בבעלות מלאה של אלבר ("מוטו פרטס" ו-"ממסי", בהתאמה) לאספקת חלקי חילוף למוסכי ההסדר עימם קשורה החברה. התקשרות עם מוטו פרטס, הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם צד שלישי שאינו קשור לחברה, אשר מעניק לחברה שירותים זהים לאלו המוענקים	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות באפרידר, באלבר שירותי מימונית בע"מ (להלן: "אלבר"). כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	20 במאי 2015	ועדת הביקורת את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה		

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			על ידי מוטו פרטס. היקף ההתקשרות בשנת 2019 עם מוטו פרטס עמד על סך של כ- 3,369 אלפי ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.	
.5	25 במאי 2015	דירקטוריון	בחדש מאי 2015 נוספה לרשימת מוסכי ההסדר עימם קשורה החברה, רשת "מוסכי אקספרס" שבבעלות ממסי ("מוסכי אקספרס"). ההתקשרות עם רשת מוסכי אקספרס הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם כ-80 מוסכי הסדר בפריסה ארצית ובתנאים דומים. היקף ההתקשרות בשנת 2019 עם מוסכי אקספרס עמד על סך של כ-1,510 מיליון ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא כנושא משרה באלבר.
	20 במאי 2015	ועדת הביקורת סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה		
.6	29 במרץ 2020	דירקטוריון	ב-29 לחודש מרץ 2020 אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה) חידוש להסכם ניהול בין פנינת אפרידר לאפרידר ⁸ החל מיום 1 באפריל 2020 לתקופה של 12 חודשים נוספים עם שתי אופציות הארכה בנות 12 חודשים כל אחת. דמי הניהול החודשיים עומדים על סך 44 אלפי ש"ח, בצירוף מע"מ.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות בע"מ באפרידר.
	18 במרץ 2020	ועדת ביקורת		
.7	04 באפריל 2019	אסיפה כללית	מר אלי אלעזרא מבוטח בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה. לפרטי הפוליסה סעיף 2.3 בתקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו מוטב בפוליסה, על פי תנאיה.
	24 במרץ 2019	דירקטוריון		
	20 במרץ 2019	ועדת תגמול		
.8	24 במרץ 2019	דירקטוריון	בחדש מרץ 2019 אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה), השכרת שטח של כ-1,250 מ"ר במבנה שבבעלות החברה במרינה שבאשקלון למרינה הול אשקלון בע"מ, חברה בבעלות ה"ה דורית הנר, יחיאל אלעזרא ושי אלעזרא – אחיו של מר אלי אלעזרא; וכן אחיינו – דביר אלעזרא, לצורך הקמת אולם אירועים. החברה נשאה בעלות יחסית של עבודות ההתאמה בסך מקסימאלי של עד 6.5 מיליון ש"ח. דמי השכירות ב-3 השנים הראשונות הינם בשיעור של 10% מהמחזור, ללא בסיס. לאחר 3 שנים יעמדו דמי השכירות לפי הגבוה מבין 10% מהמחזור או 55 ש"ח למ"ר, לאחר 10 שנים הגבוה מבין 10% מהמחזור או 65 ש"ח למ"ר ולאחר 13 שנים 75 ש"ח למ"ר. כמו כן, השוכרת משלמת דמי ניהול. ביום 23 בפברואר 2020 אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה), דחייה (גרייס) של תשלום דמי השכירות והניהול לתקופה של שלושה	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לאחיו.
	19 ביולי 2018	ועדת ביקורת		

⁸ ההסכם במקור אושר בחודש מרץ 2009 וקשור בנכס מקרקעין בעיר אשקלון שבבעלות פנינת אפרידר הידוע כמרכז מסחרי אפרידר. פנינת אפרידר נרכשה על ידי החברה כנגד הקצאת מניות לאפרידר, לצורך עמידה בדרישות הלימות ההון החלות על החברה כמבטח.

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			חודשים.	
.9	26 בספטמבר 2019	דירקטוריון	החברה חוכרת מאלבר ציי-רכב (ר.צ.) בע"מ ("אלבר ציי-רכב"), חברה בבעלות מלאה של אלבר, וחברה בבעלות מלאה של בעל השליטה בחברה, כלי רכב מסוגים שונים נכון למועד זה, העמידה אלבר ציי רכב לחברה 74 כלי רכב מקבוצות רישוי שונות בתמורה כוללת חודשית של כ-241,000 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ. תקופת החכירה נקבעה ל-36 חודשים ומכסת הקילומטרים השנתית לכל כלי רכב נקבעה ל-30 אלפי ק"מ.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	23 בספטמבר, 2019	ועדת ביקורת		
.10	29 באפריל 2019	דירקטוריון	בחודש אוקטובר 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, את התקשרות החברה עם אלבר סוכנות לביטוח כללי (2016) בע"מ (בס"ק זה: "סוכנות הביטוח") חברה בבעלות מלאה של אלבר ציי-רכב לשיווק פוליסות רכב. בחודש מרץ 2018 אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה), העלאה של העמלה המשולמת לסוכנות הביטוח מ-7.5% ל-10% החל מחודש אפריל 2018. בנוסף, בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה אישור תשלום חד פעמי הוצאות משרד לאלבר סוכנות לביטוח (של 80,000 ש"ח בתוספת מע"מ. כמו כן, ביום 29 באפריל 2019, אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה), מתן הטבה לחברי מועדון סוכנות הביטוח, לפיה מבוטחים חדשים מקרב חברי המועדון של אלבר יזכו להטבה בשיעור של 7% מהביטוח המקיף ברכישה חדשה של פוליסת ביטוח חובה ומקיף יחדיו, בדומה להטבות שניתנות לצדדים שאינם קשורים לחברה כחלק משיתוף פעולה עם מועדוני לקוחות וארגונים שונים.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	28 באפריל 2019	ועדת ביקורת		
.11	29 למרץ 2020	דירקטוריון	החברה מוכרת ללקוחותיה הרוכשים פוליסת ביטוח מסוג מקיף ו/או צד שלישי, שירותי רכב וגרירה מאת ממסי שהינה חברה בת של אלבר ציי-רכב. היקף השירותים הנרכשים מממסי עמדו בשנת 2019 על כ-10.9 מיליון ש"ח. ביום 29 במרץ 2020 אישר דירקטוריון החברה את חידוש ההתקשרות האמורה לתקופה של 3 חודשים נוספים בתנאי שוק. התקשרות החברה עם ממסי החלה לראשונה בסוף שנת 2011 ומאושרת מחדש בכל שנה על ידי הדירקטוריון.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח אחזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	18 למרץ 2020	ועדת הביקורת של החברה סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה		

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
העסקת קרובים של בעל השליטה**⁹				
12.	29 במאי 2008	דירקטוריון	בחודש מאי 2008 התקשרה החברה עם עו"ד שמחה חבקוק-חזות, רעייתו של שמעון חזות, מנכ"ל אלעזרא החזקות אשר שימש עד ספטמבר 2019 גם יועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון, שהינו גם בן דודו של מר אלי אלעזרא בעל השליטה בחברה, בהתקשרות לקבלת שרותי גביית חובות לביטוח אלמנטארי וכן ייצוג בתביעות נזיקין, רכוש וחבויות. על פי ההתקשרות ביחס לגביית חובות לביטוח אלמנטארי, שכר הטרחה משולם רק עבור גבייה בפועל ובהתאם לשיעורים הקבועים בהוצל"פ ובבתי המשפט. תנאי ההתקשרות עם משרד חבקוק-חזות אינם שונים מתנאי ההתקשרות עם משרדי עורכי דין אחרים המספקים לחברה שירותים דומים ¹⁰ . בשנת 2019 שילמה החברה לעורכת הדין חבקוק-חזות סך של 223 אלפי ש"ח.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' שמחה חבקוק חזות, אשתו של שמעון חזות בן דודו של מר אלי אלעזרא, אך אינו עונה על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.
13.	26 בדצמבר 2010	דירקטוריון	החברה מקבלת שירותים משפטיים, במהלך העסקים הרגיל, מעו"ד שוש אלעזרא, גיסתו של מר אלי אלעזרא. מתן השירותים המשפטיים קשור לריידר שנותנת החברה לפוליסת ביטוח רכב במסגרתה ניתן טיפול וסיוע משפטי למבוטח בבית משפט לתביעות קטנות, וכן למתן שירותים משפטיים למחלקת התביעות של החברה, כגון, טיפול בתביעות כנגד החברה ו/או מבוטחיה במסגרת פוליסה לביטוח "חובה" לגבי נזקי גוף עקב תאונות דרכים, טיפול בתביעות רכוש של החברה וטיפול במסגרת פוליסות לביטוח חבויות. השירותים המשפטיים מוענקים על ידי הגב' שוש אלעזרא כקבלן עצמאי בעלות שאינה מהותית לחברה ואינה שונה באופן מהותי משכר עורכי דין אחרים המועסקים בחברה שאינם בעלי קרבה משפחתית כאמור. בנוסף, החל מחודש ינואר 2011, זכאית החברה לקבל, במהלך העסקים הרגיל שירותי יעוץ משפטי, מעו"ד שוש אלעזרא למתן שירותים משפטיים למחלקת התביעות של האגף לביטוח חיים, כגון טיפול בתביעות לתגמולי ביטוח במסגרת פוליסה לביטוח חיים, אובדן כושר עבודה וכיוצ"ב. יצוין, כי החברה קשורה בהסכמים דומים עם משרדי עו"ד חיצוניים נוספים, כאשר התמורה בגין השירותים משולמת בסיום ההליך	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' שוש אלעזרא, אשת אחיו של מר אלי אלעזרא.
	28 ינואר 2008	דירקטוריון		
	26 בפברואר 2007	דירקטוריון		

⁹ בחברה מועסקים קרובי משפחה של בעל השליטה אשר אינם בגדר הגדרת המונח "קרוב" כמשמעו בחוק החברות.

¹⁰ בישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ביום 24 ביולי 2013 וביום 24 ליוני 2019, בחנה ועדת הביקורת את תנאי ההתקשרות לעיל, בהשוואה ליתר נותני השירותים המשפטיים לאגף אלמנטרי ותביעות בתחום שירותיה של הגב' חבקוק-חזות, וקבעה כי תנאי ההתקשרות סבירים ובהתאם למקובל.

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			המשפטי והינה על בסיס אחוזי חיסכון מסכום התביעה ¹¹ . בשנת 2019 שילמה החברה לעו"ד שוש אלעזרא סך של כ- 1,829 אלפי ש"ח.	
.14	29 במרץ, 2020	דירקטוריון	מר אור אלעזרא, בנו של מר אלי אלעזרא, מועסק על ידי החברה בתפקיד עוזר אישי ליו"ר הדירקטוריון החל מחודש יולי 2016. עד לחודש מרץ 2020 הועסק אור בהיקף משרה של 80% בתנאים כדלקמן: מר אור אלעזרא זכאי לרכב בשווי שימוש של עד 4,100 ש"ח או לנשיאה של החברה בעלויות רכב מקבוצת רישוי בדרגה האמורה, כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב (למעט קנסות והוצאות אחרות עקב עבירות תנועה ו/או עבירות על חוקי עזר עירוניים). המס בגין שווי השימוש ברכב יגולם על ידי החברה. כמו כן, זכאי אור להפרשות לביטוח מנהלים או קרן פנסיה כמקובל לעובדים בחברה מדרגתו וכן הפרשה בשיעור של 7.5% לקרן השתלמות. ביום 27 ביוני 2019, אישר דירקטוריון החברה לאחר שנתקבל אישור ועדת הביקורת, עדכון לתנאי העסקתו של מר אור כך שלאחר השינוי, שכרו של מר אור אלעזרא עומד על סך של כ- 72,462 ש"ח לחודש (עלות מעביד). ביום 29 למרץ 2020, אישר דירקטוריון החברה, לאחר שנתקבל אישור ועדת הביקורת, עדכון לתנאי העסקתו של מר אור אלעזרא, כך שהיקף משרתו הופחת להיקף משרה של 65%, ובהתאם יתר תנאי העסקתו עודכנו באופן פרופורציונלי לשיעור משרה זה.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר אור אלעזרא.
	29 במרץ, 2020	ועדת ביקורת		
.15	26 ביולי 2017	דירקטוריון	מר מאיר אלעזרא, אחיו של מר אלי אלעזרא, מועסק על ידי החברה כבקר תחום רכוש משנת 2007, במשרה מלאה. במסגרת תנאי העסקתו זכאי מר מאיר אלעזרא לביטוח מנהלים, קרן השתלמות, אחזקת טלפון נייד ורכב. נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר מאיר אלעזרא על סך של 38,375 ש"ח (עלות מעביד).	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר מאיר אלעזרא.
	25 ביולי 2017	ועדת ביקורת		
.16	25 באוגוסט 2019	דירקטוריון	הגב' עדן שיראל, אחותו של מר אלי אלעזרא, מועסקת על ידי החברה כרכזת שירות סוכנים בחברה משנת 2011 בהיקף משרה בשיעור של 38%. ביום 25 לאוגוסט 2019, אישר דירקטוריון החברה, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת, עדכון שכר לגב' עדן שיראל, במסגרת עדכוני שכר רוחביים אשר בוצעו לעובדי החברה, כך שלאחר העדכון שכרה של הגב' עדן שיראל עומד על סך של כ- 7,098 ש"ח לחודש (עלות מעביד) בתוספת החזר נסיעות.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' עדן שיראל.
	21 באוגוסט 2019	ועדת ביקורת		

¹¹ ביום 21 למאי 2019 ועדת הביקורת בחנה את תנאי ההתקשרות לעיל, בהשוואה ליתר נותני השירותים המשפטיים לאגף אלמנטרי ותביעות בתחום שירותיה של הגב' שוש אלעזרא, וקבעה כי תנאי ההתקשרות סבירים ובהתאם למקובל.

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
.17	24 בדצמבר 2017	דירקטוריון	עד ליום 30 בספטמבר 2019 מר שמעון חזות שימש כיועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון בהיקף אקווילנטי ל-55% משרה ובתמורה לסך של 56,500 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כנגד חשבונית מס כדין, ובתוספת החזר הוצאות, הסכום יהיה צמוד למדד דצמבר 2017 ויעודכן מדי רבעון ¹² .	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר שמעון חזות בן דודו של אלעזרא, אך אינו עונה על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.
	27 בדצמבר 2017	ועדת ביקורת		
.18	27 בנובמבר 2018	דירקטוריון	ביום 27 לנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישורה של ועדת הביקורת את העסקת מר אלעד אלעזרא, בנו של מר אלי אלעזרא, בתפקיד מנתח ומנהל נתוני ביג דאטה בתחום הדיגיטל החל מחודש ינואר 2019. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אלעד אלעזרא בהיקף משרה של 60%. בנוסף זכאי מר אלעד אלעזרא ל-9 ימי חופשה בשנה, הפרשה לביטוח מנהלים וקרן השתלמות, תשלום בגין אחזקת רכב בסך של 1956 ש"ח (ברוטו). נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר אלעד אלעזרא על סך של 21,558 ש"ח (עלות מעביד).	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר אלעד אלעזרא.
	20 בנובמבר 2018	ועדת ביקורת		
.19	התקשרויות זניחות		החברה מבצעת עסקאות זניחות עם בעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן, בעלות סוגים ומאפיינים כמפורט בנוהל עסקאות זניחות של החברה, עסקאות אלה כללו את ההתקשרויות הבאות: (א) הסכם שכירות בין פנינת אפרידר לבין אפרידר- אפרידר שוכרת מפנינת אפרידר משנת 2014 נכס מקרקעין בשטח כולל של 380 מ"ר, המצוי במרכז המסחרי "מרכז אפרידר" באשקלון המשמשים אותה לצורך פעילותה, בסכום של 50 ש"ח למ"ר, קרי 16,850 ש"ח, בצירוף מע"מ. בחודש מרץ 2020, אישרה הוועדה לצדדים קשורים את חידוש הסכם השכירות לפיו החל מיום 1 באפריל 2020 יגדלו תקבולי דמי השכירות בשיעור של 10%, קרי תשלום תמורה של 55 ש"ח למ"ר. הסכם השכירות יחול מיום 1 באפריל 2020 לתקופה של 12 חודשים נוספים עם שתי אופציות הארכה בנות 12 חודשים כל אחת (ב) גבי שוש אלעזרא, גיסתו של מר אלי אלעזרא, שוכרת מפנינת אפרידר משרד בשטח כולל של 88.5 מ"ר במרכז המסחרי "מרכז אפרידר" באשקלון בסכום של 3,995 ש"ח בצירוף מע"מ, לכל חודש שכירות. על-פי ההסכם המקורי, תקופת השכירות תהיה לתקופה של שנה,	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרויות לאור אחזקותיו בחברות שונות בקבוצת אלעזרא ונושא משרה בהן.

¹² ביום 30 בספטמבר, 2019 נסתיימה ההתקשרות בין מר חזות לבין החברה.

העניין האישי של בעל השליטה	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	פרטי האורגן המאשר	מועד אישור אחרון	מס"ד
	<p>החל מיום 1 בינואר 2018 וכלה ביום 31 בדצמבר 2019, כאשר ניתן יהיה להאריך את תקופת השכירות לשלוש שנים נוספות, תוך תוספת תשלום דמי שכירות בשיעור של 5% לשנה. בחודש מרץ 2020 אישרה הוועדה לצדדים קשורים מסמך תוספת לחוזה השכירות לפיו החל מיום 1 בינואר 2020 וכלה ביום 31 בדצמבר 2021 תקבולי דמי השכירות יגדלו בשיעור של 10%, קרי מתקבול בסך של 45 ש"ח למ"ר לתקופת האופציה הראשונה". כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2021 וכלה ביום 31 בדצמבר 2022, תקבולי דמי השכירות יגדלו בשיעור של 10%, קרי מתקבול בסך של 50 ש"ח למ"ר לתקופת האופציה השנייה". (ג) גב' יסמין הנר, אחייניתו של מר אלי אלעזרא, שוכרת מפנינת אפרידר משרד בשטח כולל של 43.5 מ"ר במרכז המסחרי "מרכז אפרידר" באשקלון בסכום של 2,100 ש"ח בצירוף מע"מ, לכל חודש שכירות. על-פי ההסכם המקורי מחודש יוני 2019, תקופת השכירות תהיה לתקופה של שנה, החל מיום 1 ביוני 2019 וכלה ביום 31 במאי 2020, כאשר ניתן יהיה להאריך את תקופת השכירות לשנה נוספת, תוך תוספת תשלום של 5% לדמי השכירות. בחודש מרץ 2020, אישרה הוועדה לצדדים קשורים כי החל מיום 1 בינואר 2020 וכלה ביום 31 בדצמבר 2021 תקבולי דמי השכירות יגדלו בשיעור של 10%, קרי מתקבול בסך של 45 ש"ח למ"ר לתקופת האופציה הראשונה". כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2021 וכלה ביום 31 בדצמבר 2022, תקבולי דמי השכירות יגדלו בשיעור של 10%, קרי מתקבול בסך של 50 ש"ח למ"ר לתקופת האופציה השנייה". (ד) השכרת שטח מסחרי לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתית בסך של 434 אלפי ש"ח. (ה) אישור תקציב תרומות לקרן אלעזרא לשנת 2019 בסך של 225 אלפי ש"ח מתוך תקציב תרומות מסך של 700 אלפי ש"ח. ולשנת 2020 בסך של 225 אלפי ש"ח מתוך תקציב תרומות בסך של 700 אלפי ש"ח. (ו) התקשרות עם אלבר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים בעלות שנתית בסך של כ-195 אלפי ש"ח. (ז) התקשרות עם אפרידר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים וחבויות בעלות שנתית בסך של כ-211 אלפי ש"ח. (ח) בחודשים ספטמבר 2016 ומרץ 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, השכרת שטח משרדים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתית בסך של 627 אלפי ש"ח. (ט) בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת</p>			

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			<p>הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה, השכרת אולם תצוגה בנכס החברה באשדוד לחברת אלבר. דמי השכירות באולם תצוגה יעמדו על 100 ש"ח למ"ר וכן ישולמו דמי ניהול בסך 10 ש"ח למ"ר. דמי השכירות בגין המגרש יעמדו על 2,000 ש"ח לחודש. תקופת ההתקשרות הינה לשש (6) שנים ללא אפשרות יציאה מתוכן תהיה אלבר זכאית לגרייס של שנה בתשלום דמי השכירות בלבד. (י) ביום 22 בינואר 2019 אישר הדירקטוריון, קידום תבי"ע משותפת בנכס החברה באשדוד עם חברת אלבר ציי רכב. על הכשרה לשלם לאדריכל המלווה בגין חלקה היחסי של החברה עד 300 אלפי ש"ח מתוך 400 אלפי ש"ח כאשר אלבר נושאת ביתרה.</p> <p>(י"א) החברה נוהגת לערוך פוליסות ביטוח לנושאי משרה המכהנים או מועסקים בחברה וקרוביהם (לרבות בעלי שליטה וקרוביהם) במהלך העסקים הרגיל (בהתאם לנוהל הטבות לעובדי חברה המתייחס גם לקרובים) והפרמיה בגינן הינה זניחה (בהתאם לנוהל עסקאות זניחות של החברה).</p>	

** כמו כן, מועסקים בחברה קרובי משפחה של אלי אלעזרא, שאינם עונים על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.

תקנה 24 - החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

לאחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה - ראה דוח מיידי מיום 8 במרץ 2020 (01-022515-2020).

תקנה 24א - הון רשום ומונפק

הון מניות רשום	הון מניות מונפק	הון מניות בניכוי מניות רדומות	
400,000,000	181,923,458	181,923,458	מקנות זכויות הצבעה
-	-	-	שאינן מקנות זכויות הצבעה
-	-	-	אינן מקנות זכויות כלשהן

תקנה 24ב - מרשם בעלי המניות

למרשם בעלי המניות של החברה ראה דוח מיידי מיום 28 בדצמבר 2019 (01-017839-2019) "מצבת הון ומרשמי ניירות הערך של התאגיד והשינויים בה".

תקנה 26 - הדירקטורים של החברה

מס"ד	אלי אלעזרא – יו"ר הדירקטוריון	דניאל חזוט	יצחק קאול	יצחק עמר	שמעון כהן	אליס עדן בן דוד	יעקב דיין ¹³
מספר זיהוי	068137421	022439301	000741397	067551788	59593798	059054635	067767095
תאריך לידה	2.1.1961	12.6.1966	28.10.1945	24.7.1951	18.05.1965	14.2.1965	26.7.1948
מען להמצאת כתבי בי-דין	המלאכה 6, חולון	כצנלסון 13, אשקלון	הגנים 3, רמת השרון	נח ישראל 58, הוד השרון	משעול לאה, 11 מיתר	הדקל 5 אשקלון	אלוני ניסים 3, תל אביב
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	--	יו"ר ועדת השקעות נוסטרו.	יו"ר ועדת Solvency וניהול סיכונים; ועדת בקורת; ועדה לבחינת הדוחות הכספיים; ועדת תגמול.	ועדת ביקורת ¹⁴ , ועדת השקעות נוסטרו; ועדת תגמול; ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת Solvency וניהול סיכונים.	יו"ר ועדת תגמול; ועדת ביקורת, ועדה לבחינת דוחות כספיים; ועדת השקעה משתתפות; ועדת Solvency וניהול סיכונים.	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; יו"ר הוועדה לבחינת דוחות כספיים; ועדת איתור.	יו"ר ועדת ביקורת; חבר ועדת תגמול; ועדה לבחינת דוחות כספיים; ועדת איתור.
דח"צ או דירקטור כהגדרתו בחוק החברות: אם כן, האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או בעל כשירות מקצועית, ואם דח"צ - האם דח"צ מומחה, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 ("תקנות הדירקטוריון"), בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום	--	דירקטור - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית.	דירקטור - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית.	דח"צ ודב"ת - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות בניהול סיכונים.	דח"צ - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית.	דח"צ - בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	דח"צ - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית.

¹³ ביום 1 במרץ 2019 מר יעקב דיין החל לכהן כדח"צ חלף מר מיכאל בר חיים שסיים כהונה כדירקטור בלתי תלוי.

¹⁴ מר יעקב דיין משמש כיו"ר ועדת ביקורת החל מחודש מרץ 2019.

							הביטוח כאמור בתקנה 2(א) לתקנות הדירקטוריון
לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא	עובד/ת של החברה, חברה בת, חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה יו"ר דירקטוריון החברה; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות ביטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; יו"ר דירקטוריון אפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ.
1.3.2019	6.6.2018	28.05.2017	18.2.2017	26.10.2006	26.10.2006	26.10.2006	התאריך שבו החל/ה לכהן כדירקטור/ית בחברה
בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית.	רו"ח, בוגרת חשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. עו"ד, תואר ראשון במשפטים.	רו"ח, בוגר כלכלה עם התמחות בחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.	בוגר מדעי החברה במקצוע מורחב של כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר אילן.	מוסמך ובוגר לימודי סוציולוגיה ועבודה (מגמת ניהול וכלכלה) - אוניברסיטת תל אביב; לימודי השלמה לתואר שלישי בתעשייה וניהול - טכניון, חיפה (ללא תואר).	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במשפטים - אוניברסיטת בר אילן; בעל רישיון רואה חשבון.	תואר ראשון בכלכלה וראיית חשבון - אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במשפטים - אוניברסיטת בר אילן.	השכלה (תחום, מוסד, תואר אקדמי או תעודה מקצועית)

<p>עד שנת 2008 כיהן כסמנכ"ל כספים, כלכלה ומסחר ברשות שדות התעופה.</p>	<p>משנת 2008 רואה חשבון ועורכת דין עצמאית- משרד עדן בן דוד ושות' באשקלון.</p>	<p>מנכ"ל עדי אייץ' אר בע"מ לצד מנכ"ל צייס יזמות וניהול בע"מ; חשב מלווה מטעם משרד הפנים בעיריית קריית מלאכי (2017- פברואר 2020); חשב מלווה מטעם משרד הפנים במוע"מ מצפה רמון (2015-2012);</p>	<p>עד לסוף חודש פברואר 2015 שימש כראש ניהול סיכוני אשראי נדליין בבנק לאומי לישראל בע"מ.</p>	<p>בעלים של חברת י. קאול השקעות 2000 בע"מ; בעלים משותף בחברת מדי-קל מימוש זכויות רפואיות בע"מ; יועץ לחברת החשמל לישראל, יועץ לחברת אקסנצ'ר בע"מ.</p>	<p>בעל משרד עצמאי לראיית חשבון; דירקטור באלבר שירותי מימונית בע"מ.</p>	<p>יו"ר דירקטוריון החברה; יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות ביטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ; יו"ר דירקטוריון באפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; דירקטור באשיל נכסים והשקעות; דירקטור באשיל מבנים להשכרה בע"מ.</p>	<p>עיסוק בחמש השנים האחרונות</p>
<p>אין.</p>	<p>יו"ר ועדת השקעות וחברת ועד מנהל במכללה האקדמית אשקלון.</p>	<p>דח"צ בחברת י.ח. דמרי בניה ופיתוח בע"מ (סיום כהונה באוגוסט 2019), צייס יזמות וניהול בע"מ, מגן מושלם תפעול בע"מ, עדי אייץ' אר בע"מ, גלובל את צייס בע"מ.</p>	<p>בנק לאומי רומניה ס.א.</p>	<p>יו"ר י. קאול השקעות 2000 בע"מ; א.מ. המרכז למימוש זכויות רפואיות (2010) בע"מ; עמותת תפוח ועמותת צפונות תרבות; מכבי שירותי בריאות; החברה לשירותים לאיכות הסביבה בע"מ.</p>	<p>אלבר שירותי מימונית בע"מ; חזוט ניהול בע"מ; חזוט דניאל יוזמה בע"מ; גל הבונים יזמות בע"מ.</p>	<p>יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות בטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; יו"ר דירקטוריון באפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ.</p>	<p>תאגידים נוספים בהם הוא/היא מכהן/נת כדירקטור/ית</p>
<p>לא</p>	<p>לא</p>	<p>לא</p>	<p>לא</p>	<p>לא</p>	<p>בן דוד של אלי בעל אלעזרא, בעל השליטה בחברה ויו"ר הדירקטוריון (אינו עונה על הגדרת קרוב).</p>	<p>בן דוד של ה"ה דניאל חזוט המשמש כדירקטור בחברה (אינו עונה להגדרת קרוב).</p>	<p>בן/בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד</p>

כן	כן	כן	כן	כן	כן	כן	דירקטור/ית שהחברה רואה אותה/תה כבעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999
----	----	----	----	----	----	----	---

תקנה 26א - נושאי משרה בכירה של התאגיד

<u>ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות</u>	<u>השכלה</u>		<u>בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה</u>	<u>התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בחברה</u>	<u>תאריך תחילת כהונה</u>	<u>תאריך לידה</u>	<u>מספר תעודת זהות</u>	<u>שם נושא המשרה הבכירה</u>
	<u>תואר אקדמי/ תעודה מקצועית / מקצוע</u>	<u>מוסד לימודים</u>						
משנה למנכ"ל וראש אגף ביטוח חיים ופיננסים בחברה	תואר ראשון בביטוח B.A	מכללת תל אביב לביטוח	לא	מנכ"ל	01.08.2016	22.08.1969	024276834	שמעון מירון
	תואר C.L.U בביטוח	מכללת תל אביב לביטוח						
	יועץ פיננסי בעל רישיון	משרד האוצר						
סמנכ"ל, מנהל אגף תביעות	בוגר במשפטים	אוניברסיטת Sussex	לא	סמנכ"ל, מנהל אגף אלמנטארי ותביעות	24.06.2007	15.8.1970	027748904	ערן אופיר
	מוסמך מנהל עסקים	המכללה למנהל						
מנהל מערכות מידע בתחום חיסכון ארוך טווח בהפניקס	הנדסאי תוכנה	מכללה אקדמית הדסה ירושלים	לא	סמנכ"ל, ראש אגף מערכות מידע	15.05.2016	30.08.1974	017035205	סמי ברקוביץ
סמנכ"ל כספים בחברה	בוגר מנהל עסקים וחשבונאות	המכללה למנהל המסלול האקדמי, ראשון לציון	לא	סמנכ"ל כספים	01.08.2012	28.09.1976	033214552	דוד סלמה
	מוסמך בראיית חשבון	מועצת רואי החשבון						
יועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה	בוגר משפטים LLB רישיון עריכת דין	המכללה למנהל	לא	יועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה	08.01.2018	1.4.1976	16654600	רועי דבורין
מנהל סיכונים ביטוחיים וסולבנסי במנורה מבטחים	תואר ראשון בסטטיסטיקה	אוניברסיטת חיפה	לא	מנהל סיכונים ראשי	13.5.2018	23.7.1978	032882359	דרור קלודה
	תואר שני בביו סטטיסטיקה							

שם נושא המשרה הבכירה	מספר תעודת זהות	תאריך לידה	תאריך תחילת כהונה	התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל ענין בחברה	בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בחברה	השכלה		ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות
						מוסד לימודים	תואר אקדמי / תעודה מקצועית / מקצוע	
רחל זוזוט וקנין	057146573	22.05.1961	03.10.2011	המבקרת הפנימית הראשית	לא	אוניברסיטת בר אילן	תואר ראשון במדעי החברה והרוח B.A.	המבקרת הפנימית הראשית
						האוניברסיטה העברית	תואר שני במנהל ותכנון החינוך M.A.	
						מכללת שערי משפט	תואר ראשון במשפטים L.L.B רישיון עריכת דין	
						אוניברסיטת בר אילן	תואר שני במדעי המדינה במגמה לממשל ומדיניות ציבורית בתוכנית לימודי ביקורת פנימית וציבורית M.A.	
רועי קדוש	036204105	12.11.1978	01.12.2016	סמנכ"ל השקעות ראשי, אחראי תחום אשראי ונדל"ן	לא	האוניברסיטה העברית המכללה למנהל	בוגר כלכלה ומזרח אסיה מוסמך מנהל עסקים	מנהל צוות השקעות אג"ח בחברת אקסלנס גמל בע"מ
יאיר קפלן ¹⁵	028656007	11.8.71	26.12.2018	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף השקעות, אשראי ונדל"ן	לא	האוניברסיטה העברית בירושלים	תואר MBA במנהל עסקים בהתמחות מימון ושיווק	מנכ"ל פז כלכלה והנדסה
							תואר BA בחוגים כלכלה ומנהל עסקים	

¹⁵ ראה הערת שוליים מספר 6.

ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	השכלה		בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בחברה	תאריך תחילת כהונה	תאריך לידה	מספר תעודת זהות	שם נושא המשרה הבכירה
	תואר אקדמי / תעודה מקצועית / מקצוע	מוסד לימודים						
מנהלת חטיבת לקוחות ביטוח חיים ופיננסים בחברה	קורס מפקחים	התאחדות חברות הביטוח	לא	סמנכ"ל, ראש אגף ביטוח חיים ופיננסים	1.12.2018	29.10.1964	059073734	חנה סלע
סמנכ"ל משאבי אנוש בחברת טבע	תואר M.A בניהול; תואר B.A במדעי המדינה ובחינוך; לימודי תעודה בייעוץ ארגוני; תכנית הכשרה בניהול משאבי אנוש; תכנית מנהיגות, אמסטרדם.	אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; האוניברסיטה הפתוחה; תכנית הכשרה פנים ארגונית מחברת טבע;	לא	סמנכ"ל משאבי אנוש	08.03.2020	15.07.1974	017237009	יבה מרקוביץ ¹⁶

¹⁶ ביום 8 למרץ 2020 החלה גבי יבה מרקוביץ לכהן כסמנכ"ל משאבי אנוש חלף גבי אודליה בשן אשר חדלה לכהן כנושאת משרה בכירה בדצמבר 2019.

תקנה 26(ב) - מורשה חתימה של החברה

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27 - רואה החשבון של החברה

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, רח' עמינדב 3, תל אביב.

תקנה 28 - שינוי בתזכיר או בתקנון

באסיפה כללית מיוחדת של בעלי מניות החברה מיום 8 לינואר, 2020 אושר תיקון לתקנון ההתאגדות של החברה באופן שבו במקרה של שוויון בהצבעה יינתן קול מכריע ליו"ר הדירקטוריון או יו"ר הוועדה הרלוונטית (לפרטים נוספים ראה דוח מידי שפרסמה החברה מיום 8 בינואר, 2020 אסמכתא מספר: 2020-01-003675)

תקנה 29(א) - המלצות הדירקטורים והחלטות שאינן טעונות אישור אסיפה כללית

1. לעניין תשלום דיבידנד - ראה סעיף 1.4 בדוח תיאור עסקי התאגיד. בתאריך ה-25 אוגוסט, 2019 הוחלט על תשלום דיבידנד לניירות הערך של החברה בסך של 45 מיליון ש"ח. (לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 25 לאוגוסט, 2019 אסמכתא 2019-01-088204)
3. לעניין פדיון מוקדם של איגרות חוב – דירקטוריון החברה החליט על ביצוע פדיון מוקדם מלא, ביוזמת החברה של אגרות החוב (סדרה 2) אשר התבצעה ביום ב', 28 בינואר 2019. (לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 28 לינואר, 2019 אסמכתא 2019-01-010467).

תקנה 29(ג) - החלטות אסיפה כללית מיוחדת

תאריך	החלטות שהתקבלו	אסמכתא
28 פברואר 2019	1. לאשר את עדכון מדיניות התגמול של החברה לצורך התאמתה לשינויי השכר ונוסחאות המענקים המוצעות לשנים הבאות. 2. לאשר את מינויו של מר יעקב דיין כדירקטור חיצוני בחברה החל מיום 1 במרץ, 2019 חלף מר מיכאל בר חיים אשר סיים את כהונתו בחברה כדירקטור בלתי תלוי ביום 28 בפברואר 2019.	דוח מידי מיום 28 פברואר (2019-01-017815)
4 באפריל 2019	1. למנות מחדש את ה"ה אלי אלעזרא, דניאל חזוט ויצחק קאול לכהן כדירקטורים בדירקטוריון החברה. 2. לאשר תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות לשנת 2019 לדירקטורים (שאינם דח"צים) ושאינם מקבלים שכר אחר מהחברה על פי השכר המזערי המשולם לדירקטורים החיצוניים בחברה בהתאם לדרגת החברה. 3. למנות מחדש את משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר, כרואה החשבון המבקר של החברה לשנת 2019. 4. לאשר רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו) לתקופה של 12 חודשים.	דוח מידי מיום 7 באפריל 2019 (2019-01-033550)
9 בדצמבר 2019	1. אישור לעדכון מדיניות התגמול של החברה לשנת 2020.	דוח מידי מיום 9 בדצמבר 2019 (2019-01-107571)
8 בינואר 2020	1. שינוי בתקנון – ראה תקנה 28 לעיל .	דוח מידי מיום 8 בינואר 2020 (2020-01-003672)
3 פברואר 2020	1. לאשר את חידוש מינויו של מר יצחק עמר כדח"צ וכדב"ת.	דוח מידי מיום 3 לפברואר 2020 (2020-01-012750)

תקנה 29א - החלטות חברה

1. ביטוח לנושאי משרה:
לפרטים נוספים ראה סעיף 2.4 בתקנה 21 לעיל.
2. התחייבות לשיפוי ולפטור לנושא משרה:
לפירוט תנאי כתב השיפוי, ראה סעיף 2.5 בתקנה 21 לעיל.

שמעון מירון,
מנכ"ל

אלי אלעזרא,
יו"ר הדירקטוריון

29 במרץ, 2020.

פרק 5

נספחים

1. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי
2. הצהרת האקטואר בענף ביטוח חיים
3. הצהרת האקטואר - ביטוח בריאות

נספח 1

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

29 מרץ 2020

לכבוד,
מנכ"ל ודירקטוריון הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי

של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

נכון ל - 31.12.2019

פרק 1: הצהרת האקטואר בביטוח כללי בדבר עתודות הביטוח של הכשרה חברה

לביטוח, לסוף שנת 2019

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח להעריך את ההפרשות בענפי ביטוח כללי, המפורטות בפרק ב' בהמשך. ההצהרה ניתנת עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31/12/19, כפי שמפורט להלן. הנני שכיר של החברה, בתפקיד אקטואר ראשי בביטוח כללי, וממונה בביטוח כללי על פי מינוי ממשרד המפקח מאוקטובר 2013. למיטב ידיעתי, אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה במבטח, לרבות עם חברה בת של המבטח או חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים לצורך הערכת ההפרשות נענו בצורה מספקת. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן בסעיף 2 נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות. כללתי את הערכותיהם בחישובי.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י הפול. אין לחברה עסקים נכנסים, כהגדרתם בסימן ג' פרק 1 חלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות".
2. לא חושבה ההפרשה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל. אין לחברה ביטוחים משותפים כאלה.
3. לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ההפרשות מפורטות להלן:

<u>ליום 31 בדצמבר 2019</u>		
<u>באלפי ש"ח</u>		
<u>שייר</u>	<u>ברוטו</u>	<u>תביעות תלויות</u>
		<u>ענפים שאינם מקובצים</u>
346,111	1,455,868	רכב חובה
188,269	253,981	צד שלישי
150,104	155,900	אחריות מעבידים
117,149	124,197	רכב רכוש
8,568	17,407	מקיף דירות
810,201	2,007,353	סה"כ ענפים שאינם מקובצים *
864,791	2,090,984	סה"כ ענפים שאינם מקובצים ומקובצים
<u>44,416</u>	<u>45,273</u>	<u>הוצאות עקיפות</u>
		<u>הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה</u>
481	-	רכב חובה
5,738	-	רכב רכוש
אין צורך בהפרשה	-	מקיף דירות
915,426	2,136,257	<u>סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית</u>

* פירוט על ענפי הביטוח המקובצים ניתן לראות בפרק ד' 4, להצהרה.

- לגבי ההפרשה המחושבת בגין שנת החיתום האחרונה, כנדרש בחוזר ביטוח 1-1-2013 בענפי רכב חובה וחבויות אשר מוערכות על בסיס שנת חיתום לא נכללו בתביעות התלויות החלק המיוחס לימי הביטוח שלאחר תקופת הדוח.
- ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול").

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים שאינם מקובצים: רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות, אחריות מעבידים ואחריות צד שלישי:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות לתביעות תלויות המפורטות בפרק ב' סעיף 2, בגין הענפים שאינם מקובצים רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות, אחריות מעבידים וצד שלישי מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורט בפרק ב' סעיף 2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים שאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה להוצאות עקיפות המפורטת בפרק ב' סעיף 2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות והבהרות לחוות הדעת האקטוארית

חוות דעת זו מתייחסת להפרשות המפורטות בפרק ב' לעיל בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 דצמבר 2019. נסמכת על הנחה שההפרשות מוחזקות בנכסים הולמים שזמני פירעונם ו/או רמת הנזילות שלהם מותאמים לזרם התשלומים הצפוי של התביעות בעתיד. אין להשתמש באומדני הפרשות אלו בהקשר אחר.

1.1. אי וודאות סטטיסטית

מעצם טבעם, אומדנים אקטואריים הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי שהסכום הממשי שיידרש למלא את ההתחייבויות עשוי להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב.

1.2. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

יתכנו שינויים בסיכונים, בגורמים סביבתיים, בפסיקות ותקדימים בבתי משפט אשר לא ניתן לחזותם מראש. עלות התביעות בפועל יכולה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהתחזיות, לכן, אומדני ההערכה יכולים לעלות או לרדת במשך הזמן. ככל שנצבר ניסיון רב יותר בשימוש במתודולוגיות ובשיטות אמידה חדשות, כך איכות האומדנים צפויה להשתפר.

1.3. תקנים מקצועיים לביצוע הערכה אקטוארית

ההערכות האקטואריות של החברה נסמכות על העקרונות וכללי המקצוע בהתאם לתקני אגודת האקטוארים בישראל (הערכת תביעות תלויות, שיעור ריבית היוון, נוהג מיטבי).

1.4. חישוב עתודה לפי הנוהג המיטבי

החברה העריכה את עתודות הביטוח על-פי עקרונות הנוהג המיטבי, הכוללות מרווח ביטחון על העתודה BE אשר לוקח בחשבון סיכונים רנדומליים וסיסטמיים והיוון לפי עקום ריבית חסר סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות.

1.5. הפרשות נוספות - וינוגרד

בהתאם להמלצות בית המשפט מיום 8 לאוגוסט 2019, בדבר אימוץ המלצות ועדת קמיניץ והשארת ריבית היוון על 3%, כבר במחצית הראשונה של השנה שוחררו הפרשות וינוגרד מעתודות החברה בענפי חובה וחבויות, למעט חלק המל"ל אשר כולל השפעת שינוי בשיעור ריבית היוון ל-2%, הפרשות אלו נשארו ונכללות במאזן הנוכחי.

1.6. תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי

בחודש ינואר 2018 פורסמה החלטת ממשלה בדבר שינוי מנגנון ההתחשבנות בין המל"ל לבין חברות הביטוח. מהות השינוי היא העברת סכום שנתי קבוע כאחוז מסה"כ הפרמיה לצורך כיסוי חבותן במקום התדיינות משפטית בין הצדדים על כל תביעה ותביעה. למועד גובה השיעור טרם נקבע סופית, אך ככל שיקבע בהלימה לעלויות בפועל יהיה במעבר לשיטה זו ייעול כולל של ההליך ויצירת וודאות ויציבות בניהול התביעות מבלי לפגוע במבוטחים.

2. שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות

2.1. למאזן הנוכחי בענפי החבויות (צד ג' וחבות מעבידים) בוצע עדכון לשיטת ההערכה ובסיס התפתחות התביעות, לרבות פיצול תמהיל המבוטחים לקבוצות הומוגניות יותר.

3. שינויים מהותיים בהפרשות

3.1. ענף רכב חובה

כתוצאה מהתפתחות שלילית של שנות החיתום הוותיקות, 2010-2013 בתיק החובה בוצעו הפרשות נוספות לחיזוק של העתודה לשנים אלו, ובהתאמה, חוזקו אומדני שנות החיתום 2014-2016 שהציגו הרעה משמעותית בהתפתחות. התפתחות שלילית זו נובעת מהרעה בחומרות התביעות, מעבר לירידה בשכיחות התביעות שחלה בשנים האחרונות.

גידול זה בהפרשות השפיע ישירות על שייר החברה בהתאם למגבלות ה CAP בעסקאות LPT שנחתמו.

3.2. ענפי החבויות

בדומה לחובה, כתוצאה מהתפתחות שלילית של שנות החיתום הוותיקות, חוזקו האומדנים לשנים הצעירות ובוצעו הפרשות לחיזוק העתודה.

3.3. ענף רכב רכוש

כתוצאה מהרעה בהתפתחות בעלויות הנזק העצמי ונזקי צד ג' בשנת הדו"ח לצד שחיקה בתעריף, שהביאה להפרשה של פרמיה בחסר, בוצעו הפרשות לחיזוק העתודה.

3.4. ענף דירות

כתוצאה מגידול בעלויות נזקי המים ותשלומים נלווים במסגרת שינוי בהסדר השרברבים, בוצעו הפרשות לחיזוק העתודה.

4. ענפים שלא נכללו בהערכה אקטוארית – ענפים מקובצים

לא בוצעה הערכה נפרדת לענפים הבאים: אובדן רכוש, בנקים למשכנתאות, מקיף בתי עסק, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי, ביטוח חקלאי וסיכונים אחרים. זאת מאחר וברמת הענף הבודד הניסיון אינו מתאים לביסוס הערכה אקטוארית בגלל השונות הרבה בין מאפייני הכיסוי השונים בכל פוליסה ומיעוט נתונים. לענפים אלו בוצעה הערכה במקובץ במטרה לייצר אומדנים "Fairly likely" לעמוד בקריטריון ה'זהירות' בהתאם לדרישות עמדת ממונה.

חתימה

עמר רקובר
שם האקטואר

אקטואר ממונה
תפקיד

29/03/2020
תאריך

נספח 2

הצהרת האקטואר בענף ביטוח חיים

29 במרץ, 2020

הצהרת אקטואר ביטוח חיים לדצמבר 2019

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31.12.2019, כפי שמפורט להלן.

אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי בביטוח חיים מאז 1/7/2008. אינני בעל עניין במבטח או בעל משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

- 1. היקף חוות הדעת האקטוארית**
- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסכמים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
1. אין לחברה עסקים נכנסים.
 2. הפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים התקבלה הפרשה שחושבה ע"י אקטואר חברת הביטוח מגדל.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי הפרשות ברמת הברוטו והנטו

- בנספחים א' ו'ב' להלן מפורטים סכומי הפרשות באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:
- (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח קיבל דיווח (IBNR – Incurred but not reported)
 - (2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות:
 - א. עתודה לתוכנית עם צבירה.
 - ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
 - (3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.
 - (4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים – הפרשה נמצאת בסעיף מאזני זכאים
 - (5) השלמה הנובעת מבידיקת נאותות העתודה – הפרשה זו נדרשת לראשונה השנה בשל ירידת הריבית ועומדת על 21.4 מלש"ח במוצר סיעודי
 - (6) הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, השלמת העתודה לפוליסות גמלא
 - (7) הפרשה בגין טיוב נתונים

מאחר שהרכב הנתונים, שמופיע בטפסים 12 א' ו-12 ב', מבוסס על הפרדת מרכיבי הפוליסות (כיסויים הנמכרים בפוליסה), הרכב זה אינו בהכרח מתאים להרכב המופיע בדוחות הכספיים של החברה ובביאורים, הואיל והרכב זה מבוסס על נתונים ברמת הכיסוי.

ב. השפעת שינויים / עדכונים על הפרשות

- השפעת השינויים המפורטים להלן על הפרשות, במלש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר:
- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס הפרשה - לא נדרשה התאמה.
 - (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי, אשר נובע משינויים בהנחות או בשיטות ומתיקונים אחרים, הוגדלה הפרשה ביותר מ 34 מלש"ח בברוטו ובשייר, שנובע בעיקר מהפרשת LAT ובהשפעות הריבית ושינוי בלוחות תמותה

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.

2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

- א הערות והבהרות
- א.1. למעט מה שצוין בפרק ב. 2. לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת.
 - ב. התאמות ושינויים מהותיים ראה פרק ב. 2.
 - ב מגבלות סטטיסטיות
- ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת, על אף שנקחו בחשבון ההתנדבותיות והשונות של החישוב עצמו.
- ג חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים
- בעתיד יתכנו ההתפתחויות ושינויים בכל הקשור לשוק הביטוח בישראל, עקב שינוי רגולציה, החלטות בית דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים סביבתיים, שלו ניתנו לחיזוי ועשויים להשפיע על הערכה האקטוארית של הפרשות.

	<u>שלמה בן עמרם</u>	<u>29 במרץ, 2020</u>
חתימה	שם אקטואר ממונה	תאריך

מצ"ב: טופס 12א': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל ברוטו
 טופס 12ב': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בשייר

											טופס 12' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר	
											שם החברה: הכשרת היישוב חב' לביטוח בע"מ	
											ליזום: 31/12/2019	
											(באלפי ש"ח)	
סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		אכ"ע	סיעודי		כיסויים אחרים (1) 6	1	2
	מבטיח תשואה א1	משתתף ב1	מבטיח תשואה א2	משתתף ב2	פרט א3	קבוצתי ב3		פרט א5	קבוצתי ב5			
20,324	98	0	0	0	13,073	0	5,827	77	0	1,249	1	תביעות תלויות
16,219,067	126,010	100,074	851,644	15,010,261	1,479	0	75,298	54,158	0	142	2	עתודה (סה"כ שורות 1א עד 6)
731,314	112,237	0	618,086	0	17	0	974	0	0	0	1א2	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
1,541,389	0	99,277	0	1,438,261	285	0	3,566	0	0	0	2א2	פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
13,356,109	0	0	0	13,354,851	0	0	1,258	0	0	0	3א2	פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
15,628,812	112,237	99,277	618,086	14,793,112	302	0	5,799	0	0	0	4א2	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
34,202	0	0	0	1,178	0	0	270	32,612	0	142	ב2	סה"כ (1א2 עד 3א2)
429,935	13,029	739	173,673	173,128	0	0	69,230	137	0	0	3	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	השתתפות ברווחים
21,409	0	0	0	0	0	0	0	21,409	0	0	5	השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
104,709	744	58	59,885	44,021	0	0	0	0	0	0	6	אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
											(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכו'	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
34,159	325	1	9,264	3,160	0	0	0	21,409	0	0	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	שינויים אחרים

נספח 3

הצהרת האקטואר - ביטוח בריאות

29 במרץ, 2020

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות לדצמבר 2019

פרק א' – זהות האקטואר

"נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31.12.2019, כפי שמפורט להלן".
אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי בביטוח חיים מאז 1/7/2008.
אינני בעל עניין במבטח או בעל משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסכמים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים ככל הנוגע לדו"ח זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי הפרשות ברמת הברוטו והנטו

עסקים המדווחים בביטוח חיים

אין לחברה פוליסות בריאות קבוצתיות

סכומי הפרשות באלפי ₪

תאור	הוצאות רפואיות	מחלות קשות	תאונות אישיות	סה"כ
ברוטו				
תביעות תלויות	1,549	2,352	1,651	5,552
הוצאות עקיפות	109	56	94	259
תנאי חוזה ביטוח	1,111	2,539	4,766	8,416
סה"כ ברוטו	2,768	4,948	6,511	14,227

תאור	הוצאות רפואיות	מחלות קשות	תאונות אישיות	סה"כ
שייר				
תביעות תלויות	567	844	750	2,161
הוצאות עקיפות	109	56	94	259
תנאי חוזה ביטוח	1,111	2,539	4,766	8,416
סה"כ שייר	1,786	3,439	5,611	10,836

עסקים המדווחים בביטוח כללי

אין לחברה עסקים המדווחים בביטוח כללי

ב. השפעת שינויים / עדכונים על הפרשות

השפעת השינויים המפורטים, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר;

- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה.
- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים: לא נדרשה התאמה.

פרק ג' – חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח בריאות הבאים : הוצאות רפואיות, ומחלות קשות ותאונות אישיות
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 4. הפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

מגבלות סטטיסטיות

ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת, על אף שנלקחו בחשבון התנודתיות והשונות של החישוב עצמו.

29 במרץ, 2020

שלמה בן עמרם

שם אקטואר ממונה

תאריך

חתימה